

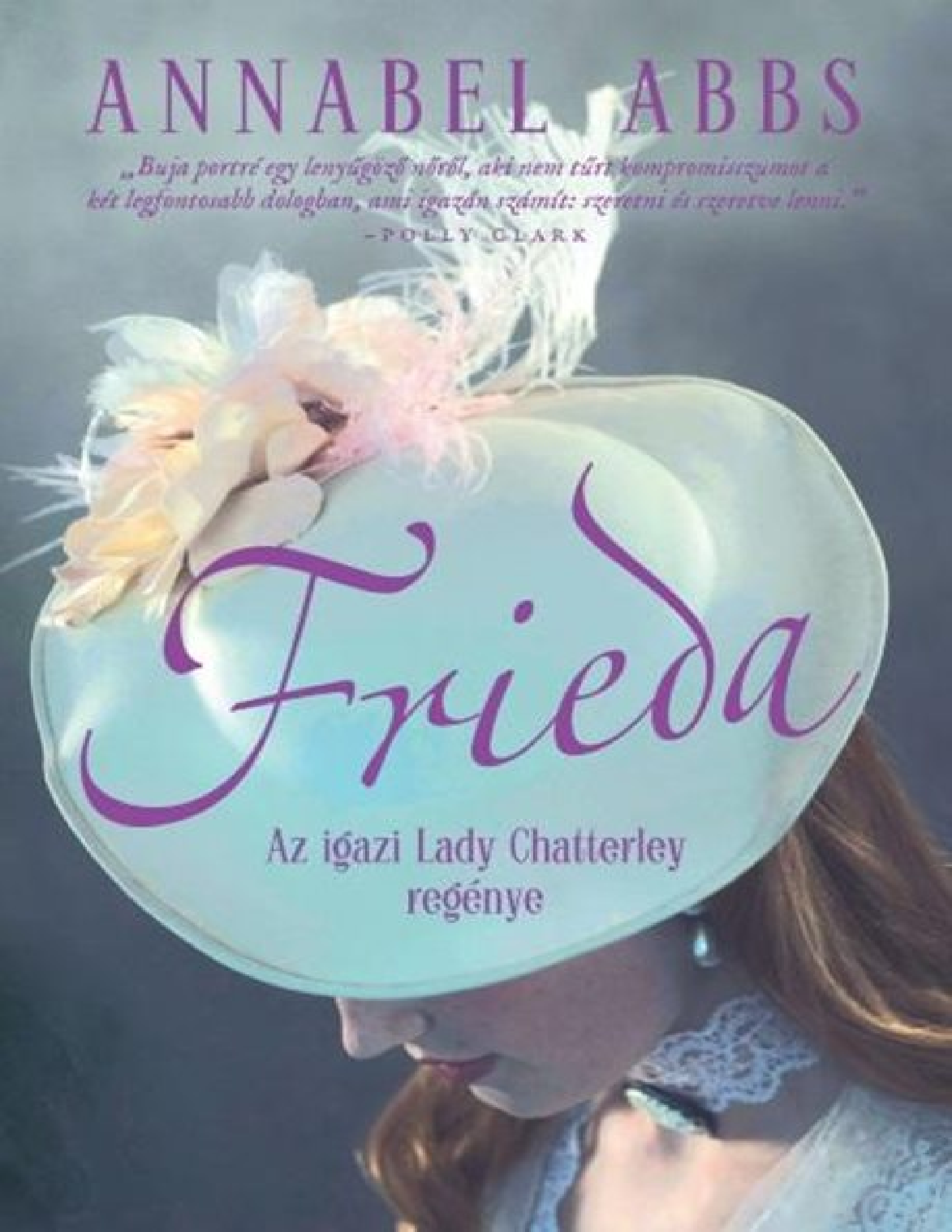
ANNABEL ABBS

„Baja portré egy lenyűgöző nőről, aki nem tűrt kompromisszumot a két legfontosabb dologban, ami igazán számít: szeretni és szeretve lenni.”

— POLLY CLARK

Frieda

Az igazi Lady Chatterley
regénye

ANNABEL ABBS

FRIEDA

AZ IGAZI LADY CHATTERLEY REGÉNYE

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
FRIEDA: A Novel of the Real Lady Chatterley by Annabel Abbs
Copyright © Annabel Abbs, 2018
All rights reserved.

Fordította: Sinka Erika

Borítóterv: Popovics Ferenc
Borítófotó © ysbrandcosijn / iStockphoto.com
és voltamax / pixabay.com

Hungarian edition
© by I. P. C. Könyvek Kft., 2019
Hungarian translation
© by Sinka Erika, 2019

ISBN 978-963-635-706-1
ISSN 0865-2929

Kiadja az I. P. C. Könyvek Kft.
www.ipck.hu
Felelős kiadó az I. P. C. Könyvek Kft. igazgatója
A kötet kiadásában közreműködött a Novvion Trade S. A.
Felelős szerkesztő: Varga Eszter
A szerkesztő munkatársa: Varga Monika
Tipográfia és tördelés: Patkó-Husztai Hajnalka
Nyomtatta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt., Debrecen Felelős vezető: György Géza
vezérigazgató

Tudod, érted meghaltam volna.

Ernest Weekley: Levél Frieda Weekley-hez, 1912

Az irántad érzett szerelmem változatlan, és még erősebb is, mint valaha volt, és ha oly sok év után mégis visszatérnél, akár élő, akár elhamvadt reménnyel, tudd, hogy én örökké a tiéd vagyok.

Otto Gross: Levél Frieda Weekley-hez, 1907

Ha elhagyna, nem hiszem, hogy hat hónapnál tovább bírnék élni... Istenem, mennyire szeretem őt is, meg a vele járó agóniát.

D. H. Lawrence: Levél Edward Garnett-hez, 1912

Semmi sem lehet rosszabb annál, mint ha egy nő élete folyamán úgy érzi, hogy valami, talán a legfontosabb dolog kimaradt az életéből... Rettenetes érzés lehet úgy halni meg, hogy tudjuk, nem adatott meg, amire születtünk.

D. H. Lawrence: *Az első Lady Chatterley*

ELSŐ RÉSZ

NOTTINGHAM, 1907

EGY

FRIEDA

Később, már azután, hogy kitört a botrány, és a híradásoknak köszönhetően páriává lett, visszagondolt arra a bizonyos napra. Arra a bizonyos pillanatra. Cikázva villant fel olykor a lelki szemei előtt minden, egyetlen keretbe sűrűsödve. Tizenhárom év házasság, három tökéletes gyermek egyetlen képben. S ő azon tűnődött, hogy születhetett meg mindez egyetlen jelentéktelen pillanatból.

Izgalmakkal teli nap köszöntött be. Rózsaszínes égbolt, levelüket bontogató, ezüstös nyírek, harmat áztatta fűszálak és lomb, a föld alól előbújó első boglárkák sárga pettyei. A gyerekek visongatva rohangáltak.

– Nusch néni érkezik Berlinből!

Monty a kanapén ugrált. Elsa lila fonalakat tekert maga köré, és még Barby is azt kiáltozta, a kanalával csapkodva az asztalt a reggelinél:

– Jön Nusch!

Mrs. Babbit egész délelőtt sikált, fényesített, port törölt. Monty és Barby kankalint és harangvirágot szedett, Elsa meg befőttesüvegekbe tette. Frieda *Apfelkuchent* sütött, bőségesen meghintette a tetejét fahéjjal és porcukorral. Még Ernest is, aki különben ki sem mozdult a dolgozószobájából, végigtéblábolt a házon, az ujjait húzogatva az ablaknyílásoknál, szénpor után kutatva.

Kora délutánra, amikorra Nuscht várták, az idő megváltozott. Esőcseppek koppantak az ablaktáblákon, az égbolt kétfelé szakadt, az egyik felhőkkel terhes, a másik tejes halványkék. Ernest indult az állomásra Nusch elé, és a kezében tartott, összezárt esernyővel még visszaintett.

– Az ékszerei láttán el kell majd ájuljatok! – Teátrálisan a szeme elé kapta a kezét a káprázattól, mire mindenki elnevette magát, Frieda pedig némi büszkeséget érzett.

A kép, ami aztán egy életre belevésődött Frieda emlékezetébe, egy órával később vált láthatóvá a maga valójában. Nusch felhúzott szoknyával kászálódott le a lovas kocsiról, láttatva az alsóneműje finom csipkéjét és a drága, faragott sarkú és gyöngygombos bőrcsizmáit. Miután leporolta az utazóruháját, felnézett a jellegtelen téglaházra, a kopott bejárati ajtóra és a kicsike kertre, majd azt mondta:

– Ó, szegénykéim! – Frieda már nyitotta a száját, hogy ellentmondjon, de meggondolta, és inkább bevezette a vendéget a házba, lelkesen mesélve, mit terveztek a látogatónak: sétát a sherwoodi erdőben, látogatást Newstead Abbey-be és a Wollaton Hallba.

Frieda, miközben a falhoz lapult, hogy Ernest elmeessen mellette Nusch csomagjával, hallott valamit, ami megállította. Nusch volt az, orrát picit oldalra billentve szagolt bele a levegőbe. Mintha megfázott volna, vagy kezdődő influenzája lenne. Aztán halk, öklendező torokhangot adott ki magából, mire kesztyűs kezével sietve beletúrt a retiküljébe, és a hamarjában előrántott zsebkendőt a szája elé nyomta.

– A gyerekek vadvirágot szedtek neked – tájékoztatta Frieda. De miközben ezt mondta, pontosan tudta, hogy Nusch

undorodik az otthonától, és Nottingham összes kankalinja sem tudná feledtetni vele a fővő csontnak és a gáznak a konyhából áradó, áporodott szagát. A nappali felé intett, de ekkor már ő is Nusch szemével látta a vászonfüggönyöket a hozzájuk nem illő szegéllyel, a falakon a felhólyagosodott, elkoszolódott tapétát. Még a vörös rózsákkal és vajsínű liliomokkal általa hímzett párnahuzatok is otromba, amatőr munkának tetszettek.

Nusch felvont szemöldökkel nézett körül, a felső ajka megrándult. A szoknyáját felemelve lépkedett, mintha attól félne, hogy rágcsálók vagy bolhák másznak elő a kopott szőnyegek alól. Aztán a pamlagot vette szemügyre, a zsebkendőjével végigsimított rajta, mielőtt óvatosan és fél fenékkal leereszkedett a szélére. Aztán újból körbejáratta a tekintetét, elidőzött egy egyre terebélyesedő beázásfolton, a rozoga kandallón, Ernest a falon bekeretezve büszkélkedő oklevelein.

– Sosem lett volna szabad rangon alul férjhez menned. Az az arcátlan ember...

Frieda Ernest védelmére akart kelni, amikor meglátta magát a kandalló fölötti tükörben, zilált kontyba csavart hajjal, fahéjszemcsékkel a homlokán, kontúrjukat vesztett, rúztalan ajkakkal, amelyeken ottragadt egy félszeg mosoly. Miért is nem mosta meg az arcát? Miért is nem tűzte fel elegánsan a haját azokkal a festett fésűkkel, amiket Ernesttől kapott, amikor összeházasodtak? Na és a kockás ruha, aminek a gallérja fojtogatta... Túl szoros volt már a három gyerek után, divatjamúlt is, a szoknyarész kinyúlva. Kevesebb időt kellett volna szánnia a sütésre, és többet a megjelenésére.

Megkönnyebbülten kapta a fejét az ajtó felé, amikor vidáman

és esőtől csepegő kalapokkal, ázottan bebotladoztak a gyerekek.

– Bújjatok ki a kabátotokból, és szárítsátok meg a hajátokat! Nusch nénétek nem szeretne miattatok vizes lenni. – Vidám hangon mondta, egy önkéntelen csuklómozdulattal hessentve kifelé őket. – Lázban égtek, hogy végre ellátogatsz hozzánk, drága Nusch. Millió kérdésük van a kis unokahúgukról. Bár őt is magaddal tudtad volna hozni!

Nusch kurtán elnevette magát.

– Az utazást sosem szabad összekötni a gyerekekkel, az végzetes kombináció. – Közelebb hajolva halkabban azt mondta: – Amióta leléptem a hajóról, egyetlen elismerő pillantást sem kaptam. Mi a baj az angol férfiakkal?

– Tartózkodóak, te pedig túlságosan katonaemberekhez vagy szokva. De én valami kellemesebbel készültem, süteménnyel, magam sütöttem! – Frieda remélte, hogy Mrs. Babbit hamarosan felszolgálja a teát. Egy jókora szelet sütemény visszaadja az erejét, feledteti a húga rosszallását, gondolta, és összefutott a nyál a szájában.

– A gyerekek még csapzottan is bájosak. Túl szépek ahhoz, hogy Ernest ivadékai legyenek. – Nusch felállt, a ruháját igazgatva, és Friedának feltűnt, hogy a húga szoknyáján túl sok a redő, túl jól áll rajta, a makulátlan utazóöltözéke túlságosan új, a gombjai túlon túl fényesek, a kócsagtollak túlzottan csillognak. Sehogy sem illettek szegényes otthonába.

Miután Ida elvitte a gyerekeket, Mrs. Babbit felszolgálta a teát, és távozott. Nusch megköszöri a torkát.

– A leghaladóbb gondolkodású nők Berlinben és Münchenben szeretőt tartanak – mondta pironkodva a csészejébe nézve. – Igen, tudom, mi baroneszek vagyunk, de ha

nem vagyunk csábítóak, semmik sem vagyunk. És én nem akarok semmi lenni.

– De hát hogy volnál semmi? És mindened megvan – képedt el Frieda.

– Óh, nem magamra gondoltam. Akárhogy is, mi, von Richthofenek nem unalomra születünk. Nem illik hozzánk.

Fájdalom hasított Friedába, mintha hirtelenjében fémabroncs szorította volna össze a derekát.

– Az én életem nem unalmas – jelentette ki hirtelen megmerevedett, elnehezült karral az ablak felé mutatva. A gyerekek azon túl szoktak odakint játszani a kertben, és ő el akarta mondani Nuschnak, hogy mennyire boldoggá teszik. De a fejében erőtlenül ott zümmögött egy cérnavékony hangocska. Unalmas, unalmas, unalmas. Semmi, semmi, semmi.

– Meg kellene látogatnod Elisabetht Münchenben. A kávéházak tele vannak a szabad szerelemről vitatkozó anarchistákkal és művészekkel, és ő ott van a fősodorban. Én jobban szeretem a katonáembereket, de neked tetszene. Te mindig is hajlamos voltál egy kis radikalizmusra. – Nusch szünetet tartva az ujjait díszítő gyűrűkre nézett. – Emlékszel, hogy szoktál apa gyümölcsösében pisilni a körtefák tövében? Mint a kutyák, az egyik lábadat is felemelted hozzá. Szégyentelenül. – Frieda gyorsan a szájába tömött egy nagyobb falat süteményt, valami riposozon gondolkodva. De Nusch már a párnáknak dőlve tovább beszélt a múltból. – Sosem értettem, hogyan úszta meg mindig élve, hogy apa a tóba dobál. Emlékszel? Arról a rozzant hídról ugrált be veled, úgy csimpaszkodtál belé, mint egy majom... Na és azok a mezítelenül ott fürdőző katonák! – Ceruzával kihúzott

szemöldöke fel-le ugrándozott. – Anya megtiltotta neki. De ő rá se hederített. Tényleg élvezted? Vagy csak a kedvében akartál járni a vén zshiványnak?

– Ugyan! Gyerek voltam még.

– Annyira szerette volna, ha fiúnak születesz. És fogadok, hogy a vén bolond elszántan hitte, hogy azzá tud változtatni! – Nusch felvette az öléből az asztalkendőt, a tányérja mellé dobta. – Aztán lám, mi lett belőled. Boldog kis angliai feleség.

Nusch nyújtózkodva ásított, Frieda meg az *Apfelkuchen*jét zargatta a tányérján körbe-körbe, figyelve, ahogy a sárgás tészta és az alma morzsákká lényegülnek. Mikor a csöndben hangosan nyílt az ajtó, és Ernest lépett be a fejét meghajtva, Frieda váratlanul megkönnyebbült.

– Nusch szeretné, ha meglátogatnám Elisabetht Münchenben.

– Mielőtt még belesavanyodna az anyaságba. – Nusch kihívóan a vállát rándította hozzá, a fülbevalója gyémántkövei megvillantak a mozdulatra.

Ernest nyugodt hangon azt válaszolta:

– Miért is ne? Mi elleszünk itt Mrs. Babbittel, Ida meg gondoskodik a gyerekekről.

– De nem volna kedved velem tartani, drágám? – kérdezte Frieda Ernest keze után nyúlva. Hideg volt, és érdes, Frieda arra gondolt, a férje begyújtathatna Mrs. Babbittel a kandallóba. Olyan mértékletesen bánt a pénzzel, sok mindent megvont magától. – Elmehetnénk Elisabeth szalonpartijaira, megnézhetnénk pár színházi előadást Münchenben. Azóta nem pihentél, hogy megismertelek.

Ernest hevesen megrázta a fejét.

– Ahhoz túl elfoglalt vagyok. Menj csak egyedül.

– Egyedül? – Lázasan izgatottság fogta el. Még sosem volt távol a gyerekeitől... de Monty már hétéves. Elsa öt, Barby meg három. Megtehetné? A húgára nézett. Nusch szenvtelenül nézett vissza, fejét picit lehajtva, ahogy a macska figyel az egeret.

– Igen, Frieda. Térj vissza közénk, mielőtt még késő lenne – mondta Nusch.

– A *late*, a késő etimológiája... Hm, igen, fölöttébb érdekes. – Ernest szünetet tartva a bajuszát pödörgette a hüvelykujjával. – Vitatott, hogy a *late* a latin *lassus*ból eredeztethető-e, ami fáradtat, kimerültet jelent, vagy a germán vagy még inkább a közép-holland *laat* szóból, ami lustát, lassút jelent. És még mindig itt van a görög *ledein*.

– Szerintem ez esetben a lusta, lassú megteszi. – Nusch elnevette magát, közben az elefántcsont fésűi egyikét igazgatta feltűzött hajában.

– Nem olyan könnyű ez, ha az embernek három gyereke van. Neked csak egy van, így nem tudhatod. – Frieda megbántottan elfordult. Az ablaktáblákon esőcseppek csorogtak végig. – De talán mégis csak elmegyek Münchenbe egyedül. – Volt némi dac a hangjában, csekély, de érzékelhető. – Igen, talán el...

KETTŐ

FRIEDA

Nusch másnap bejelentette, hogy korábban akar visszautazni Berlinbe. Friedával hazafelé sétáltak a nővére kedvenc útvonalán, a mezőn át, ahol mindig ametiszt orchideák virítottak tavasztájt. Nusch nem állhatta a sarat pici csizmájában, selyemharisnyában. S ahelyett, hogy az orchideákban gyönyörködött volna, szeme a sötét, füsttel, párával és kosszal terhes horizont csíkjára tapadt.

– Hisz még csak most érkezted – mondta Frieda megbántottan, összezavarodva. – Kirándulásokat terveztem. Anglia annyira szép tavasszal, a rügyfakadással, a levelekkel, báránnyokkal.

– Igen, igen, de a szeretőm már visszavár. Nehezen viseljük a távollétet. – Nusch önelégült mosollyal babrálta az ujjaival a nyakát. Felötlött Friedában, hogy ez lehetett Nusch valódi szándéka az ideutazással. Nem az, hogy őt lássa. Nem is a gyerekeket. Csupán kérkedni akart a szeretőjével. – Minden délután együtt vagyunk a lefüggönyözött hintájában, és csak furikázunk végig az Unter den Lindenen, míg egészen bele nem fáradunk. Annyira szenvedélyes, annyira szerelmes belém! És biztos, hogy egész Berlin hallja, amikor örömünkben felnyögünk. – Nusch gyorsan megrázta a fejét, majd suttogóra fogva hozzátette: – Azt szereti, ha én vagyok fölül.

Friedának Ernest jutott eszébe, ahogy mereven fekszik a

keskeny ágy elnyűtt matracán a vendégszobában, párnája alatt a bibliával. Hogy milyen könnyen állt rá a különalvásra. Mert Frieda túl sokat mocorgott, hangosan vette a levegőt, testének súlya alatt mélyen benyomódott a matrac. S most, hogy ennyi száját kellett betömnie, szüksége volt rá, hogy kialhassa magát – ezért döntött a különalvás mellett. De ezt nem fogja elmondani Nuschnak. Ahogy azt sem, hogy ő még sohasem volt fölül. Nem, ezt az elégtételt nem adja meg a hűgának.

Ugyanakkor nagyon élvezte, amikor a gyerekek kora reggel berontottak hozzá, ugráltak az ágyán, beásták magukat a takaró alá, és könyörögtek, hogy meséljen, vagy párnacsatázzanak. Ha Ernesttel hálna, ez nem történhetne meg.

Hirtelen kíváncsiság lett úrrá rajta.

– De Elisabethnek csak nincs szeretője?

– Már hogyan lenne! Ó, szegény drágám. Te az ilyesmit elképzelni sem tudod, igaz? Egészen rendkívüli szeretője van, Münchenben mindenki ismeri. Ők a szabad szerelemre esküsznek. Nekik nincs szükségük lefüggönyözött hintókra.

– H-hogyan? – Friedának leesett az álla. Méghogy Elisabeth, aki egyike volt azon kevés nőnek Németországban, aki egyetemre ment, doktorátust szerzett, hogy állást vállalhasson, mint a férfiak, és aki feleségül ment ahhoz a derék, szemüveges Edgarhoz...? Nem, ez már túl sok. Nusch hazudik.

– München a szabad szerelem melegágya. Elisabeth az egyik leglelkesebb híve.

– Na és mit csinálnak ezek a hívők? – Frieda érezte, hogy elvörösödik az arca, és a pír a nyakán lejjebb kúszva aláférkőzik a ruhája alá, mígnem minden porcikája forró bíborrá változik.

– Váltogatják a szeretőiket. Semmit sem titkolva. Nyíltan, és

akivel csak akarják! Engem személy szerint némi titkosság hamarabb hoz lázba. – Nusch alulról nézett fel Friedára. – Nem érzel kísértést? Ernest olyan, mint egy kiszáradt kóró.

– Én azt hittem, hogy Elisabeth a szüfrazsettjeivel van elfoglalva, meg a két házával, a szalonjaival, és azzal, hogy költi Edgar pénzhegyeit – nyögte ki Frieda. Hirtelen sok volt neki a szabad szerelem és a nővére bujálkodása.

– De, igen, ott van neki a Német Nők Szövetsége, de azért marad ideje az örömökre. Találkozhatsz a szeretőjével is, ha odautazol Münchenbe. Már azért megéri, hogy láthasd. – Nusch megállt, és elfintorította az orrát, ahogy akkor is, amikor belépett Frieda házába. – Mi ez a rémes szag?

– Ma a gyárok felől fúj a szél. Lehet ammónia, kén, hamu, vagy jöhet a marhapiacról is. De nézd a fákat. – Frieda a fejét felemelve csodálta a pelyhes barkákat, a kibomlani készülő, miniatűr ejtőernyőkre emlékeztető leveleket. – Hát nem gyönyörűek?

Nusch a zsebkendőjét az orra elé tartva, az ujjával legyezgette a levegőt.

– Elisabeth nem érti, miért nem viszel szalont. Nála hetente van egy Münchenben vagy Heidelbergben. A múlt hónapban én is részt vettem az egyikben. Max és Albert Weber beszéltek, amit lázas izgalommal teli csevej követett, szinte még a saját gondolataimat sem hallottam. Imádtad volna. – Elvette a zsebkendőt a szája elől, óvatosan beleszimatolt a levegőbe. – Írt neked a Weber fivérekről? Max igazi génusz, rengeteg követővel. Elisabeth szerint a gondolatai meg fogják változtatni a világot. Azt mondja, a legeredetibb gondolatok ma Münchenben vagy Heidelbergben születnek. Angliának a jelek

szerint befellegzett.

Frieda azzal igyekezett csillapítani az elméjét, hogy a föld alól előbújó ibolyákban és pitypangokban, a fehér virágokba borult mogyoróvesszőkben meg az eget szelő madarakban gyönyörködött. Csak így tudta elviselni – ha a körülötte lévő szépséget csodálva hagyja a semmibe veszni a húga szavait. De nem látott mást, csak Nuscht a lefüggönyözött batárban, derékig felhúzott szoknyával. Vagy Elisabetht a nyüzsgő szalonjában, ahol érdekes emberek élénken eszmét cserélnek.

– De igen, gyakran ír Max Weberről, a könyveiről meg az esszéiről – felelte tompán. De soha egy szót sem a szabad szerelemről, tette hozzá gondolatban.

– Ő meg a fivére egész éjjel ébren tartottak az intellektusról meg az erotikáról szóló gondolataikkal. Én egy árva szót sem értettem belőle, de ők mindenben Elisabethre hagyatkoznak. Elisabeth szerint az ő szalonjaiban születik újjá a szabadság. – Nusch hangosan köhögni kezdett, és a szemcsés levegőt öklözte. – Nem volna kedved szalont indítani?

– Nem tudnék kit meghívni, itt, Nottinghamban nincsenek filozófusok, se költők – felelte Frieda. – Mi itt visszavonultan élünk. – Túlságosan is visszavonultan, gondolta magában. S a húga előző napi szavai jutottak az eszébe: unalmas, semmi... mielőtt még túl késő lenne.

– Elisabeth és Edgar Tolsztojt tárgyalják esténként, amikor nincs a szeretőjével. A jelek szerint átrágják magukat a teljes életművén. Nem tehetné ugyanezt Ernest? A diákjaival is regényeket tárgyalnak ki, miért ne tárgyalhatná ki veled is?

Frieda felsóhajtott. Természetesen ő már megpróbálkozott vele. Megpróbálta kitárgyalni vele Shakespeare-t, Stendhalt és

mindazokat az írókat, akiket magányos estéin olvasgatott. Megpróbálta szavakba önteni az elragadtatását, az érzéseit vagy épp a dilemmáit a szereplőkkel kapcsolatban. De Ernest ilyenkor vagy kiselőadást tartott neki az irodalmi műfajokról, vagy a nyelvtani hibáit javítgatta. S végül már nem is bajlódott vele, visszavonult a dolgozószobájába, amitől Frieda valahogy megkönnyebbült.

– Őt túlon túl lefoglalja az etimológiáról íródó könyve – felelte Frieda lesütött szemmel.

– Szegény drágám, a hátam is borsózik az életedtől. – Nusch láthatóan megvonta a vállát, majd megkönnyebbülve elnevette magát. – De hála istennek, a hétvégére már újra Berlinben leszek.

Frieda még aznap este bebújt Monty ágyába, magához ölelve beszívta bőrének szappanillatát. A sötétbe bámulva azt találgatta, vajon milyen lehet egy közkedvelt szalon háziasszonyának lenni Münchenben. Aztán csukott szemmel önmagát képzelte oda. Meg a zsibongást és a nevetést hozzá. Az összezsúfolódott testeket. Az üveg poharak koccanását. A kristálytálakban ringó gyümölcsös puncsokat. A késő éjszakáig világító lámpák sokaságát. És megint saját magát, káprázatos selyemben, skarlátvörös pipacsokkal a hajában, az irodalom jövőjéről folytatott szenvedélyes vita epicentrumában. Beleborzongott a gerince.

Nusch távozásának délelőttjén Frieda kitárt minden ablakot és ajtót, a függönyöket elhúzta, amíg csak lehetett, az ajtókat könyvekkel támasztotta ki. Betódult a fény, és a csípős áprilisi levegő végigsöpört a házon, lekapva a kalapokat a fogasukról, szétszórva Ernest papírjait a hallban. Amikor Elsa megkérdezte

tőle, hogy mit csinál, Frieda azt felelte:

– Érezni akarom a tavasz leheletét a házban. Már egészen elfelejtettem, milyen.

– De ez piszkos levegő! – tiltakozott Elsa.

S miközben Frieda Ernest feljegyzései után kapkodott, még visszaszólt:

– A papának egy szót sem.

HÁROM

MONTY

– Mutti, mit jelent az, hogy „vandál”? – kérdezte sűgva Monty. Nem akarta, hogy meghallják; a Mikado Cafe valamennyi asztalánál hölgyek és urak üldögéltek, pincérek és pincérnők sűrögtek-forogtak ezüst süteményestálcákkal, teával és kávéval.

– Hogy micsoda, kicsim? – Az anyja felnézett a könyvéből. Sokat olvasott azóta, hogy Nusch néni elutazott egy héttel ezelőtt.

– A vandálok. Az ugyanaz, mint a barbárok? – Monty elvett még egy kekszet, és eperdarabkákat halászva ki egy lekvárosüvegből, gondosan körberakta őket a süteményen.

– A vandálok egy harcos törzs tagjai voltak. Nagyon ádázak és csúnyák.

– És Barbyt is azért hívják Barbynak, merthogy barbár? – Szorosan egymáshoz rendezte az eperdarabkákat, majd a tejszínhab után nyúlt.

– A Barby a Barbara rövidítése, semmi köze a barbárokhoz. Gúnyol téged valaki az iskolában?

Monty gyorsan megrázta a fejét. Nem akarta megmondani az anyjának, hogy a nagyobb fiúk barbár germánnak csúfolják, lökdösik, és hogy elvették és olyan magasra dobták a táskáját, hogy kinyílt, és mint elszáradt levelek hullottak ki belőle a könyvei és papírjai.

– Légy büszke arra, hogy félig német vagy. A világ legjobb elméi közül sokan születtek nálunk, mint ő is. – Frieda azzal odamutatta Montynak a könyv borítóját, amit épp olvasott. Egy Zarathustra nevű emberről szólt. De kép nem volt benne, elég unalmasnak tűnt.

– De miért bámulnak meg bennünket, ha németül beszélünk?

– Ó, drágám. – Az anyja letette a könyvét, és töltött magának még egy csésze kávé a felpattintható tetejű, ezüst teáskannából. – Németország mostanság birodalommá akar lenni. De az angolok meg úgy gondolják, hogy birodalmuk csak nekik lehet. Úgy gondolják, hogy mi, németek túlságosan nagyra, túlfent fontossá akarunk lenni. Az angolok csak a maguk fajtáját szeretik. – Beledobott egy kockacukrot a kávéjába, és lassan kavargatni kezdte.

Monty a süteményt rágva, összeráncolt homlokkal próbálta megérteni az anyja szavait.

– Ezért nincsenek barátaid?

Az anyja ránézett, de nem szólt egy szót sem. Monty szeretne volna, ha elneveti magát. Olyannak szeretne látni, amikor úgy kacag, hogy a hajtűk is kihullanak a hajából, és aranyosan megcsillan a zöld szeme.

De az anyja ehelyett, megkocogtatva a könyv fedőlapját, azt mondta:

– Mr. Nietzsche is a barátom, Monty.

– És el is jön hozzánk teázni?

Az anyja sokáig nem szólt egy szót sem, Monty nagyokat nyeldekelt, nyalogatta le az ínyére és a szájpadrására tapadt morzsákat. Az jutott eszébe, talán az anyjának a szavak

ragadtak a szápadlására és az ínyére, ahogy neki a keksz. Biztatásképpen nyelt még egy jó nagyot.

De aztán az anyja egy szuszra elhadarta:

– Már hétéves vagy, Monty, neked már elmondhatom. De a többieknek nem szólhatsz róla. Legyen ez a kettőnk titka.

Monty bólintva a habot törölgette a szájáról a kézfejével.

– Rájöttem, van valami, ami kikíváncozik belőlem. Én úgy hívom, hogy ő a „milehetnék?” De ezt nehéz elmagyarázni, *mein Liebling*.

Monty tekintete az anyja hasára tévedt. Lassan bólintott. Nem szeretett volna még egy lányt, de egy fiútestvérrel kibékült volna.

– Olyan ez, mint valami titkos láng. – Az anyja először a mellére, majd a hasára tette a kezét. – Nem szeretnék úgy meghalni, hogy előtte ne éltem volna.

Monty együttérzően bólintott. Hallotta már, hogy a nők néha belehalnak a szülésbe.

– Imádkozni fogok érted – mondta egy újabb keksz után nyúlva, amit vajazni kezdett.

– És ebben a barátom, Mr. Nietzsche segít nekem. – Az anyja ezzel újra a kezébe vette a könyvét. – Na és te, Monty. Te meg Elsa és Barby.

Monty az asztal felett átnyúlva megveregette az anyja kezét, ahogy időnként az apjától látta. De aggasztotta, hogy az anyja egyetlen barátja egy könyvben lakozik. Hogy tudna egy könyvben lakozó valaki segíteni egy gyerekszülésnél?

– Na és a papa tudja?

– Mit, aranyom? – Szórakozottan nézett fel a könyvből a fiára, mintha valami nagyon fontosat olvasott volna, amiben

megzavarták.

– Hát azt, ami benned nő. – A fejével az anyja hasa felé intett. Határozottan nagyobb, gondolta magában.

– Ez legyen a kettőnk titka, Monty. Nem kellett volna elmondanom, de hát senkim sincs, akivel megbeszélhetném.

– Na és mikor jön el teázni hozzánk a barátod?

Az anyja a hüvelyujjával megcirógatta az arcát.

– Mr. Nietzsche már halott, drágám.

Monty nagyot pislogva majszolta tovább a süteményét. Az anyja már nem olvasott. Távolba révedő tekintettel a plafonra meredt. Monty úgy gondolta, lennie kell ott valaminek, ha ilyen sokáig nézi. De amikor ő is felnézett, semmi sem volt ott, még egy pókháló sem.

NÉGY

ERNEST

Ernest úgy döntött, gyalog sétál haza az egyetemről. Az ádáz szél és a szemerkélő eső sötétre festette és csúszóssá változtatta a macskaköveket. De gondolkodni akart. Nusch félresikerült látogatása láthatóan felzaklatta Friedát, és Ernest fel akarta vidítani. Ha a piac felé megy, vehetne neki virágot. Talán lesz még tulipán a virágáros standon. Vagy korai szegfű, krémszínű és halvány rózsaszín. Bizonyítani akarta vele, megengedhetik maguknak a szép virágokat, olyanokat, amit mások neveltek, szedtek le. Frieda mindig turbolyát és loncot tépkedett a bokrokról. Még aggófűvet is szedegetett a mezőn, noha az gyűlöletes gyomnövényként ismert az angol parasztok körében, mérgezi a teheneket. „De mi nem tehenek vagyunk, drágám” – nevetett.

S már a gyerekek is rákaptak. A ház tele van kókadozó, darvadozó virágokkal. Poshadt vízzel teli befőttesüvegek éktelenkednek a legszebb mahagóniasztalaikon. Hervadt virágszirmok a földön. S pollen az újságjain. De legalább itt van Mrs. Babbit, aki felsepri.

Az új alkalmazottak jutottak az eszébe, akik ki-be járnak a házba, a házvezetőnő, a dadus és az az ember, aki fűvet nyírni jött. Hasztalan próbált versenyre kelni a feleségében egyszerre jelen lévő fensőbbrendűséggel és empátiával irányukba. Frieda arisztokratikus könnyedséggel kezelte őket, de tőle csak

otromba próbálkozások sikeredtek a könnyedségre, és ettől kevesebbnek érezte magát. Így a szolgálókat teljességgel Friedára hagyta.

Szeretett a feleségére gondolni. A vitalitására, a jelenvalóságára. A ház minden zugában képes volt egyidejűleg megnyilvánulni. Mint egy földrengés száguldott a lépcsőkön fölle. A munkájában persze zavarta, mégis mindig élvezettel gondolt rá, ha nem is volt a közelében.

De azóta, hogy Nusch elutazott, ez a vitalitás eltűnt belőle. Futólag megfordult a fejében, hogy talán Nusch pazar toalettjei, fényűző kalapjai miatt érzi magát Frieda elkeseredetten. Nusch előnyösebb házasságot kötött. Öreg férj, de gazdag és arisztokrata, az arca bal oldalán párbaj nyomával. Az a fajta katonaember, akit báró von Richthofen mindhárom lányának elképzelt.

Többet kell dolgoznia, nyugtázta Ernest magában. Pluszfeladatokat kell vállalnia a vizsgabizottságban, vagy esti szemináriumokat tartania. S engednie kell, hogy Frieda új, szép tollas kalapot rendelhessen magának Londonból. Talán kócsagtollasat.

De az arca még mindig ragyog, ha a gyerekekkel játszik. Tegnap is arra jött haza, hogy a földön ül, a szoknyája szétterülve, és erős, harisnyás lábával a levegőben kalimpál. Monty elmagyarázta, hogy biciklit játszott éppen.

Helytelen és méltóságon aluli, persze, az efféle szabadosság. De Ernest annyira megkönnyebbült, hogy nevetni látja, hogy nem fűzött hozzá megjegyzést.

Az asszony mélyen megélt anyasága mindig meglepte. Valami vad energiával szerette a gyerekeit, amit ő képtelen volt

felfogni. A saját gyengeségére emlékeztette, ami ott lapult mélyen eltemetve a lassan és kitartóan elsajátított úriemberes kifinomultsága mélyén. Meg a félelemre, amit se értelmezni, se behatárolni nem tudott, olyan volt, mint egy szúnyogcsípés valahol a ruha alatt.

Egy karmazsinvörös villamos zötyögött el mellette, megakasztva a gondolatait. Megszaporázta lépteit a piac felé, és felidézte magában a felesége szép ívű csípőjét. Megrázta a fejét. Neki most gondolatban Nuschsal kell foglalkoznia. Vajon mit mondott Friedának, amivel így elkedvetlenítette? Ő sosem kedvelte különösebben Nuscht, a pénzsóvárságát és a kacér fölényeskedését. Tisztában volt vele, hogy Nusch lenézi, még olyankor is, amikor flörtölt vele. Van valami istentelen abban a nőben, gondolta. Valami homályosan erkölcstelen. A Biblia szavai jutottak az eszébe: „...még házamban is megtaláltam az ő gonoszságukat, mondta az Úr...” De legalább Friedának van erkölcsi tartása, nem olyan szégyentelen, mint az apja meg a nővére.

Heves szélroham söpört végig a piacon, megcibálva Stetson-kalapja karimáját és a mellső zsebéből kiálló díszzsebkendőjét. Szorosan markolva az esernyője nyelét, még nyitva tartó standokat keresett a szemével. Se tulipán, se szegfű. Fonnyadt sóskalevelek. Rebarbarahalmok. Nyúzott nyulak halomban. Megállt előttük. Szinte áttetsző hús tapadt a gerincükre.

– *Carcass*, tetem – motyogta. – *Carcase*, *carcosium*..., talán *carchesium* volt eredetileg, de eredeztethető a perzsa tarkash szóból is. Ausztráliában, azt hiszem, *carcase*-nek mondják.

Az árus mogorva pillantását látva, sietve továbblépett. Egyre jobban esik, haza kell mennie. Már indulni készült, amikor

észrevette, hogy egy kofa csipkéket pakol be egy kosárba.

– Csipkét szeretnék – mondta neki, ügyelve arra, hogy a hangja egyidejűleg magabiztos és közömbös legyen.

Az asszony négyzet alakú, egérszürke terítőket tett elé.

– Ez dívik most Londonban.

Ernest a torkát köszörülte. Úgy néztek ki, mintha zsebkendők lettek volna, de valami azt súgta Ernestnek, hogy mégsem azok. Ám szalvétának vagy másnak meg túl nagyok.

– A székeket védik. A zsíros kis fejektől – magyarázta az asszony.

– Négyet kérek. – Hátrébb lépve máris *a four*; a négy etimológiáján gondolkodott. A régi angol *feover* szóból, vagy a még régebbi germán *fedworból* eredeztethető. Na de előtte? Lázasan kutatott az elméjében a rég letűnt idők nyelvészeti emlékei, a latin, a görög, az ónorvég és fríz iránt.

Még mindig a *four* szó eredetén morfondírozott, amikor azon kapta magát, hogy időközben hazaért, már a hallban áll, és az ázott csomagot nyújtja Frieda felé.

Felesége letépte a csomagolást, és a mosolya kissé mesterkéltnek tűnt, amikor meglátta a csipkéket.

– Még mindig Nottinghamben készül a világ legszebb csipkéje – mondta Ernest némi büszkeséggel. Büszke volt Angliára, a birodalmukra, és benne magára mint angol úriemberre. Ezt dédelgette magában végig a házasságuk alatt, ezt babusgatta magában azóta, hogy az esküvője napján felfedezte a csalódást báró von Richthofen szemében.

Frieda a csomagolópapírt kidobta a szemétkosárba.

– Igen, drágám – felelte. – Én is azt hiszem.

S ahogy az asszony ellépett mellette, Ernest a válla

rándulásából fáradtságot sejtett. Mintha teljesen kimerült volna. Igen, megveszi neki azt a jegyet Münchenbe. Szüksége van egy kis kikapcsolódásra, arra, hogy ideje legyen magára. München a megoldás.

ÖT

FRIEDA

Nusch látogatását követően Frieda újra meg újra azon kapta magát, hogy a gondolatban felidézi magában azt a napot, amikor Ernesttel megismerkedett. Miközben a kalapját keféltette, az esernyőjét igazgatta, vagy a kis tükröt törölgette a dolgozószobájában, ott látta maga előtt azt a szökőkutat, ahol először találkoztak. Most is ott érezte az ujjai hegyén a napsütötte kő és moha tapintását. Felrémlett előtte a fesztelenül a botjára támaszkodó Ernest képe, ahogy a vízsugarat csodálja. Nyomban megtetszett neki a szája sarkában fityegő pipa, a selyem csokornyakkendője, a hetykén a fejébe nyomott zsirardi. Németül szólította meg, aztán franciául és angolul beszélt hozzá. Friedának ez is tetszett, a tehetsége és a kifinomultsága.

Aztán rohant haza a testvéreihez, és nem győzött áradozni nekik arról, hogy a férfi mennyit tanult, négy egyetemen, meg a tudós könyvekről, amiken dolgozott, és hogy most kapott új professzori állást egy egzotikusan hangzó angol városka modern nyelvészeti tanszékén.

– Ő még nálad is okosabb – mondta Elisabethnek. De egy szót sem ejtett a koráról, a halántékán lüktető kék erekről, se arról, ahogy ritkás haját gondosan fénylő fejtetejére fésülte. S amikor az anyja közölte vele, hogy Mr. Weekley feleségül kérte, és magával akarja vinni Angliába, Frieda mosolyogva nézett fel a

verseskötetből, amit olvasott; már látta is magát inspiráló feleségként, aki könnyedséget és örömet visz egy tudóseMBER életébe. Ő már akkor, tizennyolc évesen is hitt a nagyságban. Elképzelte, ahogy ott sétálgatnak majd az angol dombokon, és közben filozófiáról, költészetről, politikáról beszélgetnek, könnyedén egyik nyelvről a másikra váltva. A testvérdiadal mámorát csak ezt követően érezte, amit el is suttogott az egyik könyvének: „Én megyek elsőként férjhez, és én leszek az első, aki megszabadul a szüzesség átkától.”

– Természetesen nem a mi fajtánkból való – jegyezte meg a báróné. – De nem bánja, hogy nem lesz hozományod. Egy koldus végtére is nem válogat.

Friedát nem érdekelte a pénz. Ő életre vágyott. Kalandra. Eszmecserékre. Szerelemre. Ernest mindezt felajánlotta. S hozzá Anglia, az ígéret földje – már maga a szó is titkokat, dicsőséget, szenvedélyt sejtetett. Úgy érezte, hogy Shakespeare, Wordsworth és Byron földje hívja. Királyok és királynők földje. Egy birodalom, ami körülöleli a földet. „E dús sziget... e félpáradicsom... e drágakő ezüst tengerbe szegve... hah! Anglia”,¹ ismételte újra meg újra, ott visszhangzott az ajkán.

Később, miután lezajlott egy félszeg találkozás Ernest szüleivel Doverben – a jámbor kis asszony, az anyja, toldott-foldott kesztyűjében izegve-mozogva, görnyedt apja egy szitává mosott ingben hajbókolva –, a báróné dühösen elviharzott Metzbe. Amikor Frieda is hazautazott, a szülei egyértelműen a tudomására hozták, hogy ellenzik a dolgot Ernesttel. Ernest nyilvánvaló szüzességéből viccet csináltak, koldusszegény szüleit szégyenteljesnek tartották, az „osztálynélkülisége” meg egyenesen bűn volt a szemükben.

De Frieda olyasmit látott Mr. és Mrs. Weekley házasságában, ami reménnyel töltötte el: a törődés apró gesztusait, bensőségességet – abban, ahogy az asszony minden reggel megfésülgette a férje szakállát, és kisimította a ráncokat a férje nadrágján, ha az felállt. A lojalitás és a szeretet jeleit, melyeket máshol eddig még sohasem látott.

A házasságuk elején maga is ezzel próbálkozott, lesöprögette a morzsákat Ernest bajuszáról, igazgatta a nyakkendőjét. Boglárkákat és nefelejcséket szedett csokorba, és a férje íróasztalára helyezte. A reggelineél Ernest postája mellé odakészítette a papírvágót, és lekapargatta a pirításait. De a gyerekek születése után a dolgok megváltoztak. Valami történhetett Ernesttel, Frieda nem tudta, hogyan és miért, de határozottan úgy érezte, hogy a férje egyre inkább az élete perifériájára tolja. Zavarodottan azt hitte, hogy Ernest már nem szereti, már abban is kételkedni kezdett, hogy szerette-e valaha. A zavarodottság később dühvé változott. Pár hét múltán aztán a dühe csillapodott, és kénytelen-kelletlen elfogadta így, elfogadta a külön életüket, és nagy élvezettel az anyaságba vetette bele magát.

Ám ez az elfogadás olykor szomorúságba csapott át. Olyankor úgy érezte, hogy szerepbe kényszerült. Olyan szerepbe, amit nem ő választott magának. Inkább csak érezte, mint tudta, nem is volt képes szavakba foglalni. Egészen Nusch megérkezéséig, a viszonyokról meg a szalonokról mondott szavaiig így volt ez. S mindez azt sugallta, mintha Nusch és Elisabeth, noha egy szemernyi bátorság sem szorult beléjük Friedából, valahogy mégiscsak a saját életüket élnék, a saját maguk által választott szerepeiket játszanák. Korlátok nélküli,

örömteli életet. Olyan életet, amiben olyan szenvedéllyel szeretik őket, amilyenről Frieda mindig is álmodott.

Elmegyek Münchenbe, gondolta, hogy lássam, mennyi a túlzás abban, amit az életük teljességéről állítanak. Talán ezzel akarnak büntetni amiatt, hogy megelőztem őket a házasságban. Odakészítette Ernest pipáját és dohányzacskóját, ahogy szerette, az íróasztala végébe a réz hamutállal és egy új gyufásdobozzal. Aztán kiegyengette a kis csipketerítőket, amiket a férje vett neki, és most ott heverték egymás hegyén-hátán a férje hintaszékének támláján. Ekkor újabb gondolat jutott eszébe. Mi van, ha Nusch nem túlzott? Megrázta a fejét. Méghogy a tanult, komoly Elisabeth mások szeme láttára fickándozzon a jóképű szeretőjével? Nevetséges elgondolás!

HAT

MONTY

Egy hét telt el azóta, hogy az anyja megosztotta vele a nagy titkát, és Monty nem nagyon tudta megállni, hogy ne állandóan a leendő öccsére vagy az édesanyja esetleges halálára gondoljon. Bizonyára lázas, azért beszélt a benne égő tűzről. Ő maga is úgy érezte, mintha égne, mintha lobogna a vér az ereiben, és minden lángra kapna benne.

Aznap este, hogy apja hazaért, és betakargatta, kibukott belőle az aggasztó kérdés:

– Papa, hogy lesznek a gyerekek?

Apja az ágya szélén ülve mozdulatlanra dermedt. Végül azt mondta:

– A gyerekek Isten ajándékai. – Aztán köhögni kezdett, mintha valami megakadt volna a torkán.

– De ha ajándékok, akkor sok mama miért hal bele?

– Ilyesmi csak ritkán fordul elő. Ha... amikor... – Ernestnek elakadt a szava, majd sietve felállt, és elindult az ajtó felé, mintha hirtelenjében halaszthatatlan dolga akadt volna. A szobájában. A könyveivel.

– Akkor halnak meg, ha gyerekük lesz, és lázasak közben?

Az apja megragadta a kilincset.

– Most már ideje aludnod. Jó éjszakát.

– De hogy kerül bele egy ilyen nagy dolog a mamák hasába?

– Monty hallotta, hogy becsukódik az ajtó, majd az apja lesiet a

lépcsőn. A szeme előtt újszülöttek és lángok törtek utat maguknak az anyja bőrén át, kicsaptak a szájából, a fejéből, az orrlyukaiból, a hasából. Aztán az anyját látta holtan, lehunyt szemmel, mozdulatlanul, úgy feküdt a legszebb ünneplőjében, a lila bársonygombosban. Hogy lehetne ez Isten ajándéka?

Másnap a reggelinél azt kérdezte az anyjától:

– Ott van még... a tűz? – Fejével az anyja hasa felé intett, majd szorgalmasan lekvárt kent a pirítására, ügyelve, hogy a narancshéjak egyenletesen legyenek elosztva rajta.

– Milyen tűz? – kérdezte az anyja meglepődve.

– Hát a tűz – ismételte Monty halkabban. Ida elment Barbyval és Elsával az egyik farmra tojásért, az apja dolgozni volt, de Mrs. Babbit a konyhában tüsténkedett, bármelyik pillanatban beléphetett.

– Tűz? – Az anyja a kandalló felé nézett, amelyben épp csak pislákkolt a láng. – Hogy neked semmi sem kerüli el a figyelmedet, Monty! – Felállt, odament, és egy fahasábot hajított a tűzre, ami szikrákat lobbantott be.

– Isten adja a gyerekeket?

– Bizonyos értelemben igen. – Frieda kíváncsian nézett a fiára. – De igazából a férfiak teszik oda. Ők meg nőnek és nőnek, és egyszer csak hopp, már kint is vannak. – Azzal fogta a vajazókést, és sárga vajdarabkákat kenetett összevissza a pirítására.

Monty elgondolkodva rágta az ennivalót.

– Milyen férfiak?

– Hogyhogy milyen? Hát az apukák. Emlékszel arra a bikára, amit a múlt héten láttunk? Arra, amelyik rámászott az egyik tehénre a hintás tölgyfánál?

Monty bólintott.

– Hát épp egy kicsit tett bele a tehénbe. Az meg majd egyre hízik és hízik, és kisborjú lesz a vége. Varázslat!

– Ó – hökkent meg Monty. Újra maga előtt látta a hatalmas, vörös péniszt, és hallotta az állat különös hangjait. Érezte, hogy elvörösödik az arca. Azt még mindig nem nagyon értette, hogy jön Isten a képbe, de többé már nem akart a kisöccsére gondolni, se a feldühödött bikára, se arra, hogy az apja rámászik az anyjára. – Elmegyünk ma a sherwoodi erdőbe? Csak mi ketten, Elsa és Barby nélkül. Viszünk magunkkal egy kis szilvás pitét?

– Még csak most reggeliztél! – Az anyja az asztal fölött átnyúlva megszorította Monty kezét. – De szeretem, ha sokat eszel, Monty.

Bekapta az utolsó falat pirítóst, majd felállt. Monty az anyja hasát vizslatta. Nagyobbodott? Ugyanolyan volt, mint korábban. Úgy döntött, mindennap ellenőrizni fogja. Aztán majd szól róla az apjának. Valakinek meg kell mondania... Még akkor is, ha ez árulkodás.

HÉT

FRIEDA

Miközben Frieda Münchenbe készülődött, felújította a kalapjait, megtalpaltatta a cipőit, megolajoztatta az utazóládája vasalatait, rendületlenül jöttek a levelek a testvéreitől. Nusch fájlalta, hogy ő nem tud Münchenbe utazni, mert a szeretője és a varrónője mindennap látni akarják, Elisabeth meg azt tanácsolta, hogy a nap bármely szakában is érkezik, a Café Stefanie-ba feltétlenül térjen be, és áradozott, micsoda intellektuális és művészeti oázissá lett München. Frieda kihajította a szemétbe az elolvasott leveleket, de óhatatlanul izgalom kerítette hatalmába. Illékony kétkedés és szorongó várakozás között ingadozott. Újra megpróbálkozott rábeszélni Ernestet, hogy ő is tartson vele. De ő tartotta magát ahhoz, hogy neki lehetetlen elszabadulnia.

Egyik éjjel kínzó szomjúságra ébredt. Az éjjeliszekrényen álló vizespohárért nyúlva megrohanta az álmkép, ami felriasztotta. Nagyokat pislogva, homlokráncolva nyelte a vizet. Nem is álom volt, hanem egy elevenen visszatérő emlék. Egy emlék, amit tíz éve eltemetett. Az jutott eszébe, hogy talán a hazautazás nyitott valahogy ajtót a múltba. Azon át tévedt fojtogatóan kicsi és napfénytelen házából pillanatokra a metzi katonai garnizonba. Visszafekve lehunyta a szemét.

Az emlék, mint álmában, elevenen tért vissza. A nappaliban volt, anyja sietős lépteit és rekedtes hangját hallotta. Nuscht

szalasztotta, hogy pénzt könyörögjön ki a parancsnoktól, az arcát is kipirosította, hogy a férfi, behódolva a szépségének, megsánja őket. Lassan kiderültek a részletek...

A szolgálokat elbocsátották. A házat el kellett adni. Nem maradt pénz hozományra. Esélyük sem maradt, hogy egy kapitány kérje meg valamelyik lány kezét. Kölcsön kellett kérniük annak a kevésnek a fejében, amijük még megmaradt. A báró kártyaadóssága már tetemes összegre rúgott.

Frieda betapasztotta a fülét, és megrándult a dunna alatt. Nem akart emlékezni arra, ami utána történt. Ám az emlék, mint az utat találó ár, meglódult. A báróné szoknyája susogott a padlón, a mellkasát szorosan átfogó karjai zizegették a merev fodrokat. Szégyenről és keserűségről árulkodó hangon mentegette a férjét... Nehéz annak, aki sebet kapott a harcban. A heg még mindig ott éktelenkedik az arcán... S közben hol a plafont, hol a padlót bámulta, kerülve, hogy a lányaira nézve magát lássa visszatükröződni a szemükben. Van egy fiú fattya is, akinek meg kell vásárolnia a hallgatását... Bár volna törvényes fiú utóda, aki megörökölhethé a bárói címet... Ezzel a csalódással kénytelen együtt élni... Ő meg csak ette, ette, csak falta az osztrigát, míg már rosszul nem lett tőle... De az a cigány asszony megesküdütt rá, hogy Frieda fiú lesz... A te hibád, Frieda... Bár annak születéssel volna, akinek lenned kellett volna...

Frieda kinyitotta a szemét, és lerúgta magáról a takarót. A borzongató reggeli hideg magához térítette a majdnem teljes kábulatból. Nem akart emlékezni a múltra. Nem akarta felidézni magában, hogyan költöztek el egy jelentéktelen, alacsony belmagasságú lakásba, arra, mennyire kellemetlen

érzés volt hozzászokni a túlontúl szűk, túlontúl új és takarékos körülményekhez, a véget nem érő sopánkodáshoz, hogy ki veszi így majd el őket hozomány nélkül.

Ott csengtek a fülében az anyja szavai: Nusch találni fog magának valami gazdag férjet, mert ő szép... Elisabeth is rendben lesz, mert annyira okos..., na de Frieda?

Gyorsan felült az ágyban. Inkább az előttem álló napra kellene gondolnom, jutott eszébe. Még sok a dolgom, beszélni Mrs. Babbittel, megújítani az előfizetést Ernest újságjaira, kenőcsöt kevertetni Barby kiütéseire, leadni a rendelést a hentesnek.

Miközben a megbízatásokat osztogatta, hirtelen megvilágosodott egy pillanatra.

– Ernest – mondta neki a birkakotlettes és párolt zöldséges vacsoránál. – Azt szeretném, ha a gyerekeink úgy nőnének fel, hogy tudják, a bátorság fontosabb a megjelenésnél és az intelligenciánál.

Ernest keze ügyében sorakozott egy halom dolgozat, egyidejűleg próbált meg enni és javítani.

– Ezt meg hogy érted, Hóvirágom?

– Azt akarom, hogy megtanulják, a bátorság becsesebb, mint a szép küllem vagy az okosság.

Ernest olyan értetlenül nézett rá, hogy Friedának átfutott az agyán, hogy talán emlékeztetnie kellene a saját bátorságára, amikor nagy merészen feleségül kérte. De a férje ekkor felnézett a dolgozatokból, és azt mondta:

– Úgy gondolom, Montynak szüksége lesz a bátorságra, ha katonai pályát választ, de én beérem azzal is, ha a lányaink ugyanolyan tiszták és szépek lesznek, mint te. – S miután

megpaskolta Frieda kezét, visszatért a munkájához.

Frieda sóhajtva félretolta a tányérját. Már épp csöngetni akart Mrs. Babbitnek, amikor Ernest megszólalt:

– Olvass Montynak Arthur királyról. Azok a történetek mind a bátorságról és a merészségről szólnak.

– Na és a lányok? – makacskodott Frieda.

Ernest szünetet tartva, egy rövid időre ismét felnézett a papírjaiból.

– Nekik a kötelességről, a hűségről és a morálról olvass. A Bibliában mindez benne van. De még azokban a Grimm-mesékben is, amelyekkel a fejüket tömöd. És megkérnéd Mrs. Babbitet, hogy hozzon nekem egy korsó barna sört a dolgozószobámba? – Azzal felállt, felkapta a dolgozatokat, és kisietett a szobából.

– Lehet, hogy magammal viszem Montyt is Münchenbe, hogy emlékeztessem a német bátorságra! – mondta Frieda távozó férje hátának. De nem kapott választ, csak a dolgozószoba ajtaja csukódott be.

NYOLC

MONTY

– Miért válaszolsz mindig angolul? – Az anyja hangja fölibe kerekedett a kávéházi morajnak. – Nincs kedved németül beszélgetni?

Monty szorgalmasan rágott, és nem szólt egy szót sem. Az emberek mindig megbámulták, ha németül beszélt, nem akarta, hogy valaki megint ráragassza a gyűlöletes vandál gúnynevet. Otthon szívesen beszélt németül. Tetszett neki, ahogy a német szavak az anyja torka mélyéről gurguláznak elő és potyognak ki ércesen, pattogva, mint a puszkagolyók.

– Majd otthon – motyogta végül hosszas hallgatás után.

– Jól van. – Frieda vett magának még egy szelet gyümölcstortát. – A sütemények Németországban sokkal finomabbak, azt hiszem. Velem kellene jönnöd Münchenbe, Monty. Szeretnéd?

Monty izmaiban felengedett a feszültség, a gombóc eltűnt a torkából.

– Igen, nagyon. Ó, igen, kérlek! – Tortadarabkák estek ki a szájából, de most nem bánta. Münchenbe utazhat!

– Nem találom a helyem mostanában, azt hiszem, egy kis kikapcsolódás Münchenben jót tenne. – Megint kinyitotta a könyvét, de nem úgy látszott, mintha olvasna. A szeme nem követte a sorokat.

Monty, átnyúlva az asztal fölött, gyengéden megérintette az

anyja karját.

– Fáj a hasad, Mutti?

Frieda felnézett, és azt mondta:

– Mihez is kezdenék nélküled, Monty? Te már olyan nagy fiú vagy. – Monty jobban szeretne volna, ha nem az. Pici akart lenni újra, hogy az ölébe mászva megcirógathassa az anyja arcát, haját, hogy érezze, egészen elolvad a bőre anyja meleg tenyerének érintése alatt. Ahogy Elsa és Barby tehetik.

– Ó, odanézz, Monty! – mondta az anyja, hirtelen megélénkülve, csilingelő hangon, és a könyvét beletette a táskájába. – Szaladj, szaladj. Szék kell még nekünk!

Monty felnézve Mr. Dowsont, Barby keresztapját és a feleségét látta közeledni. Mrs. Dowson a lila ernyője hegyével mutatott feléjük, mire Mr. Dowson arcán hatalmas mosoly terült el, olyan hatalmas, hogy fülig ért a szája. Mr. Dowson csak pár utcányira lakott, gyakran meglátogatta őket. Monty szeretne a csillogó szemét, ami még jobban csillogott olyankor, ha a papa nem volt otthon. Megfordult Monty fejében, hogy Mr. Dowson talán a mama barátja. Mrs. Dowson nem sok vizet zavart, ő folyton zászlókat hímezgetett az egyleteinek.

– Már épp indulóban voltunk – trillázta Mrs. Dowson. – Gyűlésünk lesz a női egyletben. Emmeline Pankhurst ellátogat Nottinghambe. Velem tartanak, igaz? Meg kell mutatnunk neki, hogy mi itt, Nottinghamben komolyan vesszük a szüfrazsettmozgalmat.

– Rám ott nincs szükséged, Helena. Én inkább Mrs. Weekley-hez csatlakoznék egy kávéra. – Mr. Dowson Montyhoz és az édesanyjához fordult. – És most mesélje el, hogy van az én legkedvesebb keresztlányom. – Azzal Montyra kacsintva

odapréselte magát a kis ülőkére az anyja mellé, noha az anyja határozottan állította, szűkös a hely, szék kellett volna.

– Örülök, hogy találkoztunk, Mr. Dowson – köszöntötte Frieda, a fejét, mint egy veréb, oldalra fordítva, a tekintetét a jövevényre függesztve. Monty örült. Lehet, hogy neki is beszél az új gyerekről. Hegyezte a fülét, nehogy elmulasszon egyetlen szót is.

– Nagyon igyekeztem kimaradni a kalamajkákból, hisz Helena örökösen megtölti a házat azokkal a demagóg szüfrazsettjeivel – forgatta a szemét Mr. Dowson.

– Fontos munkát végez, kell, hogy a nők is szavazati jogot kapjanak. – Frieda egy pillanatra, a hideg kávéját kavargatva, elhallgatott. – De amikor én is elmentem egy szüfrazsett-találkozóra, éreztették velem, hogy nem látnak szívesen. Most meg már kiabálnak is, meg vonulgatnak, kezdenek úgy viselkedni, mint a férfiak. Én ezt... másképp képzeltem.

– Ó! Hallod, mit mond az édesanyád, Monty? – Mr. Dowson megbökte Monty karját.

Monty rábólintott, Frieda pedig folytatta, lassan, mintha gondosan akarná megválogatni a szavait.

– Nem elég átgondoltak. Nem a választójog fogja meghozni számunkra a teljes szabadságot. Ez annál sokkal bonyolultabb. A mi erőnk abban van, hogy mások vagyunk, mint a férfiak. Nőiesítenünk kellene a világot, segíteni a férfiaknak abban, hogy másképp lássák a dolgokat.

– Egy nőiesebb világ, hm? Na, ehhez mit szólsz, Monty? Adnunk kellene szavazati jogot a nőknek? – De mert Mr. Dowson még mindig az anyját nézte közben, Monty nem tudta eldönteni, hogy erre most válaszolnia kellene-e, vagy sem.

– Monty meg én Münchenbe utazunk. Progresszívebb világ van ott.

– De remélem, visszajön. – Mr. Dowson mély torokhangon felugatott. – Hisz tudjuk, miként vélekedik Nottinghamról.

– Nottingham az, aki nem szeret engem – tiltakozott Frieda.

Monty elfordította a tekintetét, az ablakon kívülre bámult, hátha meglátja valamelyik iskolatársát belépni. De az anyja ekkor mondott valami különösét.

– Valami... úgy ég itt belül. – Lehalkította a hangját, és az ujjai hegyével szórakozottan babrált a ruhája elején. – Úgy érzem, mintha... nem lenne értelme semminek, mintha nem lenne célom. És aztán egy napon vége... – Az anyja szünetet tartott, az ölébe ejtette a kezét. – Hogy csak ennyi volt.

Monty meghökkent.

– Miért kell meghalnia a kisöcsémnek? – buktak ki belőle a szavak, még a szeme is kiguvadt.

– Hogyan? – Az anyja rámeredt, és apró redőkbe szaladt a homloka a szemöldöke felett. – Montyt mostanában a halál gondolata foglalkoztatja. Egész délelőtt a mennyországról faggatott. – Az anyja megvonta a vállát, erőteljesen, és az ég felé fordítva tartotta a tenyerét pár pillanatig.

Monty hirtelen nagyon fáradtnak érezte magát, égni kezdett a gyomra.

– Megfájdult a hasam, Mutti – mondta.

– Nem lep meg, fiatalember. Amennyi süteményt megettél...

– De Mr. Dowson nem órá nézve mondta. Még mindig az édesanyját figyelte, mintha még sohasem látta volna.

KILENC

FRIEDA

Nusch ötlete, hogy Frieda és Ernest irodalomról beszélgessenek egymással, kárpótlásul, amiért Nottinghamban nincsenek szalonok, felkeltette Frieda kíváncsiságát. Próbálkozott vele már korábban, de évekkal ezelőtt. Ernestet akkor nem érdekelték sem a regényhősök, sem az érzelmek, de talán érdemes újra megpróbálni.

Azon kapta magát, hogy folyton ide jutott, noha más-más irányokból közelített. Néha elképzelte, hogy Elisabeth és Edgar talán a *Háború és béke* fölé hajolnak egy égő kandalló mellett, egy halovány lámpa fényénél. Egészen tisztán látta maga előtt. Elisabeth az állát a tenyerében pihentette. Edgar a szemüvegét feltolva az orrnyergét simogatta. Szinte hallotta is az ide-oda pörgő kérdéseket, az élénk eszmecserét.

Máskor meg a házasságuk első napjai jutottak eszébe, amikor Ernest mindig a hóna alatt könyvekkel tért haza a munkából; neki hozta valamennyit. Miután átrágta magát rajtuk – akkoriban még nem beszélt nagyon jól az angolt –, Ernest mosolyogva nyugtázta, jutalmul pusztit adott az arcára, és visszavitte mindet a könyvtárba. Miután Monty megszületett, Ernest megszállottan dolgozott a nap minden percében, nehogy a gyarapodó családja hiányt szenvedjen valamiben. Már nem hozott haza könyveket, mintha azokat összeegyeztethetetlennek találta volna az anyasággal.

De most már többet keresett, a gyerekek is nagyobbak, és az ő angolsága rengeteget javult. Nuschnak talán igaza van, némi irodalmi eszmecsere csillapíthatná a benne egyre növekvő érzést, hogy az élete túlonként lassú, túlonként üres, neki nincs része abban a való életben, amiről a testvérei áradoznak. Talán így Ernest is visszatalál hozzá, talán még a korábbi intimitásukat is meglelik. Így aztán a Nusch elutazását követő hetekben hosszú órákon át kereste a tökéletes könyvet a nottinghami közkönyvtárban meg a piac mögötti kis könyvesbolt polcain. Végül megtalálta. Egy házasság témájú regényt, ahhoz hasonlót, amit Elisabeth is olvasott, és Ernestnek sem lehet ellene kifogása. Nem akarta Elisabetht majmolni azzal, hogy ugyanazt választja. De eldugta a kottái mögé, meg akarta lepni vele Ernestet. Délutánonként egy-egy órát olvasta, és szorgalmasan jegyzetelt a kis selyemborítású jegyzetfüzetébe.

Egyik este, mikor épp egy Brahms-szonátát gyakorolt, és a könyve ott volt a kotta mögött az állványnak támasztva, Ernest és Monty jelent meg a nappaliban.

– Monty, drágám, neked már ágyban volna a helyed. – Frieda abbahagyta a zongorázást, de a kezét még a billentyűk fölött tartotta, amikor ránézett az órára. Fél kilenc. Már aludnia kellene.

– Azt mondja, annyira izgatott az utazás miatt, hogy képtelen elaludni, Hóvirágom. – Ernest Monty fejére tette a kezét. – Ott majd neked kell vigyáznod az édesanyádra, Monty. Azt beszélnek, Münchenben csak úgy hemzsegek a hosszú hajú férfiak és a rövid hajú nők. – Friedának megfeszültek az ujjai és a szája. Miért hívja őt Hóvirágnak? A hó hideg és halott, ő azonban

nem. Én élő valami vagyok, gondolta. S még csak nem is virág. A hóvirág, akárhogy is, de olyan szűziesnek, érinthetetlennek, szinte sarkvidékinek hangzik. A tekintete a vázákban pompázó, fodros, krémszínű szegfűre vándorolt, amit Ernest vett neki előző nap. Ilyennek szeretne látni, gondolta keserűen. Azt szeretné, ha fodros, fehér szegfű volnék. Vett egy mély lélegzetet.

– Ernest, elolvastam az *Anna Kareninát*. Arra gondoltam, talán beszélgethetnénk róla, ha Monty már ágyban van.

Ernest értetlenül nézett rá.

– Nem ilyesmivel foglalkoztok a női teadélutánokon?

– Oda már... nem járok. – Szinte hallotta, hogy a szavai koppanva hullanak alá a zongora billentyűi közé. Szerette volna elmagyarázni a férjének, hogy a helybéli feleségek kiközösítették maguk közül, éreztették vele, hogy nemkívánatos, és hogy ő meg unalmasnak és kritikusnak találta őket, és taszítónak az elszánt vetélkedésüket a fensőbbiségért. De Monty és Ernest olyan leplezetlenül elképedve néztek rá, hogy a szavak a torkára forrtak. – Helyette olvasok. És azt reméltem, hogy te meg én esetleg... – Nem mondta végig.

– Hetente háromszor munkásokat tanítok olvasni, szombatonként meg Cambridge-ben, az egyetemen naponta tökkelütöttekkel bajlódom, valamint egy szeminárium jegyzeten dolgozom. Mi a baj a többi asszonnyal?

Frieda lecsukta a zongora fedelét. Na és amikor csak a könyveidet rendezgeted?, gondolta magában keserűen, egyre növekvő gombóccal a torkában.

– Jó keresztény hölgyek. Mit mondunk majd nekik a

templomban? – Ernest arca értetlenséggel vegyes bosszúságról árulkodott. Mintha valamelyik nehezen kezelhető diákjával beszélne.

Frieda csak bután nézte a szegfűt a vázában, és közben nyeldekelte a gombócot a torkában. Hogy magyarázza meg Ernestnek, hogy semmi közös nincs benne és Nottingham keresztény hölgyeiben? Hogy idegen fajnak érzi magát közöttük? Fejben gyorsan végigfutott rajtuk... Mrs. Clark, a zálogházas felesége, aki folyton az öltözékét vizslatja, és lesújtónak találja. Mrs. Black, a teakereskedő felesége, aki örökösen a cselédei szapulásával fárasztja. Mrs. Burton, a gyáros felesége, aki másról sem tud beszélni, csak mindig a legújabb kalapjáról. Na nem, ő aztán nem találkozgat velük csütörtök délutánonként. Akkor már inkább a padlón hancúrozik a gyerekekkel, vagy olvas, vagy vadvirágot szedeget. Már szóra nyitotta a száját, hogy újra megkérje Ernestet, hogy a vacsoránál beszélgessenek az *Anna Karenináról*, de a férje egy elhárító mozdulattal belefojtotta a szót. S ezzel az egyetlen mozdulattal nemcsak az élete perifériájára, de még annál is messzebbre taszította Friedát. A gombóc a torkában tovább dagadozott. Összeszorította a fogát. Nem szabad sírnia Monty előtt. Akármiből fakadnának is azok a könnyek, megbánásból, dühből, csalódottságból vagy éppen magányból, nem szabad Montyt megijesztenie vele.

– Halasszuk ezt a beszélgetést későbbre. Te meg Monty mikorra tervezitek az utazást?

– Mihelyt befejeződik a fél éve – felelte Frieda a legtisztább és legélénkebb hangján. Hirtelen nagyon szeretne volna magához ölelni Montyt, hogy ott érezze az arcán hajának megnyugtató

puhaságát, vaníliaillatú leheletét. – Gyere, és ölelj át szorosan, mielőtt lefekszel, kincsem. – Frieda mosolyogva széttárta a karját. De Monty nem mozdult.

– Azt hiszem, Monty már nagy ahhoz, hogy az anyjával ölelkezzen. Viszem és lefektetem. – Ernest, Monty fejére téve a kezét, az ajtó felé indította. – Kívánj jó éjszakát Muttinak.

– Jó éjszakát – mondta Monty tompán. De Frieda képtelen volt megszólalni. A zongora felé fordulva a szemét elöntötték a könnyek, a gombóc már fojtogatta. Ernest már korábban is mondta neki, többször is, hogy engednie kéne Montyt önállóbbnak lenni, hogy csüng rajta, és túlságosan magához láncolja. Szorosan összeszorított szájjal felnyitotta a zongorát, és játszani kezdett egy Beethoven-darabot. A reszkető ujjbegyeiről elszabaduló hangok csak úgy pattogtak a levegőben, beleütközve a falakba, a bútorokba. S amikor Ernest azzal jött vissza, hogy Barby és Elsa felébredt, képtelen volt megszólalni. A fejét rázva zongorázott tovább. Úgy érezte, hogy a zongora és a kicsikart dallam az, ami egyben tartja. Ki vagyok én?, tűnődött magában. Mi vagyok én? Nusch szavai jutottak az eszébe: Térj vissza közénk, mielőtt még késő lenne.”

TÍZ

ERNEST

Ernest szerette volna, ha Frieda nem püföli tovább a zongorát. A viharos hangok megrezegtették a spalettákat a dolgozószobája ablakán. Ráadásul ugyanazt a darabot játszotta újra meg újra már három napja, zavarta a koncentrációban. Talán, ha több tehetsége lett volna a zenéléshez, akkor nem megy annyira az idegeire.

Egy mély és lemondó sóhaj kíséretében szorosan megtömte a pipáját, és a szája sarkába biggyesztette. Félretolva néhány dolgozatot, gyufát keresgélt. Ehelyett az *Anna Karenina* egy példányát találta meg. Frieda tehette ide. Kezdte úgy érezni, mintha a könyv titokban követné mindenhol a házban. Frieda nem olvashatta el ezt figyelmesen. Nyilvánvalóan fogalma sem lehet a cselekményről és a szereplők istentelen erkölcstelenségéről.

Már-már félre akarta dobni, amikor valamilyen indíttatástól vezérelve felütötte, és belelapozott. Azon morfondírozott később, hogy a kötés lehetett az oka, a gesztenyebarna borjúbőr borító minősége és rajta a csillogó, arany betűk. Sosem tudott ellenállni egy szépen bekötött könyvnek. A homlokát ráncolta, mikor észrevette, hogy valaki írt valamit a kezdő oldal tetejére. Nagy, kerek, teátrálisan hurkolt betűkkel. Bizonyosra vette, hogy csak a Richthofen nővérek valamelyikének kézírása lehet, vajon Friedaé? Ő bizonyára nem szentségtelenített volna meg

így egy gyönyörűen bekötött könyvet.

– „*Bevor és zu spätist...*” – olvasta fennhangon. *Mielőtt késő lesz.* Próbálta felidézni magában, hogy végezte Anna Karenina, de rájött, hogy nem olvasta végig a könyvet.

„Túl késő”, morfondírozott. *Zu spät... zu spät.* A székében hátradőlve szívott a meg nem gyújtott pipájából, és meglehetősen élvezte ezt a rejtélyes pillanatot.

És akkor beugrott neki, váratlanul, napnál is világosabban. Hogy is lehetett ilyen tökfilkó? Ennyire ostoba? Hirtelen minden megvilágosodott, az üzenet, Frieda hangulatváltozása, a fölöttébb szokatlan viselkedése. Frieda valamelyik nap, elég esetlenül az inge aljával babrált. Tegnap pedig megsimította a fenekét a nadrágban, míg ő a faliórát húzta fel a hallban. De most már mindent értett. Még egy gyereket akar. *Mielőtt késő lenne.*

De a döbbent felfedezés pillanata el is illant nyomban, mihelyt csokorba szedte, miért is nem vállalhatnak még egy gyereket. Túl sok sivalkodással jár. Túl sok sürgés-forgással. Túl sok baktériummal. Még annál is több pénzzel. S akkor oda az álma, hogy egy komolyabb, szép kerttel rendelkező házba költözzenek. Na és a könyve? Meg a cambridge-i professzorság?

Nem, ez az egész teljesen abszurd. Nem fog engedni neki. Immunis marad a női mesterkedéseire. A tekintete az íróasztal fölött az ablakon túli világra vándorolt. Szürkület. A búcsúzó fénysugarak a fákon, a zöldülő leveleken, a pihés rügyeken, a halovány virágokon. Tavasz, gondolta megrándulva. Ez a buja burjánzás, a tavasz ígérete ébreszthette fel a feleségében a nemzés iránti vágyat? Igen, csakis így lehet. A tavasz csiklandozása, fickándozása, a rügyező ágak, a felfeslő bimbók,

a lázas fészekrakás. Szétnézett a szobában, a falakon körbe-körbe a polcokon mindenütt könyvek sorakoztak a padlótól a plafonig. Ábécérendbe szedve a Bibliától Zoláig. Valamennyi katalogizálva a saját folyóírásával. Ő is kialakította a maga fészket, gondolta elégedetten. A felesége talán meg csak bővíteni akarja a sajátját. Talán a tavasz valami rejtélyes módon az asszonyok testében is állati ösztönöket ébreszt. Gyerekkori emlékek zavarták meg a gondolatait, kilenc testvér, ahogy kanalazzák a hús nélküli levest, az állandó kakofónia, a káosz, a szűkölködés. Nem, még egy gyerek kizárva. Sosem adja be a derekát.

– Nem fogok kapitulálni – mondta a plafonnak. A vékony falak beleremegtek Frieda klimpírozásába a szomszéd helyiségben. Kapitulálni... a latin *capitulumból*. Csodálatos szó. Kopulálni... Itt elnevette magát. Elképesztő, ahogy a szavak minden különösebb erőfeszítés nélkül egyikből a másikra váltanak. Úgy gondolta, a nemzés, a gyarapodás, a tavasz gondolata vezette el arcátlan módon a kapitulációtól a kopulációig.

A nászéjszakájuk jutott eszébe. Az emlék még mindig kísértette, az egész szégyenteljes esetlensége, a felesége természetellenes lelkesedése. Ő valahogy nem így képzelte el a nemzés aktusát. Friedában egy csöppnyi szemérmesség sem volt, vagy némi visszafogottság, ami arra készítette volna, hogy forduljon el alvást színlelve. Hirtelen úgy érezte, hogy rá kell gyújtania, hogy elűzze vele a kéretlen emléket. Gyufát keresgélt a papírok alatt, és közben próbálta az elméjét kellemesebb területek felé terelgetni. A megismerkedésük... annál a különös kis szökőkútnál a Fekete-erdőben, az volt élete első és utolsó

nyaralása. Mi a csuda történt akkor vele? Tisztán emlékezett mindenre, a zöldre, a ragyogásra. A sűrű erdő fedte hegyekre, karcsú fenyők ágaskodtak, egyik a másik mellett a délutáni fényben, hollók rebbentek fel a csúcsaikról.

Visszagondolva úgy tetszett, hogy a hirtelen rászakadt szabadság, messze a tanulás kényszerétől, Angliától, a városias viselkedésmódjától valamiféle finomkodó hencegést szabadított rá, ami teljes ellentétben állt valós természetével. Mintha két hétre teljesen kicserélték volna. Felrémlett, ahogy Frieda a kövérkés, rózsaszín kezét nyújtotta, amikor bemutatták őket egymásnak. Emlékezett kipirult arcára, a mosolyára, amiben bujkált némi vadság, és a levendulaillatra, ami a magas nyakú, fehér blúzából áradt. S az érdekes beszédére, amely egyszerre emlékeztetett bajor, elzászi és sziléziai nyelvjárásra, némi francia akcentussal keverve. Teljesen elvarázsolta, elbűvölte, ahogy ragozott. Nyomban tudta, ő az az asszony, akit valaha is szeretni lesz képes. Noha akkoriban még alig lehetett asszonynak nevezni; csupán tizennyolc éves volt. De annyira elbűvölő volt, tele lehetőségekkel.

Ernest gondolatai visszatértek a jelenbe. Teljességgel kizárt egy negyedik gyermek. Becsukta az *Anna Kareninát*, és a javítandó dolgozatok alá csúsztotta. München a megoldás. Esély Friedának, hogy értelmesebb dolgokkal foglalja el magát. Két hét Elisabeth társaságában elég lesz ahhoz, hogy kiverje a fejéből a család gyarapításának gondolatát. Elisabeth kitűnő, intelligens elméjét a közgazdaságtan és a filozófia foglalkoztatta. Talán átköltözik belőle valami a felesége fejébe is.

– Az én feleségem – mondta ki hangosan. – Az én Hóvirágom... Az én királynőm. – A királynő szó elgondolkodtatta. Mindig is izgatta ez a szó. A legtöbb nyelvben a királynő szó a király szó kissé elferdített alakja. Nem úgy az angolban a *queen*. Talán a görög *gynē* szóban, ami nőt jelent, keresendők a gyökerei. Esetleg a régi szász *qwan* szóban, ami feleséget jelent. Kinézett az ablakon; a korom úgy ült meg mindent, mint sűrű tetűrajok. Frieda már nem zongorázott, így most távolról odahallatszott a gyáarak zümmögése, duruzsolása, fújtatása, szusszanása.

– Az én királynőm – ismételte meg Ernest mosolyogva. Teljesen odavolt a nyelv csodájáért. Imádta, hogy egy-egy szóban benne van az egész civilizáció története, az emberiség fejlődésének teljes íve a rabszolgaságtól a szabadságig. Pipára gyújtott, és szívogatta pár pillanatig, majd kényelmesen hátradőlve a székében, elégedetten pőfékelt.

Az aktivitása alábbhagyott, de odabent a mélyben készülődött valami.

D. H. Lawrence: *Szerelmes asszonyok*

MÁSODIK RÉSZ

MÜNCHEN, 1907

TIZENEGY

MONTY

Sötétben érkeztek Münchenbe. Monty úgy gondolta, éjfél körül járhat. Ám az anyja azt mondta:

– Elmehetünk egyenesen Elisabeth nénédhez, de ehetünk is előtte valamit abban a híres kávéházban, amit szerintem feltétlenül látnunk kell. Melyiket szeretnéd?

Montynak egy pillanat alatt felpattant a szeme, az álmosága elröppent. Tetszett neki a gondolat, hogy késő este kávéházba mehet kettesben az anyjával, mintha úriember volna. Az is tetszett neki, ahogy az anyja odaintette a hordárt, szálegyenes tartással, magasra emelt fejjel, mint egy királynő.

– A kávéházba megyünk, kérem.

– Természetesen, egy pici türelmet kérek. – Az anyja elfordult, és míg a hordár a csomagjaikat rámolta egy poggyászkocsira, nagyot sóhajtott. Monty utánozta. Fura, élesztős és édes hússzagot érzett. Münchenben mások a szagok, mint Nottinghamban, erősebbek és egzotikusabbak. Igencsak elcsodálkozott azon, hogy a városok illatai ennyire eltérőek.

Hallotta, hogy az anyja utasítást ad a kocsisnak, hajtson a Café Stefanie-ba az Amalienstrasséra, mire bizseregni kezdett a fejbőre; bizsergett a büszkeségtől és az izgalomtól. Ez itt most nem Anglia, ahol az anyját a kocsisok elsőre nem értik meg, többször is el kell ismételnie a mondandóját. Vagy ahol néha az orruk alatt durva megjegyzéseket tesznek a németekre.

– Jó itthon lenni. – Az anyja végigsimított a haján és a szoknyáján, eligazítva a ráncokat. – Holnap bajor sört kóstolsz, és rendes ételeket eszel. Csuda jó dolgunk lesz. És most hajtsd az ölembe a fejed.

– Fenn maradhatok éjfél utánig? Még nem vagyok fáradt. – Jólesett neki, ahogy Mutti az ujjbegyeivel a fejét simogatta. Úgy tetszett, mintha kövér, rózsaszín tengericsillagok érintenék. Tudta jól, ha egyenest Elisabeth nénihez mennének, akkor az anyja vele beszélgetne, meg kicsomagolna ahelyett, hogy a fejét cirógatja, ő meg mehetne egyedül a hideg és rideg ágyba.

Az anyja az arcához hajolt, és megpuszilgatta, amiről Montynak megint a kisöccse jutott az eszébe. Úgy igazgatta a fejét, hogy a füle az anyja hasához érjen. Fülelt, hátha meghallja, megérzi odabent. De a kocsis ekkor hirtelen megállt, mire az anyja azon a fenséges hangján megint mondott valamit neki.

Monty felült. Énekszót és gitár hangját hallotta. A tejüveg ablakú kávézóból emberek jöttek ki nevetgélve. Eszébe jutott, hogy az apja hosszú hajú férfiakról és rövid hajú nőkről beszélt neki. Most azt figyelte, ki milyen frizurát hord. De már sötét volt ahhoz, hogy eldönthesse, csak elmosódott, botladozó és integető alakokat látott.

TIZENKETTŐ

FRIEDA

Frieda elnyomott egy ásítást, majd szólt a kocsisnak, hogy várjon. A pórusaiban ott érezte a vonat kormányát, és hirtelen megcsapta a hónaljának szaga. Milyen nevetséges ötlet kávéházba menni ilyen későn!

– Monty, mégiscsak Elisabethhez kéne mennünk. Már késő van, és bűzlünk.

De Monty már le is ugrott, és meglátva a dühöt a fia arcán, nem volt szíve visszaparancsolni a kocsiba.

A kezét megfogva benyitott az üvegajtón, és halkán levegő után kapott. Egy pillanatra azt hitte, hogy véletlenül egy magánszalonba nyitottak be, annyira bensőséges hangulatot árasztott. Sötét faborítás a falakon, az ablakokon rézkarnisokról borszínű zseníliafüggönyök lógtak alá. Minden asztalon a fukszia valamennyi árnyalatában selyemernyős lámpa állt. A mennyezeten rézcsillár himbálódzott, mintha huzat lengedeztetné. Tele emberekkel, páran csoportokba verődve álldogáltak, mások az asztalok fölé hajoltak, vagy a bárpultnál üldögéltek, beleveszve a kékes dohányfüstbe.

Frieda fáradtsága elröppent. Ez nem is hasonlított azokhoz a nottinghami vendéglátóhelyekhez, ahová olykor betértek, hogy Ernest megihasson egyet a kedvenc barna söréből. Nem is olyan volt, mint a Mikado Café az ezüst süteményespultjaival, üres tekintetű pincérnőivel. A szemét meresztgetve a füstön át

beljebb kémlelt. Egy cilinderes, a nyakában kolompot viselő nő járt asztalról asztalra, énekelve, egy monoklis, színes üveggyöngyökből fűzött nyakláncos férfi gitárral a kezében mögötte. A pincérek tálcáikat a fejük fölé emelve szaladgáltak az asztalok között, ahol sakkoztak, írtak, verset szavaltak, vitatkoztak. Voltak, akik a tenyerükkel csapkodták a márványasztalt, kanalak verték az ütemet a söröskriglikben, és cipők dobogtak a padlón.

Monty ujjai kúsztak a tenyerébe, ez riasztotta fel az ámulatból. Ráébredt, hogy még mindig az ajtóban álldogál, és közben egy pincér egy asztal felé mutat.

– *Bratwurst mit Kartoffeln, bitte.*

Frieda megrázta a fejét. Kábult volt, és teljesen összezavarodott, mintha hirtelenjében csöppent volna az egyik világból a másikba.

– Miért olyan furák ezek az emberek? És miért nincsenek még ágyban? – kérdezte Monty sűgva.

Frieda megszorította a kezét.

– Mert ők művészek, filozófusok, írók. Itt még ilyen késői órán is nagy versek születnek, komoly gondolatokról beszélgetnek. – Elhallgatott, érezve, hogy valami úgy táncol benne, mint egy lángnyelvecske. A gomolygó cigarettafűst és a félhomály ellenére is látszott, milyen pompázatosan színes itt minden. Mezítelen karok csillantak meg aranylón, ezüstösen. A nők csillogó kimonóban és hímzett dirndlikben üldögéltek a vörös bársonyszékeken. Még néhány férfi is vörös kendőt kötött a nyakába.

– És miért beszélnek olyan vicces hangon? – Monty megszorította az anyja kezét.

Az anyja a fejét picit oldalra billentve fülelt. Francia és természetesen német szavakat vett ki, meg valami mély, dallamos beszédet. Orosz? Olasz?

– És ott mi van? – Monty a kávéház végébe nézett. Onnan egy másik helyiség nyílt, amelyben élénkzöld biliárdasztalok sorakoztak. Frieda már éppen el akarta magyarázni a játékot, amikor az énekesnő felugrott a mellettük lévő asztalra, odadobta a cylinderét a gitárosnak, és láthatóvá vált rövid, a nyakáig visszavágott frizurája. Mozgás közben csengett a kolomp a nyakában, az emberek pedig tapsoltak, és biztatták:

– Rajta, Marietta! – A sakkozók is felnéztek. Egy kötényes pincér odadobott neki egy sárga rózsát, amit a füle mögé tűzött.

– Azt hiszem, valami nagyon szép német zenét fogunk hallani, Monty. – Frieda együtt tapsolt a többiekkel, egészen felvillanyozta, mennyire elevennek érzi magát, hogy az utazás fáradalmaait máris kiheverte.

– Ő lenne az a rövid hajú hölgy, akiről papa beszélt?

– Pszt, hallgasd!

A gitáros megpendített néhány akkordot, és vigyorgott kusza bajusza alatt. Csilingeltek a gyöngyök a nyakában, miközben magasított sarkú csizmájával az ütemet verte. Többen felálltak, tapsoltak, és azt kiabálták:

– Lássuk, Marietta! – A nő lassan letekerte a derekáról a sifonsálját, és odadobta az egyik nézőnek. Majd kigombolta a felsőjét, és azt is a vendégek közé hajította. Alatta sárga csipkés ingvállat viselt. A kolomp csak úgy csilingelt a nyakában.

– Mit csinál? – kérdezte Monty olyan hangosan és magas hangon, hogy többen felkapták a fejüket, és feléjük fordultak.

– Táncolni fog, de melege van. – Frieda ringatózott a

dallamra.

Marietta az ingváll szalagjával játszadozott, majd megrántotta, mire az alsónemű a földre libbent.

Frieda megdöbbszent. Ki kell vinnie innen Montyt, mielőtt még meglátna valamit. Mielőtt ez a nő még több mindenét leveti! Monty székét rángatva próbálta felállítani a fiút. De a tömeg összezárt körülöttük, felforrósodott a levegő. A férfiak és nők vidáman tapsoltak. Mellette két férfi a gitáros zenéjének ritmusára egymáshoz koccintgatta a söröskriglijét.

Marietta vékony, tiszta hangon kántálta:

– Nincs semmi szégyellnivalónk, anarchista társaim. Miért is volna? A testünk szép, a természet annak teremtette! – Mintha épp Friedára nézett volna akkor, amikor megrántotta az ingváll szalagját az előbb, és most a csípőjét mozgatva igyekezett kibújni a nadrágjából.

Frieda a sálját kereste, arra gondolva, hogy majd azt dobja Monty fejére. De a sál lecsúszott a földre, Monty pedig nem reagált a szék rángatására.

– Még nem is ettem kolbászt – nyafogott. – Kolbászt akarok.

– Mennünk kell, most rögtön. – Azzal megragadva Monty vállát, próbálta az ajtó felé tolni.

– A kolbász – sírta Monty. – Mi lesz a kolbással?

Egy magas, feltűrt ingujjú, kigombolt mellényű férfi lépett oda Mariettához, kettejüket megkerülve.

– Hát senki sem segít ennek a szerencsétlen hajadonnak?

A tömeg nevetett, amikor a férfi a nő nadrágjához csúsztatva a kezét, elkezdte kipattintani a gombokat, egyiket a másik után.

– Ne rejtegetess semmit! – kiáltotta, amikor a nő bőrnadrágja a csípőjéről lecsúszva a bokájáig szaladt.

– Köszönöm, sötétséghercegem – fuvolázta Marietta, és lerúgta a nadrágot az asztalról, a nyakát nyújtva, lehunyt szemmel, mintha révületben volna.

– Mennünk kell! – Frieda kifelé vonszolta Montyt az ajtó felé. Ernest soha nem bocsátaná meg neki, ha Monty egy meztelenül táncoló nőt látna egy kávéházban. Hogy tudná neki megmagyarázni? A tömeg most már tombolt. Lábak dobbantak, pengett a gitár, csörögtek az evőeszközök, és Marietta magas hangon azt sivította:

– Hozd vissza azt a fiút! Mitől félsz? Hadd lássa a gyönyörű mellemet. A gyönyörű seggemet!

Frieda feltépte az ajtót, és Montyt a lovas kocsi felé taszigálta.

– Ó, még fizetnem kell! Kocsis! Segítse fel. – Frieda arra ment vissza, hogy Marietta halovány, meztelen testtel, kirúzsozott mellbimbókkal ott forog az asztalon, a tömeg nevetgél, és pénzeket dobálnak a kalapjába. Frieda egy pillanatra megállt, és nézte. Érezte, hogy a szíve hevesen ver a bordái mögött, és a szája fölött kiütött egy verejtékcsepp. Marietta olyan fesztelenül forgott, hogy a rémület, amiért Monty meztelen táncosnőt láthat, hirtelenjében valami mássá változott benne. Frieda sehogy sem tudta megfogalmazni ezt az érzést. Ott állt Marietta magasan a többiek fölött, és szégyen nélkül élvezte a rá szegeződő tekinteteket. Aztán már nem forgott, hanem a csípőjét emelgetve a combját kezdte simogatni. S mindvégig mosolygott, mintha örömet szereznének neki a simogató ujjak, mintha lubickolna a saját meztelenségében, a szabadságában.

Frieda néhány pénzérmét dobott az asztalra, majd ellépett. A fűzője hirtelen szorongatni kezdte a mellkasát, nyomni a csípőcsontját. Magas nyakú blúzának gallérja elszorította a

torkát. A deréköve is nyomorgatni kezdte. A csatjai majdhogynem belefűrődtek a koponyájába. Még a lába is sajgott, mintha tyúkszemet nyomna a cipő. Ideje hálóinget venni, és befeküdni az ágyba.

Miután már lefektette Montyt, aludni próbált. De nem érezte magát kényelemben. Feszengett. Kitakarózott, a hálóingét rángatta. A gombok nyomták a mellkasát. A mandzsetták és a nyakkivágás szorították, vágták a csuklóját és a torkát. Lehet, hogy Mrs. Babbit a kelleténél tovább forrázta, és összement. De az is lehet, hogy csak túl sokat evett az úton. Vagy talán... talán... Frieda a földre dobta a hálóingét, odasétált az ablakhoz, és kinyitotta. Gondolkodás nélkül lehunyta a szemét, megpördült, és forogni kezdett, ringott, hullámozott a csípője. Fel-le simogatta a combjait, azt képzelve, hogy neki tapsol, őt ünnepli a közönség. Ma éjjel meztelenül fog aludni. Nem harcol tovább az állig begombolt hálóruhával. Hagyta, hogy a keze továbbvándoroljon a mellére, majd lejjebb, a hasára. Közben egy gitár aláfestését hallotta. A dallamára ringatózni kezdett, a haja szabadon hullámozott a vállán. Furcsán könnyűnek érezte a lábait, a csontjait. Mintha a gravitáció elengedte volna. Mintha a föld már nem tudná itt tartani. A nyitott ablakon át beragyogott a holdsugár. Felé siklott, hátravetett fejjel, táncolva.

TIZENHÁROM

FRIEDA

Elisabeth az ebédlőben sürgölődött, a szalvétákat és az evőeszközöket rendezgette, lesöpörte a fekete kenyér morzsáit az abroszról.

– Örülök, hogy Monty még alszik. Nagyon fáradt lehet!

– Mesélj el mindent, mielőtt lejön. Az új szeretődről. Mindent hallani akarok róla. – Frieda körbenézve meggyőződött arról, hogy a cselédek nincsenek a közelben.

– Nem kell törődnöd a cselédekkel. Előttük nincsenek titkaim. Valamennyien jól ismerik Ottót, ahogy Edgar szeretőjét is.

– Edgarnak szeretője van?

– Ó, hát persze. Fanny, Reventlow grófnő.

Elisabeth töltött magának egy csésze teát. Friedának feltűnt, milyen biztos kézzel, mintha a világ legtermészetesebb dolga volna a szeretőjéről mesélni reggeli közben.

– Fanny rendkívüli nő, noha abban nem értünk egyet, hogyan kellene a nőket felszabadítani. – Elisabeth elgondolkodva kortyolgatta a teáját, majd folytatta: – Fanny úgy gondolja, csak akkor, ha a házasság intézményét eltörlik, a nők csak akkor szabadulhatnak fel szexuálisan.

– Szexuális felszabadulás? – Frieda tétován pislogott. – Na és hogy hat ez a házasságodra? – Vastagon megvajazta a kenyerét. Farkaséhesen és furcsa, ujjongó hangulatban ébredt mezítelen

álmából, de mintha mostanra már ez az ujjongás alábbhagyott volna. Elisabeth annyira nyíltan, olyan magától értetődően mesélt az életéről. Mennyire más volt, amikor még gyerekek voltak! A báró szeretőire a báróné csupán célozgatott, de nyíltan sohasem beszéltek róluk, a nevüket sem említették.

– Szerintem a szabad szerelem csak erősíti a házasságot. Én imádom Fannyt, és Otto felesége az egyik legjobb barátnőm. Szó sincs itt csalásról. Különben is – Elisabeth némi szünet után halkabban folytatta –, Ottóval más a helyzet. Ő orvos. Pontosan ismeri a női testet.

Frieda felvonta a szemöldökét.

– Ő ébresztett fel, Frieda. – Elisabeth közelebb húzta a székét Friedaéhoz, és szinte a fülébe súgta: – Ilyen rendkívüli örömet korábban én nem ismertem. Otto mellett fedeztem fel az igazi természetemet. Az eksztázist, amit Edgar mellett sohasem éltem át. – Mélyen felsóhajtott, mire Frieda úgy érezte, mintha a levegő a szobában elfogyott volna körülötte, mintha Elisabeth mindet magának követelte volna a térrel együtt, és mintha mögé állva még szorosabbá húzná a fűzője szalagjait a mellkasán.

Szótlanul üldögélt. Valahol mélyen megsajdult a lelke, megkívánta azokat az érzéseket, amelyeket a testvérei ismernek, amikről ő csak álmodott, de sohasem élt át. És nem is fog.

– Már órák óta azt az egy kenyeret kened, Frieda. Sajtot nem kérsz rá?

Frieda kábultan bólintott.

– Na és azok a híresen okos Weber fivérek?

– Természetesen ők is az erotikus mozgalom szószólói

Münchenben. Max mindenbe beleviszi az intellektusát, még a szexbe is! De Otto, doktor Gross annyira kielégít, hogy senki másra nem vágyom ebben a pillanatban. Mellette úgy érzem, mintha bizonyos tekintetben magam is felszabadultam volna. – Elisabeth közelebb hajolt, a szeme csillogott, de a tekintete kemény, mint a márvány. – Láthattad a Café Stefanie-ban. Ott tartja a beszélgetési óráit az egyik sarokasztalnál.

Frieda kivett egy vastag szelet sajtot a tányérjára, de olyan hevesen dőfte bele a villáját, hogy átluggatta a fehér közepét.

– A beszélgetés meg micsoda?

– Úgy gyógyítja a betegeit, hogy beszélgeti őket. Mert rájött, hogy a legtöbb betegség a fejben születik. Akkor, ha az ember elfojtja az érzéseit és az emlékeit. – Elisabeth rövid hallgatás után lehalkította a hangját. – Mindenekelőtt a szexuális ösztöneit. Ezek az eszmék Nottinghambe még nem jutottak el? Nem hallottátok még a bécsi doktor Freud nevét?

– Nem – mondta Frieda kicsit elcsukló hangon.

– Elbűvölőnek találnád Otto analíziseit. Ő használja ezt a kifejezést a beszélgetési óráira. Ő hisz a nők erejében. Szokatlan nézeteket vall. De százával gyógyítja az embereket.

Elisabeth egy csinos kis ollóval vagdosni kezdte a bőrt a körmei körül.

– Miért nem próbálsz meg? Talán kiderül, milyen hatással volt rád, hogy anya falta az osztrigát abban a reményben, hogy fiúnak születesz.

– Szeretnék visszamenni abba a kávéházba – mondta Frieda megdobbanó szívvel. Milyen különös hely az a Café Stefanie, gondolta, és szinte hallotta a gitárpengést, a kolomp csilingelését. Annyira otthonosan érezte ott magát, csak azt

nem tudta, hogy miért. Talán mert nem volt jelen az angol modorosság és visszafogottság? Vagy mert ott volt a levegőben az újdonság varázsa, a felszabadultság? Vonzotta. Még itt, a reggelizőasztalnál is.

Elisabeth alulról felnézett rá.

– Menj, és keresd meg Ottót.

Frieda a kihűlt teáját kortyolgatva az otthagyt, felszabdalt sajtját nézte. Egy pillanatig látta magát, ahogy kifulladás egy márványasztalon táncol. Szinte érezte a kő hideg érintését a meztelen talpa alatt, és a férfiak mohó tekintetét a mellén, a csípőjén, a combjain és a...

– Frieda! Frieda!

– Rendben. Elmegyek, és találkozom a szeretőddel.

– Jól van. Aztán majd elégedetten és boldogan küldhetlek haza. – Elisabeth szórakozottan megsimogatta a hasát. – Te olyan elhivatott anya vagy, Frieda. Kellene neked még egy gyerek.

– Több vagyok, mint egy tenyészállat – vágta rá erre Frieda, kiérezve némi fennhéjázást Elisabeth hangjából. Mintha bizony Elisabeth értékesebb volna nála, csak mert okos, és mintha ő, Frieda semmi másra nem volna jó, mint a gyerekszülésre.

– Bárcsak részt vennél az angol szüfrassetmozgalomban! – mondta Elisabeth egy fáradt sóhaj kíséretében, mintha Frieda politikai inaktivitása csalódást okozna neki. – Ernest nem engedi?

– Te is tudod, milyen határozott véleménye van arról, milyen legyen, és mit csináljon egy nő. Tőlem az anyaságot várja el. De nem erről van szó, hanem... – Frieda elhallgatott, és elhúzta a száját. Elment egyszer Mrs. Dowson egyik szüfrasset-

találkozójára, persze hogy elment. Ám amikor szót kérve elmondta, hogy a változást nem a szavazati jog elnyerése fogja meghozni, nekiestek. Tört angolságával megpróbálta elmagyarázni, hogy egy új társadalmi rendhez más nőkép kellene hogy tartozzon, nem elég csak meg- vagy leszavazni a férfiak által hozott és végrehajtandó törvényeket, de azzal, ha úgy viselkednek, mint a dühödt férfiak, rossz irányba mennek. Ezek után távozásra kérték, és azt ajánlották, hogy inkább hímezzon zászlókat, és hallotta, hogy az egyik asszony azt mondja egy másiknak, hogy „a fennhéjázó, ostoba német”.

– Menj, és találkozz Ottóval. Kedvelni fogod, ő is ugyanolyan lázadó, mint te – ismerte el Elisabeth hűvösen. – Te is milyen engedetlen voltál gyerekkorunkban, mielőtt Ernest és az angolok ki nem ölték belőled. De én még emlékszem, amikor rothadt almával dobáltad azokat a nyomorult katonákat. Meg a meztelen fürdőzéseidre. És hogy milyen szemérmetlenül pisiltél mindig a körtefáknál. – Elisabeth elhallgatott, majd elnevette magát. – De sosem sikerült. Emlékszel, hogy mindig végigfolyt a combodon?

Frieda is felkacagott.

– Már nagyon régen volt.

– És arra emlékszel, amikor fejest ugrottál abba a tóba ott a Fekete-erdőben, és százával menekültek a békák? – Elisabeth megint elnevette magát, az ujjaival végigsimítva a blúza gyöngygombjain. – Van itt egy nagyon kellemes hely, ahol úszni lehet – szólalt meg újra. – Fürdőruha sem kell hozzá. Gyakran megyünk oda Ottóval, Edgarral és Fannyval.

– Mindannyian... és meztelenül? – Lelki szemeivel Frieda látta, ahogy ott fekszenek ruhátlanul a meleg sziklákon, a fejük

fölött lustán úsznak a bárányfelhők, körülöttük virít a meténg és harangvirág, és napsütötte testük is úgy nyílik ki, akár a virágok.

– Ott úszhatsz a víz alatt is. Egész mély.

– Úszni a víz alatt – ismételte meg Frieda halkan. Hirtelen úgy tetszett, ez a legédesebb szó számára a világon.

TIZENNÉGY

FRIEDA

A Café Stefanie zsongott és dongott. A férfiak ingben és szmokingban kávézgattak, újságot olvastak. A nők bársonyköpenyben és bőrnadrágban, kibontott hajjal márványos sütemények mellett beszélgettek. Néhányan, akik tegnap is itt voltak, firkálgattak, rajzolgattak. Egy szakállas férfi festőállványnál dolgozott, festék- és terpentinillattal töltötte be a helyiséget. A biliárdteremben észrevette Mariettát, fekete nadrágban és selyemcilinderben parádézott egy lovaglóostorral. Itt még a sakkozók is sokkal élénkebbek voltak, mint a legtöbben egy nottinghami tavernában, gondolta.

– Hol találom Otto Gross doktort? – kérdezte az egyik pincértől, aki magasba tartott tálcával elment mellette. A pincér a fejével egy asztalhoz intett, ahol egy férfi és két nő ült, előttük üres poharak és kávéscsészék. Széles sávban ezüstös napfény esett rájuk, megcsillant a poharakon, és megcsillogtatta a padlót körülöttük.

Frieda Ottóban azt a férfit ismerte fel, aki előző este azt kiáltotta Mariettának, amikor vetkőzött, hogy „ne rejtse el semmit”. És ugyanazt a férfit, aki olyan lezserül odanyúlt Marietta nadrágjához, hogy kigombolja. Semmiben sem hasonlított azokra a nottinghami orvosokra, akikhez Barbyt vitte el, amikor kiütéses lett, vagy Elsának ment a hasa. Csak nézte lenyűgözve aranyszínű, sűrű, hullámos haját, széles

vállát, hosszú, inas kezét, amellyel az asztal fölött, a mellkasa előtt gesztikulált.

Marietta sétált el Frieda mellett, megállt Otto asztalánál, duzzogva elhúzta a száját, és az ostorával bökdöste Ottót, aki nevetve és az ostor szíját megfogva készítette távozásra a nőt.

– Elnézést, Ottóra vár? – Egy fiúsan rövidre nyírt hajú nő érintette meg Frieda karját. – Mert akkor most maga jön, nem? Ne engedje, hogy Marietta maga elé tolakodjon. Azt hiszi, mert ostor van a kezében, bármi az övé lehet. – Azzal nevetve a kezét nyújtotta. – Fanny zu Reventlow vagyok.

Frieda irigykedve fedezte fel, hogy Fanny mezítláb van a keleti köntöse alatt, és hogy a lábkörmei egyenetlenül lilára vannak kenve olajfestékkel. De még mielőtt bemutatkozhatott volna, Fanny a hátánál fogva odaterelte a doktor asztalához.

– Maga jön – mondta.

Frieda nyelt egy nagyot, a szája teljesen kiszáradt.

– Elisabeth Jaffe húga vagyok, Mrs. Weekley.

– Ó, Mrs. Weekley Angliából! – Otto hátradőlt a székében, a csípőjét előre tolta, úgy méregette Friedát, ami egyszerre izgatta, de meg is nyugtatta őt. Megveregette maga mellett az üres széket. – Jöjjön, üljön ide mellém. Maga sokkal szebb, mint a nővére. Ezt elhallgatta.

Frieda lenézett hosszú, tengerészkék szoknyájára, ami fűzős derekát övezte. Hirtelenjében megutálta és szégyellte minden ruháját.

– Az igazi szépség Nusch – mondta erre Frieda összeszedve magát.

– Akkor a szépség és az ész közé szorult? – Otto egy nyitott cigarettatárcát nyújtott felé.

– Nem mondanám, hogy „beszorultam” – nevette el magát Frieda, és merészen kivett egy cigarettát. Ernest nem szerette, ha egy nő dohányzik. Azt remélte, ha rágyújt, azzal modernebbnek mutatja magát, és eltereli a figyelmet konvencionális külsejéről. Kezében a cigarettával megérintette a lázadás szelleme.

– Meséljen a házasságáról. – A fejével Frieda jegygyűrűje felé intett, de a szemét nem vette le az arcáról, várakozón, kíváncsian fürkészte. Frieda érezte a férfi lábának melegét az asztal alatt, meg a bársonyszék párnázott puhaságát a háta mögött. A kávéház lármája eltompult. Érzékelte, hogy a szíve szaporábban ver, és a blúza hónaljban átnedvesedik.

– Jól érzi itt magát, igaz, Mrs. Weekley? Változás megy végbe a lelkében... A szeme fényéből látom.

Frieda meghökkent.

– A világ Münchenben sűrűsödött össze. Több költő, festő és filozófus van itt, mint bárhol másutt. – A doktor kifújta a füstöt.
– De engem ebben a pillanatban maga érdekel, Mrs. Weekley.

Frieda úgy érezte, valami megváltozik, elszabadul benne. Újra kilencéves volt. Ott állt a tó partján. A szél borzolta a haját. A báró meg egy kidőlt fatörzsön üldögélve, a puskatusát ütögetve biztatta.

„Mutasd meg a testvéreidnek, hogy kell fejest ugrani, Fritzi! Ugorj, fiam!”

Fritzi? Fiam?

„Igen, apa...”

– Doktor Gross, elmondaná nekem, hogy történik ez a beszédterápia?

A doktor közelebb hajolva az ajkait simogatta.

– Csak ha Ottónak szólít. Formaságok nélkül. Ez itt München,
a forradalom városa.

TIZENÖT

FRIEDA

A rá következő héten Frieda mindennap elment a Café Stefanie-ba Ottóval beszélgetni, majd ebédelni azokkal a művészekkel és filozófusokkal, akik ott töltötték a napjaikat. S Otto minden alkalommal előállt valami új ötlettel, olyan arcátlan ötletekkel, hogy Friedának beletelt pár percébe megemésztetni őket. Egy háború és katonák nélküli világ... Kormányok nélküli országok. Országok, ahol a nők férfiruhában járnak, kibontott hajjal, a férfiak meg női ruhákban és hosszú hajjal... Országok, ahol a gyerekek úgy nőnek fel, hogy nem is tudni, ki az apjuk... Törvények, egyház és intézmények nélküli társadalmak, ahol az emberek csak szeretnek, de nem házasodnak.

A zsúfolt asztaloknál áporodott cigarettafüstben Frieda hallgatta, ahogy Otto barátai a zsenialitását magasztalják. A csapból szüntelenül folyt a sör. Literszám vándorolt a kávé a márványasztalokra. Fekete kenyérmorzsái hullottak alá a tányérokról és a szájakból. Vászonnasztalkendők törölgették a verejtékező homlokokat. Csattantak az öklök. Csörömpöltek az evőeszközök. Kimonók libbentek.

– El kell jönnöd velünk Asconába – mondta Fanny, mikor egyik nap épp a *Wurstsalatj*ukat tömték magukba.

– Ó, nem lehet – mondta Frieda. – Férjem és gyerekeim vannak Angliában.

Fanny akkorát kacagott, hogy megszólaltak a kis csengettyűk

a bokáján.

– Hogy tudnál hazamenni ezek után? Ne légy nevetséges.

Majd később, a kávénál Fanny közelebb hajolva, súgva azt kérdezte:

– Nem háltál még együtt Ottóval?

Frieda a fejét rázta.

– Pedig biztos szerelmes beléd. – Fanny még jobban lehalkította a hangját. – Bolond vagy, ha úgy mész haza, hogy nem tapasztalod meg teljes egészében a terápiáját. Annyira felszabadító. A nővéred is biztos ezt mondta.

Frieda bólintott.

– De a férjem jó ember.

A nő felhorkantott, a karperecei csak úgy csilingeltek fel-le a karján.

– Nagyon maradi, amit mondasz! A szabadságot a nők csak úgy fogják elérni, ha szexuálisan egyenrangú partnereivé válnak a férfiaknak, és nem hagyják, hogy egyetlen férfi úgy bánjon velük, mintha az ingóságai volnának.

Otto később megfogta a kezét, és az ajkával megérintette az ujjait. Frieda érezte a bajszának simítását a bőrén, mire a testét bizsergés járta át. És amikor a férfi felemelte a fejét, már egyáltalán nem tűnt annyira vadnak és felháborítónak az ötlet, hogy lefeküdjön vele. Mi másért küldte volna hozzá Elisabeth?

Aznap éjjel, miközben Frieda forgolódott és hánykolódott az ágyban, a sötétben, egy ötlet vert gyökeret a fejében. Próbálta elhessegetni, elásni mélyen, elvetni. De újra meg újra visszatért, egyre élénkebben, egyre csábítóbban. Miért is ne tapasztalhatná meg az eksztázist, amivel Elisabeth kérkedett? A becézgetést és a szabadságot, amiről Nusch áradozott? Miért is ne?

Nyugtalanul aludt, és amikor felébredt, az egész teste égett a vágytól. Sietve megmosdott és felöltözött, rohant a Café Stefanie-ba. Monty az unokatestvéreivel az állatkertbe ment, így az egész délelőtt ott állt előtte ragyogón és hívogatón.

A kávéház csendes volt, csupán pár művész festegetett az ablak mellett. A sarokban ketten hajoltak egy sakktábla fölé. A pincérek meglocsolták a dézsákban álló pálmákat, és leporolták a rézkarnisokat. Frieda leült egy asztalhoz a bejárattal szemben, és rendelt magának kávé és Wiener schnitzelt. Úgy érezte, mintha valami lassan szirmot bontana benne. Vagy mint amikor felnyitunk egy régi könyvet, és egy lepréselt virágot találunk benne. Kicsit megfakult, le is lapult, a szélein kicsit szakadozottak a szirmok. De még mindig ugyanaz a virág. És még mindig egyben van.

A pincér megérkezett az enni- és innivalóval, Frieda szeletelni kezdte a húst, le nem véve a szemét az ajtóról. Hirtelen büntudatot érzett amiatt, amire készült. Volt még ideje meggondolni magát. Nem kell elárulnia Elisabetht és Ernestet. Felállhat, és hazamehet becsomagolni.

Próbált az anyjára gondolni, akit keserűvé és bosszúszomjassá tettek az apja örökös flörtjei. A gyűlöletre, ami kettejük között izzott. De hiába. Semmi másra nem tudott gondolni, csak Ottóra, magas, karcsú termetére, a szavaira, és hogy minden, amit mondott, életet lehelt belé.

Az ajtó elmozdult a zsanérjain. És megjelent ő, egy pillanatra megállva az ajtóban, ahol a napfény hátulról mintha dicsfénybe vonta volna. Egy pillanatra úgy tetszett, mintha a sötétség rajzolná meg a kontúrját, mintha abból szóttek volna burkot köré, de a következő pillanatban már megindult Frieda felé, és

az illúzió elillant.

Lehuppant mellé a székre, elővett egy cigarettát, és másik után kutatózott a zsebében. Frieda az alkalmat kihasználva alaposan megnézte magának. Vékony vászoningén áttetszett a mellkasa, amely aranyló és hullámzó homokdűnéknek tetszett, selymesnek, melegnek és hívogatónak. Annyira közel volt hozzá, hogy megérezte a pórusaiból áradó füstillatot és még mást is, egy férfi bőrének illatát. Azt az illatot, amit szeretett, de amit már régen nem érzékelt. Később sokat gondolkodott azon, vajon Otto bőre részegítő illatának köszönhet-e, hogy a következő pillanatban kimondta a merész és esetlen kérdést.

– Lehetek én is a szeretője? – Nyomban érezte, hogy belevörösödik, forróság öntötte el a nyaka tövéig az arcát, a fejbőrét, ahogy újra a tányérja fölé hajolt. De a zavar mellett diadalt is érzett. Most először nyúlt valamiért, amire vágyott, feledve az illendőséget és a jó modort. Saját döntést hozott, választott, és meg is csinálta.

– Tetszik a merészsége. Hisz mint tudja, annak a híve vagyok, hogy az ember semmit se fojtson el. – Otto előkotort egy újabb cigarettát a tárcájából, meggyújtotta, és kifújta a füstöt. – A szexuális szabadság az egyetlen gyógymód, amire a világnak szüksége van. A magához hasonlók, akiket nem fertőzött meg a tisztaság örülete, a kereszténység, a demokrácia, a patriarchátus, lesznek a jövő asszonyai. Az olyan nők, akik nem félnek kimondani, hogy mit akarnak, akiknek van bátorságuk élni a saját testükben.

Frieda úgy érezte, hogy a szavak beleégnek, és miközben a férfi beszélt, a múltja egyre távolodott tőle. Mintha olyasvalaminek a határához ért volna, ahonnan már nincs

visszaút. Otto a térdére tette a kezét. S az érintése mintha magával hozott volna valamit, valami újnak és másnak az ígéretét.

– Meg akarok szabadulni minden gátlásomtól. Segít nekem? – Frieda eltolta a tányérját, hagyta, hogy a szalvétája leessen a földre.

– De akkor osztoznia kell rajtam... a feleségemmel, a nővérével és néhány betegemmel. Hiszem, hogy senkinek sincs joga birtokolni a másikat. – A férfi egyre csak nézett rá nyílt, állhatatos tekintettel. S ettől a tekintettől úgy érezte magát, mint egy virág, amely kinyílik a nap sugaraira.

Bólintott. A férfi ingeről itt-ott hiányoztak a gombok, és a réseken át láthatta a bőrét. Frieda vágyott arra, hogy az ujjával benyúljon az inge alá, hogy érezhesse a melegét.

Ernest képe jelent meg a lelki szemei előtt, ahogy felemeli a kedvenc barna sörös korsóját: a kezén kidagadó erek és öregségfoltok. Hogy lehetséges, hogy Otto tökéletesen érti őt, ő mégis egy olyan embernek a felesége, aki alig ismeri, aki ránéz, de nem látja őt?

– Maga annyi mindenre képes, Frieda. De ahhoz ki kell vetnie az életéből a patriarchális szemléletet, mielőtt még tönkretenné. – A hüvelykujjával végigsimított Frieda ajkán, majd hátradőlt a széken. – A különböző személyiségtípusokról írok. Elolvasná a kedvemért?

Frieda azt hitte, rosszul hall. Ernest sosem olvastatta el vele egyetlen írását sem. Ő a házasságuk elején párszor felajánlotta, kérte, hogy ossza meg vele a kutatásai eredményét, beszéljenek a diákjairól. De Ernest csak nevetett, a levegőt csapkodva, mintha már maga az ötlet is elképzelhetetlen szentségtörés

volna. Egy alkalommal még azt is mondta, hogy nincs meg a kellő pallérozottsága hozzá – ha eszébe jut, még ma is kirázza a hideg tőle.

– Jöjjön el hozzám. – Otto megfogta a kezét, és szorosan tartotta, hogy érezze a kettejük között oda-vissza vibráló áramlást. – Még soha senkit nem akartam annyira, mint magát. – Otto a szívére tette Frieda kezét; erősen, ütemesen vert a szíve a tenyere alatt.

S hirtelen a ruhája, az alsóneműje, a fűzője, a bugyija alatt megérezte saját, mezítelen testét.

– Igen – felelte. – Igen.

TIZENHAT

FRIEDA

– El kell mondanom Elisabethnek.

Ujjai Otto mellkasát cirógatták lüktető szíve felett, a hasáig futó, puha szőrszálak között. A férfival töltött két éjszaka teljesen megváltoztatta, de pontosan nem tudta volna megfogalmazni, miben. Úgy érezte, mintha apró, elektromos szikrák gyorsítanák a vér lassú csordogálását az ereiben, egy új embert, egy új Friedát szabadítva ki. Az első szeretkezésük után, a szemét kinyitva úgy nézett mindenre, mintha először látná. Mint amikor egy újszülött néz körül először, gondolta. Ahogy ott feküdt mámorosan, zihálva Otto karjaiban, Monty első percei jutottak az eszébe. Ahogy egy perce kinyitott szemével csodálkozva nézett rá, Ernestre és az ablakpárkányon lobogó gyertyákra. Milyen fényesnek és sugárzónak láthatott mindent. Ahogy ő most, ebben a pillanatban.

Utána percekig, nem is, órákig az a különös érzés kerítette hatalmába, mintha kívül lenne időn és téren, mintha átmenetileg minden megszűnt volna létezni. Otto közben tovább beszélt arról, hogy a forradalmi változások, az anarchia és a pszichoanalízis hogyan fogják majd megváltoztatni a világot, ő meg csak feküdt ott áldott kábulatban, nem hallott mást, csak a zsaluknak nekifeszülő szelet, templomi harangok kondulását és a tejeskannák csörömpölését az utcáról. De most eszébe jutott a nővére.

– Még nem mondtad meg neki? – nézett fel Otto meglepetten a jegyzeteiből. Már ült mellette, és lázasan jegyzetelt, mindent leírt Friedáról a személyiségjegyekről írandó tanulmányához.

– Nem, de meg kell mondanom. – Frieda hátradőlt, és lehunyta a szemét. Otto mellett csodásan legyőzhetetlennek érezte magát, de az érzés elillant, amikor eszébe jutott, hogy meg kell vallania Elisabethnek. Volt egy olyan érzése, hogy a nővére nem fog örülni neki, mert szerette volna megőrizni az autoritását. Ahogy gyerekkorában is tette.

– Nem lesz gond. Ő is a szabad szerelem híve. – Otto tétován beletúrt a hajába, a tincsein megcsillant a napfény. – Örülni fog, hogy a testvérével osztozik rajtam, ahogy a legjobb barátnőjével is, aki történetesen a feleségem. – Nevetve magához húzta Friedát. – Mi itt, Schwabingban valamennyien feltétel nélkül hiszünk a szexuális forradalomban és az apajogú társadalom halálában.

– Mesélj nekem arról a svájci városról, Asconáról. – Frieda a mellére hajtva a fejét, az orrával simogatta a finom dudorokat. Szerette hallgatni, amikor Otto a forradalomról beszélt. Szerette, ahogy a szavak, mint akrobaták a cirkuszban, szinte pattognak ide-oda.

– A forradalom már elkezdődött, Frieda. Mi ott, Asconában már bontjuk a férfidominanciára épülő családmodellt. Ott mindenben osztozunk, az ételen, a javainkon, a gyerekeken. – Otto letette a jegyzeteit, és a fény felé fordította a fejét. – Ez az egyetlen olyan hely a világon, ahol a nők már felszabadultak, mert ott nem az apák a családfők. És ott a magányt sem ismerjük, mert mindenki egyenlő, és mindenki őszintén törődik a másikkal.

– Senki sem magányos? – Frieda Nottinghamre gondolva megborzongott. A sok-sok évre, amikor csupán a könyvek feledtették vele a magányát. A megdöbbentő felfedezés egy téli napon, hogy a házasság nemhogy kevésbé, hanem még magányosabbá tette.

– Senki – jelentette ki Otto határozottan. – Ott boldogok leszünk, Frieda, szerelmem.

Frieda kivette Otto tollát a tintapacából, ami már bemaszatolta a papírt.

– És a gyerekek boldogok ott?

– Mindenki boldog. Senkit nem gyötör a tulajdonlás, a birtoklás, az autoritás. Ott az emberek tényleg szabadok. – Kivette a tollat Frieda babráló ujjai közül, és megtöltötte a tintásüvegből, ami ott állt az éjjeliszekrényén.

Frieda hasra feküdt, és élvezve a toll hegyének mozgását a fenekén, a párna illatát szívta magába. Asconában bőrnadrágban járhatnék, gondolta. Meg borsózöld harisnyában. Egy röpke pillanatra maga előtt látta Montyt, Elsát és Barbyt, ahogy fürdőznek egy sekély folyóban; ezüstös halacskák fickándoznak a lábuk között, csipkednek a lábujjaikat.

– Ernest sosem engedte, hogy a gyerekek ruha nélkül szaladgáljanak – mondta a párnáról felemelve a fejét. – Egyszer elvittem őket a tengerpartra, ahol egy egész hétig meztelenkedhettek. De halálra voltam rémülve, hogy elmondják az apjuknak.

– Hozd magaddal a gyerekeidet is. Ott azt csinálunk, amit akarunk, szabadon megtehetjük, amit a testünk, a szívünk, az ösztöneink kívánnak. Szabadon szárnyalhat a lelkünk. Ott igazán magunk lehetünk.

És én pontosan ezt szeretném, gondolta magában Frieda. Hogy önmagam lehessenek. Én magam. Miért olyan nehéz ez? Miért olyan komplikált? Ott érezte Otto meleg leheletét a hátsóján.

– Mit írtál rám?

– A jövő asszonya. – Megint fújt egyet, hogy száradjon a tinta.
– Egész életemben rólad álmodtam. Persze akkor még nem tudtam, hogy te vagy az, de most már látom, hogy profetikus álom volt a tökéletes nőről. A ti szüfrassetjeitek nem értik, hogy a nők csak akkor lehetnek szabadok, ha szexuálisan is felszabadulnak. A szeretkezés maga forradalom. – A hangja emelkedett, alábukott, körbeforgott. – Még soha nem találkoztam szexuálisan ennyire felszabadult nővel. Te annyira fesztelenül érzed magad a bőrödben, élvezed, hogy adhatsz, noha a nőiességedet eddig elnyomták, kiszárították. Amit te tudsz, az is a zsenialitás egy formája.

Frieda elnevette magát.

– Még hogy én génusz...

– Igen, az élet génusza. De elzárva tartottad...

– Nottinghamben – fejezte be a mondatot Frieda szárazon.

– Már maga a szó is a poklot idézi. Gyere, repülj velem! – Otto olyan szorosan ölelte magához, hogy Frieda levegőt sem kapott. Aztán a szájára tapasztva a száját, úgy csókolta, mintha ez lenne az utolsó alkalom, és örökre bele akarná égetni az emlékeibe.

TIZENHÉT

ERNEST

Tíz óra elmúlt már, mire Ernest hazaért a szerda esti óráiról, amikor bányászokat tanított. Mindent elkövetett, hogy inspirálja őket, de a fáradtság csökkentette a teljesítményét. Még az ásítózását sem tudta elnyomni, amikor elkezdődött a versolvasás, pedig Anglia legnagyobb költőjétől, Lord Tennysontól vett szemelvényeket.

Mrs. Babbit bekészített neki egy üveg sört és egy sajtos szendvicset, de a kimerültségtől azt sem kívánta. Azon tűnődött, vajon a plusztanítás meg a sok dolgozatjavítás-e az oka. Talán túlfeszítette az erejét. De a családja iránt érzett felelőssége még több terhet rakott a már amúgy is görnyedt vállára. Márpedig ő eltökélte, hogy meglepi Friedát egy pompázatos londoni kalappal, tollal a karimáján. Időben megrendelte, szeptemberben már viselheti a templomi szüreti fesztiválon.

Nemrégiben arról a dologházzól álmodott, amelynek a szomszédságában élt gyerekkorában. El nem tudta képzelni, miért tért most vissza ez az emlék. De amióta Frieda és Monty elmentek, nem volt egyetlen olyan éjszakája sem, hogy ne arra riadt volna dideregve és verejtékezve, hogy álmában őt is meg a családját is a dologházba vonszolják, mezítláb. Lehet, hogy a hitvesi ágyban kellene ma aludnia, jutott eszébe. Ott talán könnyebb álma lesz, az ágy szélesebb, a matrac puhább, és ott

érezheti a felesége illatát a párnán. Hiányzott neki Frieda. Ahogy járt-kelt a házban, azzal a bizonyos járással, ahogy csak az arisztokraták tudnak. Hiányzott az ügyetlen klimpírozása és kissé fals éneklése. Nélküle a ház csendes, üres volt – unalmas.

Felment az emeletre megnézni Barbyt és Elsát, és elcsodálkozott, hogy milyen békésen és elégedetten alszanak. Mindig is örömmel csodálta alvó gyerekeit. Az elmúlt napokban nem nagyon látta őket ébren, állapította meg. Bebújt Frieda ágyába, és belélegezte az illatát. Azon tűnődött, vajon ő is gondol-e rá Elisabeth vendégágyában alva. Biztos horkol kicsit, ahogy szokott, gondolta mosolyogva.

De az is lehet, hogy épp teáznak a nővérével, és az *Anna Karenináról* beszélgetnek. Vagy a gyerekekről. Ernest remélte, hogy Elisabeth logikus elméje és rendkívüli gazdasági érzéke befolyással lesz Frieda eltompult agyára. Bridzs, jutott hirtelen eszébe. Találnia kell a feleségének egy bridzsklubot. Nem rajongott ugyan a kártyajátékokért, de Kipping professzor felesége említette, hogy nagyon divatos mostanában a bridzs Nottingham legelegánsabb hölgyeinek körében. Igen, keresni fog egy bridzsklubot.

De mert sehogy sem tudott elaludni, visszaosont a szobájába a bibliájáért. Az apja mindennap felolvasott neki a Bibliából. Most, hogy álmatlanságban szenved, majd találomra felüti valahol, és olvasgatja, míg csak el nem nyomja az álom. De vigyáznia kell, nehogy egy kísértő szó a filológia és etimológia ösvényére kergesse, ami mindig lázba tudta hozni, mert akkor továbbra is elkerüli majd az álom. De nemcsak a szavakkal volt így. A ragok, a számok, a névmások, a prepozíciók, a kötőszavak bármelyike képes volt átröpíteni téren és időn, és elsodorni az

ismert nyelvekhez.

Felgyújtotta a villanyt, és olvasni kezdett: „Intelek titeket: a Lélek szerint éljete, és a test kívánságát ne teljesítséte. Mert a test kívánsága a Lélek ellen tör, a Léleké pedig a test ellen, ezek viaskodnak egymással, hogy ne azt tegyéte, amit szeretnéte...”

TIZENNYOLC

MONTY

Monty az anyja és Elisabeth hangos szavaira ébredt. Tudta, hogy későre járhat, mert nem szűrődött be semmi fény a spalettákon, és álmos volt.

Ásítva nyújtózott egyet, és a szemét dörzsölgette. A könyve még mindig ott volt az ágyán. Úgy látszik, elaludt olvasás közben. Felhajtotta a dunnáját. Le akart menni az anyjához, hogy lássa, hiszen egész nap nem volt itthon, és tudta, Elisabeth néni mérges rá, azért csörömpöl a teáscsészékkel. Általában nem ő bajlódott velük, arra ott voltak a cselédek. De tegnap ő maga szedte le az asztalt, csapkodta a tányérokat, csak úgy csörömpöltek, és dühösen rántotta le az abroszt.

Hangtalanul leóvakodott. Elisabeth néni kiabált. Mérges volt.

– Ezt nem hiszem el, Frieda! Hogy tehetted?

– Úgy tudtam, hogy a szabad szerelem híve vagy. Azt hittem, örülni fogsz nekem.

Monty hegyezte a fülét. Tetszett neki a „szabad szerelem” kifejezés.

– De ott vagyok neki én! Meg a felesége, aki a legjobb barátnőm. És néha segít a betegeknek. De rád semmi szüksége.

Monty hallotta a nagynénje szoknyájának susogását és a cipősarkai koppanását a padlón.

– De hát.... De én azt hittem, pontosan ezért küldtél el hozzá terápiára.

– Ez még csak eszembe se jutott. És Ernestre is gondolnod kell.

Monty odalopakodott a folyosón a nappali ajtajáig, és megállt. Tudta jól, hogy nem szép dolog hallgatózni, de mesélni akart az anyjának Friedel játék vasútjáról, és megkérdezni, kaphat-e ő is olyat karácsonyra.

– Miért ne osztozhatnánk rajta? Nem azt kérem, hogy mondj le róla...

– Szó sem lehet róla, Frieda. Szinte vérfertőzésszámba megy, ha két testvér osztozik ugyanazon a férfin.

– Dehogysis.

– Te semmit sem tudsz. Hagyd őt békén.

Elisabeth néninek megváltozott a hangja, már közel állt a síráshoz. Monty moccanni sem mert. Nagyon nem szeretne volna sírni látni a nagynénjét.

– Mi az, amit nem tudok? Azt szeretné, ha vele mennék a gyerekekkel együtt egy Ascona nevű helyre. És hogy őszinte legyek, nagyon csábítónak találom a gondolatot. Forradalmian pompázatos helynek hangzik. Tetszik az ötlet, hogy kommunában éljek, hogy nincs semmim... hogy a hajam nincs teletűzdelve csatokkal, és nem szorongatja fűző a bordáimat minden áldott nap. Vagyis úgy gondolja, hogy csak elvesztegetem magam Nottinghamban.

Monty megdermedt. Miről beszél az anyja? Magával akarja vinni őt, Elsát és Barbyt valahová, de hová? S miért beszél az alsóruháiról?

– Ne légy ostoba, Frieda! Az igazság az... – Elisabeth hosszan hallgatott.

Monty hallotta, ahogy a vér dobol a fülében. Ekkor az anyja

kezdet el kiabálni, mérgesen.

– Féltékeny vagy! Semmiben sem akarsz osztozni velem. A te szerelmed aztán minden, csak nem szabad. Képmutató vagy, Elisabeth. Irigy hipokrita!

Monty a falnak tántorodott. Még soha nem hallotta az anyját kiabálni. A legszívesebben visszaosont volna a szobájába, de ha meghallják, akkor kiderül, hogy hallgatózott, és nagy bajba kerül. Így maradt, ahol volt, földbe gyökerezett lábbal. Ekkor Elisabeth néni szólalt meg nagyon halkan, olyan halkan, hogy Montynak nagyon kellett fülelnie, hogy hallhassa:

– Gyerekem lesz. Ottótól.

Csönd lett, néma csönd, és olyan sokáig tartott, hogy Monty már-már attól félt, a falon át is meghallják a szívdobbanásait.

– Otto tudja?

– Hát persze hogy tudja! Fél München tőle vár gyereket.

– Na és elhagyod Edgart? – Monty jóformán csak dekódolta, amit az anyja súgott.

– Természetesen nem. Edgar a sajátjaként fogja felnevelni. És azt tudod, hogy Otto felesége is gyereket vár? – Monty hallotta, hogy Elisabeth sóhajt egy nagyot, majd egy szék lába kaparászta a padlót, mintha a nénje leült volna rá. Monty araszolni kezdett visszafelé a folyosón. Nem akart többet hallani. Azt sem akarta, hogy kiderüljön, hallgatózott. Tovább akarta olvasni a könyvét. Hirtelen azt képzelte, hogy ő Robin Hood, és a hátasán, a gyeplőt fogva vágat a sherwoodi erdő sűrűjében. Vágtatott harangvirágokon át, völgyeken át, öreg emberek szakállára emlékeztető hegyek között, szúnyogvirágok, turbolyák között, végig, végig az erdőn át. Fecskék köröztek, szarkák tértek ki az útból, ölyvek

röpködtek a feje fölött. De ő csak vágatott, vágatott az erdőn át.

– Monty! Te meg mit csinálsz itt? – Elisabeth néni hangja metsző volt, mint az üveg.

– Megszomjaztam. – Monty lesütötte a szemét, az arca égett.

Az anyja lépett ki a szobából, és magához ölelte.

– Ó, *mein Liebling*. Gyere, bújjunk vissza az ágyba. Már nagyon késő van.

Az anyjába kapaszkodva beszívta az illatát. De most nem volt jó szaga. Nem a megszokott gyöngyvirág vagy ibolya, mint eddig. Az sem helyes, hogy veszekedtek Elisabeth nénivel. Mutti korábban sosem emelte fel a hangját, és nem is veszekedett.

TIZENKILENC

FRIEDA

A hír, hogy Elisabeth Otto gyerekével várandós, olyan érzést keltett Friedában, amit elsőre nem is tudott megfogalmazni. De magától értetődően dühös volt a nővére birtoklásvágya miatt. Szembement mindazzal, amit Otto vallott. Szembement mindazokkal az elvekkkel, amikről Elisabeth azt állította, hogy hisz bennük; azokkal az elgondolásokkal, amelyeket Frieda készséggel befogadott. Ám a nővére iránt érzett dühe alatt lapult még valami keserűség. Az irigység, vallotta be magának végül kellenlenül. Az irigység, amiért Elisabeth Ottótól fog gyermeket szülni. Az irigység, hogy Elisabethnek sikerült megszerezni azt, amit Frieda magának szeretett volna, de nagyon. S ez most kikezdte újonnan szerzett szabadságérzetét. Újonnan megismert énjét. Lealacsonyította a maga tisztátalanságával.

Tudta, hogy a gyerek mindent megváltoztat. Hogyan folytathatná a viszonyát Ottóval, amikor a nővére gyermeket vár tőle? Ha megtiltja neki? Az ujjai a hasára tévedtek. De az is lehet, hogy már ő is megfogant, nem? Nagyon szerette volna, ha állapotos Otto gyerekével, hogy magában tudhassa a férfi egy részét, hogy legyen valamije, ami Ottót hozzá köti. Különös érzés volt, ilyesmit Ernesttel sohasem érzett. Monty, Elsa és Barby mind-mind kicsi csodák voltak, de teljesen elkülönültek attól a majdhogynem funkcionális testiségtől, amelynek az

eredményei lettek. De Otto gyermeke egészen más volna. Mert az a gyerek szimbólum volna, a remény és a szerelem bizonyysága.

Otto hasonlóképp érez. Előző nap a lábai elé vetve magát, azért könyörgött, hogy szüljön neki egy gyereket. Aki egy génius lenne. Szabad szellem, aki együtt nőhetne fel a többi gyerekével Asconában.

Frieda még sosem találkozott férfival, aki ennyire tisztelte volna az anyaságot, ennyire elkötelezett híve lett volna a matriarchátusnak, mint Otto. Nem tudott nem arra gondolni, mennyivel jobb lehetne a világ, ha sokan vallanák Otto filozófiáját egy matriarchátuson alapuló társadalomról, ahogy ezt Asconában teszik.

Ascona... ízlelgette a szót, és olyan édes volt a nyelvén, mint a nektár. Egyre maga előtt látta a képet, hogy a gyerekei mezítláb rohangálnak a vizek partján, a hajuk lebeg a szélben, a nap színezi halovány bőrüket, és fölöttük kéklik, ragyog az ég. Nottingham nyomasztó mocska után ott volnának nekik a hósipkás hegyek, a gyémántcsillogású tavak, a nap cirógatta partok. Látta őket, ahogy cseperednek, ahogyan a hegyoldalban nőnek a vadvirágok.

Másnap reggel, ahogy ott ült Monty ágyán a haját simogatva, az irigység helyébe végtelen békesség lépett. Életében először képes volt kétségbeesés nélkül szorítani magához a fiát, nem úgy, mint Nottinghamben. Felfedezte, megérintheti úgy is, hogy nem kapaszkodik bele görcsösen. Különös keveréke volt ez az elengedésnek és a szeretetnek, hirtelenjében nem is tudta, hogyan magyarázza. Valami mélységes elégedettséget érzett.

– Szeretnél találkozni az új barátommal a Café Stefanie-ban?

– kérdezte tőle. Azt a ködös reményt dédelgette magában, hogy valamennyien együtt fognak élni Asconában. De hogy mikor és hogyan, arról elképzelése sem volt. Voltak pillanatok, amikor ez az egész ötlet annyira nevetségesnek és lehetetlennek tetszett. De aztán újra meg újra szabadjára engedte a képzeletét, hogy reménnyel töltődhessen.

Monty felkapta a fejét.

– Igen! Kaphatok süteményt?

Nagy volt a nyüzsgés a kávéházban, vastagon szállt a szivar és az orosz cigaretta mámorító füstje, az asztalok még ragadtak az előző éjszaka kifolyt snapsztól. Az anarchisták a sarokban most is élénken vitatkoztak, a költők a bárpultnál sebtében lefirkantott verseket cseréltek. Otto pattant elő a biliárdszobából örvendezve:

– Frieda! – Csettintett a pincérnek. – Kávét kérünk. És valamit a fiúnak... Almás pitét.

– Ő itt Monty, a legidősebb fiam – mutatta be Frieda.

– Szia, Monty! Milyen fess és magas vagy, és szép is, mint az édesanyád, igaz? – Otto beletúrt a fiú hajába. – S mondd csak, szeretnél te is a forradalom részese lenni? Szeretnél a paradicsomban élni? – kérdezte tőle sugárzó arccal. – Látszik, hogy egy génius vagy, Monty. De a géniusokat mindig tönkreteszi a család, a patriarchátus meg az apák. A fiúknak lázadóknak kell lenniük. Eradikálniuk a föld színéről az apaság valamennyi álcáját. Velem tartasz? – Megveregette Monty vállát.

– Ne is figyelj rá, drágaságom. Az új barátom lobbanékony ember. Gyere, ülünk oda az ablakhoz.

– Olyan, mint egy h-hegymászó – dadogta Monty.

– Ó, drágám, az is, hegymászó! Olyan csúcsokat hódít meg, ahol még senki sem járt. – A két tenyere közé fogta Monty kezét. Milyen csodálatos is volna, ha a gyerekei a porfészek Nottingham helyett Asconában nőhetnének fel. Monty vitorlázhatna a Maggiore-tavon. Elsának lehetne annyi nyuszija, amennyit csak akar. Barbynak pedig távcsöve.

Otto odaült az asztalukhoz, és nyugtalanul dobolt a lábával, amikor odaszólt a barátainak és másoknak. Frieda ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy a karját Otto nyaka köré fonva elmondja neki, hogy szereti, hogy érzi, változóban van az élete, de mégis fogalma sincs, hogy mit kéne tennie, hogy milyen nőnek, milyen testvérnek kellene lennie. Nézte, ahogy Monty nagy adag habot nyom az almás pitéjére, és az iránta érzett érzelmek öntötték el. Úgy érzem magam, mint egy iránytű mutatója, gondolta, amit a mágnes az egyik szeretett pólustól a másikhoz ránt.

Amikor Monty odament a sakkozók játékát nézni, Otto közelebb hajolva azt súgta Friedának:

– Meghívtak előadást tartani egy konferenciára Amszterdamba... tudunk ott találkozni? Szeptemberben?

Frieda bólintott. Talál rá módot.

– És a jövőnket is meg kell terveznünk. Nekem nincs jövőm nélküled. A zsenialitásom tőled függ, szerelmem. És megkedveltem a fiadat, hozd őt is meg a többi gyereket is magaddal.

– Na és az a gyerek, akivel a nővérem várandós tőled? – kérdezte a tőle telhető legnagyobb nyugalommal és higgadtsággal Frieda.

– A mi gyerekünkkel együtt fog felnőni, Frieda. Mind,

Asconában. Asconában nincs más, csak szeretet. – Meggyújtott egy cigarettát Friedának, de előtte még sokáig bámult a gyufalángba. – A tudatalatti filozófiája egyben a forradalom filozófiája is, azé a forradalomé, amit a nők vezetnek... Az első olyan igazi forradalomé, ami egyesíti a nőket, a szabadságot és a szellemet. És te, szerelmem, te fogsz nekem segíteni összekovácsolni ezt a világot Asconában.

Frieda lehunyta a szemét. A kávéház a nyeldeklő, rágcsáló hangjaival, kávé- és süteményillatával messze röppent. Pillanatokig csupán arra a beígért édenre tudott gondolni. És saját magára, megújult önmagára abban a paradicsomban, ahol együtt valósítják meg Otto briliáns elképzeléseit, ahol csak a bíbicek sírása és a gyerekek kacagása töri meg a nyugalmat.

– De már várnak a pszichoanalízisre váró betegek – jelentette be Otto hirtelen, és felállt. – Később még találkozunk.

Frieda bólintott, és megint lehunyta a szemét, hogy Ascona álma tisztán és varázslatosan visszaússzon hozzá.

– Mit jelent az, hogy eradikálni?

Frieda kinyitotta a szemét. Monty jött vissza hozzá, és idegesen törölgette a nadrágját.

– Megszabadulni valamitől.

– A barátod miért akarja eradikálni az apákat?

Frieda elnevette magát.

– Csak olyanná akarja változtatni a világot, amiben nem mindig a férfiak uralkodnak. Az apajogú társadalmat akarja eradikálni. – Frieda megveregette a mellette lévő széket. – Gyere, ülj le, én meg mesélek neked egy szép, új világról, amelyben nincsenek katonák, nincsenek háborúk, nincs gyűlölködés, csak szeretet és csupa jó.

HÚSZ

FRIEDA

Egy nappal később Elisabeth bejelentette, hogy Heidelbergbe utazik, hogy segítsen Max Webernek a könyve megírásában a keleti vallásokról. Frieda úgy fogadta a nővére szavait, mint hallgatólagos beleegyezést, hogy továbbra is találkozhasson Ottóval. De ami még ennél is fontosabb, Elisabeth most először fitogtatta úgy őelőtte intellektuális felsőbbrendűségét, hogy az nem ébresztett irigységet benne. Ezt a békességet annak tudta be, hogy Otto viszont őt vonta bele a munkájába, mindenekelőtt a személyiségjegyekről íródó tanulmányába. Kialakult az estéik napirendje. Otto sarokasztalánál, a Café Stefanie-ban Frieda elolvasta a férfi gondolatait, melyeket ő kiegészített, vagy belejavított piros tollal. Amin aztán hevesen vitatkoztak, majd miután mint a farkaséhség, a vágy eluralkodott Friedán, elvonultak Otto szobájába, és órákon át örülten szeretkeztek.

Két nappal azelőtt, hogy Montyval hazautaztak volna Angliába, Frieda hazaérve a nappaliban találta a kezét a hasán nyugtató Elisabetht.

– Csak holnapra vártunk. – Frieda sebtében lesimította a haját, hogy a fejére tapadjon. Áradt belőle Otto átható pénzmaillata.

– Edgar meg én azt akarjuk, hogy fejezd be ezt a nevetséges viszonyt.

Frieda elvörösödött. De nyomban fel is fortyant.

– Segítem őt a munkájában, segítek neki mélyebben behatolni az emberi elmébe. Szerinte én vagyok az egyetlen igazán gátlások nélküli nő. – Tessék, kimondta. S a szavak mint drótkerítés meredeztek most kettejük között.

Elisabeth ajkai elkeskenyedtek. Keresztbe fonta maga előtt a karját.

– Én vagyok állapotos a gyerekével, nem te.

– Azt hiszem, már én is. – Frieda komoran kibámult az ablakon, a keze ösztönösen megérintette a hasát. Az elmúlt három órában úgy érezte, mintha valami izegne-mozogna benne.

– Ne légy nevetséges! Hogy tudhatnád azt ilyen rövid idő alatt?

– Miért nem akarsz osztozni velem rajta?

– Azért, mert a testvérem vagy! – Elisabeth odalépett a vázányi liliumhoz, és az egyik elhervadt virágot lecsípte. Sárga pollen hullott a földre. – És Ernest sosem egyezne bele egy nyitott házasságba.

– De Otto meg én szeretünk együtt lenni. Tudom, téged is szeret, de...

– Ottónak fogalma sincs a szerelemről. Intellektuálisan egy zseni, és páratlan szerető, de ez minden, amit tud. – Elisabeth elnagyolt mozdulattal érintette meg a hasát. – Különben miért akarnám, hogy Edgar nevelje fel ezt a gyereket?

– Neked itt van Otto és Edgar. Meg a Weber fivérek. Nekem miért ne lehetne valakim, aki értékkel, aki inspirál? Nekem miért ne juthatna az örömből és a boldogságból?

Elisabeth gúnyosan felnevetett.

– Te teljesen megőrültél, ha azt hiszed, hogy odaállhatsz Ernest elé a nyitott házasság ötletével. Kész örültség, sőt egyenesen büntett.

Frieda dühösen a halántékát dörzsölgette.

– Azon gondolkodom, hogy magammal viszem a gyerekeket Asconába. – Ahol az emberek segítik egymást, ahol szabadon, egyenrangúként élnek, ahol nincs neheztelés és féltékenység, tette még hozzá gondolatban.

Elisabeth villogó szemmel nézett rá.

– Ne légy nevetséges! Egy fillérje sincs, ahogy felelősségérzete sem.

– De engem is belevon a munkájába, Elisabeth. Együtt dolgozunk az elképzeléseim, a tanulmányaim. Ahogy te meg Edgar is. Vagy te meg a Weber fivérek. És ettől úgy érzem, hogy számítok, neki és magamnak is. – Ő maga is kihallotta az esdeklést a saját hangjából, de Elisabeth még mindig dühösen nézett rá. Folytatta: – Ahogy az a sok gondolat és elképzelés is, ami csírájában, de ott élt bennem Nottinghamban, csak képtelen voltam megfogalmazni őket. Ő segített megérteni saját magam, meglátni, hogy ki is vagyok valójában.

Elisabeth megvetően rázta a fejét.

– Jól van. Ha mindenáron ragaszkodsz ehhez a viszonyhoz, én nem tudlak megakadályozni benne. De Ernestnek soha nem szabad megtudnia. Nem különösebben kedvelem őt, de megfelelően gondoskodik rólad. Mi, nők semmik sem vagyunk, ha nincs, aki gondoskodik rólunk. Hacsak nem te akarsz gondoskodni magadról.

– Na és azt hogy tehetném? Három gyerekkel, végzettség nélkül.

Csönd lett. Odakint egy kutya csaholt, és Frieda hallotta, hogy csörög a lánc, ahogy elengedik. A rég elvesztett Frieda jutott eszébe, aki együtt rohangált a báró vérebeivel. De Otto megszabadította ezt a lányt, levette róla a láncokat, visszahozta a halálból. Hogy hagyhatná most el a férfit? Hogy engedhetné, hogy a csapda rácsukódva megfossa minden reményétől?

Mit tegyen, ez volna a kérdés.

Merre menjen, hogy önmaga lehessen?

D. H. Lawrence: Szivárvány

HARMADIK RÉSZ

NOTTINGHAM, 1907

HUSZONEGY

FRIEDA

– Te nem a régi anyukánk vagy. A régi anyukánk bőrében vagy, de nem az az anyukánk vagy, aki elment. – Elsa tekintete egy pillanatra találkozott Friedaéval az asztalnál.

– Már hogyan lennék ugyanaz! Talán csak a hajam lett sűrűbb a német ételektől. – Frieda megérintette feltűzött haját, majd az ölébe ejtette a szalvétáját. – Változott a hajam, Ernest?

– Tessék? – kapta fel a fejét Ernest.

– A hajam. Sűrűbb lett? – Az ujjai az asztal alatt a szalvétát babrálták, a széleit sodorgatta. Elsa szavai megsebeztek, de tudta, hogy igaza van. Tényleg nem volt ugyanaz.

– Mindketten remekül néztek ki. Nagyon meleg volt ott? – kérdezte Ernest Montytól. – És mit szólna a müncheni ételekhez, fiatalember?

Frieda figyelte, ahogy Monty a főtt krumplikat a pirosra sült disznóhússzelet köré rendezi. Elsa szavai jártak a fejében. „Nem a régi anyukánk vagy.” A fárasztó utazás ellenére is olyan könnyűnek érezte magát, akár egy virágporszemcse. A mámorító öröm, amit Otto mellett élt át mint saját maga, még kitartott. Azon tűnődött, vajon így érezheti-e magát egy kalitkájából szabadult kanári, miután visszateszik a helyére. A lázadás mámora, a szabad szárnyalás öröme vajon továbbra is vele marad, miután visszakerült a fogságba? Vagy az esély reménye, hogy még egyszer megteheti, fakasztja dalra? Az

amszterdami utazásra gondolt, amit Otto helyezett kilátásba.

A kettejük gyerekére gondolt, aki ebben a pillanatban is növekedhet a méhében. Megbizsergett, és egy pillanatra annyira könnyűnek érezte magát, annyira elevennek, hogy meg kellett kapaszkodjon a székében, hogy helyben maradjon.

– Na és mi a téma Münchenben? Persze a császár katonai erején kívül. – Ernest óvatosan belekortyolt a vizespoharába.

Frieda úgy érezte, eljött az ő ideje. Talán ha megismerteti a férjét az ottani, új eszmékkal, esetleg megváltozik. Ahogy Edgar. De ha nem, legalább beszélgetni tud róla valakivel. A fejében egy hang bátorságra biztatta. Vett egy mély levegőt.

– Hallottál már egy doktor Freud nevű emberről? Münchenben másról sem beszélnek, mint róla meg a nézeteiről.

– Ó, egy orvos? Megtalálta a tífusz ellenszerét?

– Nem, nem, sokkal jobbat tett. Mindent tud az elfojtott érzéseinkről, elnyomott vágyainkról és késztetéseinkről.

– Miről?

– Az eltemetett vágyainkról. A szeretetigényünkről. Doktor Freud szerint elfojtjuk őket a tudatalattinkban. – Frieda lassan, elszántan beszélt. Talán fokról fokra sikerül megszabadítania Ernestet a gátlásaitól és korlátaitól, amelyek az életét irányítják. Talán láttatni tudja vele, ki az, aki visszatért, aki lett belőle. Most már látta, nem volna helyes folytatni ezt a játékot, hogy olyasvalakit alakítson, aki már nem azonos vele. Nem tisztességes se Ernesttel, se önmagával szemben. S különösen nem, ha tényleg ott az a másik gyerek is. Otto gyermeke. Eltűnődött, hogy vajon Ernest is olyan nagyvonalúan és méltóságteljesen fogadja-e a majd, mint Elisabeth Edgarja.

– Münchenben a legtöbben vegetáriánusok. Nem esznek húst
– próbálkozott tovább Frieda, remélve, hogy ezzel lelkeőbb fogadtatásra talál.

– Kiderült az idő. El kellene vinned a gyerekeket sétálni ebéd után.

– A fürge csellés patakhöz akarok menni a lekvárosüvegemmel – trillázta Barby. – Kérlek!

– Jól van, *meine Liebling*. Jó móka lesz! – Frieda a karjába ölelte Barbyt, és orrával beletúrt a kislány lágy, selymes hajába. A lánya hajának illata – akác és nedves fű – csillapította a heves szívdobogását.

Mihelyt a gyerekek felálltak az asztaltól, és elmentek a kalapjukért és a csizmájukért, Ernest Friedához fordult:

– Szerinted helyes ilyesmikről beszélni a gyerekek előtt?

Frieda eltolta a tányérját, és a kezét az asztal alá csúsztatta. Az ujjai az ölében fekvő szalvétát morzsolgatták.

– El akartam mondani neked, Ernest, és különben is, te kérdezted, mi a téma most Münchenben. Hát erről, a legmélyebb vágyainkról és az elfojtott ösztöneinkről beszélnek ott az emberek.

– Többet hallani sem akarok ennek a doktornak az idióta nemi teóriáiról. Se az asztalnál, se a nappaliban, se a hálósobában. – Ernest összehajtogatta a szalvétáját, és párhuzamosan a tányérja mellé tette.

Frieda mérges lett. Hogy lehet ilyen szűk látókörű? Ilyen intoleráns? Már nyitotta a száját, hogy ellentmondjon, de aztán úgy döntött, inkább lenyeli a mérgét. Szilárdan elhatározta, nem engedi, hogy Ernest elfojtsa benne ezt az új érzést, hogy megint rácsapja a kalitka ajtaját. Meg akarta őrizni ezt a

csodálatos érzést, a könnyedséget és a boldogságot, amilyen sokáig csak tudja, de legalábbis addig, míg el nem utazik Amszterdamba, megint találkozni Ottóval.

Az ujjai tovább babráltak a szalvétával.

– Meg arról is beszélnek, hogy vissza kellene állítani a pogány társadalmi berendezkedést, ahol a férfiak imádták a nőket és a nőiség misztériumát.

– Akkor most adjam el a házat, szabaduljak meg a cselédektől, és költöztessen a családot egy barlangba? – kérdezte Ernest szárazon és tompán. – Ahol majd órákon át pattintgathatod a szikrát, hogy tüzet rakhass, amíg én a vadkant űzöm, hogy megnyúzhassd? – Gúnyosan elnevette magát. – Hát, ha ezt beszélik Németországban, akkor nincs miért félnünk a Kaisertől.

– Te miért nem veszel engem soha komolyan?

– Azt hittem, hogy az emberek a Kaiser terveiről beszélnek. A *Daily Mail* mindennap lead egy-egy kardcsörgetős főcímet róla. Ahogy a *The Times* is. A jelek szerint német invázió van készülőben. S noha ez várható, az emberek Münchenben erről mit sem tudnak. – Nagyot sóhajtott, mintha a kérdéseire kapott válaszok csalódást okoztak volna neki. Mintha Frieda okozott volna csalódást neki.

– Münchenben cigarettáztam, Ernest. Ott mindenki cigarettázik. A müncheni orvosok szerint a dohányzás jól tesz a hölgyeknek. Itthon is szeretnék cigarettázni. – Dühös könnycsepp türemkedett a szemébe. Az öklébe szorította a szalvétát, elhatározta, hogy nem hátrál, és hogy nem fog sírni. Ha nem engedi dohányozni, nem fog törődni vele. Dacolni fog.

– Mivel magam is pipázom, nem volna szép tőlem, ha nem

engedném, hogy alkalmanként te is rágyújts. – Ernest kicsit elhallgatott, az arca már nem volt olyan feszült. – Egy hölgyhöz szerintem nem illik, de ha jól tesz az egészségednek, akkor nem lehet ellene kifogásom, nem igaz? De kérlek, ne nyilvánosan. És ne a kőkorszaki barlangban, amit nemsokára elfoglalunk.

Ernest azzal felállt, és adott egy futó puszit a felesége arcára. Amikor az ajtó becsukódott mögötte, Frieda beharapta az alsó ajkát, és az asztalkendőt ledobta a földre. Miért neveti ki folyton? S miért nem beszélget vele soha semmiről? Talán az volt a baj, ahogy előadta; nem elég emelkedetten Ernest számára, túl sok volt az érzelem, hibás a forma? És ő miért akar csak a háborúról meg az újságokról beszélni, amikor a világot olyan új kérdések foglalkoztatják, hogy hogyan kellene élnünk, mivé kellene lennünk? És a reakciói – kurták és gúnyosak – arra engednek következtetni, hogy ezeket az új ideákat támadásnak vette. Lehet, hogy tényleg megrémítették? De az hogy lehet?

A gyomra hirtelen megrándult, és ez megakasztotta a gondolatait. A hasához kapta a kezét. Lehetséges volna...? Vagy csak Mrs. Babbit ételei indultak útjukra a beleiben? Aztán a keze a hasáról a nyakához vándorolt, benyúlt a felsőrész alá, és előhúzott egy levelet. A levél itthon várta egy borítékban, amin Elisabeth keze írása állt. Otto írhatta, mielőtt még ő elhagyta volna Münchent. Frieda feltépte a borítékot, és amikor meglátta a vad macskakaparást, felgyorsult a pulzusa.

De volt mellette még egy levél is. Elisabeth férjétől, Edgartól. Frieda elolvasta, majd bedobta a tűzbe. Edgar levele rövid volt, és lényegre törő: arra kérte, hogy égesse el Otto minden levelét. Majd megírja neki, hogy egyetért a kérésével. Mert ha nem,

tudta, hogy akkor ő meg Elisabeth nem fogják továbbítani neki Otto leveleit. Ahogy azt is tudta, hogy ezek nélkül a levelek nélkül nem bírna tovább élni. Majd egy napig esdekelt Elisabethnek, hogy vállalja el az üzenetküldő szerepét. Edgar készségesebb volt. Végül mindketten beleegyeztek, hogy saját kézírásukkal megcímezett borítékokban továbbítják neki Otto leveleit, nehogy Ernest gyanút fogjon. Frieda szeretetteljesen megsimogatta a borítékot, majd visszacsúsztatta a ruhája alá.

– Mutti, esik az eső! Akkor is elmegyünk? Szeretném megmutatni neked a csellóimet, Elsának meg van egy kis békája. – Barby lépett be, kezében egy lekvárosüveget szorongatva.

– Hát persze. Imádom az esőt! – Frieda lehajolt, felkapta Barbyt, és elhalmozta a csókjaival. – Tedd le azt az üveget, és táncolj velem, drágaságom. – Forogni kezdtek az asztal körül. Frieda olyan magasra emelte Barbyt, hogy csizmás lábai elhagyták a talajt. A dühe és a csalódása semmivé lett, megint könnyűnek és elevennek érezte magát.

– Te még mindig a régi anyu vagy. Elsa butaságokat beszél... te ugyanaz a mami vagy, aki elment.

– Hát persze hogy az vagyok – válaszolta Frieda kedvesen. Miközben tudta, hogy ez nem igaz.

HUSZONKETTŐ

MONTY

Három héttel később Monty, amikor hazajött, sírva találta az anyját. A zongoránál ült, és egy olyan darabot játszott, amit Monty korábban még nem hallott tőle. A szeme vörös és könnyes, az arca szederjes volt. Egy könnycsepp gördült végig az arcán. Nem szerette szomorúnak látni az anyját. Különösen most, amikor sokkal boldogabbnak látszott. A fiúk az iskolában már nem csúfolták barbárnak. Nem tudta, miért, de úgy gondolta, most az új fiú lehet a gonoszkodásuk tárgya, akinek nincsenek lábujjai. De Monty azért óvatos maradt. Behúzott nyakkal járt-kelt, és eljátszotta, hogy nem tud németül.

– Mutti? – Finoman megérintette az anyja karját.

– Ó, Monty... Tudni akarod, miért vagyok szomorú? – Frieda magához ölelte, és az arcát a hajába temette. – Emlékszel, egyszer kisöcsiről kérdeztél. – Kihúzta magát, és nagyot nyelt. – Nem lesz kisöcsi.

– Megmutassam az új bélyegeimet? Van köztük egy papagájos. Szeretnéd látni?

Frieda bólintott, és előhúzott egy zsebkendőt.

– De a papának nem szabad megmondanod, hogy sírtam. Mert akkor aggódna miattam. Rágyújtok egy cigarettára, és megnézem az új bélyegeidet. Tündéri gyerek vagy, Monty, és nagyon szeretlek. – Mosolyt erőltetve az arcára, megpaskolta a fia karját.

Monty, miközben felment a lépcsőn a szobájába, azon törte a fejét, vajon honnan tudja az anyja, hogy nincs kisöcsi. A levélben olvasta? Mostanában nagyon sok levelet kap. És mindig mosolyogva olvassa őket, és azt mondta, hogy Elisabethtól kapott híreket. Volt, hogy egy nap két levelet is kapott Elisabeth nénitől.

Elővette a bélyegalbumát az ágy alól. Tudta, hogy a papagájos bélyeg felvidítja majd az anyját, mert olyan szép színes, piros, sárga, zöld, és nagyon messziről jött. Végiglapozta az albumot, míg megtalálta egy üres lap kellős közepén, külön sarkok kellettek neki, hogy a helyén tartsák. De most, hogy alaposabban megnézte, a keze megállt a levegőben. Úgy tetszett neki, mintha a papagáj átható tekintetében egy férfiét látná. Egy bizonyos férfiét, doktor Grossét, akinek aranysárga a haja, és ragyogóan kék a szeme. Monty óvatosan kiemelte a papagájos bélyeget a sarkaiból, és becsúsztotta a szőnyeg alá. Ma csak az angol bélyegeit mutatja meg az anyjának. S ha az anyja rákérdez a papagájosra, majd megmutatja neki az angol madarasokat, van köztük vörösbegy, pinty, kenderike, citromsármány és barázdabillegető. Igaz, ezeknek nincs tollforgójuk, de attól még nagyon szépek.

HUSZONHÁROM

ERNEST

Ernest, amikor kopogtatást hallott, azt hitte, Mrs. Babbit hozza a teáját. Frieda sohasem kopogtatott, a gyerekek meg sosem merték volna zavarni munka közben. S ez rendben is volt így, egy apa legyen tekintélyt parancsoló és tiszteletre méltó.

A tekintete a kandallón álló, mahagónikeretes fényképre esett, ami Friedáról készült. Annyira sugárzón tért vissza Münchenből, hogy Ernest némi szomorúságot érzett. Egyértelműen látszott, hogy a német környezet és az ottani ételek sokkal jobbak számára, mint az angliai. De legalább már nem babrálja az ingei alját. Elisabeth, aki teljesen kikupálódott a Heidelbergi Egyetemen, bizonyára meggyőzte arról, hogy hiba volna még egy gyerek.

Megint kopogtattak, ezúttal hangosabban. De ez a bátortalan kopogtató nem lehet Mrs. Babbit, gondolta Ernest.

– Papa! Bejöhetek?

– Monty? – mondta meglepve, de örömmel, amikor ajtót nyitott. – Örülök, hogy itt vagy. Van számodra még pár bélyegem, de teljesen megfeledkeztem róla. Kipping professzortól kaptam tegnap. Amerikai bélyegek.

– Köszönöm, papa. Mutti holnap Németországba utazik. – Monty az ajtóban egyik lábáról a másikra állt.

– Igen, meglátogatja Elisabeth nénit. Nincs jól mostanában. Gyere, nézd meg azokat a bélyegeket. – Ernest beinvitálta

Montyt a szobába. A fia sápadt volt és nyugtalan, és Ernest megint azon tűnődött, hogy talán túlságosan ragaszkodik az anyjához. Már többször elmondta Friedának, hogy ha a fiúk nem tudnak kiállni magukért, akkor piszkálni fogják őket a többiek, ha meg túl sok időt töltenek az anyjukkal, akkor túlon túl nőiesek lesznek. Sok ilyet látott már, az ilyesminek sosincs jó vége.

– Azt... azt hiszem, nem szabadna visszaengednünk Elisabeth nénihez. – Monty hol a cipője orrát bámulta, hol Ernestre nézett.

– Miért nem? – Ernest a legszívesebben megölelte volna a fiát. Ehelyett keresztbe fonta a karját, és köhintett egyet.

– Nehogy... Nehogy elkapja Elisabeth néni betegségét.

– A te nagyszerű Muttid erős, mint egy bika. És csak egy hétre utazik oda. – Ernest még bólintott is hozzá, hogy meggyőzőbb legyen. – Ne felejtjük el, hogy ő Németországban született, engednünk kell, hogy hazalátogasson, amikor csak akar.

– De az utazás veszélyes. Találkozhat valakivel, aki... aki... – Monty hangja elakadt. A szája elé kapta a hüvelykujját, és rágni kezdte rajta a bőrt.

– Találkozhat valakivel, aki...? – Ernest jól megnézte magának Montyt. Nagyon különösnek találta a viselkedését. Ez a túlzott ragaszkodás az anyjához nagyon egészségtelen.

– Aki... eradikálni akarja az apákat! – Monty tágra nyílt szemmel, elvörösödve nézett az apjára.

Ernest felvonta a szemöldökét.

– Ne aggódj, Monty, anya első osztályon fog utazni. Tessék, vidd a bélyegeket, és ragaszd be az albumodba!

Monty eloldalgott, Ernest pedig visszatért a munkájához. Még

húsz dolgot kellett kijavítani másnapra, de képtelen volt koncentrálni. Monty kicsi, fehér, sápadt és ijedt arcát látta maga előtt. Aztán Monty arca helyébe Friedaé lépett, elevenen, ragyogón. Majd hirtelen egy sötét gondolat kezdte befészkelni magát az agyába. De nem, az nem lehet. Még gondolni rá is túlságosan kellemetlen, túlonatlag nyugtalanító. Eltolta magától. Monty túl sokat olvas... Nagyon élénk a fantáziája... és nagyon szereti az anyját. Lehet, hogy több időt kellene töltenie a fiával, sportolni, horgászni menni. De erre nem volt ideje. Ha boldognak akarja tudni Friedát, megadni neki a ruhákat és a kalapokat, amiket szeretne, és fizetni a cselédeknek, akkor dolgoznia kell.

Ernest megint a képet nézte, amin a felesége a karjában tartja a csecsemő Montyt. Még mindig olyan szép, mint hét évvel ezelőtt volt. Kicsit testesebb, de így is szerette. Cambridge-ben boldogabb lehetne. Ha továbbra is szorgalmasan dolgozik, akkor talán felajánlanak neki egy állást a Cambridge-i Egyetemen. Jól tudta, Frieda a nyugalmasabb környezetet szereti, arrafelé az emberek is műveltebbek, és nem kellene ezt a rossz levegőt szívni, mint Nottinghamban. Ha elkészül az etimológiai tárgyú kötetével, akkor még nyaralásra is lesz pénzük.

Visszatért a javításhoz, de az írások mintha csak kígyó módra tekeregtek volna a szeme előtt. Koncentrálni próbált a szavakra, de az értelmük valahogy nem jutott el az agyáig. Márpedig muszáj koncentrálnia. Ha nem teszi, akkor örökre lemondhat Cambridge-ről. S akkor a könyve sem készül el. Fogta a pipáját, és megtömte. Most erre próbált fókuszálni, hogy milyen érzés a kezében tartani, sima, kemény, ez megnyugtató,

és érezni, ahogy az ajkai mögött a füst szétterül a szájában. De az a gondolatcsíra újra meg újra visszatért, mintha gyarmatosítani készülne az agyát, elfoglalni mindent, ahogy a penész elharapózik a vizes falon.

Eltolta a székét, felállt, a térde megroppant. Megy, segít Friedának csomagolni, és talán Montyt is megemlíti.

Felment a felesége szobájába.

Frieda a fejét picit megbillentve a csipketakaróra terített ruhákat és kalapokat nézegette.

– Képtelen vagyok eldönteni, mit vigyek magammal, Ernest. A sárga ruhát, vagy a levendulakéket?

– Én a sárgát választanám. Jobban illik a napsugaras természetedhez, Hóvirágom. – Hirtelen eszébe jutott, Frieda már nem szereti, ha így becézi. De most nem fortyant fel, ahogy korábban szokta. Fájdalom nyilallt a bordái alá, amikor eszébe jutott a Frieda elutazása előtti összetűzésük. Frieda kissé harapós stílusban arra kérte, hogy valami más becéző formát válasszon, olyat, ami jobban illik a személyiségéhez. Ő ettől teljesen elképedt, megbántódott és összezavarodott. Percekig semmi más nem jutott eszébe, csak a szegfű. Amikor előállt vele, Frieda olyan mélyet sóhajtott, hogy mindjárt tudta, ez sem jó. És most megint visszatért a Hóvirágomhoz. Végére is már majdnem kilenc éve így becézte. Olyan elegánsan hangzott, szerette ízlelgetni a nyelvén.

– Ha te azt választanád, akkor azt viszem. – Frieda az ágy túloldalára szökkent, felkapta a sárga ruhát, és beletette az utazóládájába.

– Nagyon vidám vagy, szerelmem.

– Tudod, mennyire imádok Németországban lenni, Ernest.

Még akkor is, ha a beteg nővéremet kell ápolnom.

– Monty aggódik. Talán valami rémes könyvet olvas mostanában. – Ernest a pipáját szívva nézett a feleségére. Ő egy kalapot vizsgálgatott.

– Ó, te is tudod, milyen Monty. – Frieda betette a kalapot a dobozába, és a zárral babrált. – Mindig kitalál dolgokat. Talán nagy költő lesz belőle.

– Igen, talán.

– Füstszagú lesz a szobám. Már végeztél mára? – Azzal odalépett Ernesthez, és adott egy puszit az arcára, mintha ezzel akarná elbocsátani, ezzel akarna elköszönni tőle.

Ernest a torkát köszörülte, és lesütötte a szemét. Szerette volna azt mondani Friedának, hogy szereti, de a szavak megakadtak a nyelvén.

– Hiányozni fogsz, Frieda – motyogta végül. Még ezek a szavak is furcsán hangzottak a szájából, mintha csak könyvből olvasná, nem a sajátjai volnának. Miért nem tudja megmondani a feleségének, hogy mennyire szereti?

– Tudom, tudom, te vén bolond. – Frieda megveregette Ernest mellkasát. – De csak egy hétig leszek távol. Mégis mekkora feneket kerítünk neki.

Ernest szárazon elköhintette magát.

– Sajnálom, hogy nem tudok neked többet nyújtani. De bízom Cambridge-ben. Csak legyek kész a könyvvel. – A legszívesebben átkarolta és magához szorította volna Friedát. De délután volt, Mrs. Babbit meg a cselédek odalent voltak, és Ida is a gyerekekkel. Frieda pedig már a fiókos szekrényből válogatta az alsóneműit.

– Hogyne. Hogyne. És most menj vissza dolgozni. Fejezd be

azt a könyvet.

Ernest sarkon fordult, és kifelé indult. Ám hirtelen megpillantott valamit, ami majdnem megállította. Frieda éjjeliszekrényén lila szalaggal átkötött levelek voltak. Szerette volna közelebbről megnézni. Lehet, hogy az ő levelei, azok, amiket kilenc évvel korábban írt neki. Vagy a nővére levelei. Vagy az anyja írta őket. Ha meggyőződik róla, megnyugtathatná vele izgatottan verdeső szívét. De egy belső hang azt súgta, hogy menjen, és dolgozzon tovább. Cambridge! El kell vinnie Friedát Cambridge-be.

Ugyanolyan könnyedén, ahogy a krétát törli le a tábláról, Ernest kiverte a fejéből a leveleket. Határozottan és örökre.

HUSZONNÉGY

MONTY

– Mutti ma jön haza, papa? – Monty a pirítósát vajazta gondosan, ügyelve, hogy a szélére is jusson.

Az apja a könyvét leeresztve sóhajtott.

– Most is csak azt felelhetem a kérdésedre, amit már tegnap is, meg tegnapelőtt meg az előtt mondtam. Holnap jön.

– És kapunk ma képeslapot tőle, papa? – Monty ötfelé vágta a pirítósát, és felsorakoztatta a darabokat a főtt tojások mellé. Szerette volna, ha Mrs. Babbit jól megfőzi ezeket a tojásokat. Nem kedvelte, ha folyós a sárgája, a fehérje meg takonyszerű marad, így nem lehet pirítóskatonákat csinálni belőlük.

– Nem vagyok jó, Monty. Meglátjuk, hogy jön-e a postás. – Azzal tovább olvasott.

Monty beletunkolt egy pirítóscsíkot a tojásba. Az anyja korábban mindig küldött képeslapokat, ha elutazott. De most egyet sem, se levelet, se táviratot. Semmit.

– És Elisabeth néni jobban van már? – Kihúzta a pirítósdarabot, a szájába tette, és alaposan megrágta.

– Ezt sem tudom. – Az apja becsukta a könyvét, a fiára nézett.
– Annak is eljön majd az ideje, Monty, hogy sokáig nem fogod látni a mamát. Úgy döntöttem, hogy bentlakásos iskolába küldelek.

Monty fészkelődött a székén.

– Nem járhatnék itt, Nottinghamben iskolába?

– Egy bentlakásos iskola nagyobb hasznodra válik. Segít férfivá válni.

– Hogyan válik egy fiú férfivá? – Monty a tojáshéj alját fürkészte, nem maradt-e benne még sárgája.

– Hát, nagyra nősz. Aztán találkozatsz egy lánnyal, akit majd megszeretsz.

Az apja türelmetlenül fészkelődött a széken, ebből Monty tudta, hogy mérges, amiért Mrs. Babbit még nem hozta be a kávéját.

– És hány éves leszek, amikor szeretni fogom a lányokat?

Az apja szeme elkerekedett, mintha meglepné a kérdés.

– Ez mindenkinél másképp van. Ó, a kávé. Köszönöm, Mrs. Babbit.

Mrs. Babbit egy szalvétára tette a kávéskannát, majd egy másikkal megtörölgette, fényezgette a csészéket, az alátéteket meg a kannát, hogy ragyogjanak. Monty apja megint a kezébe vette a könyvet. A könyv penészszagot árasztott, és egy kis ezüsthallacska fityegett a gerincén, az asztalkendő fölé lógva.

– És minden lányt szeretni fogok?

Az apja egy darabig hallgatott, majd azt mondta:

– Nem, csak egyet.

– És az örökre velem marad? – Monty alaposan megrágta az utolsó falat pirítóst. Kihúlt, és már bánta, hogy nem kente meg lekvárral.

– Úgy van, Monty. A házasság pontosan ezt jelenti. – Az apja tovább olvasott, a szeme balról jobbra cikcakkolt az oldalon.

Monty egy kicsivel már jobban érezte magát, de nem igazán értette, miért. Talán mert teletömte a bendőjét pirítóssal és tojással. De hirtelen doktor Gross jelent meg a szeme előtt, mire

önkéntelenül megrándult. Azok a kék szemek szinte felnyársalták az embert, a haja zabolátlan fürtökben tekergett, és az a furcsa beszéde az apák eradikálásáról, meg arról, hogy a paradicsomban fognak élni...

Monty hirtelen úgy érezte, mintha zuhanna le egy hegyről, és hangos puffanással érne földet. Aztán hallotta, hogy a vajazókés nagyot koppan a padlón, és hangos csattanással ér földet a tojástartója és a teáskanala is, a tartó gurul tovább a perzsaszőnyeg felé.

– Te jó ég, Monty! Te meg mi a csudát csinálsz? Mrs. Babbit! – Az apja felpattant a székről, és elgyötörten rázta a fejét. – Úgy látszik, ebben a házban sosem lehet nyugodtan reggelizni.

Monty, hátratulva a székét, megnézte, mi van lenn a földön. A tojáshéjak szanaszét repültek. Némi tojásfehérje a szőnyegre ragadt. A kanál messzire repült, ott hevert az ajtó mellett. Monty érezte, hogy forró könnyek gyűlnek a szemébe.

– Nincs semmi baj. Semmi sem tört el. – Az apja felkapta a tojástartót, felemelte. – Még csak meg sem repedt.

Amikor Monty megkönnyebbülten a porcelánra nézett, a szeme sarkából látta, hogy az apja furcsán, merőn bámulja őt. Egy pillanatra pedig úgy tetszett, mintha a keze lassan megindulna felé, de aztán irányt váltva a vajas késen állapodott meg. Monty torkát egy gombóc fojtogatta.

– Nem akarsz kimenni játszani? – kérdezte Ernest kedves, nyugodt hangon, de Monty arca égett a szégyentől, és a gombóctól a torkában levegőt is alig tudott venni. Sarkon fordult, és felrohant a szobájába, azt kiáltva, „bééélyeg!” De csak valami szakadozott hang tört fel belőle, és hátranézni sem mert, félve, hogy az apja úgy gondolja, még mindig kisfiú.

HUSZONÖT

FRIEDA

Nottinghambe a vonat bronzos, rezes és arany erdőkön és mezőkön át robogott. Tűzbe borultak a fák, skarlátvörösen, borostyán- és mustársárgán izzottak. Az októberi égbolt olyan magasan kéklett, hogy az ablakon kinézve Frieda beleszédült. De ő többnyire a saját kezét, a lábát, a vonatfülke zakatoló padlóját nézte. Mérhetetlen veszteség érzése járta át. Mintha valami nagyon becses dolog csúszott volna ki a kezéből, és tört volna ezernyi darabra.

Beleszeretett Amszterdamba, abba, ahogy dacosan fürdött az őszi napban, mintha nem félne a közelgő téltől. Imádta, ahogy a levelek özöne hempergőzött a hidakon, az utcákon, lebegett a csatornák vizének felszínén, halomba gyűlt a kanálisok szájánál. Imádta, ahogy a fények megcsillantak a víz tükrén az összevissza kanyargó hidak közt, imádta a szűk házakat a csúcsos ormaikkal, a savanyított hering szúrós, sós illatát, ami a halaskocsikról áradt. De mégsem mindent talált ennyire vonzónak.

Amszterdamban tudta meg, hogy Elisabeth szakított Ottóval, és új szeretőt talált magának. Ottót ettől kezdve akaratlanul is Elisabeth levetett holmijának, eldobott vackának látta. Mint egy félrehajított, törött ékszert. Elvette tőlem a gyereket, a gyereket, akit én akartam magamnak, a férfit pedig odadobta nekem, gondolta. Ahogy az apja vetette oda a túl zsíros darabokat a

kutyáknak.

Ascona most már a valamikori álom kísértetének tetszett. S nemcsak azért, mert Elisabeth kiadta az útját Ottónak, hanem mert Frieda is rájött, hogy Elisabethnek igaza volt. Ottónak fogalma sem volt a felelősségtudatról. Az amszterdami egy hét alatt egyre szertelenebbül viselkedett. Elhagyta a szállodai szoba kulcsát, nem emlékezett rá, hol beszéltek meg találkozózt, a cipőjét valamelyik csatorna partján felejtette, a reggelinél elaludt egy mondat közepén, állandóan Elisabeth árulása miatt siránkozott szeretkezés közben, és hosszú leveleket írt doktor Freudnak, amiket aztán elégetett a hamutartóban.

És pénze sem volt azóta, hogy az apja kitagadta. Itt, Amszterdamban Frieda végül ráébredt, hogy az asconai szabadság és kaland csalóka ígéretéhez, kék tavaihoz és ezüstös hegyeihez pénz is kell. Jövedelem nélkül az idill, amit megálmodott, hogy a gyerekei meztelenül lubickolnak a gácsérok, hattyúk meg ezüst pisztrángok között, elérhetetlen. Nagyon szép nyáron. De télire ruha is kell. És meleg étel. Meg tűz. Otto szegénységét és megbízhatatlanságát látva most már pontosan tudta, hogy a bohém életről szőtt álma tényleg csak egy álom. És semmi más.

Nottingham felé közeledve a táj is megváltozott.

A barázdált földek füstölgő gödrökké, ásító bányanyílásokká lettek, a gyárok kéményei mint csúfolódó ujjak mutogattak az égre. Az járt a fejében, hogy mire megy haza. Ernest a könyveivel, az ajkai közé fogott pipával, sípoló tüdővel. Aki mindig megmondja neki, hogyan kellene viselkednie, mik az elvárások Angliában. S kineveti, amikor filozófiáról meg költészetéről szeretne beszélgetni vele. A haját

gondosan a feje fénylő tetejére fésüli.

Münchenre gondolt, a viszonyuk tavaszára Ottóval. Neki köszönhetően, a testének, az iránta érzett szerelmének köszönhetően képes volt elvetni a magányos, elhanyagolt nottinghami Friedát.

Felfedezte magában a régi Friedát, erre építette fel az új önmagát. De hogyan tarthatná itt a remény nélkül, hogy Ottóval kezdhet új életet Asconában? Gyanú támadt benne... nem is, a lelke mélyén érezte, hogy új énje nem fogja túlélni táplálék nélkül, úgy, hogy nincs mibe kapaszkodjon. Márpedig, jól tudta, Nottinghamban semmi sincs. Kétségbeesetten igyekezett megtartani az új énjét, de hogyan? Csupán Otto beígért levelei segíthetnek. Hisz ő már csak a nevében volt Mrs. Weekley.

A vonatfülke padlóját bámulta, koszos és morzsás volt. Gyűlölte a nevét, gyűlölt mindent, amit takart. Németországban baronesz volt, a neve nyomott a latban, jelentett valamit, történelmi háttér állt mögötte. Angliában ő viszont senki.

Mrs. Weekley, Mrs. Weekley, mondogatta magában. Soha még ilyen rosszul, ilyen idegenül nem hangzott a neve. Ernest Weekley Hóvirága. Sosem hangzott valami jól, de ezen a napon elviselhetetlenebb volt, mint bármikor. Már az is jobb lett volna, ha egy Mr. Strong² nevű valakihez ment volna hozzá. Hirtelenjében a saját neve után vágyott, hogy újra önmaga lehessen, von Richthofen bárónő. Hirtelenjében Fanny, Reventlow grófnő képe jelent meg előtte. Fanny, aki ki nem állhatta a szüfrazetteket, gyűlölte a házasság intézményét, és vakon hitt a nők szexuális szabadságában. Fanny megtartotta a saját nevét, a saját feltételei szerint élte az életét, hűen

önmagához. Frieda egy pillanatra Fannynak képzelte magát, de aztán gyorsan, a korommal együtt letörölte az arcáról ezt a képet. Semmi értelme másvalaki alakját magára ölteni. Bárki is ő, az anyja Montynak, Elsának és Barbynak. Meg kell találnia a módját, hogy önmaga lehessen, miközben megmarad angol anyának.

Az is megfordult a fejében, hogy talán sohasem kellett volna betennie a lábát a Café Stefanie-ba. Azt remélte, hogy talán az ott megízlelt szabadság felszabadítja majd a nottinghami élete korlátaival és gátjai alól. De tudta, hogy ez nem igaz. A müncheni találkozások csupán élesebb fényben tüntették fel angliai életének magányosságát és értelmetlenségét. Eszébe jutott, amikor először lépett be a kávéházba, ahol Marietta táncolt meztelenül egy asztalon, amikor hirtelen arra vágyott, hogy maga is belépjen az életbe. Érezte, hogy mosolyra húzódik a szája. Az ablak felé fordult, bámulta a megsebzett, fekete földeket, a bűzös csatornákat, majd az eget. Milyen ragyogó, milyen magas és milyen makulátlan.

Amikor hazaért, Ernest disznóhúst farigcsált éppen, és rakosgatta a gyerekek tányérjára. Barby és Elsa megölelték, majd gyorsan visszaültek az asztalhoz. Monty azonban hosszan hozzásimult, amikor végül kibontakozott az ölelésből, Frieda látta, hogy könnyes a szeme. Az én gyönyörű gyermekeim, gondolta magában. Meg kell találnom életem célját bennük.

– Elisabeth néni jobban van? – kérdezte Elsa.

– Ó, igen. Csak egy kis megfázás. Semmi komoly. – Milyen könnyen, milyen természetességgel jött a nyelvére a hazugság. Elszégyellte magát, amiért ilyen folyékonyan tudott hazudni, de az érzést nyomban bosszúság váltotta fel. Nem igazság, hogy a

testvérei olyan őszinték és merészek lehetnek, amilyenek csak akarnak, neki meg valótlanságokat kell állítania.

– Akkor meg miért utaztál oda? – Elsa éles tekintettel nézett rá.

Frieda bűntudatot érzett. Elsa tudja. Elsa valahogy kitalálta. Ugyan, ez nevetséges. Elsa még csak ötéves.

Verejtékcseppek indultak el a hónalján. Forróság öntötte el a testét. Otto. Hirtelen megérezte magán a férfi szagát, mint egy rég elfelejtett illatot. Elfordult az asztaltól. Lehajolt. Úgy tett, mintha leejtette volna a zsebkendőjét. Össze kell szednie magát. Ez itt most Anglia. Meg a családja.

– Eljött a keresztapám! – hallatszott Barby hangja az asztal fölött. – Hozott nekem ajándékot.

– Mr. Dowson járt itt? – Frieda elkapta Monty pillantását, őt nézte, elérzékenyülten. Egy pillanatra megfordult a fejében, hogy talán Ernestnek mégiscsak igaza van. Talán a fia túlságosan is hozzá van nőve... Vagy tudja, hogy hazudik? Erről van szó? – Sietve Barbyhoz fordult. – Na és mit hozott neked Mr. Dowson, drágaságom?

– Egy igazi báránybőrből készült bárányt – lelkesedett a kislány.

– Nem voltam itthon, amikor átjött. Ida és Mrs. Babbit gondoskodtak róla. – Ernest a kés pengéjét tanulmányozta, majd letette a még mindig illatozó csont mellé.

– És közületek ki szórakoztatta Mr. Dowsont? Bizonyára nem engedték át Idának és Mrs. Babbitnek.

– Én! Én! – kiáltotta Barby. – És szedtem virágot Mrs. Dowsonnak, mert ő megsérült. Magam szedtem, teljesen egyedül.

– Jó kislány vagy. – Frieda egy villányi húst vett a szájába. Az ismerős íz egyszerre nyugtatta meg és vont el a figyelmét. De aztán megint eszébe jutott Otto, mire ízetlenné vált a falat, mintha kartonpapírt rágcsált volna. Végignézett az asztalnál ülőkön, a szája mosolyra húzódott. A gyerekei és Ernest egyenes háttal ültek, minden olyan merevnek, színtelennek és rossznak tetszett. – Szeretném átrendezni ezt a szobát – jelentette be, félretolva a tányérját. – Élénkebbé tenni. Túl sötét és komor.

– De ne túl élénkre, nehogy megterhelje a szemünket – mondta erre Ernest.

Frieda a férjére nézett, és felfedezte, milyen megfontoltan eszik, milyen megfontoltan öltözik. A nyakkendője tökéletes csomóra kötve. A mandzsettagombjai csillognak. A kezelői és a gallérja kikeményítve. Volt valami mesterkélt mívesség benne a szinte kopasz fejétől a lábujjvédőjéig. Vajon mindig ilyen volt?, tűnődött. Vagy csak Otto anarchikus vonzereje mellett tűnik fel ennyire? Visszagondolva úgy tetszett, hogy Ernest kiválasztott magának egy szerepet, és hozzá egy képet, az angol gentleman képét és szerepét, és azt öltötte magára csöndes elszántsággal. Szinte irigyelte a bizonyosságáért. Ő miért nem képes erre?

A gyerekeire nézett, a szeretet valami jelére vágyott. De Elsa dühösen nézte. Barby a kelbimbókat tologatta a villájával a tányérján, Monty pedig a burgonyadarabokat különítette el különös gonddal a sárgarépatól.

Otto szavai visszhangzottak a fülében, mint egy fúga, ami arra ösztönzi, hogy térjen vissza az életbe. Ne engedd, hogy tönkretegyenek... Ne hagyd magad meghalni... Te vagy a jövő

asszonya. Montyra nézett, hátha elmosolyodik. De szótlan volt, és kicsit zavart, mintha a saját érzéseit tükrözte volna vissza. De aztán mégiscsak küldött felé egy pajkos mosolyt, amit ő cinkos kacsinatással viszonzott.

– Húzd ki magad, és csukott szájjal egyél, Monty – szólt rá az apja, mielőtt Friedához fordult. – Nem vagyok biztos abban, hogy Mrs. Babbit visszaenged majd a konyhájába, Napraforgóm. A távollétedben a konyha, a kamra és a mosogatóhelyiség az ő felségterülete lett.

– Méghogy az övé a konyha! Az az enyém! – De Frieda valójában nem gondolt a konyhával. Se Mrs. Babbittel. Otto beígért levelei jártak a fejében, azon tűnődött, mikor érkeznek. Mert tudta, hogy ezek a levelek jelentik számára az életet. A levelek meg a gyerekei. Más már nem maradt neki.

Café Stefanie,
Amalienstrasse, München

Én drága Friedám!

Sürgősen szeretőt kell keresned magadnak. Ne várj vele addig, míg késő nem lesz. Dobd félre a félreértett hűséget. Tedd meg a kedvemért. Az visszahozza az életkedved, és emlékeztet majd az eljövendő forradalomra. Halál a monogámiára!

Keress magadnak valakit, akiben megbízhatsz. Valakit, aki életben tart. Mert nekem élve kellesz, Frieda.

És soha ne feledd, hogy te vagy a jövő asszonya, és hogy a monogámia a patriarchátus eszköze.

A te szerető híved,

Otto

*És most itt a legfontosabb kérdés. Mi az igazi énünk?
Kétségtelenül nem az, amit annak gondolunk, vagy amilyennek
lennünk kéne.*

D. H. Lawrence: *Az elveszett lány*

NEGYEDIK RÉSZ

NOTTINGHAM, 1908

HUSZONHAT

ERNEST

Ernest az íróasztalánál ülve a kertbe bámult. A nárciszok már kidugták a fejüket a fekete földből, lágyan hajladoztak ide-oda a szellő érintésére. A krókuszok csodás püspöksüvegekként pompáztak a földben, és a fákon már láthatóvá váltak az apró, pelyhes rügyek. Ernest örült, hogy már itt a tavasz. Hosszú, hideg tél volt, és a gyerekek jóformán ki sem jöttek a folytonos köhögésből és a megfázásokból. Frieda bátran viselte, de Ernest tudta, hogy gondban van. Igen, a gyerekek miatt. Meg Elisabeth miatt, aki decemberben gyermeknek adott életet, és egész télen szorgalmasan írt Friedának. Látta a kidobott borítékokat a szemétkosárban, noha arról fogalma sem volt, hová lettek maguk a levelek.

A pipája után nyúlva az ujjai megérintették jelentős etimológiai munkájának a kéziratát, és erről eszébe jutott, hogy címet kell adjon neki. Valami olyat, ami érzékelteti szenvedélyes szeretetét a szavak, azok gyökerei és eredete iránt. Elkedvetlenítette, hogy csak nagyon kevesen érdeklődnek a szavak forrásai iránt. Pedig olyan gazdag a jelentéstartalmuk, a történelem, ami mögöttük áll, és humorban is bővelkednek még a legközönségesebb szavak vagy nevek is. Azt remélte, hogy a könyvével újra életre keltheti a nyelvet, felkelti az emberek érdeklődését még a legközönségesebb, legunalmasabb szavak iránt is. Mosolyogva ingatta a fejét, és

tömött még egy kis dohányt a pipájába. Ez majd ösvényt vág a Cambridge-i Egyetemhez, és Frieda is szirmot bonthat, mint a nárciszok odakint. Lenézett a kézirat üres fedőoldalára. Majd megkéri, hogy segítsen neki a címválasztásban. Megosztja vele a gondolatait, egy kicsit jobban belevonja az életművébe. Talán, miután hazajött az autózásból Dowsonnal.

Tovább bámulta az üres fedőlapot. Egy cím... Kell egy cím... Minden erejével, minden gondolatával az üres lapra koncentrált, minden mást kivert a fejéből... Szavak kezdtek formálódni az agyában... lassan, bizonytalanul. Előjönni... mint kísértetek a homályból. Romance... Words... A szavak románca? Ez lesz a címe.

Café Stefanie,
Amalienstrasse, München

Én drága Friedám!

Annyira örülök, hogy a szeretődben örömet leled. Tartsd meg, a kedvemért! Na meg az elnyomó férjed kedvéért is, még mielőtt az erkölcsi meggyőződése olyannyira elhatalmasodna rajta, hogy komolyan megbetegíti. Őt is ki kell szakítanod a monogámia zsarnokságából. Mert ő is a patriarchális szemlélet áldozata, és neked kell őt ettől megszabadítanod, ahogy magadat is megszabadítottad. De ha ő nem nyitott erre, akkor találnod kell valaki mást, akinek megmutathatod az erotika átformáló erejét. S akkor a férjed is meg fogja érteni azt az új világot, amit most alakítunk. Akkor majd kienged a birtokló szorításából.

És akkor majd el kell jönnöd hozzám.

Otto

HUSZONHÉT

FRIEDA

Frieda összehajtogatta Otto legutóbbi levelét, és becsúsztotta a blúza alá. Elisabeth már korábban megírta, hogy Otto rákapott a kokainra, a hatását most már Frieda is érzékelte a leveleiből. Néha majdnem teljesen olvashatatlanok voltak, hosszas panaszáradatok arról, hogy Elisabeth elhagyta, de olyan macskakaparással, hogy komoly erőfeszítés kellett a kibetűzéséhez, egészen belefájdult a szeme. Máskor nagy ívű eszmefuttatásokat írt a pszichopátiás jelenségekről vagy a hatalmi berendezkedés patogenetikus következményeiről, de olyan erővel, hogy a ceruzája hegye több helyen is átlýuggatta a papírt. Máskor csak róla szóltak a levelek, a szenvedélyességéről és áradó odaadásáról, a bátorságáról és a szépségéről. Friedát ezek a levelek emlékeztették nemcsak a tőle kapott örömeire, amit az életébe hozott, de az újonnan megtalált énjére is.

Minden korábbinál jobban érezte, hogy valaki egészen más lett belőle. Pontosan tudta, hogy egy új Frieda született, mégis úgy tűnt neki, hogy a régi Frieda, Mrs. Weekley, a tiszteletre méltó Weekley professzor felesége tovább él, és egyre sürgeti, bátorítja, hogy titokban dacoljon a férjével annak háta mögött. Nemrégiben felajánlkozott Mr. Dowsonnak, Barby keresztapjának és Ernest barátjának. Természetesen a frissen felszabadult Frieda volt az, aki a férfi térdére téve a kezét,

elmagyarázta, hogy ő már rég nem hisz a monogámiában, és hogy a szenvedély nélküli házassága lassan megöli. A férfi kapva kapott az alkalmon. Amikor először csókolóztak a férfi autójában, Frieda furcsamód úgy érezte, mintha a régi énje figyelne közben őszinte csodálattal. Ettől még hevesebben csókolta Mr. Dowsont, mintha bizonyítani akart volna a régi énjének. S mialatt Mr. Dowsonnal egymás ruháját szaggatták, tépték, az „én vagyok az új Éva” gondolat fészkelte be magát a fejébe, izgatóan és ujjongva. Otto megfogalmazása, a jövő asszonya is jól hangzott, de az az ő megfogalmazása, az ő kifejezése, az ő álma volt.

– Én vagyok az új Éva – suttogta többször is, mialatt Mr. Dowson benne mozgott.

De Ottónak az a kijelentése, hogy gyógyítsa meg Ernestet, volt az, ami igazán izgatta Friedát. Ez járt a fejében, ha olvasott, ha vásárolt, ha Montyval dominózott, vagy Elsának segített hímezni. De legtöbbször akkor jutott eszébe, ha Ernestet nézte. Figyelte, milyen szorosan markolja a kanalát, amivel Mrs. Babbit megszokott málnás pudingját eszi, olyan szorosan fogta, hogy az inak fehéren kidagadtak a kezén. Figyelte szorosan összepréselt száját a vasárnap esti asztali áldás alkalmával. Figyelte, amikor véletlenül az egyik menstruációs rongyát felkapta a földről, majd gyorsan le is dobta, mintha megégette volna a kezét, és égő arccal menekült vissza a szobájába.

Ő képtelen segíteni rajta. Pedig tényleg megpróbálta. Néhány évvel korábban bátoritanul azt kérte, hogy meztelenül szeretkezzenek, ne hálóruhában. Még ma is maga előtt látja a döbbent arcát, és emlékszik, hogy úgy húzódott el tőle, mintha fertőző beteg volna. Igen, jól mondta Otto. Az ilyen erős elfojtás

túl sok egy földi halandónak.

Talán valaki más segíthetne rajta? Valaki, aki névtelen, valaki, aki nem a felesége, nem a Hóvirága. Hallott épp elég szóbeszédet olyan angol gentlemanekről, akik szobalányokat vagy prostituáltakat részesítettek a kegyeikben. Lehetséges volna, hogy Ernest is hasonlóképpen érez? Van odakint valaki, aki megszabadíthatná a gátlásaitól? Jól emlékezett rá, Otto milyen ügyesen szabadította meg őt minden finomkodó gátlásától. Megtehetné ezt valaki Ernesttel is?

Egy héttel később, amikor Mr. Dowsonnal heverészett a kék harangvirágok között a sherwoodi erdőben, megint Otto ötlete jutott az eszébe. Csak úgy cikáztak a kérdések a fejében. Vajon meg lehet-e szabadítani Ernestet az elfojtásaitól? Lehetséges-e boldoggá tenni?

– Mit gondolsz, egy másik nő el tudná csábítani Ernestet? – A terebélyesedő tölgyfa ágai, a friss, zöld levelek között Frieda felnézett a gyöngyházszínű égre. A levegő megtelt a harangvirágok illatával. A füle tele volt a bogarak zümmögésével. Megpróbálta maga mellé képzelni Ernestet, de a kép mindannyiszor darabokra hullott. Képtelen volna élvezni a nedves fűvet a hátán vagy a napfényt a bőrén.

Mr. Dowson harsányan felnevetett.

– Remélem, nem Mrs. Dowsonra gondolsz.

– Miért is ne. Bánnád? – sóhajtott Frieda. Miért vonatkoznak mindig más és más szabályok a férfiakra és a nőkre?

– Van valaki, akit ismerek... Mrs. Gladys Bradley. De te biztos vagy abban, hogy Ernestet bárki is el tudná csábítani? Mert én úgy látom, hogy teljesen odavan érted.

– Nem engem lát, hanem valaki mást. – Frieda lehunyta a

szemét. Bársonyosnak érezte a fényt a szemhéjain, a szellő simogatta a testét, a haja tövéig borzolgatta a hajszálait. Milyen jóleső érzés volt a derékig felhajtott szoknyája, ott érezhette a levegőt a lábain, a bőrén. Legközelebb minden ruháját leveti. Legközelebb egymagában jön ide, és itt fog napfürdőzni teljesen meztelenül a harangvirágok között.

Az eget bámulta. A napsugarak előbújva színjátzókká varázsolták a felhőket, mintha ezüstvirágok volnának egy csillogó ékszeren. Szerette az ég végtelenjét. A szabadság, a szabadulás érzetét keltette benne. Néha teljesen a hatalmába kerítette az érzés, hogy elszökik. Meg kell ismertetnie ezt a ragyogást Ernesttel, a gyerekeivel, a szomszédokkal. Igen, fel kell szabadítania Ernestet, és akkor talán a férje is képes lesz megérteni őt.

– Na és hogy akarod megszervezni Ernest elcsábítását? – kérdezte Mr. Dowson felülve és cigarettával kínálva Friedát.

– Ez inkább gyógyítás, mint csábítás. Ez a nő, Gladys Bradley ellátogat majd hozzánk, amikor én nem vagyok otthon.

– Nem vagyok meggyőződve róla, hogy Ernest kötélnek állna, amikor ott vannak a gyerekek meg a cselédek. – Mr. Dowson szívott egy nagyot a cigarettájából, majd hosszan kifújta, fel a félig fehér égre.

– A gyerekek velem lesznek, a cselédeknek meg kimenőt adok, amikor Mrs. Bradley odamegy. – Frieda nézte, ahogy a füst elvékonyodva szertefoszlik. Milyen számítóan hangzott, amit mondott, milyen szárazon gyakorlatiasan. Bár vihetne némi poézist és szenvedélyt a tervébe... De talán Mrs. Bradley majd gondoskodik erről. – Na és szenvedélyes az az asszony? Romantikus? És tisztának kell lennie. Ernest ad az ilyesmire.

– Mrs. Bradley ad magára. Azt hiszem, te is kedvelnéd. – Mr. Dowson belefújta a füstöt Frieda fülébe. – Olyan, mint te... felszabadult... mókakedvelő.

Frieda arrébb gurulva lehúzta a szoknyáját. Mókakedvelő, gondolta. Mókakedvelőnek nevez engem. Nem érti, hogy ez a móka az első lépés a mindent elsőprő forradalomhoz, egy olyan forradalomhoz, amely kigyógyítja a világot a bajaiból és a neurózisából, ami egyenlővé teszi a férfiakat és a nőket, és mindenkit becsületessé és boldoggá.

– Ez nem csak az örömről szól. – Ott érezte a harangvirágokat, nedvesen, hűvösen és letiportan maga alatt. A többiek ott virítottak hosszan végig az erdőn, ibolyakéken. – Doktor Gross szerint a monogámiával tartják kordában a nőket. Ő azt vallja, hogy mindenkinek joga van azt tenni, amit akar, és akivel akarja, akár férfi a férfival. És én egyetértek vele.

– Húha! Ezt pontosan hogy érted? – Mr. Dowson riadtan felült. – Örült az az ember.

– Ó, nem, dehogy! – Frieda vágyódva nézte az égboltot. Egy zöld harkálypár röpködött a feje fölött, zöld boltíveket festve a kékbe. – Ő egy géniusz. S egy nap majd egy olyan világban fogunk élni, amiben a férfiak és nők házasság nélkül is együtt élhetnek egymással, és egy férfi férfit is szerethet, ha azt akarja. Amiben mindenki egy csomó emberrel szeretkezhet, nem csak eggyel. S szabadon lehet ezekről a dolgokról beszélni. Ő ezt szexnek hívja.

– Angliában ez szerintem sohasem fog megtörténni – horkantotta Mr. Dowson.

– Hallanod kellene őt. Ő tudja és látja, mi történik akkor, ha az emberek elfojtják a nemi ösztöneiket. – Frieda a kezével

árnyékolta a szemét. A nap előbújt a felhők mögül, átlyuggatva őket vékony sugaraival. Ott érezte Otto levelét a ruhája alatt, a kulcscsontjánál. A legszívesebben újra elolvasta volna, hogy pontosan emlékezzen arra a világra, amit Otto olyan érzékletesen festett le neki.

– Mikor mutassalak be Mrs. Bradley-nek?

– Holnap. Hozd el a Mikado Caféba. – Frieda felállt. Itt van az ideje. Ernestnek segítségre van szüksége. Mielőtt még túl késő lenne.

HUSZONNYOLC

ERNEST

– Tudod, honnan ered a *money* szavunk? – Ernest merőn nézte a fiát, aki a földön elnyúlva egy játék várral játszott. – Egy elbűvölő nyelvi véletlennek köszönhetően alakult ki, ami engem fölöttébb izgat, és remélem, hogy téged is érdekelni fog.

– Ernest elhallgatott. Érezte, hogy hatalmas sóhaj dagadozik benne, mint hullám az óceánon. Bármennyire próbálkozott is, a családját teljesen hidegen hagyta az ő nagy szenvedélye. De Monty temperamentuma legalább megfelelő, ösztönösen hajlik a rendre és a pontosságra. S kezdetnek ez jó, gondolta.

– Feltehetően a *mint*, pénzverés szóból eredeztethető, ami visszavisz bennünket egészen a római időkig, amikor Juno temploma egy pénzverő közelében volt. Tudod, ki volt Juno?

Monty még csak rá sem nézett, minden figyelmét a vár előtt sorakozó katonák kötötték le.

– A harc istennője – motyogta. Az egyik szemét behunyta, a másikkal a katonákra sandított.

– Az emberek annyira hálásak voltak Junónak, amiért mindig figyelmeztette őket az eljövendő sorscsapásokra, hogy Monetának hívták, a latin *moneo*, figyelmeztetés szó után, és templomot is építettek a tiszteletére. Így lett a *Moneta* névből a német Münze, a francia *monnaie* és Angliában a *monetary* szó is.

Monty ásított.

A férfi némi csalódást érzett. Talán másképp kellene próbálkoznia.

– Na és mi a helyzet a „dollar” szóval? Van valami ötleted?

A torka csiklandozott és szúrt, mintha egy tűpárna akadt volna a torkán. Köhögött, de nem segített. Egész télen és tavasszal is fájt a torka, és köhögés gyötörte. Valami oknál fogva nem sikerült szabadulnia tőle.

Ernest Monty lehajtott fejére nézett, majd ki az ablakon. Esőre állt. A szemét lehunyva hallgatta, ahogy a fia a puskaropogás hangját utánozza. Aztán megint szárazon köhögött. Hirtelen kipattant a szeme. Ma délután látogatója lesz, valami asszony, akit érdekel a nevek etimológiája, a sajátjáéra kíváncsi. Legalább egy ember akad Nottinghamban, akit érdekel az ilyesmi.

Hallotta Frieda kemény lépteit a folyosón, majd a ruhájának a surrogását is. Montyt szólongatta, és kérte, hogy fogja a kalapját, és húzzon cipőt. Monty nyomban talpra ugrott, és már rohant is, mint egy kis állat, aki nekiiramodik a szabadságnak. Unalmasnak talál, gondolta Ernest. A saját fiam unalmasnak talál... A torkát köszörülgette. Valami ott elakadt, megülte a mellkasát is, és húzta lefelé.

– Kiviszem a gyerekeket – közölte Frieda. Az ajtóban állt, széles, skarlátvörös övvel szorosan a derekán, élénkkék sállal a vállán. Nagyon szép, gondolta Ernest. Egészséges és sugárzó, zöld szeme csillog, szőke haja sűrűn borítja szép formájú fejét. Ernest körbenézett a helyiségben, beázásfoltok a mennyezeten, köröttük habos-barnás kontúrok, az egyszerű kandalló, a keskeny szegélylécekkel. Mennyire méltatlan Friedához ez a ház! Mennyire nem idevaló, olyan, mint egy gyémántkő a

salakpályán. Elfordította a fejét a kiömlött ez meg az után maradt foltokról. Még többet kell dolgoznia, hogy még több pénzt tehessen félre. Méltó környezetbe kell vinnie a gyönyörű feleségét.

– Mrs. Bradley nemsokára itt lesz, Ernest. – Frieda gyorsan odalépett hozzá, a kezével lesimította gyérülő haját, és a mutatóujjával megigazgatta a bajuszát.

Ernest nehezen kapott levegőt.

– Nem érzem valami jól magam. De igyekszem majd Mrs. Bradley kedvében járni. A családneve etimológiájáról szeretne érdeklődni, igaz? A Bradley-ről vagy a lánykori nevééről?

Frieda legyintett, mintha mindegy volna.

– Csak kápráztasd el a briliáns tudásoddal a szavak történelmét illetően. – Olyan nyomatékkal és hangerővel ejtette ki, hogy a „szavak történelmét”, mintha egy kisgyerekkel vagy egy süket emberrel akarná megértetni magát.

– Etimológiáját, drágám, etimológiáját.

– Igen, igen, hát hogyne. – Frieda sarkon fordult, de megtorpant. – Mrs. Babbitt ma korábban ment el, Ida pedig velem jön. Főzől majd teát Mrs. Bradley-nek?

Ernest a homlokát ráncolta.

– Miért ment már el Mrs. Babbitt?

– Családi ügy. Viszlát, Ernest. Sokáig maradunk, de addigra már itthon leszünk, mire az esti óráidra indulsz.

– De... De... én nem tudom egyedül megvendégetni Mrs. Bradley-t. Így, hogy egyetlen cseléd sincs a háznál..., nem, ez így nincs rendjén.

– Ne ijedez már. Azért jön, hogy veled beszélgesse, Ernest. Nem Mrs. Babbittal vagy Idával. Biztos, hogy menni fog.

Ernest megpróbált felállni, de felülkerekedett benne a gyöngeség. Megkapaszkodott a széke karfájában, és lebukott fejfel hátradőlt benne. A szemét lehunyva azért imádkozott, hogy Mrs. Bradley mégse jöjjön el. Mi a csudát fog gondolni, ha azt látja, hogy kimegy a konyhába teát főzni? Ő, a modern nyelvek professzora lát vendégül valakit, akivel teljesen egyedül van a házban? Hogy lehet, hogy a felesége ennyire nem képes idomulni az angol etiketthez? Még ebben is visszafejlődik. Amióta visszajött Münchenből azokkal a zavaros gondolatokkal a fejében, nyíltan ellenszegül a helyes viselkedésnek. Már nem visel fűzőt... És nem jár templomba. Többen is látták, hogy egyedül beült Mr. Dowson autójába... Mrs. Babbitet azzal botránkoztatja meg, hogy kibontott hajjal jön le reggelizni... Szegény Ida fejét meg azzal zavarta meg, hogy Friedának szólíttatja magát Mrs. Weekley helyett. És Ernest gyanította, hogy hálóing nélkül alszik. Biztosan persze nem tudja, de amikor valamelyik reggel bement hozzá a hálósobába, hogy elköszönjön, egy póre fenék kandikált ki a takaró alól. Beszélni fog a nővérével, hátha Maude tud valami okosat mondani. Ő valamivel modernebb, mint az anyjuk... Igen, erről egy asszonnyal kell beszélnie...

A ház most néma volt. Nem hallatszott más, csak egy dongó örült neszezése az ablaknál és az óra ütemes kattogása az előszobában. A torka kapart és megdagadt, a mellkasán meg olyan nyomást érzett, mintha súlyokat raktak volna rá. Az óta a régi idők óta nem érezte ilyen fáradtnak, kimerültnek magát, hogy nappal dolgozott, éjjel meg tanult. Lehet, hogy a megfeszített munka, ez a kíméletlen daráló a végén kifogott rajta. De ha nem dolgozott volna ilyen elszántan, ilyen

szorgalmasan, akkor most hol tartana? Talán hivatalnok lenne valahol, csekélyke jövedelemért, és valami kalyibában lakhatna, kinti illemhellyel, a halott gyerekei meg a temetőben. A saját gyerekkora jutott az eszébe, a kilenc testvére, fiúk és lányok, összezsúfolva egy bűdös kis kunyhóba a dologház mellett. A dologház képe hajtotta nap nap után, évről évre arra, hogy éjszakánként németül és franciául tanuljon egy petróleumlámpa halovány fénye mellett.

Úgy érezte, hogy az elmúlt negyven év minden perce e felé a pillanat felé lökte. A felesége, a gyerekei, a háza, a professzorsága mind jelzőkövek voltak, nyilak, melyek előreutattak. És már majdnem meg is érkezett... a könyve és a cambridge-i állás a végcél. Akkor majd levegőt vehet, megpihenhet. Időt fordíthat a családjára. Talán még el is utazhat Friedával valahová. Néha úgy érezte, hogy már nagyon közel van a célhoz, mintha már itt érezné a levegőben. Az orrában a frissen kinyomtatott könyvének és a bőrkötésének az illatát, a Fens tiszta, friss levegőjét, a Trinity Hall-beli Old Library áporodott pergamenjeinek az illatát.

Éles csengetés riasztotta fel a gondolataiból. Elindult az ajtó felé, hirtelen ráeszmélve, hogy is fest cselédek nélkül, görnyedten. Kihúzta magát.

– Jó napot. Mrs. Bradley vagyok, Weekley professzorhoz jöttem. – Az asszony fején testszínű, selyemrózsás kalap, kék ruhája nottinghami csipkével díszítve a nyakánál. Mélykék szem, és egy akkora anyajegy az arcán, ami harmadik szemnek is elment volna.

– Én vagyok Weekley professzor. Kérem, fáradjon be. – Félreállt az útból, és befelé intett. – Azt hiszem, a nappaliban

kényelmesebb volna, de úgyis át kell mennünk a dolgozószobámba, mert lehetséges, hogy a könyveimre szorulunk.

Mrs. Bradley köhintett egy picit, ami mosolyra váltott. Ernest azt találgatta, hogy vajon idegességében-e. Mintha picit nyugtalannak látta volna. Nyilvánvalóan túlonként professzorosnak találja, és ez megijeszti.

– Milyen szép az otthona, professzor úr. – Mrs. Bradley tekintete végigpásztázta a falakat, a padlót, a mennyezetet, a lépcsőket.

– A Bradley névre kíváncsi, vagy a lánykori nevére? – kérdezte Ernest, de a torka ellenállt. Nem volt kedve a beszélgetéshez, inni akart, valami melegre vágyott, és arra, hogy békében lepihenhessen. Ernest benyitott a nappaliba, Mrs. Bradley elment mellette. Ibolyaillata volt. Nagyon kellemes, állapította meg magában Ernest.

– Igen, a Bradley névre vagyok kíváncsi, professzor úr. – Az asszony kényelmesen elhelyezkedett az egyik fotelben, és lehúzta a kesztyűjét. Úgy nézett rá, hogy Ernest zavarba jött tőle, de nem tudta okát adni, miért.

– Megkínálhatom egy teával, Mrs. Bradley?

– Egy kicsit rekedtes a hangja, professzor úr. Azok az előadások... nem is csodálom. Meg kellene hogy igyon egy whiskey-t egy kis teáskanál meleg mézzel.

– Sajnos a szakácsnőnk már elment.

– Ó, én nem kérek semmit, köszönöm. Miattam ne fáradjon. – Mrs. Bradley a szempilláit rebegtetve felemelte a fejét, és ránézett. – Csupán arra gondoltam, hogy jót tenne magának egy kis whiskey.

– Igen, lehetséges. Bocsásson meg egy pillanatra. – Azzal Ernest átment a dolgozószobájába, és elővette a whiskey-s üveget, amit az íróasztala alatt tartott vészhelyzetekre. Töltött magának egy keveset a poharába, és visszament a nappaliba. Milyen figyelmes ez a Mrs. Bradley. Ő észrevette, hogy kiszáradt a torka, nem úgy, mint Frieda.

– A férjét is érdekli a neve etimológiája? – A whiskey lement Ernest torkán, és ettől máris jobban érezte magát, felélénkült és meg is nyugodott. Nem is értette, miért nem ivott korábban.

– Melegen kellene meginnia, egy kis mézzel. Ha megmutatja, merre kell mennem, készítek egy forró puncsot. – Mrs. Bradley már talpon is volt, és indult az ajtó felé, elszánt arccal. Egy csöppet sem zavarta az üres ház, és hogy nincsenek otthon a cselédek.

És Ernest hirtelen úgy érezte, hogy engedi, menjen a konyhába egyedül, készítse neki egy finom puncsot, hogy gondoskodjon róla. Bár Frieda is olyan volna, mint Mrs. Bradley. De hát ez a hátránya annak, ha az ember arisztokratát vesz feleségül. A konyha felé mutatott.

– A méz bizonyára a kamrában van. A gyufa meg a polcon. Be tudja gyújtani a gáztűzhelyet?

– Hát persze, professzor úr. Bízsa csak rám. – Azzal felkapva Ernest whiskey-s poharát, eltűnt.

Ernest leheveredett a szófára. Hirtelen nagyon fáradtnak érezte magát. Teljesen elcsigázottnak. Kimerültnek. Párnát tett a feje alá, és lehunyta a szemét. Csak pár percre, mondta magának. Mihelyt meghallja Mrs. Bradley lépteit, felül. Egyenesen. Kihúzva magát. Mint egy professzor. Mint egy tiszteletre méltó etimológus. De mire kinyitotta a szemét, Mrs.

Bradley már ott térdelt előtte, az ujjai a haját cirógatták.

Feltornászta magát, kiszabadítva a fejét. Vajon mennyi ideje alszik már? S mióta térdelhet Mrs. Bradley a szófa mellett, a haját cirógatva? Lenézve azt látta, hogy az inge ki van csúszva a nadrágjából, szabadon lóg. Na és hol van a nyakkendője? Elfelejtette volna felkötni? Halálra rémülve felállt, és amilyen méltóságteljesen csak tudott, bocsánatot kért. De Mrs. Bradley csak bólintott, és felé nyújtotta a valamikor forró whiskey-t. Ő elvette és belekortyolt. Valami édeskés íze volt, de nem tudta, hogy mitől. Nem méz volt. Talán cukor. Vagy lekvár...

– Nagyon kedves öntől, Mrs. Bradley. Rettenetesen sajnálom. Azt hiszem, nem vagyok jól... – Pislogott néhányat, hátha eltűnik a nő. Az azonban felállt, és visszanyomta őt ülő helyzetbe. Ernestnek nem volt annyi ereje, hogy tiltakozzon. Testének minden egyes sejtje arra vágyott, hogy kinyújtóztassa magát, hogy vízszintes állapotba helyezze a csontjait, és lecsukja a szemét.

– Én pontosan tudom, mi a maga baja, professzor úr – szólalt meg Mrs. Bradley halkán és kedvesen. És már megint ott térdelt mellette. Kivette a kezéből a poharat, majd hátradöntve a professzor fejét, a szájához tette. Ernest ott érezte a torkában az ital jóleső melegét, végigáramlott a vérében, az egész testében. Nagyszerű érzés volt! Nővér volna ez az asszony? Vagy talán csak a beteg férjét ápolta, vagy a rászoruló szüleit? Nagyon biztos keze volt. Aztán letette a poharat, és az ujjai az inge gallérja alá csusszantak.

– A tüdejével van a baj, professzor úr. Érzem, hogy ott a baj. – S azzal máris körkörös mozdulatokkal masszírozni kezdte Ernest bordáit.

– Bradley – motyogta. – El akarom magyarázni a Bradley név eredetét. – Ernestet szégyenérzet öntötte el. Érezte, hogy minden vér sápadt arcába tolul. Nem szeretne volna megbántani Mrs. Bradley-t. Mindazonáltal kezének melege jó érzéssel töltötte el, egészen megkönnyebbült tőle. Mintha a nyomás is elmúlt volna a mellkasáról. Egész biztos, hogy képzett nővér. Annyira ügyesen, olyan biztos kézzel csinálta. A levegő kezdett sokkal szabadabban áramolni a tüdejében. De egy hang a fejében azt súgta, helytelen, ami történik. Nem szabadna megengednie. Illetlen, és nem is professzoros. És mi van, ha Frieda és a gyerekek betoppannak? Vagy Mrs. Babbit.

Megpróbált szabadulni Mrs. Bradley köröző ujjaitól. De nem volt ereje hozzá. A nő a tenyerével határozottan visszanyomta. S minden gombja ki volt gombolva. Ezt meg hogy csinálta anélkül, hogy észrevette volna?

– Maga... nővér?

– A liverpooli királyi kórházban tanultam. – Az asszony a kezével tovább simogatta a testét, az ujjai hol körben, hol spirálisan mozogtak a mellbimbói körül, és elűzték a szorítást a mellkasából. Ernest érezte, hogy a szeme lecsukódik. Meleg kábulat szállt rá, akár egy takaró. A nő ujjai most már a hasát simogatták, egyre lejjebb és lejjebb. Jóleső nyöszörgés hagyta el a torkát, az ajkait. Össze kell szednie magát... koncentrálni... tudományosnak lenni...

Igyekezett az etimológiára, a nő nevére összpontosítani.

– A Bradley név talán a sűrű erdőből eredeztethető... ősi név.
– Próbált határozott hangon beszélni, de csak elvékonyodott, akadozó hang szakadt ki belőle. – A férje ősei feltehetően erdő...
– Hogy ez milyen nevetségesen hangzott! Még az ő értő

füleinek is nevetséges volt. És miért akadozik a nyelve?

– Pszt! – csitította Mrs. Bradley, és az ujjai becsusszantak a derékszíja alá. Ernest érezte az asszony ibolyaillatát és egy leheletnyi whiskey-szagot. Feltehetően belekortyolt az italába. Hogy nem vette észre? S mi a csudát csinál most? A nadrágját gombolgatta. Ernesten izgalom lett úrrá. A vér az arcába és az ágyékába szökött, lüktetett a bőre alatt.

– Nem! – kiáltotta, és hirtelen támadt erővel, lendületből eltolta a nő kezét. Felpattant. Mereven állva begombolta az ingét. – Elnézését kérem, Mrs. Bradley, de nem vagyok jól. Gondolom, egyedül is kitalál. – Az ajtó felé intett, majd tovább gombolkozott. A keze remegett, akadozva kapkodta a levegőt.

– Ez a hála, amiért könnyíteni akartam magán, professzor úr? – Mrs. Bradley hangja ezúttal csikorgott, és feljebb csúszott egy oktávval. Ernest képtelen volt ránézni. Így csak hallotta távolodó lépteit, a bejárati ajtó csattanását, majd a kertkapu csikorgását és csapódását. A férfi lerogyott a fotelba. A legkisebb mozdulat, még a pislogás is kimerítette. Soha még ilyen gyöngének, kimerültnek és üresnek nem érezte magát.

Becsukta a szemét. Madárdal. Hangosan, halkan. Egy varjú káromása. Egy kutya távoli ugatása. Ezek a hangok jutottak el az agyáig. Hol hangosan, hol halkabban. S közben sajogtak a végtagjai, az izmai, testének minden porcikája. Még írnia kéne tovább a könyvét. Be kellene fejeznie. Próbálta megmozdítani a karját, de az nem engedelmeskedett. Bénán hevert az oldala mellett.

Megint lehunyta a szemét. Madarak csivitelését, lovak patájának dobbanását hallotta az utcáról. Nagyon messziről jöhettek. Aztán Mrs. Bradley, a nővér jutott eszébe. Milyen

különös álmom volt ez. Annyira valószerű, annyira valóságos. De valahogy azt is érezte, hogy az agya nem működik úgy, ahogy kellene, és a teste sem képes mozdulni, valami nagyon nincs rendben. Még az álma is furcsa.

– Ernest... Ernest! – Frieda állt a küszöbön.

A férfi résnyire nyitotta a szemét. Milyen világos van. De olyan homályosan világos.

– Nincs ma este órád? – Az asszony csak bámulta. Fenyegetően. Homlokráncolva.

– Milyen nap van? Hány óra? – Próbálta a felesége felé fordítani a fejét, befogadni a jelenlétét. De képtelen volt rá. Megint becsukta a szemét. A torka égett. A szája kiszáradt. Azt szerette volna, ha Frieda békén hagyja. Nem volt ereje a beszélgetéshez. Túl fáradt volt hozzá.

– Monty! Szaladj el Mr. Dowsonékhoz. Kérd meg, hogy hívjon orvost, azonnal. Ida, jöjjön, segítsen!

Ernest kábulatban hallotta, hogy Frieda meg Ida azon tanakodnak, hogyan tudnák megmozdítani, és hogy hová fektethetnék. Ernest nem akarta, hogy elmozdítsák, de a testében ahhoz sem volt erő, hogy megmoccanjon, még a száját sem tudta szólásra nyitni. Ezért túrte, hogy a két nő a díványhoz vonszolja, mint egy holttestet, húzva a lábát a padlón.

Amikor később újra kinyitotta a szemét, már az ágyában feküdt, és egy idegen férfi állt mellette, halkán suttogva. Túl fáradt volt, hogy odafigyeljen rá. Ezért inkább újra becsukta a szemét, és a légzésére figyelt, be-ki, akadozón, sípolva. Szemhéja mögött különös álmoképet látott. Egy bepólyázott valamit tartott a kezében, Frieda volt az. Épp csak felismerte a

feleségét, akit gyapjúsálba bugyolálva szorongatott a hónalja alatt, amikor egy kutya jelent meg a semmiből, és leharapta a fejét a testéről. Ő megpróbálta kivenni a még eleven fejet a kutya szájából, de túl lassan mozdult, az eb lenyelte, és elrohant.

Frieda sírására riadt, megpróbálta kinyitni a szemét. De a szemhéja elnehezült, meg se rebbent. Érezte, hogy mozdítják a testét, ezúttal egy asztalon feküdt, és legyek dongtak, köröztek körülötte rajokban, majd Mrs. Bradley jelent meg, a kezében sok-sok méter gézt tartva. Elkezdte köré csavarni. A testére már rátekerte, és ment följebb elszántan a nyaka felé, majd tovább, hogy bebugyolálja a száját, az orrát, a szemét. Nem kapott levegőt. Kétségbeesetten hadonászott, de ekkor Mrs. Bradley mellei lógtak fölötte, fojtogatóan és fullasztóan. Gézkötés, mellek és Mrs. Bradley... Fuldoklott!

Felpattant a szeme. Levegő után kapkodott, hogy eljuttassa a tüdejébe. A szobában minden homályos, mintha valaki fátyolt borított volna a fejére. A mellkasában dübörgött valami. A szíve volna? Él még? A ködön át egy ember körvonalait vette ki. Megpróbálta felemelni a fejét a párnáról, de túl nehéz volt. Miért ilyen nehéz a feje? Megpróbálta megérinteni a kezével, hogy meggyőződjön róla, még a helyén van. De nem érezte a karjait, csak azt, hogy nehezek, nagyon nehezek. Lehuntya a szemét. Próbált visszaemlékezni, hogy kicsoda ő, és hogy hol van. De gondolkodni is képtelen volt, a kábulat húzta, vont, hívogatta, azt mondta... Mit...? Mit is mondott? Igen, hogy ne mozogjon, hogy szűnjön meg élni. Eljött az idő.

HUSZONKILENC

MONTY

Monty rágott. Miután lenyelte, újabb falatot tett a szájába a húsból, a tört krumpliból és a főtt répából. Rágnia kellett. Mert ha nem, akkor sírva fakad. De nem akart sírni, a húgai előtt nem. Mr. Dowson azt mondta neki, hogy nemsokára ő lesz a ház ura. Megrándult az alsó ajka. Magán érezte Maude néni szúrós tekintetét. Sietve levágott és betömött egy villányi párolt bárányhúst a szájába, és a rágásra koncentrált.

– Papa meghalt már? – Barby szemében könnyek csillogtak. – A mennyországban van már?

– Miért ad ki olyan szörnyű hangokat? – kérdezte Elsa ságva, miközben törtkrumpli-halmokat kergetett a tányérján.

– Ne játssz az étellel, Elsa! – szólt rá Maude néni. – A tüdeje ad ki ilyen hangokat.

– Ki lesz az apukánk, ha meghal? – kérdezte Barby.

– Ne beszéljete butaságokat. Ernest meg fog gyógyulni – jelentette ki Maude néni, de az arca komor maradt, a hangjában erőltetett a vidámság, és Monty ebből mindjárt tudta, hogy hazudik.

– Lehet Mr. Dowson az apukánk? Ő kedvesebb, mint a többi keresztapa, és mindig hoz valami ajándékot nekem. – Barby eltolta a tányérját. – Mi lesz az édesség?

Monty válla megrándult. Szorosan összeszorította a száját. Hirtelen égető vágyat érzett arra, hogy imádkozzon. Mert ha

nem imádkozik, akkor sírni fog, és akkor örökre odalesz a férfiassága. Felpattant a székből, és feliramodott a lépcsőn.

– Pudingot nem kérsz, Monty? – Maude néni szavai utánamentek, űzték befelé a szobájába.

Berontott, és a kezét azonnal imára kulcsolta. Mozgott a szája, miközben némán könyörgött Istennek, hogy engedje még élni a papát. Fogadkozott, hogy bármit megtesz, amit kér tőle. Bármit. A játékait odaadja a szegény gyerekeknek. A bélyegeit szétosztja a templomi kórusban éneklőknek. És többet nem feledkezik meg az esti imáiról. Abbahagyta, és várt. A síráskényszer, ami kitörni készült belőle, csillapult. A szemét kinyitva az eget nézte odakint. Olyan volt, mint a szederlekvár a vajdarabkákkal. De a magasban a nap ragyogott, izzott. Monty érezte Isten jelenlétét. Tudta, Isten ott van az égen, és őt nézi a narancsszínű szemével.

Monty kitárta az ablakot, és letérdelt. Még soha nem érezte magát ilyen közel Istenhez. Karmazsinvörös, arany és ibolyakék szalagok csíkozták az eget felfelé, mint egy fokok nélküli létra, ami a Mindenhatóhoz vezet.

– Istenem, engeded még élni a papát?

Hirtelen úgy érezte, hogy valami szent helyre kell mennie, valahová, ahol meghallhatja Isten válaszát. Lerohant, el az apja orvosság- és betegségsszagú szobája mellett, le a lépcsőn és ki az ajtón a házból. Hallotta, hogy Ida utánaszólva megkérdi, hová szalad. De ő nem állt meg. Csak rohant egyenest a templom felé, tudván, hogy Isten égő szemmel követi, figyeli, biztatja, hogy fusson tovább.

A templomkert csöndes és nyugodt volt. Elnézve a sírok rendezett sorait, valamelyest megnyugodott. Ahogy a nap

lebukóban volt, a színek kezdtek eltűnedezni az égről. S most, hogy Monty már nem érezte magán Isten szemét, már nem volt olyan örülden kétségbeesve. A csöndben hallani vélte odalent a halottak nyögdécselését és mocorgását. S miközben lépkedett, érezte is a talpa alatt halványan, ahogy az eltávozottak mozognak a koporsóikban. A levegő elnehezült körülötte, a holtak lelkével telt meg. Az égbolt már egyáltalán nem fénylett. Libabőrös lett a karja.

– Monty! Monty!

Monty megfordulva az anyját látta nővérkötényében kibukkanni itt-ott a sírkövek közül. A karjába futott, és hosszasan összeölelkeztek.

– Bátornak kell lenned, Monty. A bátorság a legfontosabb dolog az életben.

– Fontosabb, mint Isten?

– A bátorság a legeslegfontosabb. Gyere. Nem szeretnénk a holtak lelkével tölteni az éjszakát, igaz?

Távozóban Monty visszafordulva az égre nézett. De már nem látta Isten szemét. Végérvényesen eltűnt.

Vickers St. 8., Nottingham

1908. július 10.

Drága Elisabeth!

Micsoda rettenetes időket éltünk meg! Ernest nagyon beteg lett, az ápolása minden percemet lefoglalta, ezért nem tudtam írni. Nagyon súlyos tüdőgyulladása volt, kétoldali. Az orvos szerint már hetekkel korábban kialakult benne. Valamit láttam is rajta. De amikor az orvos azt mondta, hogy a halál küszöbén – igen, a

halál torkában – van, hát nagyon kétségbeestem. Ám te is tudod, milyen Ernest. Felépült, és most már azt mondogatja, hogy nincs semmi baja.

Az orvos azonban pihenést javasol, friss levegőt, egy kevés mozgást (napi sétát vagy egy kis kertészkedést) és naponta egy pohár friss tejet.

Én pedig úgy döntöttem, hogy ismét a családomnak szentelem magam. A legjobb feleség és anya akarok lenni, így hát véget vetettem a liaisonomnak Mr. Dowsonnal, és Ottóval sem levelezem már. Míg Ernest itthon lábadozik, nem kockáztatom, hogy jöjjenek az örült levelei. Hálás vagyok neki, amiért ráébresztett a radikális énemre, amiért láttatta velem a saját önnönvalómat, de most minden energiámmal azon fáradozom, hogy segítsen Ernestet teljesen felépülni.

Lehetőséget kaptam, hogy Yeats, egy ír költő verseit németre fordítsam. Egy nagyra becsült tudósemberrel dolgozunk rajta. Ez majd kordában tartja a nyughatatlanságomat. S te is sokat segíthetsz azzal, ha nem írsz túl sok müncheni hírt. Magam mögött akarom hagyni mindazt.

Szerető húgod, Frieda

Vickers St. 8., Nottingham
1908. július 20.

Drága Maude!

Most már elég erőm van ahhoz, hogy tollat ragadjak. Szeretném megköszönni mindazt, amit értünk tettél a szükség óráiban.

Frieda példamutatóan gondoskodik rólam. Pontosan betartja a

jó Mellors doktor minden utasítását, és fel is jegyzi azokat egy füzetbe, amit erre rendszeresített. Nagyszerű látni, hogy ennyire törődik velem, gyógyír a betegségemre.

Új házat szándékozom vásárolni, a mostaninál tágasabbat, nagy kerttel a gyerekeknek, elektromos tűzhellyel Friedának és franciaablakokkal! Tudom, Frieda élvezni fogja, hogy új otthont teremthet, pláne, ha az franciaablakos. De persze várnunk kell vele addig, míg Cambridge-be nem költözünk. Az orvos azt mondja, hogy egy darabig még nem dolgozhatok, szóval, Cambridge még odébb van.

Alig várom már, hogy visszamehessek dolgozni. Már a könyvem címe is megvan, A szavak románca. Tetszik? A romance az ófrancia romanzból jön (a jelentése: versben elmondott történet), korábban a köznyelvi latin romnice scribere (római írásmód) kifejezésből.

Remélem, Frieda nem akart doktor Freud ötleteivel elkápráztatni, amíg nálunk voltál. Ha mégis beszélt neked a tudatalatti erejéről, vagy az elfojtott vágyakról, könyörgök, haladéktalanul verd ki a fejedből. Nevetséges eszmék, amiket az ő műveletlen elméjével meg sem érthet. Még szerencse, hogy ezek az eszmék nem lépték át München határait. Nem tudom elképzelni, hogy itt bárkit is érdekelne, nekünk, angoloknak ennél több eszünk van.

Maude, megkérhetnélek valamire? Nem tudom, volt-e alkalmad észrevenni, amikor itt jártál. Tudom, sok dolgod volt a gyerekekkel meg Ida és Mrs. Babbit irányításával. De Frieda, azon túlmenően, hogy rákapott a dohányzásra, már fűzőt sem hajlandó viselni (a corset, fűző a latin corpus szóból eredeztethető, melynek a jelentése: test). Megírnád neki, hogy a

fűző viselése elengedhetetlen a hölgyeknek? Én nem szeretnék egy ilyen kényes és nőies témával magam előhozakodni.

Szerető öcséd, Ernest

És hogy fogjon hozzá, hogy eressze el? Az ismertből az ismeretlenbe kell ugrania.

D. H. Lawrence: Szivárvány

ÖTÖDIK RÉSZ

NOTTINGHAM, 1912

HARMINC

MONTY

Monty az anyja mellett ült a díványon. Érezte, hogy görcsbe rándul a gyomra. Ugyanúgy, mint kiskorában, amikor még a régi házukban éltek. Most már tizenkét éves volt, a múlt távolinak tetszett. Csak a gyomra maradt a régi, hajlamos a görcsökre, fájdalomra, és éjszakánként viccesen bugyogott.

– Ebédvendégünk lesz ma, Monty. – Az anyja a kandallópárkányon álló úti órára pillantott. – Úgy látszik, Ernest elfelejtette. Fölöttébb bosszantó! – Az anyja letette a könyvét, és rágyújtott egy cigarettára. Újabban nagyon sokat szívott, volt, hogy akkor is meggyújtott egyet, amikor még a másik ott parázslott a hamutartóban.

– Ki jön ebédre? – Monty lapozott a vadmadarak enciklopédiájában. Igyekezett az emlékezetébe vésni a különböző fajokat, a sörényes ludat, a márványos récét, a vándor fütyülőludat, a feketenyakú hattyút, a tüskésszárnyú ludat. Olyan szép a nevük.

– Édesapád egy régi tanítványa, Mr. Lawrence. Németországban szeretne dolgozni, és édesapád meghívta ebédre, hogy segítsünk neki. Várhatóan nagyon unalmas ember, szívesebben olvasnék.

– Majd én segítek – ajánlotta Monty. – Majd én beszélgetek vele. Vagy megnézem, jön-e már a papa.

Az anyja megsimogatta a haját és az arcát.

– Annyira szeretlek, Monty. Mihez is kezdenék nélküled? Apád szerint Mr. Lawrence egy fiatal zseni. – Egy hamucilinder hullott a cigarettájáról a szoknyájára. Frieda szórakozottan lesöpörte, és folytatta: – író meg költő, ahogy tudom. Nottinghamben ritka az ilyesmi, nem igaz?

Monty elgondolkodva tért vissza a könyvéhez. Szeretett együtt üldögélve olvasgatni az anyjával, csak ők ketten, szorosan egymás mellett.

– Mutti, ismered az apáca-fütyülőludat? Hát nem gyönyörű név?

– Te meg a szavak. Olyan leszel, mint az apád. – A nő sóhajtott, majd nagyot szívott a cigarettájából. – Én meg mindjárt találkozom Nottingham egyetlen költőjével, és segítek neki Németországba szökni, ironikus, *nein*?

Monty felpattant. Léptek hangja az apró kavicsos ösvényen. A papa? Várta, hogy meghallja az apja hangját. A papa mindig, ha benyitott az ajtón, azt is mondta hangosan, hogy „megjöttem”, mihelyt a jobb lába a benti lábtörlőre lépett. Ehelyett most a csengő szólalt meg.

– Jaj, ne! A költő már itt van, de apád tényleg megfélekezett róla. – Frieda felemelkedett a díványról, és végigsimított a haján. – Eredj, és engedd be, Monty. Én még elszívom a cigarettámat.

Monty várakozón megköszöörülte a torkát. Az apja távollétében ő a ház ura, és fontos, hogy ennek megfelelően viselkedjen. Kihúzta magát, és kinyitotta az ajtót, kíváncsian, milyen is lehet egy élő költő.

– Ez Mr. Weekley háza? – A költőnek vörösesbarna haja volt, sűrűn a homlokába fésülve. A bajusza narancslekvár színű, és a

szeme csillogott, mint a zafír Nusch néni gyűrűjében. Montynak az jutott eszébe, olyan, mint egy róka, egy sovány, éhes róka.

– Kérem, fáradjon be, uram. A papa még nincs itthon, de a mama igen. – Monty szemügyre vette a költőt. A cipője fényes, vékony talpú. De nem volt kalapja és sétabotja, ami azt jelentette, hogy nem igazi gentleman.

– Nem kell, hogy uramnak szólíts. Nem vagyunk az iskolában, igaz-e? A húgaid odakint vannak? – Mr. Lawrence a kert felé biccentett a fejével, de kék szemével az előteret vizslatta, mintha be akarná vésni az emlékezetébe.

– Igen, uram. Barby hét-, Elsa meg tízéves.

– És te? Te hány éves vagy?

– A nevem Monty, tizenegy éves és kilenc hónapos vagyok.

– Na és mihez fogsz kezdeni magaddal, Monty? – A költő olyan áthatóan nézett rá, mintha még sosem látott volna fiúgyermeket korábban.

– Van egy nagyon értékes bélyeggyűjteményem, uram. És épp most tanulom a vadmadarak neveit kívülről. – Monty azon tűnődött, rátérjen-e a költészetre, mivel úgy gondolta, hogy egy zsenit nem érdekelhetnek a bélyegek vagy a vadmadarak. – És gyakran verseket is olvasok – tette hozzá sietve.

– Húha! A versek elég unalmasak egy fiúnak. A vadmadarak sokkal érdekesebbek. És van kedvenced?

Monty a költőre meredt.

– A vándor fütyülőlúd, uram.

A költő lejjebb hajolt, szikrázó szeme egy vonalba került Montyéval.

– Remek név egy libának. Na és mit csinál?

– Kóborol, és furcsa hangokat ad ki. És elég sok fütyülőlúd

van, uram. Szeretné, ha több nevet is mondanék?

– Igen, szeretném. De azt hiszem, Mrs. Weekley már vár ránk. – Elnézett Monty válla fölé, mire Monty hirtelen ráébredt, hogy az anyja némán ott áll a nappali ajtajában.

– Ah, Mrs. Weekley. Mr. Lawrence vagyok. Az ön férje volt a kedvenc professzorom, amikor tanárnak tanultam. Nagyon kedves önöktől, hogy meghívtak ebédelni. Monty meg én egy kicsit elbeszélgettünk a vadmadarokról.

– Kérem, fáradjon be, Mr. Lawrence. Monty teljesen odavan a vadmadarakért mostanában, igaz, Monty?

– Pár hónappal ezelőttig tanárkodtam. Mindent tudok a fiúkról és a megszállottságaikról. – Mr. Lawrence elnevette magát, és a hang, amit kiadott, olyan volt, mint mikor füttyöl a szél a kéményben. – Egy időben botanikát akartam tanulni. Úgyhogy pontosan értem, miért szereted a vadmadarakat, Monty. Egyszer majd elmondhatod nekem a nevüket, én meg majd elsorolom a virágneveket. Van valami varázslatos a nevekben, nem igaz?

– Ne ácsorogj ott, *mein Liebling*. – Az anyja a kert felé intett. – Eredj játszani a húgaiddal. Mr. Lawrence meg én Németországról fogunk beszélgetni. Azzal csak untatnánk. – Azzal Mr. Lawrence-hez fordult, és Montynak feltűnt, mennyire megélénkült, hogy csillog a szeme, és hogy az egyik kezének ujjai mint a molylepkék rebegnek a nyaka körül.

– De... de... – Azt szerette volna megtudni, hogy vajon Mr. Lawrence elmondja-e valamelyik versét. Ő még sosem hallott költőt derbyshire-i akcentussal beszélni. Az iskolában csak a nagyokról, Lord Byronról és Lord Tennysonról tanultak. Lehet, hogy Mr. Lawrence egy olyan izgalmas verset fog elszavalni,

mint *A könnyűlovasság támadása*.

De amikor megfordulva esdeklőn Mr. Lawrence-re nézett, látta, hogy őt már nem érdekli. A figyelmét az anyja kötötte le. Mint őt egy új és egzotikus bélyeg, ami most érkezett váratlanul a postával. Montynak erről eszébe jutott, hogy az apja hozott neki egy gyönyörű, piros és sárga bélyeget, amit még le kell áztatnia. Így csak a vállát megvonva hagyta, hogy az anyja egy csattanós puszit adjon az arcára. Talán Mr. Lawrence majd ebéd közben fogja elmondani az egyik versét.

HARMINCEGY

FRIEDA

– Kérem, foglaljon helyet, Mr. Lawrence! – Frieda a barna bársony, oroszlánkarmos lábú fotelre mutatott. Ernest széke volt, a legkényelmesebb, legsüppedősebb; úgy tetszett, hogy ennek az esetlenül előtte álldogáló fiatalembernek szüksége van arra, hogy kényelembe helyezhesse magát. Nagyon sovány volt, a lába pipaszár. S olyan sápadt, mintha most kelt volna ki a koporsóból. Mégis, abban a kék szemben, abban a kíváncsi tekintetben ott csillogott valami hit. Friedát emlékeztette valamire, csak nem tudott rájönni, mi az.

– Köszönöm, Mrs. Weekley. Nagyon örülök, hogy itt lehetek. Meleg és vágyakozó hangjának dallama megmozdított valamit mélyen Friedában. Egy cigaretta után nyúlva észrevette, hogy a keze alig láthatóan, de megremeg. Mintha a testében valami fortyogna, készülődne.

– A férjemtől úgy tudom, hogy egy bányász fia, de ránézésre nem mondanám meg, hogy az volna. – Meggyújtotta a cigarettáját, és az elhasznált gyufát a hamutartóba dobta.

– Beteg voltam. – A férfi összezárta a térdét, és előbbre hajolt, mintha Ernest széke csapda volna, és a fotel rá akarna csukódni a testére. – De nem akarom ezzel untatni. Inkább azt mondja el, milyennek képzelné el egy bányász fiát.

– Nagynak, erősnek és izmosnak – vágta rá Frieda gondolkodás nélkül. – De maga úgy néz ki, mint aki még egy

vándor füttyülőludat sem lenne képes felemelni, hogy a fiam bolondériájánál maradjunk.

Meglepődés látszott Mr. Lawrence arcán, de aztán elnevette magát, mintha Frieda szavai mulattatnák.

– Weekley professzor azt mondja a diákjainak, hogy ön nemesi családból származik. Ez igaz?

Friedának ráncba szaladt a homloka, kicsit zavarba hozták a hallottak, de mert Mr. Lawrence még mindig vidám volt, még beszéd közben is, a jókedve rá is átragadt. Mosolyogva ingatta a fejét.

– Természetesen igaz, egy báró lánya vagyok. És most itt ülünk mi ketten, egy báró lánya és egy bányász fia, és normális emberek módjára társalgunk. Erről mit gondol, Mr. Lawrence?

– Szembemegy a szabályokkal – felelte, de már nem mosolygott. – Elveszítettem a legjobb barátomat, amikor a szülei rájöttek, hogy az apám bányász. Többé nem találkozhatott velem.

– Ez engem mérhetetlenül feldühít! Hogy lehet ilyet tenni egy gyerekkel? – Frieda hirtelen megszánta. Láta maga előtt Mr. Lawrence-t gyerekként, kicsinek, véznának és magányosnak. Szomorúság szorította el a torkát. Szívott egy mélyet a cigarettájából, majd kifújta egy vékony füstcsíkot. – A férjem azt mondja, hogy ön író. Miről ír?

Mr. Lawrence még előrébb hajolt.

– Egy fiúról, aki férfivá serdül. Valakiről, aki itt nőtt fel. Az anyja meghalt, pedig ők ketten nagyon közel álltak egymáshoz. Sokat szenved emiatt. – Szünetet tartva köhintett, majd Frieda arcát fürkészte. – Mit gondol, érdekelné fogja ez a fiú az olvasókat, Mrs. Weekley?

Frieda teste megrezdült, mintha egy elszabadult madártoll talált volna utat a testébe, és most csiklandozná mindenét, a szerveit, a csontjait, az artériáit és a vénáit, mintha életre akarná kelteni valamennyit. Hirtelen úgy érezte, hogy fel kell állnia, mozdulnia kell. A szoba fekete-arany szőnyegével, Ernest aranyozott keretben lógó okleveleivel, az örökösen ketyegő órával valahogy fojtogatta. Fel s alá kezdett járkálni, közben mindvégig magán érezte Mr. Lawrence tekintetét.

– Egy anyjához túlzottan ragaszkodó gyermek története? – Eszmék és szavak jutottak eszébe a müncheni időkből, és úgy érezte magát, mint egy partra vetett aranyhal, amint levegőért kapkodva tátog. Elnyomta a cigarettáját, és kiegyenesedett. – Hallott már a bécsi doktor Freud új elgondolásairól? Ismeri Oidipusz király történetét? Vagy a *Hamletet*? Doktor Freud szerint a fiúk mind gyűlölik az apjukat, és az anyjukra vágynak. – Frieda szünetet tartott, arra számított, hogy a fiatalember undorodva félrenéz. De mert nem tette, folytatta, némi gúnnyal a hangjában. – Igaz ez a maga főhősére is?

– Nem volt még szerencsém doktor Freudhoz. – Mr. Lawrence felállt, és odament a franciaablakhoz, a vörös bársonyfüggönyök meglibbentek a szélben. Friedának feltűnt, hogy a férfi milyen könnyedén és határozottan mozog. Nem vall beteg emberre, gondolta. De kétkezi munkásra, bányászra sem. Sokkal inkább egy állatra. Egy kecses vadállatra. Vagy egy madárra.

– Épp most írom át azt a részt, ahol a fiú megcsókolja az anyját, és könyörög neki, hogy ne az apjával aludjon. Az anyát Gertrude-nak hívják, mint a *Hamletben*. De a nőekkel nem nagyon akarok benne foglalkozni, semmit, semmit, semmit. Én

már leszámoltam a nőkkel. Erre mit mondana doktor Freud? – Azzal Mr. Lawrence Frieda felé fordult fénylő szemmel, az arcán rózsaszínes pírrel.

Frieda a fejét hátravetve elnevette magát. Nevetséges szavak voltak ezek, provokálni akarja. Látja a szemén. S aztán észrevette a pupilláiban vibráló fényeket. A vágy jele. Az iránta érzett vágyé. A felismerés örömmel töltötte el és felbátorította.

– Doktor Freud erre azt mondaná, nincs olyan férfi, aki megérné a fáradságot manapság. Mert képtelenek elszakadni az anyjuktól. Az anyjuk imádja őket, ők pedig imádják az anyjukat. Mit kéne tennünk nekünk, nőknek?

– Ennyire rossz volna a helyzet? – Mr. Lawrence hangja egyszerre árulkodott kíváncsiságról és arról, hogy remekül szórakozik, így Frieda nem tudta eldönteni, hogy kineveti-e, vagy csak ki akarja fürkészni, ki lehet ő. S bántotta, hogy nem tudta eldönteni. Mintha egy rejtélyfoszlány röppent volna be a nappaliba.

– Igen, ez így igaz. A fiúk mind az anyjuk kis kedvencei, Hamletek mind, akik odavannak az anyjukért. Mi pedig mind Opheliák vagyunk, és vízbe fojtjuk magunkat. – Azzal Frieda fogott egy cigarettát, és az ajkai közé vette.

– Vízbe akarja fojtani magát?

– Nem, de az anyák szeretete hatalmas. Ugyanakkor azt is meg kell mondanom, hogy Weekley professzor nem Hamlet. Az ő anyja nem árasztotta el őt a szeretetével. – Frieda a gyufásdobozért nyúlt, ahogy Mr. Lawrence is, és a kezük, mint perzselő széndarabok, egymáshoz értek.

Mr. Lawrence mosolyogva megrázta a gyufásdobozt, mintha egy kis győzelmet könyvelt volna el.

– Na és akkor Weekley professzornak mi a szerepe ebben a német világképben?

– Ő szeret engem. A Hóvirágának hív. De én nem vagyok hóvirág. Sokkal inkább pitypang. Kérem, adjon tüzet.

– S úgy aranylik és ragyog is, mint a pitypang? – Mr. Lawrence fellobbantott egy gyufaszálat, Frieda meg olyan közel hajolt a lánghoz, hogy ott érezte a hevét a száján, az orrán, az arcán.

– Miért ne lehetnék vadvirág? Nem azt akarom, hogy ajnározzanak, csak azt, hogy szeressenek. De maguk, óvatos angolok, inkább hóvirágot tűznek a gomblyukukba. Mert maguk nem tudnak igazán szeretni. Nem így van?

– Ez azért van, mert az angolok többsége intimitás nélküli életet akar élni, minden érzelmi intenzitás nélkül. Én a részemről jobban szeretem a pitypangot. Nekem tetszik, hogy mekkora igyekezettel szórja szét a pihéit.

Frieda magában ismételte sebesen és némán a férfi szavait, miközben a hamu lehullott a cigarettájáról... Intimitás... igyekezett. A szoba egy pillanatra mintha megpördült volna vele, úgy érezte magát, mint egy méhecske, mikor egy szélfútt rózsaporából belakmározva, mámorosan röppen el a szirmokról.

– Igen – folytatta Mr. Lawrence a sarkán ringatózva. – Részrehajló vagyok a pitypangot illetően, mert fűzérben olyanok, mint az arany ékszerek, és csak úgy szívják be a nap sugarait. S annyira boldogok, hogy azok, amik.

Frieda karján felállt a szőr. Erő volt ennek a férfinak a szavaiban, valami, ami túlmutatott a megjelenésén, a költészetén. Sietve az ajkai közé fogta a cigarettát, és várta,

hogy a férfi folytassa.

– A pitypang semmire sem jó, nem igaz? Nem azért van, hogy pompás vázákba kerüljön, vagy hogy megsüssék hagymával. Ő csak van önmagáért, büszkén, örömmel. Nekünk, embereknek is hasonlóknak kellene lennünk.

– Ó, igen. Mennyire igaza van! – Frieda ebben a pillanatban rájött, hogy az elméjük egy húron pendül, összetalálkoztak, értik egymást. Hogy ez a bányászfí, ez a különös, ismeretlen és annyira fiatal ember sokkal jobban hasonlít rá, mint bárki más, akivel idáig találkozott. Nahát, ez nevetséges. Már vagy fél órája beszélgetnek... Lehajolva elnyomta a cigarettáját. – A pitypang tele van élettél, költészettel és bátorsággal – tette még hozzá Frieda, mert nem szerette volna, hogy vége szakadjon a beszélgetésnek.

– Csak az istenükkel állnak szóba. És olyan érzékiek, az aranyló fejük azon a hosszú, zöld nyakon... Egyszer az egyik versemben egy üreges pitypangszárhoz hasonlítottam magam. Mondd ez valamit önnek?

Frieda hallgatott. Egy vastag hajtincs hullott a férfi szeme elé, így azt Frieda nem láthatta. De már nyúlt is, és kisimította az arcából.

Mr. Lawrence a torkát köszörülve arrébb lépett. Ernest állt az ajtóban, kifulladásra a verejtéket törölte a homlokáról, a hónalja alatt papírokat szorongatott. Hogy nem hallotta a lépteit a kavicsokon, a kulcs fordulását a zárban?, tűnődött Frieda.

– Annyira röstellem, Mr. Lawrence – mondta Ernest a papírjait rendezgetve és letéve őket a kis asztalra. – Kérem, nézze el nekem megbocsáthatatlan késésemet. Teljességgel megbocsáthatatlan.

Frieda hirtelenjében úgy érezte, mintha a szoba furcsán, lomhán megsüllyedt volna. A levegő, ami eddig telve volt feszültséggel, emelkedettséggel, egy szempillantás alatt nyugtalanítóvá és unalmassá lett. A mindennapi élet neszei, Mrs. Babbit készköszörülése, a gyerekek nevetgélése odakint a kertben könnyörtelenül, zsarnoki erővel törtek rá.

– Épp a pitypangokról beszélgettünk – vágott közbe, és ujsaival a nyaklancát babrálta.

– Rémesek, kiirtani sem lehet őket – jegyezte meg Ernest kurtán. – Mrs. Babbit az imént közölte, hogy az ebéd tálalva. Kérem, fáradjon át az ebédlőbe, Mr. Lawrence.

Frieda hirtelen ráeszmélt, hogy mire is emlékeztette Mr. Lawrence. Arra a vadmacskára, amit az apja hozott egyszer haza egy vadászatról. Egy kiszabadított hiúz, mondta a báró, letéve a rácsos fadobozt a földre. A bundája gyönyörű és pettyes, de az egyik hátsó lábát eltörte a csapda, és már majdnem éhen halt. A szeme mégis dühösen és kétségbeesetten izzott az életösztöntől. A báró tíz márkát ígért annak, aki be meri dugni a kezét, és megérinti a vicsorgó vadállatot. „Rajta, kis Fritzl”, nógatta Friedát. A lány a szemét lehunyva benyúlt a rácson az egyik ujjával, és megsimogatta a dühtől tajtékozó fejet. De nem a tíz márkáért csinálta. S nem is az apja elismerésére vágyva. Hanem az állat miatt. Hogy megvigasztalja. Hogy segítsen rajta. Később a báró kiengedte az állatot, hogy agyonlője, de annak valahogy sikerült elmenekülnie a golyója elől. Frieda még mindig emlékezett az apja cifra káromkodásaira. De még annál is jobban a vadmacskára, ruganyos, elnyújtott szökkenéseire, ahogy nekiiramodott a holdfényes gyümölcsösnek, mintha a törött

lába egyáltalán nem akadályozná a futásban.

– Mutti, sült marha van ebédre? – kérdezte az érkező Monty mellé lépve, némi bélyegragasztó-maszattal az arcán.

– Igen, *mein Liebling* – felelte Frieda. – Ma a kedvenc marhasülted van.

Azzal megfogta és megszorította a fia kezét. A fia hideg, ragasztós ujjai lehorgonyozták, vissza a közös világukba, a marhasülthöz, a bélyegekhez és Mrs. Babbit édes, tejes-rumos zseléjéhez. Ő még mindig Mrs. Weekley, Monty, Elsa és Barby mamája. Weekley professzor felesége. Egy idegennel az ebédlőjükben. Egy idegennel, akihez olyan közel került, mint soha máshoz, akinek teljesen a hatása alá került. Egy idegennel, akinek olyan az életereje és a lelke, mint egy vadmacskáé. Érezte, hogy a térde elgyengül, és az ajkai felfelé húzódnak. Gyorsan összeszedte magát.

– Mrs. Babbit csodásan készíti. Hát nem vagyunk szerencsések vele, *mein Liebling*?

HARMINCKETTŐ

FRIEDA

– Azt hiszem, ez nagyon jól sikerült, Hóvirágom. – Ernest lassan felkecmergett a kanapéről, a derekát nyomogatva, gyúrogatva a vékony, hosszú ujjaival. – Találni fog magának tanári állást a Rajna-vidéken. Nagyon ígéretes fiatalember.

Frieda a franciaablakra szegezett tekintettel bólintott, mintha azt várná, hogy Mr. Lawrence belép rajta. A beszélgetésük, ami annyira felvillanyozta, megrészegette, irányt váltott, amikor Ernest hazatért, és hétköznapi témákra váltott. De Mr. Lawrence szavai, kérdései, hangjának dallama egyre ott visszhangoztak a fejében.

Frieda az ebéd alatt mindvégig magán érezte Mr. Lawrence tekintetét. Rászegeződött az ezüst sószóró, a marhapecsenye, a párolt káposzta fölött. Elidőzött az arcán, a nyakán. Követte a kezét, ahogy a főtt burgonyaért nyúlt. Számtalanszor elkapta a tekintetét. És ő fogva tartotta, amíg csak merte. A levegő köztük hol besűrűsödött, hol megakadt, máskor megremegett, és ő valami különös vonzást érzett, ami mintha a férfiből áradt volna.

– Az etiketről fogalma sincs. Láttad, mit dolgozott az evőeszközökkel? Talán ki kellene kupálnom egy kicsit, mielőtt elutazik Németországba. – Ernest lesöpört egy porszemet a hajtókájáról, és az órára nézett.

– Németországba... igen – visszhangozta Frieda halkán,

lágyan. Kibámult a kertbe. A korábbi lazacvörös napsugarak már lebuktak a gyárkémények mögé, és kormos márciusi eső szemerkélt a fűre, a bokrokra, Ernest nemrég ültetett rebarbaráira. Ő mégis vidámnak érezte magát, mintha a vér meglódult volna az ereiben, mintha a bordái kiszabadultak volna a fűzőből, amit Ernest rákényszerített vasárnaponként.

– Sajnálom, hogy annyira elkéstem. De remélem, nem volt túl kellemetlen a beszélgetés.

– Úgy beszélgetett velem, ahogy soha még angol férfi. – Frieda a felhős eget nézte a kéményeken túl. – Mr. Lawrence szavai annyira őszinték, keresetlenek és szépelgés nélküliek voltak, hogy úgy tetszett, pőrén, cicoma nélkül pattannak ki a lelkéből.

– Nem szabad túl szigorúan megítélned valakit, aki egy bányázkunyhóban nevelkedett. – Ernest együttérzően rázogatta a fejét. – Az anyja is meghalt nemrég, szegény ember. Na, de nekem most már tényleg munkához kell látnom.

Már épp magára akarta csukni a dolgozószobája ajtaját, de még visszalépett.

– Ó, majd elfelejtettem, Mr. Lawrence azt kérte, hogy újra eljöhessen vasárnap, hogy megnézd a jelentkezését, nincs-e benne nyelvtani hiba. Én aznap, mint tudod, Cambridge-ben leszek. Nem esne nehezedre, drágám? Tudom, nem olyan finom úriember, mint amilyenekhez szokva vagy, de a költészete egészen rendkívüli.

HARMINCHÁROM

FRIEDA

Frieda három nappal később egy levelet kapott. Csupán egyetlen sorból állt, és nem volt aláírva. De látta rajta a feladó címét, egy kis, Eastwood nevű bányászfalu, és ebből kitalálta, kitől jöhet.

Egész Angliában maga a legcsodálatosabb asszony.

Frieda elnevette magát, és a vékony kis papírlapot négyzet formára hajtogatva a kezelője mögé rejtette. Az óta az ebéd óta ki sem tudta verni a fejéből Mr. Lawrence-t. A hangját, ami hol lágy, hol kemény, a szavait, amelyek mintha a lelke mélyéről fakadtak volna, a szemét, ahogy leplezetlen mohósággal figyelte. Az a furcsa érzése támadt, hogy sosem fogja tudni kiismerni, mert valamiért kiismerhetetlen. Ernest volt ilyen, amikor először találkoztak?, próbált Frieda visszagondolni az emlékek ködén át, és eszébe jutott, hogy ő is milyen egzotikusnak hatott, és hogy a kaland, az utazás és a függetlenség ígérete, az, hogy kiszabadulhat a vad gyűlölettől izzó otthonukból, mennyire csábította. Bár már akkor is ráérezett Ernest kiszámíthatóságára, véglegességére. Mintha azokban az első, ismerkedős hetekben az utolsó részletig mindent megtudott volna róla.

Türelmetlenül várta a vasárnapot, amikor Mr. Lawrence megérkezik teára. S mire eljött a vasárnap, és Ernest elment Cambridge-be, Frieda már pezsgett. Mint a felrázott pezsgő,

gondolta, amikor kihúzzák a dugót a palackból. Egy egész órán át öltözködött, képtelen volt eldönteni, mit vegyen fel, ki legyen. És miközben válogatott a ruhák, szoknyák és blúzok között, úgy tetszett, hogy egyik sem jó Mr. Lawrence-nek, saját magának. Jók voltak, ha Ernesttel volt együtt, de nem, ha Mr. Lawrence-t várta.

Végül egy tengerészkék szoknyát és hozzá sárga, nyakig gombolt blúzt választott; ez is rossz, de olyasmi, gondolta, amit egy bányászfeleség is viselne.

Amikor Mr. Lawrence megérkezett, a konyhába vezette, kihúzott egy széket a sokat sikált fenyőfa asztal alól, és kiteregette rajta Mr. Lawrence német nyelvű jelentkezését. Mivel látta, mennyivel fesztelenebbül érzi itt magát a férfi, úgy döntött, nem a nappaliban fognak teázni.

Kínos csönd támadt, mialatt a teáscsészékre vadászott, majd a gáztűzhellyel ügyetlenkedett. Mr. Lawrence hirtelen hátratolta a székét, felállt, és olyan vehemenciával rázta a fejét, hogy a gondosan fésült hajfürtjei egészen elszabadultak.

– Nem tudja meggyújtani a tűzhelyet, igaz, Mrs. Weekley? És a teáskészletnek sem tudja, hol a helye. Meg kéne szidnom. – Mr. Lawrence félreállította Friedát, eltekerte az új gáztűzhely gombját, és odatartotta a gyufát a gázfejhez. Sziszegve lobbant fel a kék láng. Frieda csak ámult, ahogy Mr. Lawrence sorra előszedte a csészéket és kistányérokat, az ezüst cukorfogót, kimérte a teafüvet a tartóból, és vizet töltött a kannába. Nagyon határozottan, ügyesen csinálta, egy vadidegen konyhában. S milyen magabiztosan és szépen tekerte a fogórongyot a teáskanna fülére. Kényelmetlenül kellett volna érezze magát, amiért nem tudta begyújtani a tűzhelyet, és nem találta a

csészéket. Ehelyett látva, milyen kompetens a férfi, vágy öntötte el. Elnézve, ahogy szedegeti a tealeveleket, meg tejet tölt, a lilium – fehér és kényes – jutott az eszébe. Egy poéta keze, gondolta, majd a tekintete a zakója vállától a hosszú nyakáig vándorolt.

– Ilyen ügyetlennek született? – kérdezte a férfi merészen. – Vagy az az oka, hogy a híres Richthofen-házban látta meg a napvilágot, ahol nem kellett hozzászoknia a házimunkához?

– Tetszik, ahogy beszél velem – mondta egyenest a férfi szemébe nézve Frieda. – És tetszett a levele is. Maga aztán fütyül a társasági bájolgásra, igaz?

A teáskanalakon megcsillant a napfény, ahogy Mr. Lawrence odatette a kistányérokra, a sugarak ott ugrándoztak a plafonon.

– Igaz – felelte. – És magának is így kéne tennie. Én jobban szeretem, mikor a bájolgást feledve, kereken kimondja az ember, amit gondol.

– De Nottinghamben mindenki bájolog – válaszolta Frieda megzavarodva.

– De én nem vagyok híve, felszabadult életet akarok, nem udvarias szólamokat és hazugságokat. Na és maga, Mrs. Weekley?

– Ezt még soha senki nem kérdezte tőlem. – Frieda egy pillanatra elgondolkodott, az ajkát rágva. – Bátor életet. Szabadot. Amiben önmagam lehetek.

– S ez volna maga? – Mr. Lawrence végigmutatott a konyhán, a csillogóan fényes edényeken, a ragyogóan tiszta tűzhelyen, az ablakon túl a gondosan ápolt kertre, a minden szegletben szépen nyesett bokrokra. – Nem hiszem, hogy ez volna. Mert én átlátok a fénylő, kemény páncélján.

Frieda úgy érezte, hogy valami összeomlik benne. Mint amikor túl hamar húzzák fel a függönyt a színházban, és a kusza rendetlenséget már nem lehet láthatatlanná tenni. Bőszén kavargatta a teáját. Szégyellte magát, amiért nem elégedett, szégyellte, hogy magányos.

– Igen, szeretnék önmagam lenni. Magam is elragadtatott életet szeretnék élni. Egyszer sikerült, két hétig. – Tétovázott, a müncheni emlékek törtek rá. – De vannak gyerekeim, akikre gondolnom kell, és csodálatos anyjuk szeretnék lenni. Ez is a lényem része. Csak nem az egész. – Bosszúsan megrázta a fejét, csalódottan, amiért nem tudja érthetően kifejezni magát. – Mr. Lawrence áthajolt az asztal fölött, kék fény csillant a szemében. A keze megindult a sokat sikált asztalon, és egyenest Friedaé felé tartott. – Úgy szeretnék élni, mint a virágok, annak lenni, ami. Ez az én pitypangénem. Ahogy a múlt héten megfogalmazta. – Frieda ujjai pulzáltak, mintha mindegyikükben egy-egy külön szív dobogott volna. Érezte, hogy a legszívesebben a férfi keze után nyúlnának, magukhoz szorítanák erősen. Érezte, hogy a levegő körülöttük összesűrűsödik, feszültség vibrál bennük. Mielőtt még ideje lett volna végiggondolni, helyes-e, amit tesz, a keze az asztal fölött megragadta a férfiét.

A férfi összezárt tenyerébe fogta az ujjait.

– Meséljen – mondta egyszerűen.

És Frieda az elkövetkező egy órában mesélt Ottóról és Ernestről, a szenvedély, az intimitás iránti vágyáról, a szabadságvágyról, Münchenről, a Café Stefanie-ről, a tudatalatti különös munkálkodásáról és a végtelen szeretetről, amit Monty, Elsa és Barby iránt érez. S a férfi mindig, amikor

elhallgatott, újabb kérdést tett fel, a tekintete éber volt, sosem nézett másfelé, sosem hallatszott a hangjából hamis együttérzés. Csupán egyetlenegyszer nézett félre. Amikor megvallotta a viszonyát Ottóval, akkor az asztal lapját nézte, és hallgatott, mint aki nem tudja, mit is mondhatna erre.

– Most meggyűlött? Amiért mindent elmondtam magamról?

– Nem – felelte a férfi sietve. – Meg vagyok döbbenve, de így még jobban kedvelem. És a férjének fogalma sincs róla?

Frieda olyan hevesen rázta meg a fejét, hogy egy hajcsatja a földre hullott.

– Annyira szeretném, ha szeretnének. Ha teljesség lehetnék valaki életében. Ha megélhetném a szenvedélyt. Azt az ember nem kaphatja meg a gyerekeitől. És használni szeretném az agyamat is. A férfiak mindent, amihez gondolkodni kell, megtartanak maguknak.

Mr. Lawrence a mosogatóhoz vitte a csészéket és a kistányérokat, és nekilátott elmosni őket.

– Hagyja – állította meg Frieda. – Mrs. Babbit majd elmossa holnap.

– De én nem tudok tétlenül üldögélni – felelte erre Mr. Lawrence, óvatosan szárazra törölgetve a csészéket, majd a helyére tett mindent. – A házassága szenvedélyes?

– Nem! Ernest kialakított magának egy képet, de fogalma sincs arról, ki vagyok. Ha volna, akkor gúnyosan kinevetne, meggyűlölne.

– Maga nem olyan, mint a többi nő, akivel eddig találkoztam – mondta Mr. Lawrence később, már a kabátjáért és a kalapjáért nyúlva. – Maga nagyszerű asszony, és messze nem konvencionális.

Frieda a jelentkezési lap felé intett, ami ott hevert olvasatlanul az asztalon.

– Még nem javítottam ki a hibákat.

Mr. Lawrence félresöpörte a levelet.

– Kit érdekelnek a hibák? Kit érdekel a nyelvhelyesség, ha olyasmikről beszélünk, mint most? Igazi szenvedélyről és őszinte érzelmekről...

Remény söpört végig Friedán. Talán a férfi mégiscsak itt marad Nottinghamben. Talán folytathatják a barátságukat, és ez majd életben tartja, élteti.

Mr. Lawrence zsebre vágta a kezét.

– Sokat segített a regényemben, Mrs. Weekley. Segített megérteni, hogy érezhet egy anya, megérteni a szeretetének az erejét és a titkát. Maga és a maga örült, német eszméi. – Elvigyorodott, és a szája csak húzódott, húzódott egyre szélesebbre, míg a füléig nem ért a mosoly.

Frieda képtelen volt megnyugodni azután, hogy a férfi elment. Csak járkált a házban, próbálta megérteni, mi is történt pontosan közte és a férje diákja között. Úgy érezte, mintha felvágták volna, hogy Mr. Lawrence belenézessen, megláthasson olyan dolgokat, amik rejtve vannak a világ elől. Csodálatos érzés, döntött végül, ha felfedezik és megismerik az embert. De mégis, a nyughatatlanság emésztette.

Mi van, ha kiderül, hogy ő is csak olyan, mint a többi angol férfi? A csalódás megsemmisítő volna. Mégis érzett valami puritán szellemiséget benne, szigorú morált, ami felfedte magát. Néha, egy-egy kifejezésében. Máskor egy halványan rosszálló tekintetben, ami annyira észrevehetetlen volt, hogy szinte nem is volt biztos abban, hogy látta. Annyira lenyűgözte,

tán még csodálta is a gátlások hiányát benne. De mi van, ha csupán anyagot keres a könyvéhez? Mi van, ha ugyanolyan önhitt és patriarchális felfogású, mint bármelyik másik férfi?

Muszáj meggyőződni a vérmérsékletéről, döntötte el. Vár egy hetet, és akkor megint eltölt vele egy kis időt; említette, hogy megnéz majd egy darabot itt, Nottinghamben, és újra eljön a nyelvtani hibákat megbeszélni. S ha ő még akkor is a hatása alatt lesz, akkor elviszi az erdőbe, és megmutatja neki, kicsoda is valójában. Engedi, hogy a teste beszéljen majd helyette, a lehető legmerészebb módon. Annyira ritkán találkozni olyan angol férfival, aki nem prűd, akiben nincs elfojtás és hamis szemérem. S neki tudnia kell, hogy Mr. Lawrence valóban mentes ezektől a tulajdonságoktól, hogy valóban olyan nyitott-e, mint amilyennek mutatja magát. Igen, elviszi az erdőbe, és megbizonyosodik róla.

HARMINCNÉGY

FRIEDA

Ott érezte a hűvös, szivacsos mohát a háta alatt, puha volt és kicsit nedves, ahogy a meztelen bőréhez ért. Lehunyta a szemét. Mr. Lawrence már nem beszélt, és Frieda nem hallott mást, csak a bogarak neszezését a kusza fűben és egy mátyásmadár rikoltását a feje fölött. A tavasz lehelete érződött mindenütt, étellel teli, zöld illat, amibe némi, Ernest komposztjára emlékeztető, rothadó bűdösség is vegyült. Az, amelyik ott volt a kert végében, és amit minden szombaton átforgatott, miután hazajött a tanításból. Frieda eltűnődött, hogy vajon ebben a pillanatban is ezt teszi-e a komposztjával a maga precíz alaposságával. Megborzongott.

A tizenhárom éve tartó házasságára visszagondolva úgy érezte, olyasvalami volt, ami megtörtént vele. Az élet megtörténik, és őt elsodorta, mint uszadék fát az áradás, sodorta egészen a tengerig. Nem olyan élet volt, amit ő teremtetett volna saját magának. Ezt az életet Ernest építette fel. Megtervezett, beszorított élet, merev tisztességbe zárva. Ő meg ott téblábol a perifériáján, és Montyval, Elsával és Barbyval vigasztalja magát. Cél nélkül és anélkül, hogy tisztában volna önmagával. A gyerekek nőnek. Közel az idő, amikor már nem lesz szükségük órá. Akkor mihez fog kezdeni? Tudta jól, egy nőnek nem is kell, hogy céljai legyenek az otthonán túl. De az idők változnak, még Mrs. Dowsonnak is egyéb céljai vannak a

szüfrazsettjeivel. S itt van Elisabeth. A legutóbbi levelében azt írta, hogy Max és Alfred Webernek segít a könyvük megírásában, amely annyira radikális és izgalmas, hogy szinte aludni sem tud miatta, és hogy ezek a könyvek egy életre meg fogják változtatni a társadalmat.

Ottóval kapott egy esélyt. Az ember azonban kénytelen gyakorlatiasan gondolni a jövőre, és róla kiderült, hogy teljességgel megbízhatatlan. De most, Mr. Lawrence-szel megint életre kel, szárba szökken, mint a körülöttük magasodó kőris-, tölgy- és szilfák. Otto szavai jutottak az eszébe, miszerint az ő génusza abban rejlik, hogy nagyszerű tettekre inspirálja a férfiakat. Ha rá tudná venni Mr. Lawrence-t, hogy Nottinghamben maradva legyen az új szeretője...

Frieda megrezzent. Valami mozdult a fanszörzeténél.

– Ne mozduljon, Mrs. Weekley. És ne nyissa ki a szemét.

– Mit csinál?

– Ibolyákat tűzdelek a fanszörzetébe, virágtapétát varázsolok.

Frieda elnevette magát. Ő hívta ide magával az erdőbe heverészni, a titkos helyére. Miután átverekedték magukat a páfrányokon és rekettyebokrokon, Frieda levetette a ruháit, és hagyta, hogy a bágyadt áprilisi napfény cirógassa a testét. Mosolygott, ahogy a férfi arcára kiült a döbbenet, az álmélkodás, és végül az öröm.

Mr. Lawrence olyan csodálattal bámulta, hogy Frieda úgy érezte, mintha megnövekedne, kitágulna a teste, hogy otthont adjon a mindkettejükben ott tomboló érzelmeknek.

A végén kihámozta a férfit a kabátjából. Majd a viseltes cipőből és a még viseltesebb, stoppolt zokniból. Aztán, amikor a férfi már meggyőződött arról, hogy nem fogják meglátni őket,

csókolgatni kezdte az egész testét, apró, ziháló csókokkal, csodálatról és végtelen gyengédségről árulkodó csókokkal, ami megijesztette Friedát. De amikor magához húzta a férfi fejét, és meg akarta csókolni a száját, Mr. Lawrence elhúzódva azt mondta:

– A számat ne. A hörgőim be vannak gyulladva, és nem szeretném, ha elkapna valamit.

Ottónál sosem tapasztalt ennyire finom, gyengéd érzelemmegnyilvánulásokat. Igen, benne aztán nem voltak gátlások, és olyan dolgokkal ismertette meg, amelyeket korábban elképzelni sem tudott. De Mr. Lawrence egészen más volt. Visszafogott és gyöngéd.

– Érzi a levegő illatát, Mrs. Weekley? A fák kérgét, a bárányok gyapját, a kirobbanó életet? Hát nem varázslatos? Az ég és a föld nászának, a teremtésnek az illatát? – Boldogan szippantott bele a levegőbe, miközben a kókadt fejű ibolyákat tűzködtte Frieda fanszörzetébe. – És milyen örült ma a napfény. A sugarak úgy ugrabugrálnak, mint a néptáncosok. Nyissa ki a szemét. Igen, a napsugarak teljesen megőrültek.

Frieda kinyitotta a szemét. A napsugarak ragyogtak, csillogtak a fák ágai közt. Odafent az égbolt halványkék és fényes, mint egy kagyló nedves belseje. Frieda felemelte a fejét. Mr. Lawrence még mindig a két lába közt térdelt, és amikor odanézett, kékeslila virágszőnyeget látott a köldökétől lefelé.

– Képtelen vagyok elhinni, hogy maga csak ott ül, és nem akar szerelmeskedni velem, Mr. Lawrence.

– Ó, de még mennyire akarok, nagyon is. Mindig csak magára gondolok, arra, hogy milyen lehet. És képtelen vagyok szabadulni tőle, a vágytól, amit maga iránt érzek.

Frieda felkönyökölt, mert hirtelen eszébe jutott valami.

– Maga még szűz, Mr. Lawrence?

A férfi a fűben ülve szórakozottan, szemlesütve megérintette a heréit.

– Nem egészen, bár majdhogynem. De nem erről van szó.

Frieda visszafeküdt, becsukta a szemét, és igyekezett elfojtani az arcára kiülő mosolyt. A gondolat, hogy olyan valakit, mint Mr. Lawrence, ő taníthatna meg valamire, amire őt meg Otto tanította, örömmel töltötte el.

– A baj az, hogy maga még Weekley felesége, az ő felségterülete. S én égető szükségből akarnám a magamévá tenni.

Friedából minden levegő kiszakadt. Weekley felesége... az ő felségterülete. A legszívesebben felpattanva azt kiáltotta volna: „Én senki felségterülete nem vagyok! Nem egy ló vagyok, amit adnak és vesznek!” De tartotta a száját. Mr. Lawrence majd megadja magát. És ő megtanítja mindenre, apránként megismerteti a szabadságról vallott minden eszméjével. Különben is, tetszett neki a férfi önuralma. Egy pillanatra Mr. Dowson húsos ujjai jutottak az eszébe, ahogy minden egyes alkalommal ott kószáltak a testén, mint aki nem tud uralkodni magán. Aztán meg az apja jutott eszébe, ahogy fékevesztetten nyöszörgött azután, hogy mindenét elvesztette kártyán. Ernestben persze van önfegyelem kilószám. De szenvedély semmi. Mr. Lawrence-ben viszont minden megvan, a szenvedély és az önfegyelem, érzelmek és visszafogottság...

Hosszúra nyúlt hallgatás után Frieda azt kérdezte:

– De ez itt kedvére van?

– Ó, igen, nagyon is – mondta Mr. Lawrence elvörösödve. –

Tetszik a meztelensége, a féktelen vakmerősége.

– Legközelebb majd maga is leveti minden ruháját. Élvezni fogja a napsugarakat és a levegőt a bőrén. Varázslatos szabadságérzet.

Frieda a fejét hátravetve kinyújtotta a karját, és a tenyerét az ég felé emelte. Eszébe jutott, amikor először jött ide. Mindjárt azután, hogy hazajött Münchenből, és semmi másra nem tudott gondolni, csak Ottóra. Nem állt szándékában meztelenül kifeküdni, amikor az erdőt járta, de egy hirtelen szellő felkapta a szoknyáját, rángatta, cibálta az alsóneműjét, mintha erőnek erejével akarná letépni róla. A szellő augusztusi szellé erősödve űzte egyre beljebb a sűrűbe. S végül rátalált erre a háborítatlan tisztásra; nyughatatlan hangulatában ledobált magáról mindent, és napozott. Utána már sokkal jobban érezte magát, tisztábbnak és békésebbnek, mintha a napsugarak megnyugtatták volna.

– Milyen nagyszerű ember maga! – Mr. Lawrence elhallgatott, majd szinte szégyenlősen megkérdezte: – Elolvasná a regényemet? Nagyra értékelném a véleményét.

Frieda lehunyta a szemét. Nem akarta, hogy lássa, micsoda zűrzavart indított el a fejében ez az egyszerű kérdés. A legnagyobb önuralommal azt felelte:

– Szívesen segítek. De azt hiszem, most már haza kell mennem, a gyerekek elképzelni sem tudják, hová lettem.

– De nem mehet haza virágokkal teli bugyogóban, Mrs. Weekley. – Mr. Lawrence elkezdte egyenként kiszedegetni az ibolyákat, amiket aztán beletett az asszony tenyerébe. – Még sohasem találkoztam olyan emberrel, mint ön. Úgy érzem, mintha beültette volna magát a lelkembe.

– Igen – mondta erre halkan Frieda. Milyen igaza van. Ő maga is így érezte, csak nem tudta pontosan megfogalmazni.

Amikor már Frieda tenyerében volt minden virág, Mr. Lawrence a fehéreneműi után nyúlt, amelyeket gondosan összehajtogatva felakasztott egy faágra. Már ez az egyszerű gesztus is meglepte Friedát, meg örömet is szerzett neki. Aztán összeszedte a nő többi ruháját, melyeket a mohás földre szórt. Kisimogatta a ráncokat, minden egyes darabot gondosan összehajtogatva a tölgyfa egyik ágára tett.

– Hadd öltöztessenem fel. Hadd csináljam én. – S miközben az alsóingét, alsószoknyáját, majd a ruháját gombolgatta, szemlesütve azt kérdezte: – Túl sok nőies vonásom lenne? Nem vagyok igazán férfias, ugye? Legyen hozzám őszinte, Mrs. Weekley.

– Maga remek és erős férfi – felelte Frieda, a férfi lábszárát simogatva a nadrágján át. – A teste erős, és soha nem szabadna szégyellnie.

Aznap este, miközben Barbyt csiklandozta, megcsodálta Monty abesszíniai bélyegét, és Elsa haját fonta, szüntelenül Mr. Lawrence járt a fejében. Próbálta kiszorítani onnan, de nem sikerült. Képtelen volt kiradírozni a férfi csókjainak emlékét a gerincén, az érdes ujjbegyeit, amivel a vénáit tapogatta ki a karja belső felén. Hallotta a szavait, beültette magát a lelkébe, és ez mosolyt csalt az arcára. Igen, ahogy ő is beültette magát az én lelkembe, gondolta. S most, mint a gaz, elszaporodik a testem sötétjében.

– Mutti? Hallottad, amit mondtam? – kérdezte Barby, megrángatva Frieda ruhája ujját.

– Ne haragudj, *Liebling*. Mit mondtál?

– Á, semmit. – Barby lemászott az öléből, és otthagyta. Frieda szórakozottan bólintott. Ki kell találnia, hogy tarthatná Nottinghamban Mr. Lawrence-t. Hogy tehetné a szeretőjévé. Mert ő már képtelen volna újra belemerülni az elmúlt évek letargiájába. Most már nem.

HARMINCÖT

ERNEST

Analógiák... Ernest abbahagyva, amit csinált, a felhős, fehér eget bámulta az ablakon át a dolgozószobájából. Ma valahogy furcsán érintetlennek tetszett az ég, szűziesnek, mintha senki sem lélegzett volna be belőle levegőt, mintha nem érintette volna a gyárkéményekből felszálló füst, a vasút gőze vagy a kohók hamuja. De nem engedheti, hogy elterelje a figyelmét az ég, a felhők vagy a szüzesség poézise. Hogy mik nem jutnak eszébe!

– Egy-egy szóalak kialakulására gyakran vannak hatással a hasonló hangzású szavak. – Hangosan mondta ki, noha egyedül volt. Valahogy nagyon üresnek tetszett a ház, és a hangosan kimondott szavak megnyugtatták. Ida elvitte a gyerekeket sétálni, Mrs. Babbit szabadnapos volt, Frieda pedig elment valahová Mr. Lawrence-szel. Ernest köhintett, hogy átszurkálja a csöndet. Hozzászokott a nagy család szakadatlan zsivajához, és noha gyakran vágyott a csöndre és békére, az üres ház némasága most valahogy mégiscsak nyugtalanította.

Tovább gondolkodott hangosan. Itt van például a *bridal*, menyegzői szó, ami a *bride* és az *ale* szavak összeolvadásából keletkezett, mivel a násznép ale-t ivott frissítőnek a menyegzőkön. Frieda meg ő nem ale-t ittak az esküvőjükön. Milyen régen is volt... Már tizenhárom éve... S ő még ma is olyan eleven és vidám, mint amilyen tizennyolc évesen volt.

Ugyanúgy nevet, mint akkor, némi gúnyos felhanggal, felfelé szaladó szemöldökkel, és a szeme aranyoszöldön csillog hozzá. Ernestnek némi nosztalgiával az jutott eszébe, amikor egyszer egy tanítvány lelkesedésével hallgatta, amit mond. Ő meg érdeklődve hallgatta, amikor az erőről és a bátorságról beszélt. Később ezt annak tulajdonította, hogy katonacsaládban nevelkedett. De valahogy mégis egzotikusnak találta, nem olyan volt, mint az akadémuskodó angol lányok a templomban.

Eszébe jutott a lánykérő levele. Milyen arcátlan, milyen vakmerő is volt. Angliában az ő osztályához tartozó férfiak közül senki sem merészelt volna feleségül kérni egy arisztokrata nőt. Angliában ezért pellengérré állították volna. De Németország valahogyan felbátorította erre. S meglepetésére Frieda igent mondott. Néha még most is nehezebb esett elhinni, hogy ilyen szerencséje volt.

– A *marriage*, házasság... nagy valószínűséggel az ófrancia *marier* szóból eredeztethető. *To marry*, házasodni... – Ernest felnézett Frieda fényképére, amit a kandallópárkányon tartott. Előző este beszélt vele. Nem leszidta, csak gyengéden figyelmeztette.

– Szólnom kellett... – motyogta maga elé. – Nem volt más választásom.

Természetesen az ő érdekében.

A legjobb barátja, Kipping professzor megemlítette, csak úgy futólag, hogy Mrs. Kipping beszélt neki valami pletykáról, ami Mrs. Weekley-ről kering. Hogy Mrs. Weekley-t mostanában feltűnően sokat látják egy szerény öltözékű, sapkás fiatalember társaságában. A színházban. Sétálni. Férjezett hölgyhöz nem méltó viselkedés. Egy professzor feleségéhez méltatlan

viselkedés. Baroneszhez méltatlan viselkedés.

Ernest persze tiltakozott. Elmagyarázta Kipping professzornak, hogy az a fiatalember egy költő, hogy Frieda nem angol, hanem német arisztokrata, aki teljesen más környezetben és szellemben nevelkedett. A barátját még arról is tájékoztatta, hogy Frieda mekkora felbolydulást okozott a szépségével és az elevenségével az udvarban, amikor bemutatták Kaiser Wilhelmnek. Kipping professzor csak bólintott a maga szelíd módján, és közölte, ő csupán a legnagyobb tisztelete mellett a felesége kérésére továbbadta az üzenetet.

– Nincs szándékomban semmiben sem korlátozni őt – gondolkodott tovább Ernest hangosan. – Ő nem egy pillangó, amit táblára kellene szúrni. Különben is, Mr. Lawrence hamarosan elvállal egy tanári állást Németországban, vagyis nincs ok az aggodalomra.

Kipping professzor vállára téve a kezét, Ernest kijelentette, hogy méltányolja a bizalmas információt, de Mrs. Weekley hűséges és odaadó feleség és anya, és tévednek azok, akik megkérdőjelezzik a jellemét. De mégis úgy érezte, tudatnia kell Friedával, hogy az emberek pletykálnak róla. S milyen finoman csak tudta, továbbadta Kipping szavait. Frieda összevissza járkált a dolgozószobában, és dühösen kifakadt „a rangkórságban szenvedő, begyepesedett angolok” miatt. Az orrán át kifújva a cigarettafüstöt, kijelentette, hogy örökre végzett az angol nőkkel. Pár perccel később eloltotta a cigarettáját, és az ölébe ült.

– Ne is figyelj oda ezekre az ostoba pletykákra, drágám. – Aztán a haját és a bajuszát simogatva, anyai büszkeséggel

elmesélte, hogy Monty megint megverte sakkban.

Még aznap este, valamivel később, Ernest bement a felesége hálósobájába jó éjszakát kívánni. Frieda feltámasztott párnáknak dőlve ült, cigarettával a szájában, és kézzel teleírt papírlapokat olvasgatott. A korábbinál is büszkébben azt mondta, Mr. Lawrence arra kérte, hogy olvassa el az új regényét.

– A saját élete ihlette, és szeretné, ha sorról sorra végigolvasnám. – Halvány öröm és elégedettség bujkált a hangjában. – Szüksége van a segítségemre, mert nem nagyon érti a nőket, és a könyve nőkről szól.

– Akkor a legjobb olvasót választotta ki magának. – Ernest adott egy puszit a felesége feje búbjára, óhatatlanul vetve egy pillantást Mr. Lawrence határozottan szép betűire.

A tekintete megint a fényképre tévedt. Muszáj lesz Cambridge-be vinnie. Felvette a tollát, és elolvasta az utolsó mondatot.

– *Marriage*. Az ófrancia *marier* szóból. – Megint megállt, és felsóhajtott. – Tekintettel az ófrancia elemek jelenlétére az angolban, nem szabad megfélelkezni néhány alapvető filológiai tényről sem. – Bólintott, mintha bizony mindenki tisztában volna azzal, hogy a legtöbb francia főnév és melléknév az akkuzatívusból származik. És ez a francia nem a Párizsban beszélt francia volt, hanem azok az ősi dialektusok, amelyeket akkoriban Normandiában és Pikárdiában beszéltek.

HARMINCHAT

FRIEDA

Frieda azóta, hogy öt évvel ezelőtt felfedezte a Café Stefanie-t, még soha ilyen élőnek és elevennek nem érezte magát. Reggelente Mr. Lawrence képe ugrott be rögtön a fejébe, és az örömtől egészen megmámorosodott. A férfi valahogy mindent kiszínezett. Ami eddig unalmas és szürke volt, az most briliáns árnyalatokban fürdött, még a Nottinghamet elborító füstgomolyagokat is fénylő mályvaszínben látta.

Reggelre kelve kiröppent az ágyból, és mint egy dervis száguldozott a házban, összeszedte a gyerekeket, a könyveiket, a kottáikat, kiadta az instrukciókat Mrs. Babbitnek és Idának, dalra fakadt, vagy ellejtett néhány rögtönzött tánclépést, és közben izgatottan várta a kézbesítőfiút, hátha kiderül, hogy Mr. Lawrence mikor ér rá legközelebb.

Tudta jól, annak az embernek a fiatalsága és a géniusza izgatja ennyire, a poétikus szavaitól szinte elolvadt, meg attól, hogy úgy ismerte őt, ahogy senki más. De volt benne még valami egyéb is, ami felvillanyozta. Valami, amit nem tudott megfogalmazni. Egy héttel azután, hogy együtt heverésztek a fák között, Mr. Lawrence elvitte a sherwoodi erdőbe. És akkor meggyőződhetett arról, hogy ez a férfi nem olyan, mint akikkel idáig találkozott.

Ott ugrándozott pataktól szikláig, szikláktól kidőlt fatörzsekig, kézen fogva húzta maga után Friedát, és áradozott mindenről,

amit meglátott. A legapróbb dolgok sem kerültek el a figyelmét, egy harmatcsepp egy gyűrött levél redőiben, egy pettyes gomba gallérja a fakérgeknél, a földből kiálló, göcsörtös gyökerek, egy pocsolya tükrén megcsillanó fény, egy harsogóan zöld fűszálon felfelé araszoló vöröshangya. Mintha nem kettő, hanem száz szeme volna. Megnézette vele egy vérehulló fecskefű porzóját, és megkérdezte, milyen színe van.

– Hogyhogy milyen, hát sárga – felelte ő erre nevetve.

– Nem, Mrs. Weekley! – mondta ő, és magával rántotta a földre. – Nézze meg újra. Ez volt Wordsworth legkedvesebb virága, ez ennél többet érdemel. A sárgának legalább száz különböző árnyalata van. El kell találnia az igazit.

– Sárga, mint a vaj? Vagy mint egy sárga szilva húsa?

Mr. Lawrence bólintott, de aztán valami elvonta a figyelmét, meglökte Frieda kezét, és hevesen felmutatott az ég felé.

– Ott volt egy zöld harkály. Látja? Nézze, hogy repül... emelkedik és süllyed. Egyetlen másik madár sem így csinálja. És hallotta a rikoltását? Imádom, ahogy az eget hasítja, egy zöld csík, a torkánál azzal a rezes-skarlátos vonalkával. – S máris lendítette a karját, a madár röptét imitálva, de olyan kecsesen, hogy a legszívesebben Frieda is szárnyra kapott volna.

Egy másodperccel később már egy korhadt farönk fölé kuporodott, azt bökdöste, szimatolta.

– Jönnön, nézze meg – szólította. – Júdásfülegomba, hát nem csodálatos? – Megfogva Frieda ujjá hegyét, óvatosan a karmazsinvörös, húsos gomba füleihez érintette, mintha a legfinomabb selyemszál volna.

– Maga annyira, annyira eleven – mondta neki Frieda később, amikor már a hátukat nekitámasztva ültek egy hatalmas

tölgyfa tövében.

A nadrágja szára felcsúszott, így látni lehetett alatta a sovány, csontos bokáját.

– Mert egy olyan közösséget akarok létrehozni, amelyben mindenki igazán, mélyen és őszintén tele van élettel. Új életet, távol az ipartól és a városoktól.

Frieda elmosolyodott, amikor önkéntelenül is Metz jutott eszébe. A mezők, a selymes égbolt. A lila szilvafák a tejfehér virágaikkal. A cseresznyefák, puha, rózsaszín virágtengerükkel. Hogy végezhetette egy olyan városban, ahol ipar dübörög, és száll a kosz?

– Észrevette, hogy Londonban a fák gyökerei áttörik a járdákat? Ezt mi is megtehetjük. Elég élet van bennünk ahhoz, hogy kitörjünk ebből a rendszerből, hogy létrehozzunk egy új világot, egy jobb világot. A szívem mélyén érzem. – A mellkasához ütötte az öklét. – A regényeimben az emberi lélek legmélyebb bugyrait akarom feltárni, a férfiak és a nők lelkét. Tudni akarom, hogy működik a szív, Mrs. Weekley. Bele akarok látni a tudattalanba.

Frieda bólintott, és arra gondolt, hallgatnia kell őt, újra meg újra, és sosem fog betelni vele. Az a furcsa érzés kerítette hatalmába, mintha takarásban állva várná a végszót, hogy felmehessen a színpad tündöklő fénnel megvilágított pontjára.

– Azt akarom, hogy az életem egy nagy kaland legyen. Igazi kaland, ugrás az ismeretlenbe. Tartson velem. Nekem nincs szükségem a szokásos körítésre. Nekem elég a tiszta víz és valami egyszerű harapnivaló. Nekem a tárgyak nem fontosak, csak az álmok nagyszerűsége az, ami számít. S ha mindez a miénk, akkor mi szükség luxusra, birtoklásra? – A karját kitérve

mutatta az ágakon fakadó bimbókat, a fejük fölött kerengő varjakat, a gomolygó felhőket a halovány égen. – Azt mondják, Olaszországban az égbolt olyan kéken ragyog, mint a lapis lazuli, hónapokon át, vég nélkül. Melegen, tisztán és nagyon kéken. Nem szeretné látni?

– De igen – felelte Frieda vágyakozva. A kényelmesen berendezett háza jutott az eszébe, az irigylésre méltóan gondozott kertjével, a szépen ápolt gyeppel, a gondosan visszavágott rózsákkal, az állandósult kiegyensúlyozottságával. Ernestre gondolt. Ahogy örökösen a munkája fölé görnyed. Ahogy az esti egy pohár barna sörét kortyolgatja. Ahogy felhúzza az órát minden héten ugyanazon a napon, ugyanabban az időpontban.

– Annyi mindent elérhetnék magával az oldalamon, Mrs. Weekley. Mert maga olyan nő, aki egy életre szól! – Mr. Lawrence megfogta Frieda kezét. – Jöjjön, fedezzük fel együtt a világot! Segítsen megteremteni egy olyan világot, amelyben örömtüzek égnek.

Frieda valami olyasmit érzett, hogy a múltja egyre távolabbra siklik tőle, a jövő pedig megnyílni készül.

– Három gyermekem van, akiket nagyon szeretek. – A gyerekei képét, Montyét, Elsáét és Barbyét hívta segítségül, hogy emlékeztesse magát a szerepére, a helyére. Próbálta lenyelni a torkában érzett gombócot, ami úgy beékelte magát oda, akár egy halszálka.

– Hozza őket is. Teremtek otthont mindannyiunknak, ígérem.

– Ernest jó ember.

– Halálra fojtja, szorongatja. Hozza a gyerekeit, és jöjjön velem. Én teljesen a magáé vagyok, Mrs. Weekley!

– Nem ilyen egyszerű ez. – Frieda elhallgatott. A talaj elmozdult a lába alatt, mintha a földkérgék csusszannának el, és rázkódva megint összezárnának.

– Jöjjön velem, hogy szabad lehessen a lelke. És éljen! – Mr. Lawrence felugrott, belekanalazott a levegőbe. – Nézze ezt a kisasszony-szitakötőt. – A férfi mellé guggolva széttárta az ujjait. – A hímek mindig csillogóbbak. Hát nem gyönyörű? Nézze a teste színét, olyan, mint az óceán, mint a mediterrán égbolt.

Frieda alaposan szemügyre vette a Mr. Lawrence tenyerében ülő szitakötőt, és egy futó pillanatra látta maga előtt az életét Mr. Lawrence-szel. Hogy milyen gazdag tudna lenni. Mennyire teljes, mély és végtelen. Milyen varázslatos! Hirtelen féktelen jókedve támadt. A szitakötő szárnyai sokkal szebbek, sokkal összetettebbek, mint bármely más rovaré, amit eddig látott, mintha az idegszálai megnagyobbodva hálózna be a bőrét, a szemét, az elméjét, a szívét. A levegő kaparta a torkát a gombóc körül, érezte a saját szívdobbanásait, a szitakötő szárnya rebbenését.

Mr. Lawrence megnyitotta a tenyerét, mire a szitakötő felröppent a magasba.

– Nem engedhetem el magát, Mrs. Weekley. Akarom. Szükségem van magára. Helytelen volna visszaengednem hozzá. Jöjjön velem, legyen szabad.

Frieda eljátszott a gondolattal. Mr. Lawrence akarta őt, olyannak, amilyen. És természetesen Otto is akarta. De mellette sosem érezte úgy, hogy tényleg akarná. Sosem érezte, hogy az élete, a géniusza rajta állna. Ő bőven merített inspirációt másból... a kokainból és a morfinból... más nőkből. Néha elgondolkodott azon, hogy vajon Otto annak akarta-e, ami, vagy

csak azt akarta belőle, amit képviselt, a személyiségtípust, amibe beöltöztette, amit köpenyként adott rá a ruhái fölé... a lelkes tanítványt, aki olyan hálásan fogadta a tanításait. Ernest sem volt más. Ő a maga Hóvirágát akarta, eltulajdonította belőle, ami a kedvére volt, de a többit figyelmen kívül hagyta. Igazából neki sem volt szüksége rá. Az apróbb sikerei csalódást okoztak Friedának, ahogy az önelégültsége is, amivel ezeket a fontossága ékes bizonyítékaiként élte meg.

De Mr. Lawrence egészen más. Ő már publikált egy regényt, *A fehér páva* címen. A második, *A vétkes* nemsokára megjelenik. A harmadiknak már elolvasta a kéziratát, a saját szemével győződhetett meg Mr. Lawrence képzeletének mélységeiről, elméje lázadó szelleméről. Együtt élni valakivel, aki ennyire eleven, aki alig két hét után ilyen szenvedéllyel szereti, aki nagyságra született... Olyan ez, mintha nemcsak a saját szabadságomat és a szeretetét ajánlaná fel nekem, hanem a tehetségét is, gondolta Frieda. Egy olyan életet, ami teljes, szenvedélyes és eleven. Az az élet, amiről München, Otto óta álmodozott. Olyan élet, amiről már lánykorában álmodozott.

– Hallja, amit mondok? Annyi mindent tehetnék, magával az oldalamon! Az emberek azt mondják, géniusz vagyok. De nekem az kell, hogy mellettem legyen. Maga nélkül nem fog sikerülni.

Friedában felidéződött a gyerekkora. A baronesz, aki a barátaival kuglófot csipked. Snapszot kortyolgatnak vésett poharakból. Kárálnak, mint az összekötözött lábú tyúkok. A süteményesvilla karcolja a porcelánt. Roppannak a bálnacsontos fűzők. Ő, Nusch meg Elisabeth ott várakoznak a hatalmas, rézkilincses ajtó mögött. Az anyjuk hívja őket. Nusch

indul elsőnek. Hát nem szép? Ó, hogy milyen bájos! S milyen szép alakja van. Jól fog férjhez menni. Klakk. Klakk. Klakk. Elisabeth a következő. Az én Elisabethem könyvet ír. Az én Elisabethem árva gyerekeknek gyűjt. Ó, milyen derék! És milyen okos. És milyen szorgalmas! Tökéletes feleség egy magas beosztású hivatalnoknak! Pak, pak, pak. Frieda az utolsó. Csend. Cvikkerek emelkednek. A baronesznek mazsolaszeme van. Ez a lány rókaljukakba meg fára mászik. Szemforgatás. Sóhajok. Tat, tat, tat.

– Mire gondol? – Mr. Lawrence gyengéd pillantást vetett rá.

– Ó, semmire – felelte Frieda. – Azt hiszem, Lorenzónak fogom hívni. Én szeretném így hívni.

– Lorenzo... Tetszik. – Mr. Lawrence mosolyogva ízlelgette a nevet.

– Tudom, hogy mások Bertnek szólítják, de én szeretném Lorenzónak hívni.

– Én is szeretnék egy másik nevet adni magának. Kiskorában hogyan szólították?

– Nekem sosem volt külön nevem. A húgomat, Johannát mindenki csak Nuschnak hívta, még ma is így szólítjuk. Elisabetht meg Elsének. Az apám olykor Fritzlnek szólított, de anyám nem szerette hallani, ezért én megmaradtam Friedának.

– A Fritzl az nem fiúnév?

Frieda bólintott.

– Hát, én Queen Bee-nek fogom szólítani. Mert van magában valami királynői, valami parancsoló. De ragaszkodom ahhoz, hogy beszéljen Weekley-vel rólunk. Mondja meg neki az igazat, és aztán jöjjön velem. Hozza a gyerekeket is, és én otthont teremtek mindannyiunknak, egy földi paradicsomot, ígérem.

Frieda lehunyta a szemét. Milyen áldott ötlet... Egy földi paradicsom. De... természetesen lehetetlen. Hisz még csak három hete ismeri ezt az embert. Vagy mégsem lehetetlen?

– Magunkkal vihetjük Elsát és Barbyt a jövő héten? Monty még iskolában van. – Láthatja majd Lorenzót Barbyval és Elsával, láthatja, hogy kedvelik-e, vagy sem. Láthatja, hogy Mr. Lawrence felfogta-e a horderejét annak, amit ajánlott, tisztában van-e a hirtelenjében kimondott ajánlata súlyával. Ha eltölt némi időt velük, egész biztos, hogy újragondolja az egészet. Akkor talán lehetnek csupán szeretők. Csupán rá kell beszélnie arra, hogy itt maradjon Nottinghamban. Ez minden.

HARMINCHÉT

FRIEDA

– Kire várunk? – tudakolta Barby.

– A papa... az én egyik barátomra, és együtt elmegyünk egy tanyára, ahol bárányokat etethettek. A következő vonattal érkezik, *meine Liebling*.

Frieda nézte, ahogy a lányok ide-oda ugrándoznak az aranyló napfényben és az árnyékban az állomás peronján. Szikrázóan kék nap volt, a reggeli köd már felszállt, tiszta volt az égbolt. A mezők zölden, aranylón nyújtóztak, a fák összekulcsolták ágaikat. Még az árnyas sarjerdőket is elöntötte a napfény, elevenen ragyogott bennük az élénkzöld moha és a sárgás zuzmó. Frieda elfordította a tekintetét a sínekről, és járkálni kezdett.

Jó pár napja nem találkozott már Lorenzóval. Nyugtalan és izgatott volt ez idő alatt. Kezdett világossá válni a számára, hogy valami, az elképzeltnél sokkal erősebb dolog bontakozik ki közöttük. Az érzés, annak kényszerítő és elsőprő ereje megrémítette. A vihar előtti csöndhöz hasonlította, amikor minden mozgásban van, a levegő elektromossággal telik meg, csöndben és láthatatlanul. Csupán érezni lehet. Tudta, hogy nem szabadna találkoznia vele, könyörögnie kéne, hogy menjen el. De mégsem volt ereje hozzá. Mert az olyan volna, mintha a felhőket kérné arra, hogy ne küldjenek esőt a földre, és a szelet, hogy ne fújjon, mondta magában, igyekezve

megérteni mindent. S közben egy hang megátalkodottan és sürgetően magyarázott a fejében. Ha a szeretőm volna, itt, Nottinghamban, akkor talán megadhatná nekem a fizikai szerelmet, amire örültem vágyom – s a figyelme életben tartana addig... addig... Meddig? Amíg Ernest megváltozik? És abban sem volt biztos, hogy sikerül rávennie Lorenzót, hogy Nottinghamban maradjon. Annyira eltökélten menni akar.

De közben állandóan könyörög, esdekel, hogy hagyja el Ernestet, és kezdjen vele egy új életet. Csábítja szép szavakkal, a gyönyörű kaland és az élet csodájának ígéretével. S ő hogy tudna ellenállni a poézise, az eszméi, a géniusza csábításának? A földi paradicsomnak, amit ígért? Megnézi, hogy viselkedik a lányokkal. S akkor... Akkor meglátja.

A vonat füttye törte meg a csendet, és szakította félbe zavaros gondolatait. Lorenzo ugrott le a peronra, ide-oda tekergetve a fejét. Friedában, ahogy megpillantotta, feltámadt a vágy. Az elmúlt napokban állandóan azon kapta magát, hogy a férfi bőréről ábrándozik; elképzelte a bemélyedést a vállain, a szeplőket a mellkasán, hosszú gerincét. A férfi sovány volt, szikár, se izom, se súly, ő mégis szerette. Tetszett neki valami az alakjában, tetszettek a hosszú ujjai, a bőre fehérsége. Arra vágyott, hogy összefonódjon ezzel a sovány testtel, hogy érezze ölelő karjait, hogy a bőrük forrósága egygyé olvadjon. A várakozás izgalma járta át; az egyik ok, amiért Lorenzo ezt a kirándulást javasolta, hogy meg akart mutatni neki egy tanyát, amihez kulcsa volt, és amelynek a tulajdonosai gyakran voltak távol.

- Tudom, hogy még mindig Weekley-é vagy – mondta akkor.
- De örült vágyat érzek, és tovább már nem bírom féken

tartani.

Sétáltak a mezőkön, Lorenzo szaladgált előre-hátra, virágokat mutogatott a kócos fűben – veronikát, pacsirtafüvet és kőtörőfűvet –, és üde, napsárga pitypangot tépkedett.

– Lányok! Ezeket a virágfejeket, mint a tutajokat, pitypangtutajokat, megúszthatjuk – mondta, és odadobta a virágokat Elsának és Barbynak. – És hoztam magammal papírt és gyufát, így megépíthetjük a spanyol armadát, és leúszthatjuk a patakon. Gyertek! – Nekiiramodott egy kavicsos ösvényen, és visszakiáltott: – Fogadok, hogy azt sem tudjátok, mi az, hogy armada, igaz?

– De igen, tudjuk – mondta Elsa morcosan. – Hajók.

Frieda mögöttük ballagott a napernyőjét lengetve és mosolyogva. Teljesen úgy viselkedik, mint egy igazi apa, állapította meg magában örömmel és megkönnyebbülve. Melyik gyerek ne szeretne bele a lelkesedésébe, energiájába és kíváncsiságába? Ahogy én is, tette még hozzá boldogan. Milyen csodálatos érzés újra elevennek lenni, lélegezni.

Egy szűk kis kőhíd korlátjának támaszkodva nézte Lorenzót és a lányokat, akik a sekély vizű patak partján guggoltak. Lorenzo egy összehajtott papírlapot vett elő a kabátja zsebéből, tovább hajtogatta, gondosan lesimogatva az éleket az ujjaival. Teljesen belefeledkezett, mintha maga mögött hagyta volna az egész világot. Elsa és Barby lökdösődtek és grimaszoltak a háta mögött. Amikor végül a vízre ejtette a papírcsónakot, az ár felkapta, és a partra sodorta, ahol elakadt a növényekben.

– Szedjük ki, mentsük meg! – Barby már futott is a tüskebokrok és a nád között, csinos csizmái cuppogtak az ingoványos talajban.

– A ruhátokra vigyázzatok! – szólt utánuk Lorenzo, miközben felsétált a hídra.

– Azok csak ruhák. Nem érdekes – nevetett Frieda. – Ugye, milyen ügyes Mr. Lawrence, lányok?

A gyerekek nem válaszoltak. Teljesen lekötötte a figyelmüket az átázott csónak, ahogy a hosszú botjaikkal, amiket Lorenzo vágott le nekik egy tölgyfáról, próbálták kiszabadítani a növények fogságából.

– Alig várom már, hogy láthassam azt a kunyhót, ahol együtt lehetünk – súgta Frieda Lorenzo fülébe. – Bekukkanthatunk, amíg a gyerekek a csónakot mentik? – Frieda belélegezte a férfi illatát, kátrányszappan, tinta, egy kevés hajolaj, és hirtelen előntötte a vágy.

Lorenzo bólintva mutatta az irányt a botjával.

– Ott van a fák között. Moorgreen Cottage. Menj, nézd meg, addig én itt maradok Elsával és Barbyval.

Frieda elindult a sarjerdőben, hunyorgott a bágyadt szürkületben. A fák mögött épphogy ki lehetett venni egy házat, alacsony volt, piros tetővel, elfüggönyözött ablakokkal. Közelebb érve meglátta a kertet, a gyümölcsfák között virágzó ribiszkebokrok virítottak. Az eresznél fecskék röpködtek. Vastag fahasábok rakásban a fal mellett. A magas fűben csirkék kapirgáltak, egy vörös macska üldögélt az esőhordó tetején. A ház mögött hosszasan mezők, kecskék legelészték rajtuk a lóhere rózsaszín virágait, bárányok bokáztak bégető anyjuk mellett.

– Milyen gyönyörű, egyszerű és isteni – súgta Frieda. Hirtelen vágyat érzett rá, hogy ilyen helyen lakhasson. Az ő méretes háza jellegtelen és unalmas, Ernest kedvére épült. A vörös

bársonyfüggönyöket persze ő választotta, és a cseh poharai és perzsaszőnyegek tették kicsit otthonosabbá. De a kert teljes egészében Ernest műve volt, a zöltségek szabályos sorokban, a gondosan nyírt bokrok, hogy minél kevesebb levelet hozzanak, a manikűrözött pázsit. Elképzelte magát itt Lorenzóval és a gyerekekkel... Lorenzo ír az egyik körtefa alatt, a gyerekek megkergetik a csirkéket. És saját magát örömtől és boldogságtól dagadozó kebelével.

Az ablakokat nézte sorra, találgatva, melyik lehet az, amelyik mögött Lorenzóval végre szerelmeskedhetnek. Volt egy ablak, ami kihajolt részeges keretével egészen egy hatalmas, sűrű és buja, hófehér virágokkal roskadásig teli körtefaig. Mint egy átlátszó csipke menyasszonyi fátyol. Frieda elképzelte, hogy ott vannak Lorenzóval, a tárva-nyitva álló ablak mögött, és szíromfelhők libegnek be a szobába. Nevetve megpörgette az ernyőjét.

Amikor visszaért a patakhöz, Lorenzo a lányok mellett guggolt a sárban, és egyik gyufaszálat a másik után meggyújtva dobálta bele a papírhajóba. Friedát gyengédség hullám borította el. Hogy is kételkedhetett egy pillanatra is abban, hogy jó apa válhat belőle?

Frieda letérdelt, csokorba kötött néhány szál ibolyát, és könnyedén a füle mögé tűzte. Leszakított néhány pitypangot is, és az ernyője küllőire rakosgatta őket. Aztán letépett egy fényes gímpáfránylevelet, és a feje tetejére kötött hajába szúrta.

Amikor később Elsa megkérdezte tőle grimaszolva, hogy miért tűzködte tele a haját virágokkal meg levelekkel, ő azt felelte:

– Mert ehhez támadt kedvem. Tetszik?

– Bután nézel ki – felelte Elsa.

De Frieda nem bánta. Amikor elindultak a ház felé, a lába csak úgy rugózott a talajon, mintha levegőt pumpáltak volna a csizmája talpába, az ibolyák lengedeztek és rázkódtak a füle mögött, az orra meg csak szívta be a virágok illatát.

HARMINCNYOLC

FRIEDA

Két nappal később ő meg Lorenzo visszamentek a Moorgreen Cottage-ba. Lorenzo kinyitotta a bejárati ajtót, és felvezette Friedát a csikorgó falépcsőkön, a sötétben. Az ujjaik összefonódtak.

– Senki sincs itthon – magyarázta. – Van legalább egy óránk.

A kis szobában, amelynek az ablakai a körtefára nyíltak, most először szerelmeskedtek. A teste pontosan olyan törékeny, nyúlánk és osztrigahalvány volt, mint amilyennek képzelte. A férfi bőre fehéren izzott az ujjai alatt. Az idegek lázában az egész minden rafinéria nélkül való volt, és nagyon hamar vége is lett. Lorenzo lecsusszant róla, mentegetőzve, szégyenkezve. Frieda visszahúzta és átkarolta. S ahogy ott feküdtek, ő hirtelen és váratlanul szánalmat érzett iránta.

– Leszünk még együtt, és akkor sokkal jobb lesz – súgta a férfi hajába túrva és az arcát csókolgatva.

Lorenzo utána az ablakon kihajolva nagy, virágzó ágakat nyesett le a fáról a zsebkésével. Aztán az ágakkal beborította Frieda mezítelen testét, a virágszirmokat a hajára, az arcára, a mellére szórta.

– Istenem, szeretlek. Mindig is szeretni foglak.

Friedának Lorenzo szemébe nézve úgy tetszett, mintha folyékony ezüstként csillogna. Érezte, hogy könnyek szöknek a szemébe.

– Ma boldognak kellene lennünk – mondta, miközben a szirmokat és apró bogarakat söpörte le az arcáról, a szemöldökéről.

– Igen, de mi lesz ennek a vége? A világ tele van gonosz, durva emberekkel.

– Elég. Megtanítalak meztelenül táncolni. – Frieda felpattant, az ágacskák a kis faágyra hullottak, és amikor megrázta a fejét, a hajából mint konfettik peregtek a fehér szirmok. – S utána megint szeretkezhetsz. S aztán újra. Meg újra.

Lorenzo gyanakodva pillantott rá.

– Na és azt meg hogy kell csinálni?

– Így. – Friedának hirtelen Marietta tánca jutott eszébe, amit Münchenben látott sok évvel ezelőtt. És forogni kezdett a kis szobában, az egyenetlen parkettán, a ferde mennyezet alatt. S hullottak, hullottak a szirmok belőle, ahogy egyre sebesebben pörgött. A mellei ugrándoztak. Leeresztett haja sűrű, vastag tincsekben lengedezett. – Táncolj velem!

Lorenzo dzsiggelni kezdett, merev, fehér teste setesután, szögletesen rángatódzott, a kezével ügyetlenül takargatta a nemi szervét. Frieda nézte a könyökét, a térdét, majd kitört belőle a nevetés.

– Talán mégis inkább szeretkezni tanítalak. – Azzal kézen fogva odavezette a tolldunyás ágyhoz. – De ezúttal én leszek felül. Megmutatom, hogyan. – Ekkor a pillantása a körtefára esett, a halovány virágtengerre a kis, megroggyant ablakon túl. – Sőt jobb ötletem van. Odamegyek az ablakhoz, kihajolok... te pedig mögöttem leszel. Megmutatom.

– De ha van odakint valaki... és meglátja? – Frieda Lorenzo hangjából is kihallotta a megdöbbenést, mire elnevette magát.

– Senki sem jön erre. Higgy nekem. Érezni akarlak magamban, miközben beszívom az élő körtefa illatát. – Frieda végighúzta a kezét Lorenzo mellkasán, és érezte, hogy a férfi teste megremeg. Az a furcsa érzése támadt, mintha most rakná újra össze. Mint egy szétszóródott puzzle apró darabkáit, hogy újra egész és teljes lehessen.

– Ó, Queen Bee, te olyan csodálatos vagy. Kimondhatatlanul csodálatos és tökéletes. – Majd fejét Frieda mellére hajtva sokáig nem mozdult, és nem szólt egy szót sem.

Cowley

Victoria Crescent, Nottingham

1912. április 17.

Legdrágább Elisabeth!

Olyan sok mindent kell neked elmesélnem Mr. Lawrence-ről. Mélyen egymásba szerettünk. Olyan mélyen, hogy szinte megfogalmazni sem tudom.

S egyre unszol, hogy mondjak el mindent őszintén Ernestnek. Becsületes és őszinte, nem szenvedheti a megtévesztést, a titkolódzást, a képmutatást. És mindenáron feleségül akar venni engem. Két hét múlva Németországba utazik az unokatestvéreihez. Pontosan akkor, amikor te meg én Metzbe utazunk apa katonai évfordulós ünnepségére. Micsoda véletlen, hát nem? Mr. Lawrence azt szeretné, ha együtt utaznánk, és néhány napot kettesben töltenénk. Volna kedved megismerni? Nem tudom, mi lesz velünk, de szerintem a legtöbb, hogy áldásos viszony lehet, és aztán... ki tudja. Talán a szenvedélyünk is kiég. Az volna a legkényelmesebb. De azért elábrándozom azon, hogy

ő, én meg a gyerekek együtt élünk. Szerinted helytelen? Nagy ostobaság? Ő újra élettel töltött meg, ahogy Otto is annak idején. S én élvezni akarom, amíg lehet. Hisz még az is lehet, hogy holnap elüt egy vonat!

De mit gondolsz, képes lennék új életet kezdeni vele? Ő földi paradicsomot ígért, igen, pontosan azt ígérte nekem és a gyerekeimnek. Hát nem gyönyörűen hangzik?

Nusch azt írta, hogy Alfred Weber veled és Edgarral egy fedél alatt lakik, mint egy második férj. Igaz ez? Bár Ernest is ilyen befogadó volna, mint Edgar. Nusch még azt is írta, hogy ugyanakkor Alfred fivérével, Maxszal is együtt hálsz. Ők ketten tudnak egymásról? Te aztán tudsz teljes életet élni!

Szerető húgod, Frieda

Unter der Schanz 1., Heidelberg
1912. április 25.

Meine Liebe Frieda!

Kérlek, hagyd ezt az ostobaságot. Kérlek, nőj már fel végre! Ha Mr. Lawrence kerülné a rejtőzködést és a hazudozást, akkor vagy fejezd be vele ezt a viszonyt, vagy mondd el Ernestnek, remélve, hogy elnézi, hogy vele maradhass. De én egy pillanatig sem hiszem, hogy Ernest ebbe beleegyezne. Azt egy szóval sem említetted, hogy Mr. Lawrence szívesen osztozna-e rajtad, csupán azt, hogy szeretne feleségül venni. De nem lehetsz egyszerre két férfi felesége.

Anglia elmaradott ország, híresen intoleráns, legalábbis az én szememben. Itt, Münchenben Fanny (Reventlow grófnő) megszülte

a fiát, és nagyon színes életet él. De a gondolat, hogy elhagynád Ernestet egy bányász fiáért, fölöttebb nevetséges és elképzelhetetlen. És el ne merd hozni Metzbe! Apa megölné. Hagyd, hogy Németországban találjon magának tanítói állást, te meg keress valamit Nottinghamban, ami leköti az energiáidat és a tehetségedet. Miért viselkedsz örökké ilyen gyerekesen?

És igen, Albert, Edgar és én, ahogy a franciák mondják, ménage à trois, vagyis édeshármásban élünk, bár a házasságomnak Edgarral már vége van, és ezzel mindketten tisztában vagyunk. Ami pedig a viszonyomat illeti a Weber fivérekkel, a diszkrécióért könyörgök. Én segítek nekik kidolgozni a társadalomról és a történelemről vallott filozófiájukat, és külön segítek Maxnak a forradalmi nézeteiről szóló könyvek megírásában.

Otto a Mendrisio elmeotthonba került. Milyen kár, hogy így elvesztegette a tehetségét. Elképzelni sem tudom, mi lesz így vele.

*Testvéri szeretettel,
Elisabeth*

HARMINCKILENC

FRIEDA

Frieda halkán kopogtatott a dolgozószoba ajtaján. Egész délelőtt lázasan a ruhák össze- meg széthajtogatásával, a ki- meg becsomagolással foglalatoskodott. A bársonyköpeny? A selyemruha a lila szegéllyel? A rojtos kasmírsál? Reménytelen. Képtelen volt világosan gondolkodni. Beszél Ernesttel, hogy könnyítsen magán. Akkor talán képes lesz becsomagolni.

– Ernest, bejöhetek? Beszélnem kell veled. – A szavak, amelyek olyan hosszú időre elakadtak a torkában, most előtörve, akadozva beosontak a kulcslyukon, el a férje füléig.

Hallotta, hogy hátracsusszan a férje széke, majd azt mondja:

– Igen, igen, ha muszáj. – Előrehajolva ült az íróasztalánál, könyvekkel körülbástyázva. Az illatuk, papír és doh elegye, ott kavargott a levegőben. Egy pillanatra felnézett, amikor Frieda belépett, majd visszafordult a munkájához. – Már majdnem kész a kiadásra. Büszke lehetsz öreg férjedre. – Ezt már az íróasztalának mondta, újra felvéve a tollat, és bólogatva hozzá.

Frieda szorosan összekulcsolt kézzel megállt előtte. Keserű ízt érzett a szájában, keserűt és savanyút, mint egy narancs fehér héja.

– Azt azért kétlem, hogy egy vagyont hozna a könyvem. Ahhoz túl obskúrus. – Elhallgatva a tolla hegyét tanulmányozta. – De biztosítja a cambridge-i professzori állást. Vennél nekem még néhány tollhegyet Metzben?

Frieda még jobban összeszorította a kezét. A körmei belemélyedtek a húsába, a teste reszketett. Hát miért nem látja? Miért nem mond valamit? Hátrálni kezdett az ajtó felé, az ajkai idegesen mozdultak a fogai fölött.

– Meg egy kis tintát is, kérlek.

Ernest a fejét felemelve kinézett az ablakon. A gyerekek sárkányt eregettek a kertben, amit egy régi lepedőből és madzagból készítettek. Frieda követte a pillantását, levette a szemét a lehangoló könyvekről, a falon lógó, bekeretezett oklevelekről, ajánlásokról és kitüntetésekről, és nézte, ahogy Monty elereszti a sárkányt, ami szinte azonnal csattanva földet ért. Barby és Elsa összeszaladtak, megvizsgálták a sárkányt, és azon veszekedtek, hogyan kell jól reptetni. Behallatszott a lármájuk a nyitott ablakon. Monty azt mondta, a sárkány túl nehéz, Elsa meg azt, hogy rossz irányból fúj a szél.

– Olyanok, mint a cigánypurdék, drágám. Talán valamilyen okból ma reggel senki sem fésülte meg őket? – Ernest kissé szemrehányóan nézett Friedára.

– Fúj a szél – mondta Frieda kurtán. Egy pillanatra elkapta a férje pillantását, majd zakatoló szívvel gyorsan másfele nézett. Látnia kell, hogy egész testében remeg. Hogy minden vér kifutott az arcából.

Ernest megint a tolla hegyét tanulmányozta, mintha repedést keresne rajta.

– A pamut túl nehéz egy sárkánynak. Montynak ezt tudnia kellene... De nekem tényleg dolgoznom kell. Már nagyon közel vagyok a befejezéséhez. Ha elkészült, megünnepeljük. Mit szólsz hozzá, Hóvirágom?

Frieda tovább mozdult az ajtó felé, szorosan összekulcsolt

kézzel. Nem mehet el anélkül, hogy elmondaná neki, anélkül, hogy mondana valamit. Megígérte Lorenzónak. Megígérte saját magának. El kell mondania, mielőtt elutazik Metzbe. Mi történt a szavakkal? Hová lettek azok a szavak, amelyeket egész éjjel gyakorolt, újra meg újra... Ernest, drágám, én nem az vagyok, akinek gondolsz. Hazugságban élünk... De én már nem tudok hazudni többé. Most már valaki mást szeretek. Magammal viszem a gyerekeket is, de ígérem, annyiszor láthatod őket, ahányszor csak akarod.

Ám csak állt reszketve, és a rosszullét környékezte. Hallotta Lorenzo szavait a fülében, amint sürgeti, mondjon el mindent, mielőtt még túl késő lenne.

– Ernest... – Elhallgatott, vett egy mély levegőt.

– Ja, igen, beszélni akartál velem. Ezúttal is Mrs. Babbitről van szó? – Ernest a fény felé fordítva a tollát, összehúzott szemmel tanulmányozni kezdte. – Tudom, hogy egy türannosz, de főzni tud, és ez azt is jelenti, hogy így több szabadidőd van.

Frieda érezte, hogy előnti a verejték a hónalját és a tarkóját. Ez az a pillanat, ez hozhat gyógyulást. De a nyelve megbénult, és az ajkai képtelenek voltak mozdulni. A gyerekek hangja csak foszlányokban jutott el hozzá, mintha egy álom foglya volna. Barby azt mondta, imádkozzanak Istenhez, hogy segítsen, Monty meg azt, hogy a pamut túl nehéz, és hogy így a sárkány sosem fog repülni. S a hangjukban annyi vidámság és határozottság volt, hogy Frieda képtelen volt megszólalni.

Az óra a kandallópárkányon ütött, Ernest felkapta a fejét.

– Most már tényleg dolgoznom kéne – ismételte meg.

– Szeretőm van Németországban, Ernest. – A szavak olyan gyorsasággal hagyták el Frieda száját, hogy már abban sem volt

biztos, tényleg kimondta-e őket, vagy sem. Várt, hátha Ernest mond valamit, de ő csak az órát bámulta. Monty épp azt mondta Elsának és Barbynak, hogy a sárkányt az egyik emeleti szobából kellene röptetniük. Mire nevetve és kiabálva mindhárman a ház felé rohantak.

– Német szeretőm van – ismételte meg Frieda egy kicsit hangosabban és határozottabban. El kell mondania, mielőtt a gyerekek berontanak a házba. Miért nem néz rá Ernest? És miért nem szól egy szót sem?

– Nem az vagyok, akinek gondolsz, Ernest. – Frieda hangja elakadt. A férfi megint a tollhegyet nézegette, és szórakozottan bólintott is hozzá. Frieda látta, hogy most már a papírjait nézegeti, de olyan rezzenetlen arccal, hogy azt hitte, meg sem hallotta.

– Több szeretőm is volt – bukott ki belőle. Ernest arca egy pillanatra megmerevedett, de most sem szólt egy szót sem. Frieda hallotta, hogy a gyerekek berontanak a házba, mire Mrs. Babbit rájuk kiabál, hogy legyenek csendesebben.

– Kétségtelenül egy türannosz – mondta Ernest kimérten, de aztán megköszörülte a torkát, és célzatosan megint az órára nézett. – Ne aggódj, drágám. Tudom, hogy Nottinghamben nincs könnyű dolgod. Tudom, hogy Cambridge mennyivel jobban illene hozzád, de ha befejezem a könyvem, nemsokára már ott lehetünk. Ígérem. De most tényleg folytatnom kell. – Azzal egy papírlap fölé hajolva belemártotta a tollát a tintatartóba, és óvatosan odaérintette egy itatóspapírhoz.

Frieda szemébe könnyek szöktek. Nem sikerült. Mindent el akart mondani Lorenzóról, de kudarcot vallott. Sarkon fordulva az ajtó felé támolgott, mindenáron szabadulni akart, friss

levegőt szívni a tüdejébe, de Mrs. Babbit állta el az útját feldúltan, vöröslő arccal. S még mielőtt Frieda félretolhatta volna, Mrs. Babbit már mondta is a magáét, hogy a gyerekek a konyhában ennivalóért nyaggatták, és hogy a lármától megfájdult a feje.

Frieda nagyokat pislogott. Beharapta az alsó ajkát, hogy visszatartsa a könnyeit. Nem akart sírni Mrs. Babbit előtt. De a nő csak mondta, mondta a magáét, dohogott, majd visszament a konyhába.

Frieda meg felfutott a hálósobájába, magára zárta az ajtót, és az ágyra vetette magát. Nem tudta elmondani. Nem képes elhagyni. Miért is gondolta, hogy képes rá? Próbálta megérteni Ernest furcsa reagálását a vallomására. Azért reagált így, mert nem szereti? Vagy épp mert annyira szereti, hogy nem is bánja? Vagy annyira bele volt merülve a munkájába, hogy egész egyszerűen meg sem hallotta?

Frieda felült, és nekidőlt az ágy háttámlájának. Ennek semmi értelme sem volt. A fejét dörzsölgette, mintha azzal ki tudná rádiózni a fejében kavargó kérdéseket. Odakint egy örvös galamb turbékolt halkán, majd egy fekete rigó trillázott tisztán, dallamosan. Miközben a fekete rigó káprázatos hangjait hallgatta, az örvös galamb turbékolása a semmibe veszett. S ő tudta, hogy a galamb által kiadott hang unalmas és monoton, és hogy sosem fog tudni úgy énekelni, mint egy fekete rigó.

Benyúlt az éjjeliszekrénye fiókjába, és ujjaival a fiók mélyén kotorászott. Először a szalagot tapintotta ki. Aztán a papírokat, elvékonyodtak, és puhák, mint a selyem. Újrakötötte a szalagot, egy kicsit szebben, majd a levélköteget az útitáskája mélyére rejtette.

Felállt, és odament az ablakhoz. A fekete rigó dala vidáman szállt. Neki szól a dal. Bátorság. Bátorság!

NEYGVEN

MONTY

Monty az újonnan kapott bűgőcsigájával játszott, amikor az anyja megjelent a hátsó ajtóban. Lenyomta a kart, újra meg újra, és gyönyörködött a csillogó fénykarikában, amit az élénk színűre festett játék rajzolt a terasz kövére. Addig nézte a pörgést és forgást, amíg bele nem fájdult a szeme.

– Monty?

Felnézett, hunyorgott a napfénytől. A legszebb kalapja volt a fején, kesztyűs kezét összekulcsolta maga előtt.

– Én most elmegyek Németországba. A húgaid Hampsteadbe utaznak Weekley nagymamához és Charles nagyapához.

Monty bólintva újra a bűgőcsigájára nézett, ami a virágágyás felé imbolygott. Nem szerette volna, ha az új játéka besározzódik, ezért utánaugrott, és még idejében elkapta.

– Nem akarsz megölelni?

Monty felnézett a napra, ami perzselően izzott az égen. Ez túl forró lesz a papának. S ha egész nap a dolgozószobájában marad, akkor ő egész délelőtt játszhat a bűgőcsigájával, sőt talán még egész délután is.

– Hozol nekem ajándékot? – A kelleténél erősebben nyomta le a kart, mire a bűgőcsiga örült forgásba kezdett, és ő nem látott mást, csak homályos sárga, zöld és narancssárga csíkokat. Az anyja kitárt karokkal közeledett feléje. És amikor már majdnem odaért hozzá, a bűgőcsiga a fű felé cikázott éppen.

Monty utánvetődött, de elkésett, a bűgőcsigája már a gyepen pörgött, földes fűcsomókat kapkodva fel. Monty elkapta, de a játék túl gyorsan mozgott, és látta, hogy barázdát szántott a gyepebe, és tudta, hogy az apja mérges lesz érte.

Az anyja utánament, mire Monty sietve odatartotta az arcát, majd nekiállt visszagyömöszölni a feltépett rögöket óvatosan a gödröcskébe, azon tűnődve, vajon mit hoz majd neki az anyja Németországból. Talán ólomkatonákat. Vagy egy dobot. Igen, egy új dobot nagyon szeretne.

Odafent égetett, tűzött a nap, a fényben korom- és porszemcsék táncoltak. Messze, az ég alján apró, fehér, nyúlfarkakra emlékeztető felhők úszkáltak. Monty befejezte a talaj igazgatását, és úgy döntött, most már neki is túl melege van idekint. Bement, és rajzolgatni kezdte az ajándékokat, amiket szeretett volna megkapni. Lehet, hogy elküldi levélben az anyjának, és akkor tudni fogja, hogy mit vásároljon neki.

NEGYVENEGY

FRIEDA

Amikor a vonat kigördült az állomásról, Frieda a koromfüstöt nézte az ablakon át. A kocsiban nem volt levegő, verejtékszag keveredett benne púderével, de Frieda teljesen megbénult, képtelen volt felállni és ablakot nyitni, képtelen volt Barbyra és Elsára nézni, akik épp a medvecukron osztottak, amit az állomáson vett nekik. Valami felbomlani látszott benne, mint mikor egy szál felfeslik a szoros varrásban, benne is fejtődni kezdett a varrás, ami az elmúlt tizenhárom évet összefogta.

Odakint a szűk notthinghami házak a kerti illemhelyeikkel, düledező kerítéseikkel, a ruhaszárító köteleikkel, egyik sor a másik után, beleolvadtak az örökösen a város fölött lebegő-gomolygó, fekete füstbe. Ahogy a vonat egyre sebesebben robogott, és a kerekek és dugattyúk kattogása beállt egy ütemre, a házsorokat kusza, zöld csalán, tüske- és pillangóbokrok zöld sávjai váltották fel, majd jöttek a mezők a legelésző tehenekkel, tölgyerdők és ezüstös folyók. Elmosolyodott, mert eszébe jutottak az erdei kószálások Montyval a harangvirágos erdőkben, és az eltiport virágok illata a levegőben, amikor Robin Hoodot és Mariant játszottak. Monty mindig odaállította egy-egy fatörzshöz, mintha hozzá lenne kötözve, és ő kiszabadította.

- Nem akarok a nagymamánál lenni – hallotta Barby hangját.
- Charles nagyapa folyton csak a pokol tűzéről mesél, és mind

feketék a fogai.

– Mennyi ideig nem leszel itthon, Mutti? – kérdezte Elsa, miközben az ujja köré tekert medvecukrot szopogatta.

– Két hétig. – Frieda a lányai nagy, kék szemét és eperszínű ajkukat nézegette, és elöntötték az érzelmek. Annyira szépek voltak a rózsaszín-fehér csíkos ruháikban, hozzáillő kalapjukban.

Azután megint az ablak felé fordult. Felszántott földek rohantak tova. Madarak röpdöstek, csapdostak sebesen, ahogy a gondolatok kavarogtak a fejében. Elmegy az apja ünnepségére, egy hetet Lorenzóval tölt majd, aztán hazajön Ernesthez, hogy újra beszéljenek a jövőről. De akkor nem hátrál meg félelmében. És ha Lorenzo hazajön Németországból, akkor ő lesz az apja a gyerekeinek... Úgy, ahogy ígérte. A vonat ütemesen felkapta a szavait, és visszhangozta. Ígérte. Ígérte, ígérte.

Egy picit megrázta a fejét, mintha csak el akarná hessegetni az elméjében kavargó hangokat. Már épp eleget gondolkodott másokon, azon, hogy vajon mi járhat Ernest fejében, hogy ezt tegye, vagy azt tegye-e, és hogy ez meg az mit gondol róla. Szerette a gyerekeit, és a gyerekei szerették őt. Majd minden rendeződik.

– Ha majd hazajöttem, elmegyünk Londonba, az állatkertbe, és megnézzük a papagájokat és a majmokat. Kértek egy kis citromos kekszet? – Frieda az utazótáskájában kotorászva rálelt Otto leveleire. A szíve megdobbant. A legszívesebben előhúzta volna, hogy megszagolja, megsimogassa és olvassa őket megint. Mert ezek a levelek arra emlékeztették, aki volt, és aki lehetne. A két keze közé fogta őket, és mintha pulzáltak volna a

tenyerében. Lehunyta a szemét, és hagyta, hogy a vonat kattogása elringassa. El fogja olvasni Otto leveleit, abból fog erőt meríteni. Tudta jól, valami nagyobb dologra született, egy célokkal és szenvedéllyel teli életre. És a vonat zakatolásán túl újra hallotta azokat a szavakat: A jövő asszonya... A jövő asszonya... A jövő asszonya...

Előhúzta a leveleket, és ügyesen becsúsztotta a szoknyája derekába. Elővett egy csomag citromos kekszet, és meghagyta Elsának, hogy igazságosan osztozzon meg rajta Barbyval. Amíg a lányok az édességeiket számolták, Frieda kihajtogatta a legfelső levelet, és becsúsztotta a könyvébe, a többit meg a feneke alá.

Az arca elé tartva a könyvet, mosolyogva olvasta az Otto macskakaparásával írt szerelmi vallomásokat. Az orrában halványan ott érezte a Café Stefanie illatát is a papíron. Abban a pillanatban ott volt Münchenben. Újraéledt benne az izgatottság és a remény. Reventlow grófnő szavai léptek Ottóé helyébe. „Nem, a szerelem az nem birtoklás, tulajdonlás, kizárólagosság. A szerelemnek szabadnak kell lennie. A testnek is szabadnak kell lennie. A nőknek szabadoknak kell lenniük.” Neki is szabadnak kell lennie.

NEGYVENKETTŐ

BARBY

Barby látta meg őket elsőnek, a fekete kalapos fejüket, ahogy felszállt alá járkálva pásztázták a vonatról lekaszálódó tömeget. A nagymama alacsony volt, és kövér, a hús hurkába gyűrődött az álla alatt. Maude néni magas és csontos volt, lelógó fülcimpákkal.

– Nagyon sokat késett a vonatod, Frieda – köhögte nagyfi az arcát törölgetve egy zsebkendővel. – Rémes ez a hőség! Korai ez még májusban. Hol a hordárod? Odakint vár egy kordé, hogy feltegyük a gyerekek utazóládáit. Maude, fogd kézen őket!

Maude néninek máris lendült a keze, megragadta Barbyt és Elsát.

– Sziasztok, lányok – lehelte. – Milyen volt az út?

Barby érezte, hogy Maude csontos ujjai körülfonják a kezét.

– Ettünk medvecukrot, citromos kekszet és mentás cukorkát, meg...

– Elrontod ezeket a gyerekeket, Frieda! – A nagyfi mérgesen csettintgetett a nyelvével. – Mondtam már ezerszer, de most is elmondom, hogy ez nem tesz jót nekik. A gyerekeknek nem szabad ebéd előtt sok édességet enniük. Szerencse, hogy Ernestnek ilyen jó fizetése van. Na és téged, Frieda, elcsábíthatunk ebédre a Well Walkba?

Ő azt felelte, erre most nincs ideje, fognia kell egy taxit, ami elviszi a Charing Cross állomásra. Nem szeretné lekésni a

vonatát.

Közben a gallérjával babrált, és a tekintete ide-oda rebbent. Barby először azt hitte, hogy a hordárt keresi, de az ott állt mellettük az utasításokat várva.

Barby megszorította Maude néni kezét, és mikor az közelebb hajolt, azt súgta neki:

– Mutti elvisz bennünket az állatkertbe, ha hazajött. – Úgy érezte, mintha Maude néni hosszú fülcimpái egy picit a szája felé mozdulnának.

– Én sem akarok késlekedni, Charles otthon vár bennünket. – A nagyfi homloka fénylett, és apró verejtékcseppek gyöngyöztek az orra tövében. – A házban még ennél is melegebb van. Mert Charles ragaszkodott ahhoz, hogy begyűjtsuk a kandallót. És mint tudjátok, én behúзва szeretem a függönyöket. Na és mikorra várhatunk vissza? Nem mintha sürgős volna, persze. Maude-nak jól jön, ha csinálhat valamit, különben naphosszat a házat csiszatolja.

– Pár hét múlva. – Frieda szélesen elmosolyodott, és adott egy puszit a nagyfi fényes arcára. Maude nénit is megpuszilta, majd Elsához fordult: – Nagyon jó kislány leszel, ugye, Elsa? És kérlek, vigyázz Barbyra, ügyelj rá, hogy ő is jól viselkedjen, és ne okozzon bosszúságot a nagyszüleinek. Nagyon szeretlek mindkettőtöket. – Azzal megölelte és megcsókolta Barbyt, a nagyfi meg dűnnyögve apró szemét forgatta.

– Te jószágos ég, muszáj ekkora felhajtást csinálni, Frieda? Elárasztod az érzelmeiddel ezeket a gyerekeket, majd még túl lágyszívűek lesznek. Na, menj szépen.

– Nagyon sok dolgunk lesz. Segíthettek a tavaszi nagytakarításban – motyogta Maude néni. – Este meg

elmegyünk a templomba.

Barby hátranézett, remélve, hogy még integethet az anyjának. De ő egy szempillantás alatt eltűnt, beleveszett a hőségben kornyadozó fejek és kalapok tengerébe. De aztán mégiscsak meglátta, lábujjhegyen állva hevesen integetett, és azt kiabálta:

– Szeretlek benneteket! Szeretlek benneteket!

Akarta őt, azt akarta, hogy a felesége legyen, hogy mindenestől az övé legyen, egyedül az övé, örökre.

D. H. Lawrence: *Szivárvány*

HATODIK RÉSZ

LONDON, METZ
ÉS NOTTINGHAM, 1912

NEGYVENHÁROM

FRIEDA

A taxi végigsuhant az Oxford Streeten, majd ráfordult a Charing Cross Roadra. Frieda az ölében tartotta az útitáskáját, a bőröndje a lábánál. A gyomra remegett az izgatott várakozástól és az idegességtől. Mi van, ha Lorenzo meggondolta magát? Mi van, ha úgy gondolja, hogy egy idősebb, háromgyerekes anya mint szerető túl nagy teher, túl nagy felelősség? De ha eljön, akkor kérdezni fog Ernestről. Hogy fogja megmagyarázni?

Kinyitotta a táskáját. Otto levelei voltak a legtetején, oda tette őket a vonatút után. Úgy döntött, egyet, mint valami titkos ékszer, a blúza alá rejt. Ahogy öt évvel ezelőtt is tette, amikor hazautazott Münchenből. A felsőt becsúsztotta a ruhája elejét díszítő gyöngyház gomblyukak egyikén, és a fűzőjébe rejtette. A bőre nedvességét megérezve csak remélni tudta, hogy a teste verejtéke nem folytatja meg a tintát. Bár ne kellene ennyi ruhadarabot magára vennie! Ha nem tartana az anyja rosszallásától, akkor a fűzőt otthon hagyta volna. Vagy elégetteti a kertésszel. Törte, szorította a bordáit, dörzsölte a csípőjét.

A taxiból kilépve közlekedési dugóba került, omnibuszok, lovak, motorkerékpárok, biciklik, egy fagyaltoskocsi és egy szeszszállító torlódott össze. A járművek fölött gomolygó, párás hőségen át kiszúrta Lorenzót a tömegben, egyenes tartását, gondosan elválasztott haját. A szíve megugrott. Hogy is

kételkedhetett benne?

– Lorenzo! – Meg kellett volna fészülködnie, bepúdereznie az orrát, letörölgetnie a pórusaiban összegyűlt verejtéket és port, de erre már nem volt idő. Így kell elfogadnia, ahogy van. – Lorenzo, itt vagyok! – A legszívesebben a nyakába ugrott volna a lármás, legyektől piszkált lovak, az összeszorított ajkú, cilinderes, a Bureau de Change előtt sorban álló férfiak, az egyenruhás, feszes arcú, csillogó gyerekkocsikat tologató dadák, a vékonydongájú, árnyékból leskelődő macskák szeme láttára.

– Hála istennek, hogy itt vagy! – Lorenzo magához ölelte. – Már majd megtévelyodtam, ostoba, gyámoltalan és tehetetlen bolondnak gondoltam magam. – Hosszú, rekedtes köhögéssel kibontakozott az ölelésből. – Hogy ment Weekley-vel? Mit mondott?

Frieda egy zsebkendővel törölgette a homlokát. Hirtelenjében nagyon szeretett volna a hajón lenni, a bőrén érezni a sós tengeri levegőt, látni a távolba veszni a kerengő, alábukó sirályokat, a doveri fehér sziklákat.

– Csomagod nincs?

– Van egy jegyzetfüzetem meg egy váltás ruhám. – Lorenzo egy kis táskát szorongatott a kezében, amibe jó, ha néhány alsónemű belefért. – Hajlandó Weekley elválni? Azt szeretném, ha minél előbb összeházasodnánk. Hisz tudod, milyen fontos számomra a házasság.

– Házasság? – Frieda nyelt egyet. Nagyon melege volt, mintha az egész teste lángolt volna. A torka kiszáradt.

– Muszáj összeházasodnunk, Queen Bee. Bele kell egyezzen a házasságba. Kerüljön, amibe kerül.

– A gyerekek? – Mintha hegyes tűkkel lett volna tele a szája, a szavak egyetlen, elcsukló hangként buktak ki belőle.

– Azt mondta, megkaphatjuk őket? – Lorenzo a peron felé intett. – Majd a vonaton mindent elmesélsz. És Németországba már nyíltan, becsületesen mehetünk együtt.

Frieda bólintott. Időre volt szüksége ahhoz, hogy összeszedje a megfelelő válaszokat, a megfelelő szavakat, amikkel felkészíti a csalódásra.

A gyerekek arca lebegett előtte. Monty a kertben a bűgőcsigájával, Elsa és Barby, ahogy elszántan majszolják a citromos kekszet. Tompa fájdalom mardosta a gyomrát. Hogy tudnak majd megélni Lorenzo szerény jövedelméből? Nem, ez nevetséges, lehetetlen.

– Hívnunk kell egy hordárt – mutatott Frieda a bőröndjére és az útításkájára.

– Butaság. – Lorenzo már fel is kapta a bőröndöt, és elindult a peron felé, a hangja onnan lebegett vissza Friedához. – Gyűlölöm Angliát, és megvetem Londont. Olyanok, mint valami ásatag, hatalmas alvilág... Inferno, amiben a forgalom úgy hömpölyög, mint a pokol folyói. Ugyan már, Queen Bee!

Frieda mögötte lépkedett a perzselő hőségben, a forróság égette a talpát, áttörni készült a bőrére.

– Remélem, Németországban hűvösebb van – mondta meggyorsítva a lépteit, látva, hogy Lorenzo hosszú, fekete nadrágos lába beleveszik a tömegbe. Talán könnyebben tud majd gondolkodni úgy, hogy már nem kell küzdenie ezzel a pokoli hőséggel.

Lorenzo már megint mellette lépkedett, kissé kipirult arccal.

– Németországban illendően lehetünk együtt, teljes

egységben, lelkiileg és misztikusan. Mint két csillag, amelyek kiegyensúlyozzák egymást. Érted ezt?

Frieda bólintott, de belül valami sötét kétely mocorgott benne. Hirtelenjében rájött, miért nem volt képes mindent elmondani Ernestnek, miért nem beszélt neki nyíltan Lorenzóról. Mert soha többé nem akart férjnél lenni. Nem akart az egyik házasságból fejest ugrani a másikba. Több időre volt szüksége... Szólásra nyitotta a száját, a megfelelő szavak után kutatva. De elkésett vele. Lorenzo a füléhez hajolva olyan sürgetően beszélt, hogy képtelen volt megakasztani.

– Annyira féltem, annyira aggódtam. Amiatt, hogy Weekley esetleg képes, és megöl. Olyan ember, akiben felébredhet a vadállat. Ott van a tekintetében. Olyan, mint az angolna, az iszapban meglapulva támad, mélyeszi bele a fogait a zsákmányába. De elengedett, és most már szabad vagy!

Frieda megrezzenve beharapta az alsó ajkát. Ernest se vadállati indulatot, se ragadozó hévet nem mutatott. Még az is megfordult a fejében, hogy Ernest sohasem szerette, és hogy megkönnyebbülve engedi útjára őt és a gyerekeket. S akkor kedvére foglalkozhat a könyvével és az első kiadások gyűjtésével. Fájdalom hasított belé. Lehetséges, hogy az elmúlt tizenhárom év semmi másról nem szólt, mint a színjátszásról és a kényelemről?

– Németországban az örületig foglak szeretni, tiszta és vad szenvedéllyel. – Lorenzo megint belemaradt a tömegbe.

Frieda nyakszirtje és gerince megborzongott, és mintha minden porcikája viszketni kezdett volna. Lorenzo a magas termetével nyomakodott előre a tömegben, de a szavai itt ugrándoztak Frieda szeme előtt... tiszta és vad szenvedéllyel...

Igen, pontosan így szeretne élni, és nem a látszattól vagy érdektől vezérelve. Tiszta és vad szenvedéllyel.

NEGYVENNÉGY

BARBY

Barby, felkészülve az ismerős szagra, elfintorította az orrát. Rögtön megérezte, mihelyt a nagyanya kinyitotta a bejárati ajtót, és a hőségben sokkal szúrósabb volt, mint máskor. Elsára nézett, aki Maude háta mögött lépkedett, és összecsapott az orrát, remélve, hogy Elsa elneveti magát, reménykedve, hogy egy kis bizalmas összekacsintás betölti az űrt, amit odabent érzett. Elsa azonban szigorúan nézve a fejét rázta, mintha hirtelenjében felnőtt volna, és másvalaki lenne.

– Befelé, lányok! – Maude néni félreállt, és Barbynak feltűnt, hogy a válla megemelkedik, és előredől, mintha a nagynénje valami hatalmas, láthatatlan dobozt cipelne a hátán.

Miután ő meg Elsa beléptek a keskeny, sötét előszobába, Maude néni még kint téblábolt, a kesztyűjétől és a viseltes, hímzett retiküljétől igyekezett megszabadulni, amit mindig a karján hordott.

– Charles? Charles? Itt vannak. Épségben megérkeztek Nottinghamból ebben a rettenetes hőségben. A kocsis odakint vár a bőröndjeikkel. Segítenél Maude-nak behozni? El sem tudom képzelni, Frieda mit pakolt bele. Mintha egy egész könyvtár volna. Lehet, hogy tényleg könyvekkel van tele?

A nagy kirántotta a hajtűt a kalapjából, és vádlón az utazóbőröndre hajította.

– A papa azt szeretné, ha itt is tanulnánk meg olvasnánk –

mondta Elsa csöndesen.

– Ernest nem szüfrazsett, ezért el nem tudom képzelni, miért. Vagy lehet, hogy Frieda már az? Maude beleszakad, ha fel kell ezeket cipelnie a lépcsőn, Charles. Jössz már?

Charles nagyapa kíváncszorgott az előszobába. A szakálla, amibe korábban csak pár ősz szál vegyült, mostanra már hófehér lett. Bagolyszeme a gödrébe süppedt. Magas volt és szikár, és ahogy lehajolt, Barby nyomban megérezte ünnepélyes jámborságát. Az ember mindig úgy érezte magát mellette, mintha templomban lenne.

– Adjatok egy puszit a nagyapának, lányok – parancsolta nagyi. – Mozgás. Maude odakint vár, hogy behozhassák a bőröndöket.

Charles nagyapa odatartotta az arcát, és Barby hallotta, hogy ropognak a csontjai, érezte, ahogy a szakálla súrolja az arcát.

– Köszönjük, amiért megengedted, hogy itt legyünk, nagyapa – köszöntötte, amikor eszébe jutottak az apja szavai, hogy mit kell mondani megérkezésakor.

– Szíves örömet, Barbara. – Charles nagyapa Elsa felé közelített deres szakállával.

– Köszönjük, hogy itt lehetünk a szép házában, nagyapa, és ígérjük, hogy mindenben segíteni fogunk, amiben csak tudunk.

– Elsa gépiesen, egy szuszra adta elő, amit előre betanult. S a ház egyáltalán nem volt szép. Rémes otthon volt, döglött egér, ronggyá főzött káposzta és kámfor szagától bűzlött.

– Nagyon jó kislány vagy, Elsa. – Charles nagypapa merev ujjakkal megveregette a fejét, a homloka csupa verejték volt.

– Maude és a nagyapátok most felviszik a pakkotokat az emeletre, és utána elkísérhetitek a dolgára. – A nagyí várt,

mintha azt akarná, hogy a gyerekeknek legyen idejük felfogni a hallottakat. – Jót fog tenni nektek, ha látjátok, hogyan élnek a szegények és a hajléktalanok.

Barby pontosan tudta, mire számíthatnak: a nagyapja egész délután pénzt osztogat a nincsteleneknek, vagy segít a hontalanoknak csekélyke holmijukat a dologházba vinni. Ha pedig majd hazajönnek, akkor a nagyanyjuk azzal nyaggatja őket, hogy mondják el, mit láttak.

– Ettől majd leszoktok a fennhéjázásról és a finomkodásról – tette még hozzá, felszegve a fejét. – Mert lehet, hogy az anyátok ezüst kiskanállal a szájában látta meg a napvilágot, de ti is ugyanolyanok vagytok, mint Isten többi báránya, és ezt nem szabad elfelejtenetek.

NEGYVENÖT

FRIEDA

Amikor a hajóhoz tartó vonat elhagyta Londont, a fülledt levegőt hűvösebb szellők mozgatták meg, fű és frissen felszántott föld illatát hozva. Az utasok már nem legyezgették magukat újságokkal, és a zsebkendők is visszakerültek a zsebekbe. Frieda várta Lorenzo kérdéseit Ernestről.

Ám ő ehelyett Frieda arcát tanulmányozta elmélyülten, mintha meg akarná jegyezni arcának minden vonását, redőjét, minden szeplőt, gödröcskét, ajkai kontúráját. Máskor szerette, ha a férfi bámulja, de most zavarba hozta. Volt ebben a nézésben valami, ami a zsákmánya fölött álló oroszlánra emlékeztette, amelyik lemarcangol minden húst, hártyát és velőt, mielőtt élvezettel elropogtatná a csontokat. És tényleg, a száját elhúzva felvillantotta a fogait, és oroszlánüvöltést adott ki.

– Egy oroszlánra emlékeztetsz most, Lorenzo – mondta neki nevetve. – Annyira átható a pillantásod. – Frieda magán érezte a többi utas tekintetét, akik lopva azt nézték, visel-e gyűrűt az ujján, és azt találgatták, vajon egy német akcentussal beszélő, idősebb, jól öltözött hölgy miért is viselkedik ilyen fesztelenül egy fiatalabb, derbyshire-i akcentussal beszélő, olcsó és egymáshoz nem illő ruhadarabokba öltözött, horpadt merevítőjű bőröndös fiatalemberrel.

– Na és mikor láttál te közletről oroszlántekintetet?

– Az állatkertben. Tudod, amikor esznek, akkor semmi másra

sem tudnak gondolni. Csak falnak. De nekem mindig annyi minden jár az eszemben.

– Na és egész pontosan most mi jár abban a gyönyörű bárónő fejedben?

– Ó, csupa unalmas dolog. A tisztítandó függönyök. A meghívások és levelek, amelyekre válaszolnom kell. A megstoppolandó zoknik. Meg hogy mit kell vásárolni. Ernestnek tintát, születésnap ajándékokat, új hajkeféket a lányoknak. – Sóhajtvá legyintett, mintha csak el akarná hessenten ezeket a lehangoló gondolatokat, áttestálni valamennyit a hallgatózó útitársakra.

– Akkor azt mondd el, mit érzel. – Frieda a férfi nyílt, őszinte tekintetű, kék szemébe nézve megint azt a furcsa borzongást érezte, mintha Lorenzo felnyitná, mint egy fűgét. Azt találgatta, vajon tényleg belelát-e, tudja-e, hogy pontosan mi zajlott közte és Ernest között az előző napon. Nem, az lehetetlen. Elgondolkodott a kérdésen. Hogy érzi magát, ha figyelmen kívül hagyja a házassága zűrzavarát?

Mint egy vízbe bukó madár, gondolta. Úgy érzem magam, mint egy vízbe bukó madár. Egy kép úszott be az emlékezetébe, ahogy a báró fejjel lefelé beledobja a habokba. Hány éves is volt akkor? Hét? Szinte érezte a bőrének feszülő levegőt, a pillanatot, amikor a feje búbja kettéhasítja a vizet, a teste alámerül, a félelemmel vegyes izgalmat. Lüktetett a fény a tó fölött, amikor felszínre bukkant, levegő után kapkodva.

– Mindent tudni akarok rólad, minden gondolatot, ami megfordul a fejedben, minden érzést, ami fellobban a szívedben, minden érzetet, amit a bőröd fogad. Mindezt tudni akarom.

– Miért?

– Mert meg akarom érteni, hogy ki vagy. Nemcsak azt, hogy mit érzel, vagy hogy mit gondolsz. Hanem hogy valójában ki vagy. Mélyen, a lelked mélyén.

Frieda Lorenzo füléhez hajolva azt súgta:

– Akkor elmondom neked. A gondolataimmal kezdem, most épp arra a nőre gondolok, aki bennünket figyel, miközben úgy tesz, mintha a bibliáját olvasgatná. Meg arra gondolok, hogy elegendem van Angliából, ahol minden olyan kisszerű és gonosz. Arra gondolok, hogy szeretném végigsimogatni azt a sovány testedet. És még arra, hogy majd megetetlek finom német ételekkel Metzben. *Blutwursttal, Pfefferkuchennel* meg *Buttermilchsuppével*.

– És még?

Frieda közelebb hajolt, érezte Lorenzo leheletének krémes melegét, a borotvaszappanja tiszta illatát az arcán.

– Remélem, hogy Monty jól beebédelt. Meg arra gondolok, hogy mennyire szeretlek. És pánik fog el arra gondolva, hogy mit mondok majd a szüleimnek. Remélem, hogy a kalapom nem lesz túl viseltes apa ünnepségére, és hogy Elisabeth majd kölcsönad nekem valami ruhát.

– De legalább Weekley-vel nem kell gondolnod többé. Magad mögött hagyhatod a zoknikat, a függönyöket, a tintát. – Lorenzo megfogta Frieda kezét, és szorosan a magáéban tartotta. Frieda nézte a szeplőket, a kék ereket a halvány bőre alatt. De ekkor Monty képe jelent meg a szeme előtt. A szeplők az orrán, az arcán. Remélte, hogy Mrs. Babbit gondoskodik róla, hogy mindig legyen kalap a fején.

– Elmondtad neki, ugye, Queen Bee? – Lorenzo most már

görcsösen szorította Frieda kezét. A körmeit szinte belevájta a tenyerébe.

– Metzben, a pályaudvaron külön kell válnunk, ugye tudod? – Frieda követte a vénák hálóját Lorenzo kézfejétől a csuklóján át az inge ujjáig. Monty képe eltűnt, de csak azért, hogy Ernestének adja át a helyét. Láta a száját, a gondosan tisztított fogát, és hallotta, amikor azt mondja: „Minden rendben lesz, ha elviszlek Cambridge-be, de most dolgoznom kell.”

– Ezt meg hogy érted? Megegyeztünk, hogy férj-feleségként érkezünk.

– Nem, nem egyeztünk meg. Semmiben sem egyeztünk meg!
– Frieda elhúzta a kezét, és összefonta az ölében. A föld rázkódott alattuk, a kerekek a talpfákon kattogva egyre lódultak előre. Odakint mezők, tanyák és erdők suhantak el, az ég a horizontig ereszkedett, megtépázott vonallá keskenyedve.
– A szüleim semmit sem tudnak. Nem állíthatok be hozzájuk egy férfival, akiről még csak nem is hallottak. Apám jubileumi ünnepségére megyek. Ötven éve szolgál a német hadseregben, sokan lesznek, és én nem szeretnék ünnepprontó lenni. Meg kell értened.

– Megegyeztünk. Megegyeztünk abban, hogy őszinték leszünk.

– Igen, igen, Lorenzo. Lesz pár napunk kettesben, de engedd, hogy az ünnepség rendben lemenjen előtte. Kérlek. – Frieda Lorenzo keze után nyúlt, hogy megbékítse. – Könnyen találsz majd szobát valamelyik szállodában.

– Ó, hát persze. – Lorenzo megrázta a fejét. – Na és Weekley hogy fogadta a hírt?

Frieda hallgatott, beharapta az alsó ajkát. Hogyan mondja el

Lorenzónak, hogy ő megpróbálta elmondani Ernestnek, de nem sikerült? Hogy bevallotta neki, szeretői voltak, de Ernest semmit sem mondott rá, egyetlen szót sem?

– Beleegyezik a válásba, igaz? Muszáj, hogy a feleségem legyél.

– Pszt, később majd megbeszéljük. Miért nem alszol egy kicsit? – Frieda eligazgatta a szoknyáját, és elhelyezkedett az ülésben, mintha maga is alváshoz készülődne. Lorenzo könyörtelen faggatódzása bosszantotta, ez a harciassága sehogy sem illett azok közé a tulajdonságai közé, amiket annyira szeretett és csodált benne. Kétségtelenül nyugtalanítja a kérdés, gondolta, és becsukta a szemét.

– Ha nem akarsz Weekley-ről beszélni, akkor mesélj az apádról, a báróról meg a bárónéról, az arisztokrata családról.

– Volt a hangjában valami hódolatteljes, ami meglepte Friedát.

Frieda bólintott, és közben diszkréten két ujját becsúsztatta a felsőruhája alá, és megsimogatta Otto levelének puha szélét.

– Elmondok mindent. A testvéreimmel kezdem, de ne feledd, én voltam az egyetlen közülünk, aki a víz alá mert merülni...

NEGYVENHAT

MONTY

Monty, mihelyt kinyitotta a bejárati ajtót, tudta, hogy valami nincs rendben. Nem érződött mézeskalácsillat, vagy pogácsáé, piskótáé, kenyéré; egyáltalán, semmiféle ételszag. S hiába hegyezte a fülét, nem hallotta Mrs. Babbit szokásos zsörtölődését, zsémbelését, se a nyújtófája pufogását, se a vasaló gonosz szisszenését. Talán elugrott valahová. De nem azt mondta neki Mutti, hogy mindig itt kell lennie, amikor ő hazajön az iskolából? Lekapta az iskolatáskáját a válláról, és a konyhába ment. Mrs. Babbit nem volt ott. Benézett az éléskamrába meg a mosogatóhelyiségbe, de ott sem találta. Ám a konyhában rend és tisztaság volt, minden a helyén. Lehet, hogy a nő ma korábban ment haza.

Monty kivett egy almát a tálból, és beleharapott. Visszaballagott az előszobába, majd a lépcsőhöz. Minden csöndes és néma volt. Egy pillanatra megfordult a fejében, hogy talán eltévesztette a házat, másvalakik ajtaján nyitott be, másvalakik almáját vette el másvalakik konyhájában. Épp másvalakik emeletére készül felmenni. Sehol szétdobált cipők vagy babák, teáskészlet-darabok, a játék piknik kellékei, sehol egy gyűrődés a szőnyegen, amiben megbotozhatna, és sehol az anyja vadvirágai, amikkel máskor tele van a ház. Rend és tisztaság mindenütt, és túlon túl nagy csend. Harapott még egyet az almából, és alaposan megrágta, nyitott szájjal. A

lépcsőn felfele dobbantott a lábával, ez a hang és hozzá a csámcsogása valamelyest megtörte a csöndet.

Ekkor hallotta meg; valami furcsa, fojtott hangot, inkább zihálást. Megtorpant, és kivette az almát a szájából. Ekkor megint hallotta. De ezúttal hosszas, sípoló hang követte, mintha valaki levegőért kapkodna. Monty irányt változtatott. Valaki van a házban! Lehet, hogy betört valaki, és bántotta Mrs. Babbitet? Lehet, hogy itt hever valahol összekötözve, felpeckelt szájjal? Esetleg egy vértócsában? A szíve hevesen vert. Még soha életében nem találkozott veszélyes emberrel. Mi van, ha az a rabló még mindig itt van a házban?

Ekkor újra hallotta, hangos és fuldokló hang volt, amit fura sípolás követett. Ezúttal olyan hangos volt, hogy Monty pontosan tudta, merről jön a hang. Lehet, hogy Mrs. Babbit a papa dolgozószobájában van vérbe fagyva? Vagy talán a papa az? A rabló a papát támadta meg, és most ő haldoklik?

Lerohant a lépcsőn, és feltépte az apja dolgozószobájának az ajtaját. Máskor kopogtatnia illett volna, de erre most nem volt idő. Megtorpant. Nem volt itt vértócsa, se kardjukat forgató, gonosz rablók, se gúzsba kötött Mrs. Babbit. Csak az apja. Az asztalra borulva. A jegyzetei szanaszét szórva körülötte, mint egy megtépázott glória. Zokogott.

Monty csak bámult. Az apja válla emelkedett, remegett. Akadozó, fuldokló hangok törtek fel a torkából. A két keze az asztalon, és olyan szorosan szorították a fejét, hogy a bütykei márványosan belefehéredtek. S noha ökölbe szorította a kezeit, azok mégis remegtek, mintha a papa nem lett volna ura a testének, görcsösen rángatódzott, mint a vénemberek.

– Papa! – sivította erőtlen, magas hangon. A legszívesebben

odarohant volna, hogy megfogja az apja reszkető ökleit, de valami megállította. Csak állt ott földbe gyökerezett lábbal. – Papa!

– Menj innen! Menj innen! Az isten szerelmére, menj!

Monty megfordult és kiment. A szíve hevesen zakatolt a bordái alatt. Mint amikor egy kriketlabdával szemén ütötték, és minden elsötétült előtte és körülötte, és azt sem tudta, hogy mi, hogyan és miért történik vele.

Az ágyára fekve a plafont bámulta. Igyekezett másra gondolni, de a zokogó apja képe nem tágitott. S hiába sorolta magában a vadmadarak nevét, a fülében ott hallotta az apja rettenetes, rémisztő zokogását. Azon gondolkodott, nincs-e mód meg nem törtétté tenni mindezt, valami tudományos módszer, amivel az idő visszafordítható, és a látottak törlődnek a fejből. Hirtelen valami bizsergést érzett a hasa alján, mire benyúlt a nadrágjába. A csípőcsontjánál valami kiállt, valami merev és kemény. Megérintve érezte, hogy mozdul, mintha csak élne. Mintha valami üregi állat rejtőzködne ott. Imádkozni fog. Imádkozni Istenhez, hogy apa ne zokogjon tovább. Imádkozni Istenhez, hogy szüntesse meg ezt a mozgolódást benne.

NEGYVENHÉT

FRIEDA

Frieda első napjai Metzben szédült sürgés-forgásban teltek. A szülei házában ki-be jártak a barátok, rokonok, akik eljöttek a báró ünnepségére. Nem lehetett nem megcsodálnia az anyja virágkompozícióit, neki kellett gondoskodnia a vacsoraménük összeállításáról, el kellett hozatnia a báró új kalapját a kalapostól, gondoskodnia kellett a katonatársak szórakoztatásáról, visszaöltögetni a meglazult kezelőgombokat, szegélyeket. Mindezenközben Lorenzo után epedezett, és újra meg újra csak az járt a fejében, ahogy együtt feküdtek a körtefa virágszirmainak özönében abban az alacsony tetős, rozoga kis kunyhóban.

Lorenzo két nap szállodai tartózkodás után cédulákat küldözgetett neki, azt tudakolva, hogy mikor találkozhatnak, és mikor mutatja be a családjának. Láttá az egyre fokozódó türelmetlenséget a kézírásán, és rémülten várta, hogy mikor jelenik meg a küszöbön, vagy toppan elébük, miközben ő a báró vendégeit kísérgeti a városban.

S aztán telegram érkezett Ernesttől. A nappaliban teázott épp Nuschal, amikor a báróné lépett be, és egy táviratot dobott az ölébe.

– Mi végre küldözget neked Ernest telegramokat? – kérdezte a báróné leplezetlen nemtetszéssel.

Frieda elolvasta. Két sor volt. „Együtt vagy valakivel?

Távíratozd meg, hogy igen vagy nem.” Mintha csak megkésített válasz lett volna a megghiúsult vallomására. Mintha mégiscsak hallotta volna a szavait, de az értelme csak most jutott el az agyáig. Mintha csak Ernest tudta volna, hogy egy másik férfival van Metzben.

A teáscsészéje mögé menekült. Odabent remegett, reszketett mindene.

– Magyarázd meg! – ugatta a báróné.

– Azt hiszem, a közös életünknek Ernesttel vége. – Csak nagy nehezen tudta kipréselni a szavakat a torkán.

– Vége? – károgta Nusch. – Hadd nézzem. – Kikapta a táviratot Frieda öléből, a szája széles mosolyra húzódott. – Ó, te bűnös teremtés. A szeretőd is itt van, Metzben?

Frieda idegesen beszívta és beharapta az alsó ajkát. Nem tudta, mit kéne mondania, és hogyan. Születtek mondatok a fejében, de elakadtak, tovoreppentek. Csak járatta körbe a tekintetét, mintha a megfelelő szavak a nyomott mintás függönyökön vagy a cirádás, aranyozott keretekben függő, véres csatajelenetekben rejtőznének.

– Ne légy ostoba, Frieda. – A báróné összefont karral, összehúzott szemmel, orral és szájjal állt. – Nem hagyhatod el a férjedet. Ez szóba sem jöhet. Megtartod a szeretődet, nem beszélsz róla, és eljátszod a jó feleséget. Ostobán csináltad, hogy kiderült.

– De Mr. Lawrence nem ezt szeretné! – panaszkolt Frieda.

– Na és kicsoda az a Mr. Lawrence? A szeretőd? Én egy angol hercegre számítottam. – Nusch hangja csalódottságról árulkodott.

– Ő nagyon erkölcsös és becsületes ember. Nyíltan akarja

vállalni a kapcsolatunkat, nem akarja eltitkolni Ernest előtt. És nem herceg.

– Akkor ez a Mr. Lawrence bolond. Egy bolondért nem hagyhatod el a férjedet. – A báróné merev léptekkel átsétált a nappalin, fekete selyemruhája susogott, a fűzője csikorgott, a levegő felindult futamokban szakadt ki belőle.

– Na és legalább gazdag? – kérdezte Nusch közelebb hajolva.

Frieda vett egy mély levegőt.

– Szegény. Író... Szeretem.

Néma csönd lett a szobában. Nuschnak tátva maradt a szája, a teáscsésze és az alja megállt a kezében, a levegőben. A báróné abbahagyta a járkálást, és megállt a teázóasztallal szemben. Minden vér kiszaladt az arcából. Frieda folytatta:

– Az apja bányász. Pénze nincs, de egy géniusz. Ünnepezt író lesz belőle, de ehhez szüksége van rám, a segítségemre.

– Nevetséges! Te egy hivatásos tiszt, egy úriember lánya vagy. Ez az ember még szeretőnek is elfogadhatatlan.

– Ez még Ernestnél is rosszabbul hangzik. – Nusch a tálcára tette a csészéjét, és látványosan a gyűrűit kezdte tanulmányozni a kezén. – Néha az az érzésem, hogy teljesen örült vagy, Frieda. És tényleg hanyagságra vall, hogy a férjed rajtakapott.

– Nem kapott rajta. Én mondtam el neki. Mert azt akartam, hogy tudja, ki is vagyok valójában.

– Ez még ostobábban hangzik. – Nusch egy selyem zsebkendővel tisztogatni kezdte a gyémánt- és zafirköveket. – Egyetlen férjnek sem kell tudnia, hogy a felesége kicsoda valójában. Gyakorlatiasnak kell lennünk. Ah, de hála istennek, megjött Elisabeth. – Odasietett hozzá, és súgott neki valamit,

miközben Elisabeth levette a kalapját.

– Megírtam neked, hogy ne hozd magaddal Metzbe. Mert hozzám fordultál tanácsért. S én meg is adtam, de te figyelmen kívül hagytad. Mégis hogy gondolod? – Elisabeth beviharzott, és közben hevesen gesztikulált kesztyűs ujjával.

– Te tudtál erről a bányászfiúról, és nekem egy szót sem szóltál? – méltatlankodott Nusch.

Testvére tudomást sem vett róla.

– Csupán egyetlen dolgot tehetünk...

– Tudtam, hogy Elisabeth majd kitalál valamit! Jó, ha olyan is van a családban, aki használja az eszét. – A báróné ide-oda mászkált, és közben megigazgatta a márványos kuglófszeleteket a tálcán, meg a székek támláját simogatta. – Minél hamarabb el kell rendeznünk mindent, nem szeretném, ha az apátok felizgatná magát a saját jubileumán. Ötven év katonai szolgálat! Most ezzel kell foglalkoznunk, nem a te kilengésseddel, Frieda.

– Apának nem kell beszélni róla. Még nem. Ha Mr. Lawrence gazdag volna, habozás nélkül támogatnálak. De semmiye sincs. Nem tud eltartani téged a gyerekekkel. – Elisabeth a kanapé szélén ült, önelégült és elszánt ábrázattal. – Kénytelen leszel Ernest felesége maradni. Ám ha ő házasságtörőnek gondol, akkor elvetetheti tőled a gyerekeket. És akkor már neked sem lesz semmid, se gyerekek, se jó hírnév, se pénz. Ennyi erővel halott is lehetnél.

– De már nem szeretem Ernestet. Nem ért meg, és olyan nyomorultul érzem magam Nottinghamban. Az egész életem egy merő hazugság. – Gombóc nőtt Frieda torkába, de dacosan lenyelte. – A gyerekek pedig az enyéme. Már hogye

tarthatnám meg őket! Én vagyok az anyjuk.

– Igen, igen... – folytatta Elisabeth, mint aki nem is hallotta. – Le kell tagadnod mindent, mielőtt még oda a jó híred. És meg kell mondanod annak a bányásznak, hogy még csak ne is gondoljon arra, hogy elmondja Ernestnek. Csak ki akarja erőszakolni, hogy az övé légy.

Friedának összeszűkült a torka, a tenyere égett. Elképzelte, hogy visszatér Ernesthez, Nottinghambe. Hogy Mrs. Kipping és Gladys Bradley majd elfordítják a fejüket, ha meglátják az utcán. Ernest és a családja fortyogó, de elfojtott dühét. A csöndes és jámbor felsőbbrendűségüket. A bántó gúnyt, a félrenézéseket, a távolságtartást. Ernest soha nem bocsátana meg neki. Darabokra törné. A házassága ugyanolyan üres és élettelen volna, mint a szüleié. A gyerekei úgy nőnének fel, ahogy ő, egy gyűlölettel teli házban.

– Földi paradicsomot ígért nekem és a gyerekeimnek – súgta Frieda olyan elhaló hangon, hogy senki sem hallotta meg.

– Bár találnál magadnak egy kedves katonaembert! Ők annyira elnézőek az effajta dolgokban – vigyorgott Nusch.

– Ha apád nem herdálta volna el minden vagyunkat, akkor kaphattál volna hozományt, és hozzámehehtél volna egy katonatiszthez. Akkor most nem volna miről beszélnünk – mondta a báróné hirtelen támadt keserőséggel.

– Két választásod van – fordult Elisabeth felélénkülve Friedához. – Megtartod ezt a Lawrence-t titkos szeretődnek, ahogy tetted Mr. Dowson és doktor Gross esetében. Vagy véget vetsz ennek a viszornak ezzel a Lawrence-szel. De Ernestet semmiképp sem hagyhatod el.

– Elisabethnek igaza van. Nekem még sok mindent kell

elintézni, éppen ezért hallani sem akarok többet erről az ostoba afférról. És meg kell kérned azt az embert, hogy haladéktalanul távozzon Metzből. – A báróné a két tenyerét egymáshoz préselve a plafont nézte. – Úgy is néz ki, mint egy bányász?

– Feltételezem, hogy rendkívül jóképű. Kell legyen valami rendkívüli benne. – Nusch cicásan meggörbítette a nyakát, és oldalról nézett fel Friedára. – Kiváló az ágyban, mi?

– Számomra vonzó. És nem, nem kormos a képe. Író, nem pedig kéményseprő. – Lorenzo jelent meg a lelki szemei előtt. Aznap, amikor papírhajókat készített Elsának és Barbynak. A nyakának és a gerincének a görbülete, a hangjában bujkáló lelkesedés. Ez volt az a pillanat, amikor tiszta és teljes szerelmet érzett iránta. Milyen különös, hogy egy meghatározott pillanathoz tudja kötni! Csodálatos is egyben, hogy ez a pillanat ilyen szilárdan rögzült az emlékezetében. Beleégett, mint a fénykép.

– Hallod, amit mondunk, Frieda? – A báróné határozott léptekkel indult az ajtó felé, de megtorpant. – Akkor hát ezt eldöntöttük. Megtáviratozod Ernestnek, hogy nemsokára otthon leszel, a bányászodat meg megkéred, hogy távozzon. Megértettük egymást?

– Ha arisztokrata volna, sosem állt volna elő efféle követelésekkel. Csak egy munkás tud ilyen... ilyen... – Nusch tompán csak dűnnyögött, a megfelelő szót keresve. – Arcátlan lenni! Igen, arcátlan. – Frieda nem válaszolt. A zsebébe nyúlva az ujjaival kitapintotta Lorenzo legutóbbi üzenetét, egy újabb cédulát, amiben azért könyörög, hogy láthassa. Hirtelen előntötte a mérge. Még Lorenzo is tud követelődző lenni, és

veszekedni. Miért ilyen türelmetlen? Miért olyan égetően fontos számára, hogy Ernest minél hamarabb megtudja az igazat? Úgy érezte, mintha mindenki őt rángatná. Mindenki meg akarja mondani neki, hogy mit tegyen.

Beharapta az ajkát. A szerelem, amelynek fel kellett volna szabadítania, most mintha ellene fordulna. Mintha a gyerekei, a családja és Lorenzo csontjai, gerince és bordái meg csípője egy ketrec rácsai volnának, amelyből nincs szabadulás. Hirtelenjében heves szabadságvágy rohanta meg. A legszívesebben kitépett volna minden csatot a hajából, hogy érezhesse, ahogy végighullámszik a hátán. Szabadulni szeretett volna a ruháitól, és a cipőjét lerúgva végigsétálni a csatorna mentén. Hosszú, hosszú mérföldeken át, messze kerülni Metztől, Németországtól, mindentől és mindenkitől.

NEGYPENNYOLC

FRIEDA

– Mit válaszoljak erre? A testvéreim azt mondják, tagadjak le mindent, és menjek haza. – Frieda és Lorenzo Metz külvárosában a fűben üldögéltek, a parton. Odahallatszott egy rezesbanda zenéje, a dallamok közé egy harkály ütemes kopácsolása vegyült, amint szorgosan épp lyukat vésett egy fa törzsébe.

– Mondd meg neki az igazat. Táviratozd meg egyenesen, hogy velem vagy.

– Muszáj? Már most? – Frieda hallgatásba merült. Az apja ünnepségének napjaiban úgy érezte magát, mintha két élet csapdájában vergődne, ernyedten, alaktalanul, mint egy puhatestű állat, két szikla közé szorulva.

– Tárgyilagossnak és tényszerűnek kell lennünk. És személytelennek. – Lorenzo elnyúlt a fűben, a kezét a feje alá tette. – Ez most nem az érzelmek ideje. Megírom a levelet, amit aztán elküldhetsz Weekley-nek. Hűvösnek és logikusnak kell lennie.

– Hűvösnek és logikusnak? Muszáj?

– Nekem bizonyosság kell, Frieda. Én nem tudok létezni ilyen cseppfolyós állapotban. Nekem bizonyosság kell az íráshoz. S ebbe nem szabad belekevernünk az érzelmeket. A kettőnk jövőjéről van szó.

Frieda is mellé feküdt, leengedte a vállát az átmelegedett

földre.

– A családot tudja már?

– Nem, addig nem mondom el nekik, amíg nem biztos minden. Amíg meg nem jönnek a válási papírok Weekley-től.

– De az én családom tudja, a tiédnek miért nem szóltál?

– Mert egy ekkora sokkra még nem készültek fel. De foggal és körömmel fogok harcolni érted, ha kell. – Lorenzo elhallgatott, és Frieda felé fordult. – Szeretlek, Frieda. Ha velem vagy, úgy érzem, mintha ragyogna bennem a napfény. Nem fogok lemondani rólad. Senkiért és semmiért. Tőled függ a géniuszom, Queen Bee.

Frieda letépett egy pitypangot, és gyengéden ráfűjt a magokra. Lassan felemelkedtek a levegőbe. Napfény ragyogna bennem... napfény ragyogna bennem... senki sem élhet napfény nélkül. Frieda a szemét becsukva megrázta a fejét. Túl sok a gondolat, egymásnak feszülők, egymással vitatkozók, összezsapok.

– Én képtelen vagyok ebben a zűrzavarban gondolkodni, Lorenzo. Poézist adj nekem, mesélj a növényekről. Tudod, mennyire szeretem a szavaidat. – Frieda kinyitotta az egyik szemét, és az ujjával egy hófehér virágokkal ékes galagonyabokorra bökött. Ekkor vett észre egy tengerészkék öltözékes férfit. A homlokát ráncolva eltűnődött, ki lehet, és miért nem megy tovább. Lehunyta a szemét. A szemhéjain érezte a napsugarakat. Napfény ragyog bennem...

– Pompás, mozdulatlan virágok, törékenyek és fehérek, szoros füzérré fonódva... csillogón, mint a manna... Tünékenyen... szelíden... mint egy virágfüst.

Lorenzo szavai elborították, kígyózva, dallamosan, és minden

szó újabb ígéret volt.

– Ne hagyd abba, Lorenzo. Írd le nekem az eget. – Frieda elégedetten sóhajtván az ujjával végigsimított Lorenzo zakójának érdes szövetén, megérezve a szálaiban a férfi gyerekkori szegénységét.

– Halovány, távoli és tovaúszó... Elnyel szivárványos eksztázisköreibe... A menny és a föld ölel magához. Nottingham meddő rútsága örökre semmivé lett.

Frieda ismét megérezte a menekülés izgalmát, tudta, ez az esélye átadni az életét a sivár rutinjával, az elviselhetetlen magányával a múltnak. De ekkor némi büntudat sajgott fel benne. Csak akkor ünnepelheti meg a szabadságát, ha a részletekben megegyeztek Ernesttel, és ha már Monty, Elsa és Barby is vele vannak. A földi paradicsomban, amit Lorenzo ígért.

Ismét kinyitotta a szemét. A tengerészkék egyenruhás férfi határozottan feléjük tartott. Tudomást sem véve róla, Frieda megint becsukta a szemét. Bizonyára valami katonai ünnepségre megy. Metz tele volt velük ezen a héten. Porosz tisztek mindenütt, nyeregszappan és puskapor illata szálldogált a szélben.

Lorenzo kihúzta a feje alól a kezét, és Friedaé után nyúlt. Ő érezte benne a férfi energiáit, lendületét; szétáradt benne, Lorenzo ujjai végéből az ő tenyerébe, a karjába, leáramlott a szívébe, a bordáiba, majd le a csípőjén át a combjába, lábikrájába. S aztán elborította a tűz, mint mindig, ha a férfi hozzáért.

– Nélküled nem akarok az életre gondolni – súgta. – De minden olyan gyorsan történt, és én aggódom a gyerekeim

miatt.

– Most ne gondolj rájuk, Méhkirálynőm. Otthont teremtek mindannyiunknak.

– Milyen otthont? – Elmosolyodott, amikor megjelent előtte a kép a kristálytishta égbolttal, az ólmosan kígyózó folyókkal, ahogy a nap szórja rájuk aranyló sugarait, bogarak döngicsélnek a meleg léghőben, fütyülő vándormadarak Montynak, villásfarkú pillangók Elsának és léprigók Barbynak. Minden rendben lesz, gondolta. Lorenzo második apjuk lesz. Ernest meg készséges lesz és fair, mint az az angol gentleman, aki annyira szeretne lenni.

– Egy olyan otthont, amiben nincs tulajdon. Amelyikben az ember él, és nem a saját levében fő. Nem engedjük, hogy az anyagi dolgok uralkodjanak rajtunk. A mi életünkben nem lesz zsarnokság és birtoklásvágy, ami korlátozható.

Friedának a nottinghami otthona jutott az eszébe, amit Ernest vett a betegségét követően. Eszébe jutottak azok az éjszakák, amelyeket végigdolgozott azért, hogy vehessen neki egy arany úti órát, az a rengeteg dolgozat, amit kijavított, hogy vörös bársonyfüggönyök kerülhessenek a franciaablakokra. Hogy milyen büszke volt azokra az ablakokra. És hogy milyen szeretettel tudta nézegetni az első kiadásokból álló, dohos könyvgyűjteményét. Igen, ők a birtoklás rabszolgáiként éltek, regulák között, a tárgyak által irányítottan. Könnyedség érzete öntötte el, mintha valami súlyos tehertől szabadult volna meg.

– Te mindent olyan tisztán látsz, Lorenzo. De én szeretnék egy zongorát, a gyerekek meg természetesen játékokat.

Lorenzo ujjai Frieda smaragdgyűrűjére tévedtek, amit mindig viselt a középső ujján. Forgatni kezdte, lassan, óvatosan.

– Most ne gondolj rájuk, Méhkirálynőm. Ez a kő volt a dédnagymamádé? Leírom neked a rejtelmes mélységeit, hogy segítek mindent elfelejteni. Elandalítalak a költészetemmel.

– *Nein, nein, nein!* – A kék egyenruhás férfi hirtelen fölébük magasodott, a kemény német mássalhangzók csak úgy hasogatták a levegőt. – *Er ist Englisch! Er ist ein Spion!* – rikoltozta.

Frieda talpra ugrott, és a kezénél fogva Lorenzót is húzni kezdte.

– Állj fel! Állj fel! Úgy tűnik, ez itt egy fontos katonai terület, és azt hiszi, hogy kém vagy.

Lorenzo zavartan feltápáskodott.

– Én képtelen vagyok megkülönböztetni egy gyárat egy támaszponttól. Mit mond?

– *Kommen Sie! Kommen Sie!* – A férfi elővett egy sípot a zsebéből, a szeme kidülledt, ahogy belefűjt, mire egy perccel később minden irányból katonák rohantak feléjük, szuronyt szegezve, lövésre készen.

– Az isten szerelmére, mi ez? – Lorenzo megragadta Frieda karját. – Mit mond?

– Azt hiszik, hogy kém vagy – sziszegte Frieda. – Csak tedd, amit mondanak.

– Te meg mondd meg nekik, hogy nem vagyok kém!

– Csak menj velük. – Frieda kicsit a katonák felé tolt. – Beszélek apámmal, ő elintézi, hogy elengedjenek. – Azzal a katonák felé fordulva a legfennhéjázóbb hangján azt mondta: – *Mein Vater ist Baron von Richthofen.*

– *Ja, ja* – mondta erre a férfi nevetve, Lorenzo avítas zakójára mutatva. – *Und ich bin ein Hund!*

– A lehető leghamarabb érted jövünk, drága Lorenzóm. – Frieda a katona felé fordult, lenézően hátravetette a fejét, az orrcimpái kitágultak a dühtől.

A katonák, szorosan közrefogva Lorenzót, elvezették. Ahogy sápadtan visszanézett Friedára, őt szeretethullám öntötte el. A váratlan kiszolgáltatottsága, az ékesszólása, a múltjának szűkössége, a jövőjének ígérete, a kiszámíthatatlansága, mindez egyszerre izgatta és nyugtalanította benne. Frieda intett felé, Lorenzo erre csak az öklét mozdította, s a mozdulat egyszerre árulkodott sebezhetőségről és tartásról.

Nézte, ahogy megy fölfelé a dombon, kissé meggörnyedve a vörös-arany katonák között. Aztán a semmiből szavak szólaltak meg a fejében, és jutottak el a füléhez... „még egy kis ideig veletek vagyok. ...Ahova én megyek, oda most nem követhetsz, de később majd követsz. ...Az életedet adod énértem? Bizony, bizony, mondom néked, mire a kakas megszólal, háromszor tagadsz meg engem...”

Frieda sarkon fordulva futásnak eredt. Először megkeresi az apját. Aztán megfogalmazza a levelet Ernestnek. A saját szavaival, higgadtan közli, hogy Lorenzóval van. S ha már biztos, egészen biztos benne, akkor postára adja.

Deutscher Hof Hotel, Metz
1912. május 7.

Kedves Weekley professzor!

Mostanra már értesülhetett a gondok súlyosságáról. Ne átkozza az arcátlanságomat, amiért írok önnek. E pillanatban csupán két férfi vagyunk, és Mrs. Weekley már mindent elmondhatott. Nem

ön az egyetlen, aki szenved. Kínszenvedés számomra ez a helyzet. Hárman vagyunk; mindazonáltal nem hasonlítgatni akarom a szenvedésemet az önéhez, most mint távoli barát szólok, és elképzelheti, mennyire zavarba ejtő ez számomra.

Mrs. Weekley gyűlöli az egészséget, de mégiscsak ki kell mondani. Én szeretem a feleségét, ő meg szeret engem. És én nem vagyok komolytalan vagy arcátlan. Mrs. Weekley retteg attól, hogy visszafogják, hogy nem engedik fejlődni. A saját életét kell élnie. A hozzá hasonló természetű nők mind óriások. Áttörnek mindenben, a saját életüket akarják élni.

A jelenlegi helyzetben mindhárman kínlódunk. Ne úgy gondoljon rám, mint egy tanítványára az évfolyamról, egy fiatal senkire. E tekintetben mindketten férfiak vagyunk, nem?

Mrs. Weekley-nek nagy ívű, termékeny életet kell élnie. Mert ilyen a természete. Számomra pedig ő a jövő. Úgy érzem, hogy az életben minden erőfeszitésem őt szolgálja. Nem engedhetnénk valamennyien valamit? Nem túl nagy kérés. Természetesen, ha itt valaki helytelenül viselkedik, az nyilvánvalóan csak én lehetek, de nem hiszem, hogy ezt tenném.

D. H. Lawrence

NEGYSZÁZVÉNYKILÉNC

FRIEDA

– Frieda! – zengett végig a báró hangja az egész házon. – Gyere be a dolgozószobámba. Azonnal!

Frieda egy pillanatra megint tízévesnek érezte magát, ahogy ott állt az apja dolgozószobájában a falra aggatott szarvasagancs trófeák, vadászpuskák és a sárga üvegszemű, kitömött vaddisznófej társaságában. A lába alatt egy szürke, zsíros farkasirha, a levegőben nyeregviasz, cigarettafüst és parázsló fahasáb illata. Kis keze nyugtalanul markolássza a szoknyáját. S ott az apja, csillogó rézgombokkal, aranyszegélyes, skarlátvörös váll-lapokkal.

– Mi a csuda folyik itt? Levelet kaptam Ernesttől, amiben arra kér, hogy küldjelek haza hozzá. Azt állítja, hogy megszöktél egy nincstelen bugrissal. – A báró ádámcsutkája le-föl ugrált a nyakán. – Csak nem azzal az ágrólszakadt alakkal, akit kihozattam a zárkából?

Frieda csak állt lehajtott fejjel. Vagyis Lorenzo megtette, amivel fenyegetőzött, levelet írt Ernestnek. A tudta nélkül. Az engedélye nélkül. Kábultan nézte a lába alatt lapuló farkast.

– Azt írja, hogy el fogja veszíteni az állását, és a gyerekek éhezni fognak. Meg azt, a gyerekek nem is élhetnek majd tovább Nottinghamben. No meg azt, hogy megöli magát. – A báró dühösen tekergette, csavargatta a bajuszát. – Elfelejtetted volna, hogy te egy főúr lánya vagy?

– Ernest túldramatizálja a dolgokat. De igaz, amit ír. Nem hiszem, hogy vissza tudnék menni hozzá. – Azt elhallgatta, hogy Lorenzo új otthont ígért neki, nem olyan unalmasat és üreset, mint amilyenben Ernesttel élt, hanem örömmel és elragadtatással telit, otthont a testének és a lelkének. És azt sem említette, hogy Lorenzo nem engedi visszatérni.

– Visszamész Ernesthez. Nincs apelláta. Az én lányaim nem élnek feslett életet! – A báró villámló szemmel, szinte zihálva nézte.

De te feslett életet éltél, és azzal nem volt semmi baj, gondolta Frieda keserűen, visszaidézve apja szeretőit, a törvénytelen fiát, a játékszenvedélyét, aminek köszönhetően mindenüket elvesztették. Szóra nyitotta a száját, hogy tiltakozzon, de a báró felemelte vértelen, ráncos kezét. A reszkető, rángatódzó, döglött tintahalra emlékeztető ujjak láttán Frieda visszanyelte a szavakat. Szánalmasnak látta az apját ebben a pillanatban. Nem az a bálvány, akit gyerekkorában annyira imádott. Nemhogy csodálatot, de tiszteletet is alig érdemel. Valamikor hálás volt, amikor az apja dicsérte a bátorságát és a merészségét. De ahogy itt állt reszketeg, a levegőben ernyedten lógó kézzel, olyannak látta, amilyen: bukott katonának, hipokritának, csalónak.

– Miért nem vagy képes a testvéreidről példát venni? Ők mindketten sikeres házasságban élnek. – Aszott kezével felé intett, apró nyálbuborékok fröccsentek ki a szájából, és állapotuk meg cserepes ajkain. – Vagy te is egyike lettél azoknak a kibírhatatlan angol nőknek, akik szavazni akarnak?

Feléledt a dac Friedában. Semmi kedve sem volt tirádákat hallgatni a testvérei tökéletes életéről és házasságáról. Semmi

kedve sem volt eltűnni képmutató apja sértegetését. Ahogy Ernest fenyegetőzését sem.

– Mr. Lawrence feleségül akar venni. Ha akarom, a gyerekek is velem jönnek. És senki sem fogja megölni magát.

– Én arra neveltelek, hogy bátor légy, mint én! Akkor hát mutasd meg, hogy ugyanolyan bátor vagy, mint egy férfi, és menj vissza a férjedhez. – Azzal bosszúsan felkapta az íróasztalán heverő puskát, és elkezdte megtölteni.

Frieda kábultan kifelé indult. Szinte teljesen megbénította a körülötte örvénylő érzelmi zűrzavar. Otto szavai kavarogtak a fejében. „Te szabadságra születél.” De a mostani kusza érzelmi kavargásban nyoma sem volt a szabadságnak. Hirtelen vágyat érzett újraolvasni Otto leveleit. Fogja a leveleket és néhány ruhát, és meglátogatja Elisabetht Münchenben. Elmegy a Café Stefanie-ba, talán ott újra erőre kap, inspirációt nyer. Talán ott képes lesz tisztábban gondolkodni.

– Nézz rám, mielőtt távozol – mordult fel a báró.

Frieda megfordult, és hátra is hőkölt nyomban, neki a falnak. Az apja ott állt, kezében a puskával, amelynek a csövét órá szegezte, ujja a ravaszon.

– Tedd azt le! – kiáltotta Frieda.

Az apja ledobta a puskát, és elfordult, a válla hirtelen megereszkedett, a melle behorpadt, mintha minden levegőt kiszívtak volna belőle. Frieda megszánta ebben a pillanatban. Vénnek és üresnek tetszett, mint egy kivert kutya, amely nyomorúságában a sarokba húzódik. A cicomás egyenruha a semmit takarta.

– Menj vissza Ernesthez. Tedd a kötelességed, Fritzl. – A hangja csöndes volt, mintha minden korábbi dühe elszívta

volna az erejét. – Tedd meg, a kedvemért, Fritzl.

– Nem Fritzl vagyok, hanem Frieda. – Sarkon fordult, hagyta, hogy a dolgozószoba ajtaja becsukódjon mögötte.

ÖTVEN

MONTY

Monty tudta, hogy nagyon korán van még a felkeléshez. A függönyön át beszűrődő fények még túl bágyadtak. A végtagjai ólmosak, a szeme sem kívánta a világosságot. Odament az ablakhoz, és elhúzta a függönyt. Legnagyobb meglepetésére volt valaki a kertben. Valaki ásott a papa zöldséges ágyásaiban. Monty csupán egy ásójára görnyedő férfialak körvonalait tudta kivenni. Az első gondolata az volt, hogy valaki burgonyát akar lopni, de rájött, hogy az a valaki a paradicsomok között ás.

Monty a szemét dörzsölgetve felnézett az égre. A hold, mint egy ezüstkard, még ott fénylett az égen. Fecskék cikáztak, szárnyaltak odafönt. Iskolába kellett mennie, de fogalma sem volt arról, mennyi az idő. Ha az apja kertészkedik, akkor későbbre jár, mint gondolta. Kiment a folyosóra, hogy megnézzé a faliórát a lépcsőfordulóban, de senki sem húzta fel, a mutatók megálltak fél kettőnél. Nem hallotta a cserépedények és serpenyők zaját, ami azt jelezné, hogy Mrs. Babbit reggelit készít. Nem hallott mást, csak madárcsicsergést és az ásó tompa puffanásait.

Az apja már három napja nem beszélt vele. Lázasan dolgozott, Mrs. Babbit a tálcát az ennivalóval a dolgozószobája ajtaja előtt hagyta neki. Aztán meg vissza is vitte a konyhába, rajta a kihúlt levessel, megdermedt hússal, felpöndörödött szélű kenyérrel. Egyszer megkérdezte Mrs. Babbittól, vajon miért

nem éhes az apja, mire ő azt mondta, talán azért nem, mert nincs egészen magánál.

Első nap az asszony a kedvében járt, a kedvenceit készítette, almás pitét sodóval, limonádét, fánkot egresdzsemmel és krémmel. De a második napra Mrs. Babbit már teljesen megváltozott, és Monty arra gondolt, hogy talán ő is rossz hírt kapott. Ezért az estét azzal töltötte, hogy összeírta Muttinak, mi mindent szeretne a tizenkettedik születésnapjára, ameddig már csak négy hét volt hátra.

Monty lement, majd ki a kertbe. Az apja ásott odakint a csíkos hálóingében, gumicsizmában.

– Papa? – Arra gondolt, hogy az apja talán kincset keres, vagy elveszített valamit. Mert nem úgy ásott, ahogy kellett volna, és ahogy mindig is csinálta, jobbról balra haladva. Ugyanazt a darab földet ásta ki újra meg újra.

– Papa! Iskolába kell mennem. – Montynak megsajdult a gyomra. Az apjának mozgott a szája, mintha beszélne, vitatkozna magával. De Monty nem hallott mást, csak az ásó hangját. Hangosabban szólalt meg.

– Papa! Papa!

Ernest abbahagyta az ásást, felnézett, és döbbenet ült ki az arcára. A szeme vörös, alatta mély, sötét árkok. Elsőre fel sem ismerte a fiát. De aztán azt mondta:

– Tessék? Mit mondtál?

– Iskolába kell mennem, de nem tudom, hány óra van. Senki sem húzta fel az órát.

– Iskolába? Ma? – Az apja az ásója fölé görnyedt, verejtékcseppek gyöngyöztek az arca két oldalán.

– Igen. Péntek van. Várjam meg Mrs. Babbitet?

– Mrs. Babbit nem jön ma. – Az apja megemelte az ásót, majd mélyen a földbe döfte. S közben elcsukló hang bugyogott ki a torkán.

– Ó. – Monty nem akarta tovább nézni az apját. Az eget fürkészte. Halványsárga csík jelent meg rajta, még halványabb rózsaszín pírral lyuggatva. Egy rémes gondolat kezdett megfogalmazódni lassan ébredező agyában. Népes seregélycsapat húzott el az égen, emelkedve-ereszkedve, majd eltűntek a háztető fölött. Monty tudta, hogy meg kell kérdeznie.

– Meghalt, ugye? – Monty úgy érezte, mintha jeges ujjak szorongatnák odabent, szorosan, fojtogatóan.

– Nem, nem halt meg, csak azt mondja, hogy többé már nem dolgozhat nálunk. – Papa kirántotta az ásót a földből, földdarabok ugráltak a mezítelen lábára, be a gumicsizmába. A torkából megint hörgés szakadt fel, és Monty meglátta a könnyeket a szemében.

– Nem Mrs. Babbit... Mutti... Ő halt meg, igaz? – A fiú térde felmondta a szolgálatot, a harmatos fűre huppant. Nem kapott levegőt, mintha elfogyott volna.

– Majdnem olyan, mintha meghalt volna. Számunkra legalábbis. – Az apja megint belenyomta az ásót a földbe, az arcán csorogtak a könnyek.

– Ezt én nem értem, papa. Megmagyaráznád?

– Úgy kell majd élnünk ezután, mintha meghalt volna, Monty. – Szünetet tartott, majd nagyot nyelve folytatta: – De nem beszélhetsz róla a húgaidnak. Meg senkinek.

– Vagyis él? Nem halt meg? – Monty örült, megkönnyebbült. Könnyedén pattant fel a fűből. A legszívesebben kiabálva, táncra perdülve beleöklözött volna a levegőbe. Az anyja él!

– Elment, hogy Mr. Lawrence-szel legyen. Itt hagyott bennünket. – Papa felzokogott, és ledobta az ásót a földre.

– Micsoda? – Monty elképedve nézett az apjára. – Nem, papa. Mutti Grossvaterék ünnepségén van Metzben. Vagy már elfelejtetted?

– Mr. Lawrence-hez akar feleségül menni. – A fojtott hangon kimondott szavak kövekként ereszkedtek Monty gyomrának fenekére. Ernest az ásójáért nyúlva a fekete földre zuhant zokogva és vinnyogva.

– Vissza kell hoznunk! Ő a te feleséged. Nem mehet hozzá ahhoz az Éhes Rókához... Nem mehet! – Monty megfogta az apja kezét, és felfelé húzta. Most már dühös volt, amiért az apja ilyen gyöngye. Mit ásogat itt, a kertben hálóingben ahelyett, hogy kiszabadítaná Muttit az Éhes Róka karmaiból?

A kezénél fogva felrángatta az apját a földről, és húzta befelé a házba. Nincs vesztegetni való idő! Ő meg majd fogja a nyilát és az íját, és lenyilazza vele a Rémes Éhes Rókát. Az apjának ez miért nem jutott az eszébe? Magukkal vihetik Mrs. Babbit legélesebb kését is. Talán még puskát is vehetnek.

– Gyere, papa! Vonatra kell szállnunk. – Montyban egyre nőtt a harag az apja gyöngesége miatt. Miért nem viselkedik úgy az apja, mint egy férfi? Mint Robin Hood vagy Artúr király? Miért nyafog, mint egy kisbaba?

– Nem! – zokogta az apja, lerázva magáról Monty kezét. – Te ezt nem érted.

– Mutti nem az övé! A miénk! – robbant ki a fiúból sokkal hangosabban és tisztábban, mint gondolta.

Ernest már nem sírt. Orrváladékkal keveredett nyál folyt végig az arcán. Verejték és könnyek csillogtak a ráncain.

Csukott szemmel nekidőlt a ház falának, mintha össze akarná szedni magát, mielőtt belép.

– Nem fogadom vissza, Monty. Szégyenben hagyott bennünket. Megszegte a házassági esküjét. Tönkretette a családomat, a karrieremet, a hírnevemet. Mindent! – Vékony, remegő ujjakkal megpróbálta lehúzni a csizmáját.

– De akkor velünk mi lesz?

– Eladjuk a házat, te pedig Londonba költözöl a nagyszüleidhez. Másik iskolába fogsz járni, ahol nem ismernek bennünket.

– De én nem akarok Londonban élni. Itt vannak a barátaim. – Montynak könnyek szöktek a szemébe.

– Azt teszed, amit mondok! – Az apja a karját felemelve beleöklözött a téglafalba. Monty hátrahőkölt. Nem akart az őrült apjával lenni. Iskolába akart menni, beülni a latinórára, és hallgatni a tanár monoton magyarázatát.

Az apja a falnak tántorodva a kezét nézte. Teljesen lehorzsolta a tenyere élet, vér szivárgott a feltépett bőr alól. Aztán megint feltört belőle a zokogás, a tüdeje sípolt, és rémes hangok jöttek ki a torkán, szétszaggatva az érkező reggel békéjét, elriasztva a madarakat.

– Elmenjek az iskolába, papa? – kérdezte Monty halkan. Megijedt az apjától. Muszáj elmennie az iskolába, hogy tisztán és nyugodtan kigondolhassa, hogyan szabadíthatná ki az anyját, hogyan hozhatná haza. A Rémes Éhes Rókéval majd azután foglalkozik. Utána gondolja ki a méltó büntetését.

Cowley, Victoria Crescent, Nottingham
1912. május 12.

Drága Maude, én drága nővérem!

Vértezd fel magad a rettenetes hírre. Frieda elhagyott, Németországba utazott a szeretőjével. Gyáva vagyok ahhoz, hogy elmondjam az öregeknek. Tudom, ez tízezerszer rosszabb számukra, mint egy halálhír.

Rémes állapotban vagyok. Mint egy vén kripli, remegek, amikor Frieda kézírását olvasom. Belehalnék, ha még egyszer látnom kellene. Inkább megölném magam és a gyerekeket is. Rettenetes, amikor az ember a legszívesebben meghalna, de élnie kell másokért. Nem fogom megölni magam, de szeretném, ha Frieda hagyna békében élni.

Ma már úgy tetszett, hogy a zűrzavar a fejemben csillapult, de ekkor kaptam tőle egy levelet, amelyben kompromisszumot ajánl (látogatni akarja a gyerekeket, de marad a szeretőjével), és ettől megint elment az a maradék kis eszem.

Miatta és a gyerekek miatt meg kell tartanom az állásomat, noha ez a hely itt számomra a pokolnál is rosszabb. Ma négy előadást kellett tartanom, és utána részt vennem egy hosszú értekezleten. Minden önuralmamra szükségem volt, hogy ne törjek ki hisztérikus sírásban.

Ráadásul olyan gyöngé vagyok, mint egy kisgyerek, csak fekszem és gondolkodom, gondolkodom – bár abba tudnám hagyni a gondolkodást legalább egy fertályóra.

Kétségbeesetten harcolok ellene, és igyekszem megtalálni a kiutat.

Kérlek, amilyen tapintatosan csak tudod, közöld a hírt a szüleinkkel. De kérlek, a lányoknak ne szólj egy szót sem. Nekik nem szabad megtudniuk. Írok még, hogy mi legyen Elsával és Barbyval.

A kétségbeesett Ernest

P. S. Könyörgök, neveld istenfélő kereszténnyé a gyerekeket. Frieda minden nyomát el kell tüntetni belőlük. A bohémság legcsekélyebb jele is megengedhetetlen.

PPS. A gyerekek egy szót sem beszélhetnek németül. Soha többé.

ÖTVENEGY

BARBY

Barby és Elsa a lépcső tetején állva hallgatózott, a nagyanyjuk hangja felhallatszott.

– Hogy micsoda?... Nemi... Ezt képtelen vagyok elhinni.

Maude félénk, bizonytalan hangja hallatszott.

– Elment... A templomba kell vinnem őket... meghagyta... kiűzni belőlük a bohém szellemet... s az anyjuk minden nyomát...

– Hogy fogjuk ezt megmondani Charlesnak? Én képtelen vagyok rá... És a gyerekeknek nem szólhatunk? De akkor mit mondjunk? – A nagymama hangja megremegett, de aztán erőre kapva dühösen kifakadt. – Hitvány egy nőszemély! Szégyenletes... alig jobb, mint egy...

– A nagy miéért ilyen gonosz Maude nénivel? Sokkal gonoszabb, mint máskor! – súgta Barby mérgesen Elsának.

A nagy felkiabált:

– Elsa! Barby! Vegyetek kalapot és kesztyűt. A templomba megyünk, most azonnal.

– Templomba? Nem vasárnap van. És reggel. Miért kell most templomba mennünk? – kérdezte Barby.

A nagy tovább ordított:

– Fésülködjetek meg! Áldottak azok, akik jámborságban élnek.

Míg Elsa elment a kalapokért a szobájukba, Barby

leóvakodott a lépcsőn, hátát a falnak támasztva, a fülét hegyezve. A korlát résein át leskelődött. A nagyi a csipke főköttőjét igazgatta, Maude néni meg kioldotta a kötényét. A nagyi mérgesen csettintgetett a nyelvével, és halkabban, de tovább beszélgettek.

– Elfajzott népek azok a németek... a velejükig romlottak. Sátánfajzatok egytől egyig... De majd elnyerik Isten méltó büntetését. – A lépcső teteje felé sandított. – Igyekezzetek, lányok! Isten egész fegyverzetére szükség lesz, hogy ellenállhassatok a sátán kísértésének, gonoszságának.

– Miért kell most templomba mennünk? – ellenkezett újra Barby.

– Csitt! – szólt rá Maude néni. – Elmegyünk a délelőtti tizenegyes misére, aztán beléptek a kórusba, és beiratkoztok a vasárnapi iskolába.

Mihelyt feltűnt a templom épülete, a nagyi már masírozott is egyenes háttal a bejárat felé, csak úgy suhogott a fekete szoknyája.

– Imádkoznunk kell, hogy ezek a gyerekek ellen tudjanak állni a kísértésnek, és hogy a rossz vér kiűzessék belőlük.

A mise után Maude néni és a nagyi beültették Barbyt és Elsát a hátsó padba, amíg ők a plébánossal pusmogtak. Barby Elsához hajolva azt kérdezte:

– Valami rosszat csináltunk?

Elsa az új imakönyvét bámulta, végighúzta ujjait a dombornyomott betűkön a címben, mintha a látását veszelve az ujjával próbálta volna elolvasni.

– Azt hiszem.

– Gyertek ide, lányok. – Maude néni közeledett futólépésben

a padsorok között, a szalmakalapja félrecsúszott a fején. – A plébános úr azt mondja, hogy délelőtt és délután is mehetnek a vasárnapi iskolába, és meghallgatás nélkül énekelhetnek a kisebbek kórusában. A zsoltárok éneklését vigasztalónak, megnyugtatónak fogjátok találni.

– És kellő jámborságra tanítanak – sziszegte nagyí. – Nem engedi, hogy elfelejtsük a mi urunk kegyességét.

– De mi nemsokára hazautazunk. Miért kellene belépnünk a kórusba? – kérdezte Barby zavarodottan.

– Mert az Úr szeret mindenkit, azokat is, akik őt nem. Te meg Elsa már ma este énekelhettek a vecsernyén.

– Azért, mert tele vagyunk vétkekkel? – kérdezte Barby elvékonyodott hangon.

– Igen, azért. És mert a ti drága jó édesapátok arra kérte Maude nénit, hogy irtsa ki belőletek. És mi ki is irtjuk. – A nagyí ezzel kidübörgött a templomból, keményen odacsapva a lábát a kőpadlóhoz, a fejét a magasba tartva. Maude néni szaladt mellette.

Barby Elsa keze után nyúlt.

– Nem értem. A papa úgy gondolja, hogy tele vagyunk bűnnel?

De Elsa nem válaszolt. Barby nem hallott mást, csak a szélkakas heves nyikorgását a szélben, és a nagyit, aki azt csikorogta: „Amit Isten egybekötött, ember szét ne válassza.”

Cowley, Victoria Crescent, Nottingham

1912. május 25.

Frieda!

A súlyos kényszernek engedelmeskedve és kétségbevonhatatlan úriemberi feddhetetlenségemre való tekintettel hajlandó vagyok visszaállítani Mrs. Weekley-ként a státuszodat. A családunk és a gyerekeink érdekében természetesen megkövetelem a hűségedet és lojalitásodat. Ahogy azt is elvárom, hogy tartsd tiszteletben a házassági eskünket, amit Isten színe előtt az esküvőnk napján tettünk.

Amennyiben ez nem elfogadható a számodra, fontolóra veszem, hogy felajánlok neked egy lakást Londonban, ahol a gyerekekkel élhetsz. Elvárva, hogy a legszigorúbb morálnak megfelelően éld ott az életed. Nem szeretném, hogy a gyerekeink botrányos körülmények közepette vagy erkölcstelenségnek kitéve cseperedjenek fel. Mondanom sem kell, hogy ehhez azonnal meg kell szakítanod minden kapcsolatot más férfiemberekkel.

Ennél nagyobb kompromisszumra nem vagyok hajlandó.

Ernest

ÖTVENKETTŐ

FRIEDA

– Nevetséges vagy, Frieda. Természetesen vissza kell menned a férjedhez és a gyerekeidhez. – Elisabeth a dohányfüsttől elszíneződött kanapéja szélén üldögélve nézett a hűgára a teáscsészéje pereme fölött.

– De Lorenzónak szüksége van rám. Nem tudja elviselni, ha nem vagyok mellette, még pár órára sem. – Frieda nagyot szívott a cigarettájából, majd felállt. Nagyon szerette volna megtalálni a szavakat, amikkel elmagyarázhatná, helyes, amit Lorenzo mond; hogy a közös jövőjük és ez az egész olyan csillogó a számára, mintha egy gyönyörűen csiszolt gyémántot tartana a tenyerén.

– De hisz alig ismered, mégis elszöktél vele alig nyolcheti ismeretség után. Hogy függhetne ennyire tőled nyolcheti ismeretség után? Ez abszurdum.

– Nem szöktem el vele. – Frieda hosszan kifújta a füstöt, és odament az ablakhoz. Az ujjait végighúzta a vajsárga függönyön. Milyen pompásan selymesek, milyen szép az esésük. És milyen jól illik a sárga a szürke bársonykárpitokhoz. Az ablak előtt egy vázában sárga Gloire de Dijon rózsák pompáztak, mennyei illatot árasztva, a rájuk hulló délutáni fényben fürödve.

Milyen rafináltan volt Elisabeth lakása berendezve, mindennek pontosan megvolt a helye, minden illet

egymáshoz, és rend uralkodott benne.

Meg kellene hogy nyugtassa, de nem így volt. Ehelyett csak tovább fokozta a már amúgy is benne kavargó nyugtalanságot.

– A hátad mögött küldte el azt a levelet Ernestnek, anélkül, hogy megbeszélte volna veled. Erőszakkal akarja elnyerni a kezed. Becsapott. – Elisabeth felállt, és odament a rózsákkal teli vázához. Megigazította az egyik virágot, majd hátrébb lépve megszemlélte. – De ami még ennél is fontosabb, nincs pénze. A papa, te is tudod, nem is emlegeti másképp, mint nevetlen, közönséges, ágrólszakadt bugrisként, nem?

Friedának fortyogott a vére. Az apjában egy szemernyi sincs Lorenzo szívéből és becsületességéből. Ahogy a tehetségéből és éleselméjűségéből sem. Vadul szívta a cigarettáját, engedve, hogy a tüdeje megteljen a megnyugtató dohányfüsttel.

– Lorenzo egy géniusz. Ezt még Ernest is elismerte.

– De miből fog eltartani? – Elisabeth ügyesen kirántott egy monogramos zsebkendőt Frieda zsebéből. – Minek neked a címerünkkel hímzett zsebkendő, ha földönfutóként akarsz élni?

– Szeszélyből. – Frieda elhallgatott. Nem tudta megmagyarázni, még magának sem, azt az impulzív érzést, ami Schwabingban ébredt benne, azt súgva, hogy egy picike intervallum az életében az esély arra, hogy önmaga lehessen. Ebben a pillanatban nem volt sem Mrs. Weekley, sem jövődőbeli Mrs. Lawrence. S természetesen a zsebkendőknak semmi köze a fejében dúló viharhoz, valahogy mégis megnyugtató érzés volt hozzáérni a beléjük hímzett címerhez. A Café Stefanie sem hozott megnyugvást, de még tanácsot sem adott. Fanny zu Reventlow és a régi kompánia Asconába költözött. A mostani társaság másról sem beszélt, mint a porosz

fegyverkezésről, amit gyűöltek, és amitől féltek.

Kibámult az utcára. Két fiú egy kutyát zargatott lefelé az úton, és Friedának, miközben figyelte őket, egy könnycsepp jelent meg a szemében. Monty vajon mit csinál? A bélyegeit rendezgeti, vagy a bűgőcsigájával játszik a kertben? Maga elé képzelte, ahogy ott guggol a fűben, a térde sáros, a csiga meg csak piruettezik a teraszon. De az is lehet, hogy Ernest elvitte a sherwoodi erdőbe, hogy gyakorolhassa az íjászatot. A bodzavirágok már kinyílhattak, és a gesztenye- és a vadrózsafák is szirmot bonthattak. S Ernest megmutatja Montynak, hogyan kell megfeszíteni az íjat.

– Tudod, hogy én nem kedvelem Ernestet, de vissza kell menned hozzá. – Elisabeth Frieda újonnan hímeztetett monogramos zsebkendőjét feltűnően a rózsás váza mellé tette, majd visszament a kanapéhoz. – Tarts szeretőket. Gyere Münchenbe, ha szórakozni akarsz. De jó hírnév és pénz nélkül senki és semmi vagy.

Frieda ellépett az ablaktól, és pislogva eltüntette Monty képét.

– De Lorenzóval valaki lehetek. Azt szeretné, ha segítenék neki az írásban. Rengeteg terve van, világot látni, megváltoztatni a világot, és én ennek részese lehetek. Nem szórakozásra vágyom. – Újra feltámadt benne a régi féltékenység egy szikrája. Elisabethnek megadatott a teljes élet, de neki, Friedának vissza kellene mennie a száraz, kötelességekkel teli házasságába, egy olyan férjhez, aki soha nem tudná megbocsátani neki a kilengését.

– Nos, akkor fogadd el a londoni lakást, amit Ernest felajánlott. Legalább együtt lehetsz a gyerekeiddel. – Elisabeth

türelmetlenül felsóhajtott, mintha Frieda szavai kezdenének a terhére lenni.

– Nem tehetem. Ernest óránként meggondolja magát, aligha lehetek biztos az ajánlata őszinteségében. Különben is, olyan feltételt szab hozzá, amely számomra elfogadhatatlan.

Elisabeth felvonta a szemöldökét.

– Mégpedig?

– Azt követeli, hogy hagyjam el Lorenzót. De én nem tudom elhagyni. – Frieda lenézett, és ernyedten megdörzsölte az arcát.

– Olyan sokáig éltem magányosan. Csupán az olvasás segített, hogy ne érezzem folyton, egyedül vagyok. De most, Lorenzóval olyan jövő vár, amiben nem leszek magányos.

– Mr. Lawrence-nek félre kell állnia. És ennek semmi köze a magányosságodhoz.

– Lorenzo hallani sem akar róla. Azt kérdezi, miért kellene őt feláldoznom. Azt mondja, a gyerekek szenvednék meg a legjobban, arra lennének kényszerítve, hogy meghálálják az áldozatomat... Nem élhetnék a saját életüket, érzelmi rabszolgaságban élnének. Tönkretenném az életüket azzal, ha lemondanék róla.

– Ez teljes képtelenség.

– Buggyos pamut alsónadrágokat varr nekem. Ő maga. És a kalapomat is újraszalagozta valamelyik nap. Pénz nélkül is megleszünk.

– Buggyos pamut alsókat?! – hörögte Elisabeth. – Mi a gond azokkal a francia csipkebugyogókkal, amikben a mama járattott minket?

– Lorenzo jobban szereti az egyszerű pamutot. És egész jól varr. – Frieda hangja egészen ellágyult az érzelmektől. Hogy

tudná elmagyarázni a racionálisan és észszerűen gondolkodó nővérének a szerelem ezerfajta módját, amit Lorenzo iránt érzett? Elisabeth sosem tudná megérteni. Elisabeth, aki nagyon előnyös érdekházasságot kötött, és körülbástyázta magát a szalonjával és a szeretőivel. Elisabeth, aki sosem volt magányos.

– Térj észhez, Frieda. Menj vissza Ernesthez.

Frieda megint az utcát nézte. A fiúk már nem voltak ott, senki sem járt odakint, csupán néhány galamb csipegetett egy kenyérhéjat. Talán tényleg vissza kellene mennie Ernesthez. Kezdte elviselhetetlennek érezni, hogy nem lehet együtt a gyerekeivel. Nottinghamet látta maga előtt a befülledt csatornáival, epezölden, a lassan csordogáló szennyvízfolyamokkal. Meg Ernestet, aki aprólékos gonddal keresgeti, értelmezi a furcsábbnál furcsább szavak jelentését. És a véget nem érő, rettenetes ürességre gondolt.

– A nyilvánosság szemében maradj Ernest felesége. – Elisabeth egy határozott, befejező mozdulattal letette a teáscsészéjét a tálkára. – Mr. Lawrence-t meg tartsd meg titkos szeretődnek. Ernest sosem fog rájönni.

– Lorenzo ebbe sosem egyezne bele. Nem híve a megtévesztésnek. – Frieda elnyomta a cigarettáját, és mindjárt ki is vett az asztalon lévő dobozból egy másikat. Némi neheztelés szivárgott be formálódó gondolatai közé. Kezdett elege lenni Elisabeth kioktatásaiból és abból, hogy mindenki úgy gondolja, a nővére mindig mindent jobban tud mindenki másnál. – Nem tudom, mit tegyek. Kellene egy hely, ahol végiggondolhatunk mindent. Békében és nyugalomban.

– A férfiak olyan önzők. – Elisabeth lehajolt, és megigazította az egyik perzsaszőnyeg rojtját. – Elmehetsz Alfred házába,

Ickingbe. Az most üres. Gyönyörű ott a folyóval meg körben az Alpokkal. Adok neked pénzt.

Frieda orrcimpái megremegtek. Nem szívesen fogadná el Elisabeth pénzét és a szeretője házát, de mi más választása volna? A kéklően havas hegyekre gondolt, meg az Isar folyó opálos csillogására. És Lorenzóra. Ott volna ideje megnyugodni és gondolkodni. Aztán eldönthetné, hogy új otthont teremte Lorenzóval, vagy visszamegy Ernesthez.

The Beuerberg Inn, Beuerberg
1912. május 26.

Drága Elisabeth!

Lorenzo és én, úton Alfred Weber házához, amit gálánsan felajánlottál nekünk, pár napra megszálltunk egy öreg fogadóban a bájos kis Beuerberg falucskában. Itt a házak homlokzata fehér, az erkélyek feketék, és harangvirágok pompáznak mindenfelé. Kezdem visszanyerni a józan eszem.

De történt valami. Pontosabban... valami nem történt meg. A menzeszem elmaradt. Azt hiszem, gyereket várok Lorenzótól. S ettől nagyon ideges vagyok. Hogy mehetnék vissza Ernesthez és a gyerekekhez Lawrence babájával? Ha meg Lorenzóval maradok, pénz nélkül hogy fogjuk felnevelni a gyereket? Természetesen megmondtam Lorenzónak, nagyon izgatott lett. Azt mondja, határozottan szerette volna, hogy közös gyerekünk legyen. Nem gondoltam volna, hogy így reagál.

És be kell valljam, kicsit azért örülök egy újabb gyereknek. Együtt nőhet majd fel Montyval, Elsával és Barbyval. Akkor nekem is négy gyerekem lesz, ahogy neked.

Lorenzo még mindig erőlteti, hogy menjek hozzá feleségül. De én nem szeretnék újraházasodni. Nem szeretnék birtokolt lenni. Nem hiszek a hűségben és a monogámiában. De ő erre kijátssza az adu ászt, mondván, hogy Ernest sosem egyezne bele, hogy a gyerekek velem éljenek, ha nem vagyok férjnél. És természetesen, ha tényleg várandós vagyok egy Lawrence babával, akkor azt hiszem, mégiscsak kénytelen leszek feleségül menni hozzá.

Tovább már képtelen vagyok tisztán gondolkodni. Nekünk, asszonyoknak miért ilyen nehéz és bonyolult az életünk?

Szerető húgod, Frieda

ÖTVENHÁROM

MONTY

A házban már egyetlen óra sem járt. Amikor Monty hazament az iskolából, mindennap üvöltő csend fogadta az üres szobákban. Kenyeret pirított magának a konyhában, és kikapargatta hozzá, ami még maradt a lekvárosüvegekben. Utána felment a szobájába, és vagy a bélyegeit rendezgette, vagy rajzolgatta a kedvenc madarait.

Voltak esték, amikor az apja is itthon volt, és ilyenkor vagy örülten ásott a kertben, vagy bezárkózott a dolgozószobájába, és magában beszélt, vitatkozott, meg könyveket csapkodott a falhoz. A szeme mindig csupa könny volt. Oldalazva kerülgették egymást, mint két idegen.

Monty olykor beóvakodott az anyja szobájába, lefeküdt az ágyára, és beszívta a dohányfüstös párnák illatát, elterülve a csipke ágyterítőn. Máskor meg odaült a fésülködőasztala elé, és az anyja keféjével megfésülte a haját, egyenes sorokba rendezgette Frieda hajcsatjait, parfümösüvegeit, felnyitogatta a púderes dobozokat, és lecsavargatta a rúzsok kupakját. Néha felrázogatta a párnákat, megigazgatta az ágytakarót, megnézte az ágy alá csúsztatott köpőcsészét és éjjeliedényt. Minden szép rendben várta.

Egyszer az apját is ott találta az anyja szobájában. Hason fekve hevert az ágyon. Nem volt rajta más, csak az alsóneműje. Montyt elképesztette, megdöbbentette, hogy milyen állapotban

van az apja. Csontsovánnyá fogyott, mintha elevenen lerágták volna róla a húst, a belső szervei meg kiszáradtak volna, és csupán üres hüvely maradna lassan belőle. Monty ekkor jött rá, hogy az apja már nem az apja. Még ugyanannak látszott, de már egy teljesen más ember volt. Egészen más.

Közben mindenütt volt valami a házban, ami az anyjára emlékeztette. Kalapok és kesztyűk az előszobapolcokon. A csizmagombolója ott lógott egy szögön a bejárati ajtón. A könyvei és a kottái halomban álltak a nappaliban. A hímződoboz kinyitva az ebédlőben, benne a színes fonalgombolyagok meg a von Richthofen-címeres porcelángyűszűje. Itt kísértett a házban, jelen volt mindegyik szobában, minden részben. Még az illata is itt keringett, és szőke hajszálai is ott kígyóztak a kanapén, a zongoraszéken, a fürdőkád szélén.

Egyik délután, amikor Monty épp a pirítósát ette a konyhában, hallotta, hogy hívja az apja. Lenyelte, ami a szájában volt, és indult kifelé. Az apja a dolgozószobája ajtókeretének dőlt.

– Monty, azt mondtad az iskolában a fiúknak, hogy az édesanyád eljön érted, hogy magával vigyen Londonba? – Az apja szúrósan nézett rá összehúzott szemével.

Monty elvörösödve kopott, tisztítatlan cipője orrát bámulta.

– Szóbeszéd kering az iskolában? A fiúk között?

Monty bólintott, még mindig a cipője orrát bámulva. A fűzői kirojtosodtak, a lógó nadrágszár megtekeredett a bokájánál.

– Na és mit beszélnek?

– Hogy Mutti Európába szökött. – Monty úgy érezte, hogy mindaz, ami benne van, hirtelen felfelé igyekszik a gyomrából.

- És még?
- Azt, hogy egy bányásszal ment el – motyogta.
- És még?
- Hogy túl fiatal az az ember hozzá.
- Van még valami?
- Hogy gyereket vár – motyogta Monty. Hallotta, hogy az apja nagyot nyel.
- Na és te mit mondtál nekik?
- Azt, hogy hazudnak. – Monty elhallgatott. Az arca lángolt, és képtelen volt az apja szemébe nézni.
- És még mit mondtál?
- Hogy hazajön értem... és elvisz Londonba... Ott fogunk élni... veled... meg Barbyval és Elsával.
- De te is tudod, hogy ez hazugság, Monty. – Az apja hangja elvékonyodott, mint a tojáshéj. – Azt hiszem, az lesz a legjobb, ha többet nem mész iskolába. Előbb fejezed be a félévet.
- Nem fogok iskolába járni? – ismételte meg Monty. Kirázta a hideg. Noha a fiúk gonosz dolgokat mondtak az anyjáról, az iskola volt az egyetlen, amiye megmaradt. A történelem- és latinórák jutottak eszébe, a tanárai ismerős arca, a padja, a szépen faragott mélyedéssel a tetején, ahová reggelente a ceruzáit és a tollait rakta.
- A pletykálkodás csak árthat nekünk. Jó esélyem van arra, hogy elveszítsem az állásomat. – Az apja még jobban nekidőlt az ajtófélfának, mintha csontsovány lábai nem bírnák tovább a terhüket.
- De elmehetsz Cambridge-be – élénkült meg Monty. – Ott semmit sem tudnak Muttiról.
- Ez már egy halott álom. Senki sem akar így, hogy a botrány

szele itt kavargó körülöttünk. Én is csupán anyád miatt akartam, nem magam miatt. – Az arca megrándult, az ajkai megvonaglottak, mintha mindjárt elsírná magát. De aztán lehunyta a szemét, és határozottan megrázta a fejét.

– És mi lesz most velünk, papa?

– Neked találtam egy új iskolát, Monty. A St. Pault, Nyugat-Londonban. Veszek egy házat valahol a közelben, és te meg a húgaid a nagymamáékkal és Maude nénivel fogtok lakni. Én meg a hétvégeken odautazom hozzátok.

– És te hét közben itt leszel? – Monty reménykedve járatta körül a tekintetét a hallon. Csak a hétvégére utazik Londonba, közben találkozik a barátaival... s várni fogja Muttit.

– Nem, eladom a házat. Bérlek magamnak egy szobát az egyetem közelében.

– Azt nem teheted. Mi lesz akkor a Mutti holmijaival? Visszajön értük.

– Nem fog visszajönni! – ordította az apja, és felemelt tenyerével nagyot csapott az ajtófélfára. – Miért ver engem a sors egy idióta fiúval?

A gombóc Monty torkában egyre csak dagadt, duzzadt, nyomakodott a szájpadról felé. Megpróbálta visszanyelni, de csak egy puffanó hang jött ki a torkából, mint mikor a gesztenye héja felpattan.

– Ne haragudj. – Az apja előrenyúlva megfogta Monty karját. – Néha az az érzésem, hogy megőrülök.

– Papa...?

– Most már dolgoznom kell. A kiadóm megküldte a kefelevonatot. – Nagyot, akadozót sóhajtott, amitől a tüdeje sípolni kezdett.

– Nemsokára születésnapom lesz, papa. – Monty kényelmetlenül érezte magát, amiért erre emlékezteti az apját, de ki kellett mondania. Mert ha nem, akkor az is eltűnik. Mint minden más is az életében. S akkor örökre tizenegy éves marad.

– Tényleg? – Az apjának ráncokba szaladt a homloka, és még szorosabban fogta Monty karját. – És hány éves leszel?

– Tizenkettő.

– Tizenkettő? – visszhangozta az apja.

– Igen. Június tizenötödikén. – Monty szerette volna, ha az apja nem szorítja annyira. Már fájt.

– És mit szeretnél a születésnapodra?

– Egy új íjat és néhány nyílveesszőt kérnék. – Csönd lett. Monty hallotta, ahogy a levegő ki-be jár az apja orrán át. Tétován egyik lábáról a másikra állt. Egy kérdés motoszkált a fejében, muszáj volt megkérdeznie. Ott gubbasztott a nyelve hegyén. S aztán el is hagyta az ajkát. – Mutti hazajön a születésnapomra? – Az anyja még soha egyetlen születésnapot sem hagyott ki. Soha.

Az apja elengedte a kezét, sápadt arcát előntötte a vér.

– Nem jön vissza. Soha többé! Nem lesz itt a születésnapodon. Se karácsonykor. Se semmikor!

Monty visszahőkölt.

– Karácsonykor sem?

– Semmikor. És te sem írhatasz neki. Megtiltom!

Monty megpróbálta visszanyelni a gombócot a torkába, de ezúttal nem sikerült neki. Rémült zokogással tört ki belőle. Még mindig küzdött ellene, de könnyek gyülekeztek a szeme mögött, és a tüdejéből elfogyott minden levegő. Megfullad, ha

nem sír. Sarkon fordult, és felrohant a lépcsőn. Amikor felért, megállt, és lekiabált az apjának:

– De akkor hogy tudnék emlékezni rá? Hogy emlékezzek rá?

The Beuerberg Inn, Beuerberg
1912. május 30.

Drága Elisabeth!

Megjött a menzeszem! Nincs kis Lawrence baba.

Megkönnyebbültem, de ugyanakkor el is keseredtem. Lorenzo is csalódott volt, de most már beletörődött, és fel-alá lépked ruganyosan a hórihorgas alakjával a rémes, csupasz szobánkban (egy keresztfán vérző, hátborzongató Krisztus-kép alatt alszunk), és elszántan ismételve, hogy ezer évre fogja megváltoztatni ezt a világot. És komolyan hiszi, hogy így lesz.

Holnap indulunk Alfred házába.

Szerető húgod, Frieda

ÖTVENNÉGY

FRIEDA

Alfred Weber lakása a negyedik emeleten volt, ahonnan távoli, kékesfekete, hósipkás hegyekre lehetett látni, amelyek csak úgy aranylottak a délutáni napfényben. Frieda és Lorenzo a helyi Gasthausban reggeliztek mindennap, egy vadgesztenyefa alatt, amelynek rózsaszín virágszirmai a kávéjukba, a fekete kenyerekre és a vajtartóra hullottak. Reggeli után jó messzire felsétáltak a hegyekbe, vagy a völgyeket és a tengerparti erdőket járták. Egyik nap Lorenzót különös izgalomba hozták a vadvirágok, lehajolt, hogy alaposan szemügyre vehesse az útjukba kerülő példányokat.

– Mik azok az aranyló buborékok? – mutatta elbűvölten az érett birsalma színére emlékeztető, gömb alakú virágokat. – Ha nem tudod a nevüket, akkor majd kitalálunk egyet nekik. – Lecsúszott a partra, ahol nőttek a jádezőld folyó mentén. A kezében egy szál virággal tért vissza, és picit bókolva Friedának nyújtotta. – Ezt a virágot ezennel elnevezem Ajándék Aranyló Agglegénylámpásnak, és átnyújtom a királynőmnek.

Frieda elnevette magát.

– Tetszik a név. Pontosan olyanok, mint az arany lampionok. De minek kellenek a lámpások egy magányos agglegénynek?

– Mert az agglegények kedvét fel kell deríteni, és világolniuk kell, miközben álmaik asszonyát keresik.

Sétáltak tovább, kéz a kézben a páfrányok és alpesi rózsák

közt a folyóparton, ahol az Agglegénylámpások sárgállottak nagy foltokban a primulák és harangvirágok, fűzfák és fehér jegenyék között.

– Ezt nézd meg, Frieda. Nézd a porzóját. Nézd, milyen mohón nyúl az élet és a napfény után. Ezt te nevezd el.

Frieda megállt, és elnézte Lorenzo sápadt arcát, amit most pírral vont be az izgalom, és az újonnan megjelent szeplőket. Szeme ragyogó sugárzása mindent életre keltett és színekkel itatott át. Imádta, hogy képes meglátni a szépséget még a legszürkébb felhőkben, a leghitványabb gazban is. Előző nap egy barna naspolyát, keményet és éretlent hozott haza. De amikor Lorenzo Frieda ujját lassan végighúzta a gyümölcs bőrszerű, rücskös héján, Frieda hirtelen úgy érezte, mintha szárnyalna, amiért egyszerre ennyire különlegesnek tudott érzékelni valami hitvány dolgot.

– A Szerelmes Sirámhoz mit szólna?

– Túl szomorú. Nincs semmi elsiratnivaló ezen a gyönyörű kis szépségen. Vedd le a cipőd, és gyere, tapossunk bele a vízbe. – Lorenzo már fűzte is ki és húzta le elnyűtt cipőjét és viseltes zokniját. A lábfeje keskeny és fehér, a lábujjai itt-ott kicsit kivörösödtek. Frieda a láttukra a legszívesebben letérdelt volna a nedves földre, hogy a csókjaival borítsa őket. Annyi pátosz volt azokban a lábakban. De Lorenzo már a köveken lépkedett óvatosan.

– Erre gyere, ebbe a sekélybe. Itt nem olyan hideg a víz... Ó, és lélegezz mélyet! Érzed a vad borsmenta illatát? Mintha a mennyországba vezető emelkedőn járnánk.

– Egyenest az Alpokból jön bele a víz. A megolvadt hó. – Frieda lerúgta a cipőjét, lehúzta a harisnyáit, és hanyagul egy

ágra dobta őket.

Az elkövetkező egy órában a kis sekélyest taposták, aminek a vizét átmelegítette a nap, és szívták magukba az illatokat, amelyeket a szél felénk sodort. S amikor már kezdett megdermedni a lábuk, Frieda lehúzta a gyűrűit az ujjairól, és megkérte Lorenzót, hogy tartsa oda a lábát. Lorenzo engedelmesen az ölébe tette mindkettőt. Frieda lágyan megsimogatta görbe lábujjait, megcsókolta a sápadt lábfejeket, és a gyűrűivel felékesítette a lábujjakat.

– Olyanok a lábaid, mint két partra vetett hal – jegyezte meg nevetve. – De van bennük valami, amitől csak még jobban szeretlek. És most mártsd bele őket a vízbe, lássuk, hogy kelnek életre.

Lorenzo engedelmesen bedugta a lábát a tejeszöld vízbe. A felvert hullámok felnagyították és eltorzították a lábfeje képét, de az aranyon és a drágaköveken megcsillanó fényszikrák felragyogtatták a vizet.

– A te lábfejeid viszont pompásak, gömbölyűek és egészségesek. A nemesi lábad az én szegény nottinghami lábammal szemben.

Frieda a rózsaszín, gömbölyű lábával megbökte Lorenzo csontos lábfejét, és nevetve azt mondta:

– A világ összes ékszerét elcserélném a tyúkszemes lábadért. Gyere, vetkőzz le, és ússz egyet velem.

– Itt? – Lorenzo idegesen a térdét nyomkodta a tenyerével a feltekert nadrágszára fölött. – Meztelenül?

– Miért ne? Mi van, ha valamelyik paraszt meglát bennünket? Engem nem zavar, ha a harkályok nézik a mellemet. Minden nőnek ilyen van, ebben egyformák vagyunk.

– Frieda kibújt a ruhájából és az alsószoknyájából, levette térdig érő alsóját is. Aztán csak állt a sziklán, magasba emelt állal, ívbe görbített háttal, a bőre gyöngyházfénnyel csillogott.

– Rajta – sürgette a férfit. – Nem azért hagytam el Ernestet, hogy most te legyél prúd, Mr. Lawrence. – Azzal már bele is lépett a vízbe, majd továbbgázolt, levegő után kapkodva, ahogy a jéghideg víz már a combjáig ért, és a teste libabőrös lett. Visszanézett Lorenzóra, aki kapkodó, nyugtalan mozdulatokkal a nadrágját hajtogatta éppen, jobbra-balra tekingetve, törékeny, fehér testét meggörnyesztve.

– Te buta és szégyenlős alak... Meztelennek kell lenned! A sokktól fogod igazán érezni, milyen varázslatosan élő vagy. – Frieda feje elmerült a hideg vízben. Egy pillanattal később már Lorenzo is ott volt mellette, s fröcskölve, zihálva összegabalyodtak. A kezét megfogva Frieda mélyebbre húzta magával. Aztán átfonva a nyakát a karjával, azt kérdezte: – Nem érzed élőnek, elevennek magad?

– Ó, istenem, dehogynem! – Lorenzo kiszabadulva vizet kanalizott magára. – Megtisztultam! Ennek a halványzöld gleccsernek a vize teljesen megtisztított!

Megszáritkoztak a napon, és visszamentek a lakásba. Lorenzo összeütött egy íróasztalt a balkonon, ahonnan a búzamezőkre lehetett látni, amelyek ott húzódtak zölden fodorzódva le egészen a folyópartig. Lázasan és dühödten írt, mintha bozóttűz üldözné. Időnként megdörzsölgette az ujjait, és nézte az ökrös szekereket, az öszvérek húzta, sajttal megrakott szekereket, a gabonát cséplő asszonyokat. Aztán újra a tintába mártotta a tollát, és szántotta a papírt, gyűltek a szavak, a tolla alig tudott lépést tartani a gondolataival.

Aztán letette a tollat, és odahívta Friedát.

– Sosem tudtam, hogy az élet ilyen csodálatos, mennyei is lehet. De bebizonyítottam. Bebizonyítottam, hogy az élet sokkal szebb, mint az ember a legvadabb álmában elképzelhetné.

– Ó, drágám, és hogyan bizonyítottad ezt be? – Frieda kilépett az erkélyre, és kezét Lorenzo vállára téve érezte a csomókat és göböket az ujjáival.

– Félelmetesen boldog vagyok, királynőm, Méhkirálynőm. Szerelmesnek lenni a legnagyobb dolog, ami megtörténhet egy férfival, és én ezt el akarom mondani mindenkinek, minden agglegény barátomnak, mindenkinek.

Frieda szólásra nyitotta a száját, hogy elmondja Lorenzónak, még nem döntötte el, mit tegyen, hogy semmire sem képes a gyerekei nélkül. De a szavak a torkán akadtak.

– Tudod, napról napra és éjszakáról éjszakára jobban szeretlek. – Lorenzo hátradőlt, hagyta, hogy a vállai Frieda meleg kezébe simuljanak, a fejét puha hasán pihentette. – Ó, Frieda, mi lesz ennek a vége? Azt tudom, hogy egy életen át szeretni foglak, de mi lesz, ha Weekley mégsem enged szabadon?

– Ne gondoljunk erre, Lorenzo. Ma ne. – Aznap délután újabb levél érkezett Ernesttől, azt írta, hogy sosem fog beleegyezni a válásba. Frieda az ajtóban olvasta el, és egy szót sem szólt róla Lorenzónak. Tudta, hogy Ernest levelei mennyire feldühítik, és hogy mennyire nekikeseredik, amikor sírni látja a gyerekei után.

– Muszáj, hogy feleségül vegyelek, királynőm. – Lorenzo még mélyebben belefúrta a fejét Frieda hasába.

– Folytathatjuk így is, nem? – Frieda a hegycsúcsokat nézte. A

délelőtti derengést most aranyos barackszín váltotta fel.

– Én hiszek a házasságban, Queen Bee. Az akarom, hogy a feleségem légy. Nem szeretném, ha szemlesütve kellene járnod mások háza előtt, mert nem tartanak tiszteletre méltónak, mert bűnben élsz. Különben is, Ernest soha nem egyezne bele, hogy a gyerekeitek egy bukott nővel legyenek.

Frieda beletúrt Lorenzo hajába. Ő nem akart még egyszer feleség lenni. Úgy akart élni, mint Fanny zu Reventlow, a saját nevén, függetlenül. De a gyerekeit is akarta, és tudta, hogy Lorenzónak igaza van. Már nem a hócsipkés hegyeket nézte délen, Angliára gondolt. A kis fehér falun, a fehér templomon, az erdőkön és mezőkön túl Angliát látta, és megint a gyerekeire gondolt. Vajon mit csinálhatnak most? Monty sakkozik Ernesttel? Barby talán szép képeket rajzol Maude néni ámuló szeme láttára? Na és Elsa, vajon ő most mit csinálhat? Segít ennivalót főzni a nagyinak? Elsa mindig szívesen segédkezik... Lehet, hogy ő teríti meg az asztalt. És talán a londoni állatkerti kirándulásra gondolnak. Amit megígért nekik... Frieda szemét előntötték a könnyek.

Érezte, hogy Lorenzo megfogja a kezét.

– Nem engedhetjük, hogy Weekley tönkrementen bennünket. Egyszerűen nem engedhetjük. Olyan jó lesz az életünk együtt.

Frieda ellépett, nem akarta, hogy Lorenzo lássa a könnyeket a szemében.

– De otthont kell teremtenünk a gyerekeimnek.

Lorenzo a kezébe vette a tollát, és az ujjait rajta tartva, vékony csuklójával egy kört írt le a levegőben.

– Az emberi tapasztalás vadonjába szeretnék utazni veled az oldalamon, mint a feleségemmel. – Egy darabig hallgatott, aztán

a tolla hegyét a papírhoz érintette, és ott is tartotta, míg, mint a vér, a tinta ki nem áramlott a papírra.

Frieda, nagyokat pislogva, könnyes szemével a hegyek helyett ismét északot, Angliát látta maga előtt.

ÖTVENÖT

FRIEDA

– Csupán egy hét fájdalom és döntéskényszer nélkül –
könyörgött Lorenzo. – Egy hét, mondjuk, hogy mézeshetek.
Utána rendezzük a zűrzavart, és visszaszerezzenek a gyerekeket.

Frieda kiment a balkonra. A szürkület már sötétségbe hajlott,
odalent a harkályok neszeltek, és a szénégetők dalolástak
útban hazafelé.

– Rendben van, egy hét – szólt hátra a válla fölött. – Ígérem,
hogy közben nem fogok Ernestre, Angliára és a... – Ezt nem
tudta kimondani. De megpróbálja majd az elméje egy távoli
sarkába üzni őket, egyetlen hétre. – Aztán... az igazság az, drága
Lorenzo, hogy nagyon boldog vagyok veled. Nagyon boldog.

A férfi is kijött, odalépett mellé, és a sötétülő égen a Tejútra
mutatott.

– Nézd a Szíriuszt, a Nagy Kutyát! Látod, milyen zöldes
fénybe borít mindent, és hogy visszanéz rád...? Nézd! Most is
bennünket figyel.

Frieda mosolyogva átkarolta.

– Szerintem csak engem lát.

– Ah! Engem néz. Én csak az ég vadászának hívom.

– Ó, ez tetszik. Az ég vadásza. – Frieda ízlelgette a szavakat. Ez
volt az első alkalom, hogy valaki a csillagokat mutogatta neki,
és őt hirtelenjében elfogta a vágy, hogy egész éjszaka fenn
maradjon, bámulni a csillagokat, megtanulni a nevüket,

végigkövetni az útjukat az egész galaxison.

Megfogta Lorenzo kezét, és magával húzta.

– Gyere, menjünk le az erdőbe, a partra. Most!

Lorenzo nagy szemeket meresztett.

– Ahhoz már késő van. Már levettem a cipőmet.

– Nem, nincs késő. Gyere mezítláb. Mint én. Hanyatt fekve gyönyörködhetünk a csillagokban. – Frieda húzta magával, át a nappalin, a konyhán, ki az ajtón. A faluban csend honolt. A sötétség mint valami tintapalást borult a háztetőkre, a fákra, a hajladozó rozs- és gabonatóblákra.

– Fussunk, egészen az erdőig! – Frieda megmarkolta skarlátvörös ruháját, és felhúzta magasan a térde fölé, rózsaszínes talpa világított a sötétben.

– Hogy te mekkora gyerek vagy! – felelte Lorenzo. – Nem is látni ebben a sötétben, és a talpam cafatokra szakad!

– Én sokkal idősebb vagyok nálad! – kiáltott vissza Frieda, és futott, futott egyre gyorsabban a kivilágló ösvényen, ami a part menti erdőbe vezet. Egy bagoly repült el fölötte fehéren és némán, és valahonnan messziről Frieda hallotta a fájdalmas kiáltást, amikor egy állat csapdába esett. Megfordulva Lorenzót hívta. – Gyere! Tudok egy helyet, ahonnan az ágakon keresztül nézhetjük a te égi vadászodat.

Frieda futott a fák között, mezíttelen lába belesüppedt, kiemelkedett a talajra hullott nedves és pépes levelek közül. Most először, amióta eljött Angliából, érezte meg a szabadságot, amire mindig is vágyott. Mérhetetlen jókedv áradt el benne, olyannyira, hogy pár pillanatra még Lorenzóról is megfeledkezett; olyan érzése volt, mintha egyes-egyedül volna a világon. A levegő ki-be áramlott a testébe, gomba és feketeföld

illatával terhesen, szellő lebegtette a haját.

– Kapok levegőt – dudorászta. – Kapok levegőt!

Lorenzo káromkodott mögötte, ágak reccsentek, levelek zizegtek, ahogy nyomakodott előre.

– Semmit sem látok ebben a sötétségben – mondta, amikor megjelent, egyik kezét a mellkasára szorítva, sűrűn pislogva.

– A földön akarok feküdni, a holdfényben – jelentette ki Frieda, és már le is huppant a földre, és a gerincét és a fenekét mélyen belesüllyesztette az avarba. – Így kell élnem! És most mesélj a csillagokról.

Lorenzo lassan, óvatosan mellé telepedett.

– A sár és a menny között vagyunk – mormolta. Felmutatott az égre. – Nézd! Kövesd az ujjam. Az ott a Göncöl.

Frieda a tovaúszó csillagokat csodálta a hatalmasan és féhéren világló, óriási, opálos gyöngyre emlékeztető hold fényében. Lorenzo felé fordulva a fejét a mellére hajtotta. Az arca alatt, mint egy dugattyú, zakatolt Lorenzo szíve, aki most lejjebb araszolva, a szájával megkereste az övét, és úgy csókolta, ahogy korábban még senki sem. Hol hevesen, hol lágyan, majd vad elszánással kalandozott a nyelve Frieda szájpادلásán, az ujjai a haját borzolták, a nyakát, a ruhája gombjait cirógatták, majd visszatértek a hajához.

Frieda aztán azt súgta a fülébe:

– Takarj be levelekkel! Mint egy növényt, hogy úgy érezhessem magam, mintha egy pitypang gyökere volnék.

Lorenzo engedelmesen nagy marék leveleket és földet halmozott óvatosan Frieda testére, és elegyengette, ahogy a gyerekeket szokták homokba temetni a tengerparton. A nő, amikor már a csontjaiban kezdte érezni a nedvességet,

felpattant a levéltakaró alól, csak úgy röpködtek szerteszéjjel a rögök a levegőbe, míg ő jóízűen kacagott.

– Na, most, hogy már tudom, milyen egy virág gyökerének lenni, inkább magam lennék újra.

Lorenzo magához ölelte, majd Frieda haját felemelve a nyakát kezdte csókolgatni.

– Az anyámat leszámítva még soha senkit nem szerettem. Nem tudtam, hogy képes lennék rá... De téged egyre jobban szeretlek.

– Szeretném, ha ezt mindennap elmondanád nekem. – Frieda egy darabig komoran hallgatott. Hozzá még soha senki nem beszélt így, mint Lorenzo Otto óta. Nem emlékezett, hogy Ernest valaha is megtette volna. – Elmondod majd nekem naponta?

– Nem – felelte Lorenzo. – Nem tudnám. Ebben angol vagyok. De azt tudom, hogy a közös életünk gazdag lesz, semmi más, csak gazdag. – Lorenzo Frieda haját simogatta, és közben halott leveleket és apró faágacskákat szedegetett ki belőle, és a földre dobta. – Ha az anyám még élne, sosem szerettem volna beléd. Mert ő nem engedett volna el.

A fák levelei susogtak a szélben. Frieda nem akart Lorenzo anyjára, a múltra vagy Angliára gondolni. Egy hét nászutat ígért, ezért most az ujját Lorenzo szájára téve azt mondta:

– Ha beljebb megyünk az erdőbe, van ott egy vadászles. Arról átmászhatnánk egy fára, és ott alhatnánk. Kiskoromban sokat aludtam fák tetején.

– Tényleg? – Lorenzo a ruháik után nyúlt, amit korábban gondosan halomba hajtogatott.

– A ruhák nem kellenek – szólt rá Frieda ellentmondást nem tűrően. – Odavezetlek.

– Na de... – Lorenzo döbbenten nézett rá. – Mi lesz, ha...

– Kapj el! – Frieda felpattanva nekiiramodott, és futott egyre mélyebbre az erdőbe, félrehajlítgatva a faágakat és a magasból lecsüngő borostyánindákat. Hallotta, hogy Lorenzo hitetlenkedve, nevetgélve ott ugrabugrál a háta mögött.

A magaslesre felhágva átültek egy fa vastag ágaira, onnan lógatták alá a lábukat, éjjeli pillangók ütköztek neki vakon.

– Láttad már, hogyan bontanak leveleket a bükkfák? Mintha alig tudnák kivárni a tavaszt, mindenkit megelőzve – magyarázta Lorenzo.

– Nem – felelte Frieda jót mulatva. – De most látni fogom.

– Én is így érzek veled kapcsolatban. Különleges tehetséged van az élethez.

Frieda elmosolyodott.

– Otto Gross mondta ezt mindig nekem. – Egy hirtelen gondolat jutott eszébe, és oldalról Lorenzóra pillantva azt mondta: – El kellene olvasnod Otto hozzám írt leveleit. Olyanok, mint a szentírás. A szerelem manifesztumai.

– Már elolvastam őket – válaszolta erre Lorenzo könnyedén.

– Minden szívnek joga van a maga titkaihoz, de te elől hagytad őket nekem, hogy elolvassam... nem emlékszel?

– Igen? Lehet, hogy így volt. – Frieda kihallotta a vágyódást a saját hangjából, és azon tűnődött, azután a Mrs. Ernest Weekley iránt vágyódik-e, aki tele volt titkokkal és titokzatossággal – ez már a múlté. Ó, de egy titka még így is megmaradt, jutott eszébe. Nagyokat pislogott, hogy ne gondoljon rá, és a fejét Lorenzo vállára hajtotta. – Bár így maradhatnánk örökre, örökre.

– Maradhatunk – vágta rá Lorenzo. – Maradhatunk.

Ott érezte az ajkait az arcán, és az ujjai, puhán és édesen, mezítelen vállán kalandoztak. Ebben a pillanatban közelebb érezte magát hozzá, mint korábban bármikor, és ez a meghittség egyre mélyebb és mélyebb, egyre erősebb lett, erősebb, mint amit valaha bárkivel is érzett.

Lorenzo a távolba mutatott, ahol halovány fénycsík jelent meg az ég alján.

– Odanézz! Almazöld hajnal ébred a horizonton.

Frieda elmosolyodott.

– Szeretem a szavaidat, Lorenzo. Tele vagy poézissel. Nem hiszem, hogy valaha is osztózni akarnék rajtad bárkivel. Magamnak akarom az egészet.

– Igazán?

– Magamnak és a gyerekeknek – mondta Frieda, és a hangja megújult reményről árulkodott. – Hogy mennyire fogják imádni, ha a holdfényes erdőben sétálhatnak, és a lábukat lógatva egy fáról, a szép szavaidat hallgathatják...

Lorenzo a fejük fölé feketén, zölden tornyosuló ágakat nézte révedten.

– A hold... egy arany szírom... A szeme zöld... mint a kibomló virágok.

A levelek susogtak a csöndben.

ÖTVENHAT

FRIEDA

Pár nappal később arra ébredt, hogy Lorenzo ágya üres, a lepedő az ő felén gondosan aláhajtva a matracnak, a takaró elsimítva. Mosolyogva nyújtózott egyet. Lorenzo ötlete volt, hogy egyetlen levelet se bontsanak fel a „nászútjukon”, ahogy ő nevezte, és ettől sokkal vidámabbnak és boldogabbnak érezte magát. Már öt napja, hogy Lorenzo Ernest gyűlölködő, döntésképtelenségről árulkodó leveleit felbontás nélkül rendre elzárta. S valahogy neki is sikerült lecsendesítenie magában a belső harcot, ami megmételyezte a megelőző heteket. De holnap majd előveszi és felbontja Ernest leveleit. Titokban azt remélte, hogy az egyikben Ernest mégiscsak azt írja, hogy viheti a gyerekeket, ez a remény tartotta életben egész héten.

A takarót lerúgva magáról, elnevette magát. Előző este is az erdőben jártak, az ágy tele volt száraz levelekkel, földdel és egy hosszú, fehér tollat is észrevett, amit Lorenzo talált az erdőben, és amit a fanszörzetébe tűzött. Frieda most feldobta, majd elkapta, ekkor rontott be a szobába Lorenzo egy halom papírral, jegyzetfüzettel és rózsaszirmokkal.

– Nem tudtam aludni, Queen Bee, egy szemhunyasnyit sem.
– A papírlapokat az ágyra dobta. Rózsaszirmok, rózsaszínek, fehérek és sárgák hullottak a hajából, peregtek alá a válláról. –
Bújj vissza az ágyba, és olvasd el, jó?

Frieda leakasztotta az ajtón, egy szögön lógó, kék köntösét, és

belebújt.

– Mik ezek?

– Versek, novellák, esszék és különféle történetek. Úgy érzem... – A megfelelő szó után kutatva elhallgatott.

– Megszállt az ihlet? – segített Frieda. Mert feltűnt neki, milyen mániákussá, elevenné lett mostanában. Lázasan energiával dolgozott, mintha a teste alig tudna lépést tartani a gondolataival, és mintha a tolla lélekszakadva igyekezne papírra vetni a belőle csillapítatlanul áradó gondolatokat.

– Az erdő tegnap meg az előtt... Pontosan így akarok élni, Queen Bee.

Frieda elnevette magát.

– Egy érdes törzsű fán, a hidegben aludni?

– A nyers valóságon átbukdácsolni szabadon, szabadon! Kööttségek nélkül. – Lorenzo marokszám húzta elő kopott zsebeiből a rózsaszirmokat, és szórta az ágyra.

– Vagyis nem muszáj összeházasodnunk? – Frieda visszamászott az ágyba. Az összenyomódott rózsaszirmok nehéz és átható illattal töltötték meg a szobát.

– Természetesen tisztességben és házasságban kell élnünk – válaszolta erre Lorenzo szárazon. – Te csak olvass, én meg készítek neked reggelit.

Frieda olvasni kezdte a verseket – mind őszinte és szívből jövő –, a vázlatokat, ötleteket. A tollat csak akkor vette a kezébe, amikor eljutott egy cím nélküli történethez. Róla szólt minden, a versek, a megírandó történetek, de ebben Lorenzo szó szerint idézte a szavait, az ő szavait, amiket egy héttel korábban mondott. Hogy volt képes ilyen pontosan felidézni? Fogta a tollat, belemártotta a tintába, és kezdte kihúzogatni azokat a

szavakat, amelyeket nem talált helyesnek, amelyek mégsem az ő szavainak tűntek.

Annyira belemélyedt, hogy meg sem hallotta a postásfiú biciklijének csöngését, se azt, amikor hangosan kopogtatott az ajtón. Amikor Lorenzo megjelent egy csomaggal a kezében, felnézett.

– Megegyeztünk, hogy ezen a héten nem bontunk postát.

– Ez a kéziratom. A kiadótól. – Lorenzo hangja feszült volt, és bizonytalanságról árulkodott.

– Talán csak némi javítást akarnak – mondta Frieda vidáman.

– Te magad mondtad, hogy az egyik legjobb könyved.

– Az is. Piszok jó könyv.

– Akkor hát nyisd ki. És mondd meg nekik, hogy meg akarod változtatni a címét arra, amit én javasoltam. A *Paul Morel* ostoba cím. Az enyém sokkal jobb. *Szülők és szeretők*. Sokkal jobb.

Lorenzo kioldotta a kötözőzsinórt, és gondosan feltekerte, mielőtt bontogatni kezdte a barna csomagolópapírt.

– Tépd fel! Miért kell minden fecni papírt és madzagot megőrizned? – sóhajtott Frieda bosszúsan. Szükségük volt a pénzre, amit a *Paul Morel* hoz, ő meg itt vacakol a zsineggel.

Lorenzo félretette a vaskos kéziratot, és olvasni kezdte a levelet, ami vele érkezett. Frieda figyelte, ahogy a vér kiszökik az arcából, majd a hirtelen düh újra pirosra festi.

– Mi az, Lorenzo? Majd én segítek kijavítani...

De Lorenzo nem válaszolt. Aztán odadobta a levelet az ágyra, és beleöklözött a levegőbe.

– Átkozott, gerinctelen disznók! Mocskos, aljas, nyomorult, nyavalyás rohadékok! – Egyre sebesebben öklözött. –

Nyavalyás, nyálcsorgató, teszetosza, béna, életképtelen, rohadt angolok! – Azzal kiviharzott a szobából, és olyan erővel csapta be maga mögött az ajtót, hogy a zsalugáterek az ablakokon a falaknak csapódtak.

Frieda még messziről is hallotta a szavait.

– Mindenki másnál jobb dolgokat írok Angliában. Ez egy remek regény... Piszok jó regény... hogy rohadnának meg azok a nyúl szívű, beszari disznók... Rohadjanak meg a pokolban...

Frieda a kezébe vette Mr. William Heinemann levelét, átfutotta. *„Az ön regénye nélkülözi az egységet, ami nélkül nem tartható fenn az olvasók érdeklődése... egyetlenegy szereplőjével sem érez együtt... nincs benne a kellő perspektíva... kénytelenek vagyunk elutasítani.”*

Frieda a tenyerébe fogta a fejét. Ha Lorenzo nem tudja eladni ezt a regényét, akkor mit fognak enni? Hogyan etetik, ruházzák a gyerekeket? A verseskötetét csupán pár százan vették meg. Abból még egy háziállatot sem lehet táplálni.

Lorenzo robbant be a szobába, ellilult fejjel.

– Kelj fel. A mézeshetünknek vége.

– Jól van – csillapította Frieda. – Én is segítek. Együtt megcsináljuk.

Lorenzo egy halom levelet dobott oda neki.

– Ezek a vérlázító levelek meg neked jöttek, attól a szörnyeteg, gonosz férjedtől.

– Hová mész? Nem hagyhatod, hogy egyedül olvassam el ezeket – könyörgött Frieda, de Lorenzo kimasírozott a szobából. Férje levelei agonizáló hangvételiűek, ellentmondásosak, gyakran döbbenetesen brutálisak voltak. A keze máris remegett, a szája kiszáradt.

Lorenzo válasza már a lépcsőről érkezett, tisztán és magabiztosan.

– Megyek, és átírom a piszok jó regényemet még piszokul jobbra.

Alfred Weber professzornál, Icking, München közelében
1912. június 28.

Kedves Ernest!

Köszönöm, hogy felajánlottad, visszafogadsz feleségedül, és hogy felajánlottál egy londoni lakást nekem. De mert az ajánlataid naponta változnak, nem tudom, hogyan reagálhatnék rájuk. Mindazonáltal a rengeteg feltétel, amit kikötsz, ellehetetleníti, hogy elfogadjam az ajánlataidat.

Azt követeled, hogy mondjak le Mr. Lawrence-ről. Nem tudok. Mindenben rám támaszkodik. Azt mondja, belehalna, ha elhagynám. S mindörökre elveszítené a géniusát.

Szeretném az iskolaszünetet Montyval, Elsával és Barbyval tölteni, minden évben, amennyi ideig csak ők szeretnék. Rettenetesen hiányoznak, remélem, beleegyezel. Nem nagy kérdés, és a gyerekeknek ismerniük kell az anyjukat.

Frieda

Alfred Weber professzornál, Icking, München közelében
1912. július 1.

Drága Elisabeth!

Már nem sokáig tudom elviselni mindezt! Tegnap este csak ültem,

és a padlóba vertem a fejem újra meg újra, annyira, de annyira el voltam keseredve. Távol lenni a gyerekektől olyan, mintha a húst marcangolnák elevenen az ember csontjairól. Próbálok nem gondolni rájuk, és néhány napig (amit Lorenzo a mézeshetünknek nevezett) sikerült is, de most újra visszatért a fájdalom, és sokkal marcangolóbb és gyötrelmesebb, mint korábban.

Igazából azt nem értem, drága Elisabeth, hogy miért kell olyan sok embernek szenvednie azért, hogy én élhessek. Neked megvan a saját életed, és senkinek sem kell megszenvednie érte. Azért, hogy én élhessek, miért kell másoknak szenvedniük? Meg azért, hogy Lorenzo élhessen?

Ernest továbbra sem akarja megérteni, hogy miért hagytam el. Pedig ha ismerne, az igazi énemet ismerné, és nem azt a Mrs. Hóvirág Weekley-t, akit kitalált magának, akkor sokkal elnézőbb, sokkal együttérzőbb lehetne.

Így aztán másképp próbálok közelíteni hozzá. Elküldtem neki Otto Gross leveleit, hogy kiderüljön számára, valójában ki is vagyok, hogy milyen az őszinte és valóságos Frieda. Képzelheted, olyan volt, mintha a kitépett szívemet zártam volna bele egy borítékba. Öt éven át azok a levelek erősítették meg engem abban, aki és ami vagyok! De mi más választásom maradt? Ha Ernest megtudja, hogy doktor Gross váltotta ki bennem a változást, és nem azért lettem más, mert belőle hiányzik valami, akkor talán együttérzőbb lesz.

És most postára adom neki az Anna Karenina egy példányát. Talán ha elolvassa, könnyőreletesebb és toleránsabb lesz. Talán belátja, semmi szégyellnivaló sincs abban, ha az embert megcsalják. Talán azt is megérti, milyen következményekkel járhat, ha nem egyezik bele a válásba.

Alfred szeretné visszakapni a lakását, ezért Lorenzóval úgy döntöttünk, hogy átgyalogolunk Olaszországba, a Garda-tóhoz. Én meg megpróbálok elfelejteni minden nyomorúságot, amit okoztam. Talán az út során kitisztul annyira a fejem, hogy helyes döntést tudjak hozni. Valahányszor a gyerekeimre gondolok, sírva fakadok, de rejtegetnem kell a könnyeimet Lorenzo előtt, mert nagyon dühös lesz tőlük. Tegnap rám csapta az ajtót, és azt kiabálta: „Nem vagyok képes még több nyomorúságot elviselni.”

Azt ígérte, hogy otthont teremt nekünk (egy földi paradicsomot, ahogy gyönyörűen megfogalmazta), de ahogy múlik az idő, látnom kell, hogy milyen elhamarkodott volt ez az ígélet. Kezdem megismerni Lorenzo egy másik oldalát is. Teljesen magának akar. S hiába ígérte, azt hiszem, mégsem azt akarja, hogy együtt éljünk a gyerekeimmel.

A te boldogtalan húgod, Frieda

P. S. Azt hallom, hogy újabban Frau Jaffe-Richthofennek hívod magad. Nagyon emancipált. Magam is nagyon vágyom a saját nevem után, egyre inkább. Néha, amikor Lorenzo felbosszant, a kezembe veszem a mama egyik címeres fejléces levélpapírját (adott egy csomaggal nekem, és Lorenzo előszeretettel használja!), és teleírom azzal, hogy Frieda von Richthofen bárónő vagyok. Biztosan ostobának gondolsz. De téged nem kényszerítenek arra, hogy Mrs. Lawrence legyél!

ÖTVENHÉT

ERNEST

A kertészkedés volt az egyetlen dolog, ami lecsillapította. Nem, nem is a kertészkedés, hanem az ásás. Az áldatlan hetek örülete már elmúlt. Azok a napok, amikor Monty rémulten, megvetően nézett rá. Azok a napok, amikor örökösen a kések, a metszőollók élén meg a borotváján húzogatta a mutatóujját. Azok a napok, amikor a pajtában arzén és karbolsav után kutakodott. Most már tudta, hogy nem szabad meghalnia. Élnie kell. A gyerekeiért. Az ő gyerekeiért.

A szavak románca megjelent, és egy éjszaka leforgása alatt szenzációt keltett (a kiadó szavai voltak ezek, nem az övé), de őt már nem érdekelte. Az egyik álmatlan éjszakán, amikor még elhatalmasodott rajta az örület, tüzet gyújtott a kandallóban, és elégette a tiszteletpéldányokat, amiket a kiadójától kapott, kiszaggatta a lapokat a gerincből, csíkokra tépkedte az oldalakat, úgy dobta a lángok közé. Közben istenkáromló szitkok hagyták el a száját, ami egyszerre borzasztotta el és nyugtatta meg. Amikor már a lángok hamuvá szelídültek, azt kérdezgette magától, hová lett az a férfi, akinek egykor gondolta magát, hová az élet, amit elképzelt magának, a cambridge-i professzori álomállás? Hová lett az az ember?

Az örület ugyan elmúlt, de a keserűség és a megalázottság érzete vele maradt, állandó harcban a szerelemmel, ami nem akart múlni. Fel nem foghatta, miért szereti még mindig. Hogy

miért szereti most még jobban. Frieda megcsalta és félrevezette. Megalázta és megszégyenítette. Időnként mégis kétségbeesett szerelmet érzett iránta. Ilyenkor megalázkodó leveleket írt neki, könyörgött, hogy térjen vissza hozzá. Utána aztán meggyűlölte magát, megvetette a saját gyöngeségét. Majd Friedát vetette meg, amiért ilyen gyöngé, semmi emberré tette. Ettől aztán csillapíthatatlan harag lett úrrá rajta. S feladott egy újabb levelet, azzal, hogy soha többé nem akarja látni, hogy soha többé nem láthatja a gyerekeket, hogy soha nem egyezik bele a válásba.

Jobban szeretett odakint lenni a kertben, ahol Friedának nem volt nyoma. Ahol áshatott kedvére. A házban szerteszét Frieda holmija, az illata, jelenvoltsága emlékei. A levegőben érződött a cigarettafüstje, a parfümje, a szappanjának illata. Néha még a cipőit is az orrához szorította, hogy beszippantsa lábának illatát. Máskor valamelyik kalapját vette kézbe, hogy érezze rajta a haja illatát. De aztán, elszégyellve magát, kirohant a kertbe, és ásni kezdett.

Olykor-olykor megérezte a saját szagát, a felforgatott föld illata keveredett benne a szenvedés és elhagyatottság bűzével. S azon ritka alkalmakkor, amikor Monty mellette állt, a fián is valami hasonló szagot érzett. Ekkor döntött a takarításról. Össze kellett készítenie mindent a költözésre. Rakodókat várt, hogy a bútorokat Londonba vigyék, de mert minden idejét az ásás foglalta le, semmi sem volt összepakolva. Az ásót belevágta a földbe, ő meg bement a mosogatóhelyiségbe. Talált ott vödöröt, egy doboz szódát, rongyot, és már épp vissza akart menni a konyhába, amikor észrevette, hogy Monty ingei és hálóingei lógnak a fregolin a plafonról. Meglepetten pislogott. A jelek

szerint Monty mosott magára. A szobalány volt az egyetlen szolgáló, aki még hozzájuk járt, de már ő sem volt itt jó pár napja. Azt mondta, beteg. Ernest nem hitte el. De mit mondhatott volna? Senki sem akart már neki dolgozni. A foltos és pecsétetes lepedőt nézve lelki szemei előtt váratlanul a vörös hajú diákja és zöld szemű felesége jelent meg, paráználkodva. Sokadszorra.

Visszament a konyhába, és olvasni kezdte a szóda dobozára írt használati utasításokat. De a betűk ugrándoztak, összefolytak a szeme előtt, képtelen volt koncentrálni. Nem látott mást, csak Friedát és azt a visszataszító férfit, ahogy csókolóznak, paráználkodnak. A nyelvüket ledugták egymás torkán és végigfuttatták egymás testén. Amikor ezek a képek támadtak, Ernest csupán egyetlen dolgot tehetett, amit most is: a karját a szájához emelte, és harapta. Egyre erősebben és erősebben. Addig harapta, mígnem a fájdalom már elviselhetetlenné nem lett. Akkor megnézte a lila harapásnyomokat, és bólintott, elégedetten. Egyik ilyen alkalommal a vére is kiserkent, és Monty megkérdezte tőle, miért van kötés a karján. Azt mondta a fiának, hogy véletlenül rálöttyintette a forró kávé a karjára, mire Monty együttérzően a fejét ingatta.

Öntött a szódából egy tálba, hozzá forró vizet, és addig kavargatta egy fakanállal, míg el nem olvadt. Majd ő eltünteti a felesége szagát a házból. Eltüntet minden nyomot. Belemártotta a rongyot a vízbe, majd kicsavarta. Először lemos mindent, amit a felesége érintett, a zongorát, az ajtókilincset, a villanykapcsolókat, a csapokat és belül a cipőit.

Még egyet csavart a rongyon, amikor megszólalt a csengő. A hivalkodó, ólomüveg betétes bejárati ajtó felé kapta a fejét.

Senkit sem akart látni, ahogy azt sem, hogy bárki is lássa őt. Már így is elsírta magát Kipping professzor felesége jelenlétében. Újra megszólalt a csengő. Ernest csupán a körvonalait látta egy egyenruhás alaknak, aki a postás lehetett. Nagyot dobbant a szíve. Frieda írt, és megbocsátásért könyörög.

Ernest csupán résnyire nyitotta az ajtót, azon kémlelt ki. A postásfiú egy csomagot és egy levelet nyomott a kezébe, vidáman intett, és már kerekedett is tovább a biciklijével. Az ő kézírása volt. A csomagon is, meg a levélen is. Vissza akar jönni hozzá... Megelégette a nélkülözést, és most vissza akar jönni hozzá. Hála istennek, hogy még nem fogott hozzá a takarításhoz.

Ernest a postával a kezében bement a dolgozószobájába, elővette a levélnyitót, és felbontotta a borítékot. Előbb a megbocsátásért esdeklő levelet olvassa el, aztán jöhet a csomag. Frieda talán még gratulál is a könyve sikeréhez. *A szavak románca* káprázatos sikerének híre talán eljutott Németországba is.

Legnagyobb meglepetésére levelek hullottak ki a borítékból. Kicsikre összehajtogatva. Keskeny, lila szalaggal átkötve. Ráncba szaladt a homloka. Valahogy ismerősnek tetszett a szalag, émelyegni kezdett. A legtöbbjükön olyan a kézírás, amit még sohasem látott, sohasem ismert. Kusza, cirkalmas, szaggatott sorok, reszketeg hurkok. S mély árkok a papíron, ahol a tollhegy lyukat ütött. Lelassult a pulzusa. Ő már látta ezeket a leveleket korábban. Öt évvel korábban. Vagyis ez nem az a bűnbánó levél, amit remélt. Frieda kézírásával csupán két sor érkezett.

Segíteni szeretnék, hogy megérts, ezért elküldöm neked ezeket a

leveleket, amiket a régi szeretőmtől, doktor Otto Grosstól kaptam. Kérlek, próbáld megérteni, ki is vagyok.

Ernest újra elolvasta. Az agyában skarlátvörös szikrák pattogtak. A szíve hevesen zakatolt a bordái alatt. Száguldott a vér kitágult ereiben. A pipája után nyúlt. Meg kell nyugtatnia magát. Megtalálta a dohányzacskót, de az ujjai annyira remegtek, hogy képtelen volt megtömni a pipáját. Nem olvassa el ezeket, egyenest a tűzbe hajítja valamennyit. Nem, inkább továbbküldi annak a mocskos, bugris Lawrence-nek.

De hirtelen eszébe jutott a csomag. Még mindig ott feküdt az íróasztalán. Vett egy mély lélegzetet, átvágta a zsineget, és kibontotta a barna papírt. Az *Anna Karenina* egy példánya volt. Egy rövidke üzenettel:

„Könyörgök, olvasd el, hogy lásd, milyen rettenetes dolog történt Annával, miután Karenin báró elutasította a válást. Könyörgök, engedd látnom a gyerekeket.”

Minden érzés kiszáradt Ernestben. Hideg ürességet érzett belül, szakadozott gondolatfoszlányokat látott, és mérhetetlen űrt, amit majd az elkövetkező napok fognak hozni. Furcsa módon történt. Az egyik pillanatban még őrvongott a dühtől. A következőben már kiüresedett, érzéketlenné lett. Majd újabb két perc múltán megint a sírás fojtogatta, Frieda visszatértéért rimánkodott, arra vágyva, hogy fejét a vállára hajthassa, és elfelejthessen mindent, ami történt.

Fogta a könyvet, hogy az üres kandallóba hajítsa. Ellesz ott addig, míg újra tüzet gyújt benne. Vagy talán mindjárt tüzet is rak, és elégeti a könyvet meg a nevetséges leveleket. De amikor oda akarta dobni, valami kihullott a lapok közül, és a földre esett.

Ernest lehajolt, felvette. Egy másik levél volt. De nem Frieda kézírásával, és nem is annak a mániás német doktornak a firkálmánya. Elbizonytalanodott. A homloka ráncba szaladt. Ezt a kézírást ismerte. Nagyon is jól ismerte. Minden évben látta azon a kísérőkártyán, ami Barby pazar születésnap ajándékához volt tűzve, és megcímezve ugyanazzal a kézírással. Na de mit keres William Dowson levele Frieda *Anna Kareninájában*? Az ő régi barátja, Dowson... Már hónapok óta nem találkoztak, nagyon elfoglalt volt a csipkeüzemek vásárlásával és eladásával. Mrs. Dowson meg örökösen vonulgatott és kampányolt... Egy régi üzenet lehet, ami beragadt a lapok közé. Váratlanul előtörték az érzelmek Dowson iránt. Talán fel kellene keresnie valamelyik nap, találkozni vele, elmondani neki mindent. Eladni a méltósága maradékát egy baráti vállveregetésért, egy együttérzően hallgató fülért.

Ernest kihajtogatta a papírt, és kővé vált. „*Ha már el akarsz szökni, akkor miért nem velem?*”

Alatta Dowson aláírása: *William*. Ennek az egyetlen szónak az intimitása mindent elárult Ernestnek.

Döbrent, hitetlenkedő csöndben ült, a pillantása a lila szalaggal átkötött levelekről a cédulára tévedt, és vissza. Ki ez a nő? Miféle asszony az, akivel együtt élt tizenhárom évig? Milyen asszony szarvazza fel a férjét a család barátjával, a saját lánya keresztapjával? A tenyerébe temette az arcát. Hányan voltak még? Kipping professzor? Edgar Jaffe? Hány barátjukkal feküdt még le a felesége? Kétségtelenül nevetség tárgya egész Nottinghamban, a megye felszarvazottja. A torka és az ajka kiszáradt. A tüdeje összepréselődött, a szíve elszorult, mintha

mérgezzömörce-indák fojtogatnák. Frieda idegen nő lett a számára. Sohasem ismerte. Olyan heves zokogás szorította el a torkát, hogy levegőt sem kapott. Az íróasztalán keresgélt boríték után. Elküldi Dowson céduláját annak a disznó Lawrence-nek. Hogy lássa, milyen nő az az asszony. Le akarta nyálazni a borítékot, de a nyelve kiszáradt, kicserepesedett. Így hát az asztalra borulva sírva fakadt. Addig sírt, míg már semmi sem maradt benne. Se düh, se fájdalom, se megalázottság, se gyűlölet, se szeretet. Sírt, míg kopogtatást nem hallott. Nem akarta látni Montyt. Nem tudott volna a szemébe nézni. Nem akarta, hogy Monty így lássa, kivörösödött, karikás szemmel, pattanásig feszült hangszálakkal, hogy megszólalni sem tudott.

– Papa! Papa!

Ernest nem mozdult. Meg akarta kérni Montyt, hogy hagyja békén, de a nyelve megbénult. Felemelte a fejét, és az ablakon át a fákat nézte. A zöld levelek lehullottak, mintha nem bírták volna elviselni a gyásza és szégyene súlyát. Visszahajtotta a fejét az asztalra, és lehunyta a szemét. Újrakezdődött a kitartó kopogtatás az ajtón, először halkán, aztán egyre hangosabban.

– Papa! Odabent vagy?

Ernest lassan szóra nyitotta a száját.

– Most nem alkalmas – nyögte rekedten.

– Ma van a születésnapom. Vettem tortát a Mikadóban. Papa! Odabent vagy?

ÖTVENNYOLC

BARBY

Monty érkezett először. Aztán a dobozok, százával, bennük a cserépedények, evőeszközök, függönyök, ruhák és könyvek a nottinghami házból.

– Hová fér el ez a rengeteg holmi? – tudakolta Maude néni vörös kezét tördelve, ahogy a dobozokat leszedték a kocsiról, és bevitték a házba.

Egy héttel később jöttek a bútorok, székek, asztalok, szekrények, ágyak. A Well Walk 40. minden helyisége bútorokkal telt meg. Ládák sorakoztak a falak mentén, a nyolc lakónak be kellett húznia a hasát, amikor át akartak csusszanni közöttük. Hátrálniuk, várniuk, manőverezniük kellett, ha el akartak menni egymás mellett, vagy ki akartak jutni a házból. A nagyi egércsapdákat rakosgatott le a ládák közé, de elfelejtette, melyikhez tett, így aztán oszladozó egérhullaszag és milliónyi légy fokozta a háztartás kakofóniáját.

S a nyári hőségben elszabadultak az indulatok, így aztán Monty, Elsa és Barby minden alkalmat megragadtak, hogy elszökjenek a templomba. A lilium és frissen keményített reverendák illatával terhes hűvösben, a csöndben, a máriaüvegeken át beszűrődő, színes háromszögek látványában, a hatalmas, tátongó térben nyugalmat leltek. Ráadásul, amikor az apjuk megjelent péntek esténként, mosolyogva hallgatta, amikor beszámoltak neki arról, hogy

milyen sűrűn járnak templomba. Fura mosoly volt ez az arcán, de mégiscsak mosoly.

Elsa és Barby már nem kérdezték, hogy mikor jön haza az anyjuk. Maude néni azt mondta nekik, hogy beteg, és jön, ha majd meggyógyult. Montynak szinte állandóan fájt a gyomra, de nem szólt egy szót sem. S ha a húgai őt kérdezték, ő csak a fejét rázta, és azt mondta, hogy a Mutti még mindig Németországban van.

– De miért nem ír? – kérdezte Barby, amikor Monty megérkezett Londonba.

– Gondolom, mert ahhoz is beteg – felelte Monty. És mert mindjárt kétrét görnyedt a gyomorgörcstől, le kellett feküdnie a hálósobában, amin az apjukkal és George bácsival osztozott.

Egyik péntek este, amikor Ernest megérkezett Nottinghamból, azt kérte, hogy a gyerekek és Maude néni menjenek át vele a dobozokkal zsúfolt nappaliba. Óvatosan leereszkedett az egyik karosszékbe, Maude néni meg a három gyerek a kanapén szorongott. Nagyi, mint egy kövér, fekete pók, az ajtóban leskelődött.

– Vettem egy új házat magunknak. Egy sokkal nagyobbat... Kerttel. Chiswickben, a Temze partján. – Szünetet tartott, majd megköszönte a torkát. – Jövő héten költözünk.

– Muttinak tetszeni fog? – kérdezte Barby.

– Elsa és Barby egy szobában lesznek, Monty külön szobát kap. Felveszek egy szakácsnőt, így kevesebb dolga lesz a nagyanyátoknak és Maude néninek.

– Maude néni és nagyi is velünk jönnek az új házba? – kérdezte Barby meglepődve. Érezte, hogy Elsa teste megfeszül mellette, a másik oldalán meg Monty előre görnyedt picit, és a

kezét a gyomrához kapta. Észrevétlenül kihúzta magát. Nem szerette volna, ha Monty órá rondít. Előző nap a cipőjére hányt, még mindig látszottak rajta a foltok.

– Igen. És persze a nagyapátok is. És ezzel már el is jutottunk a következő mondandóig. – Ernest a fejük fölött egy pontra szegezte a tekintetét, ahogy a papok szokták prédikáció alatt. – Ezentúl mamának szólítjátok Maude-ot. – Azzal bekötözött karjával Maude felé intett egy picit.

– Mamának? – visszhangozta Barby elképedve. – Miért kellene Maude nénit mamának hívnunk?

Csönd támadt, Maude néni fészkelődött a kanapén. Monty öklendezni kezdett, és nagyokat nyelt. Elsa gyanakvó tekintettel fürkészte az apját.

– Márpedig mostantól fogva mamának szólítjátok – ismételte meg Ernest még mindig a levegőbe bámulva. Volt valami a szorosan összezárt szája vonalában, ami elejét vette annak, hogy Barby tovább kérdezősködjön.

– Mutti mikor jön vissza? – kérdezte Elsa.

Az apjuk határozottan megrázta a fejét. A szeme gyulladt volt és nedves, mintha belement volna valami. Egy picike légy, vagy egy homokszem talán.

– Nekem most dolgoznom kell. Maude, elvinnéd őket a templomba?

– Anyátok beteg – sziszegte Maude néni. – Hányszor kell még elmondanunk?!

A nagyi csípőre tett kézzel állt az ajtóban, és bólintott.

– Ne bosszantsátok fel az édesapátokat, gyerekek. Ha most indulunk, még elérjük a vecsernyét.

Szótlanul vonultak mind az öten a templomba. Maude néni

és nagyi elől, Monty a nyomukban, böfögve. De a kapuhoz érve öklendező hangot hallottak, és megfordulva látták, hogy Monty egy kanális fölé hajolva hányni kezd.

– Rosszul van! – kiáltotta Elsa. – Nem szabadna itt lennie.

– Ebből elég volt, kisasszony! – csattant fel a nagyi. – Tudod, miért nincs itt az anyátok? Tudod?

– Mert beteg Németországban. Valószínűleg ugyanaz a baja, mint Montynak, és fogadok, hogy Grossvater nem kényszeríti őt a templomba – jegyezte meg Barby panaszosan.

– Hogy mersz velem feleselni?! Nem csoda, hogy az anyád nem szeret. Ezért nincs itt. Ez a valamikori Frieda nem szeret benneteket. Most nekünk kell szeretnünk helyette titeket. S ha az apátok azt akarja, hogy Maude-ot mamának szólítsátok, akkor úgy is lesz! – A nagyi ezzel megindult a templom felé, fekete szoknyája suhogott utána. – Most már minden Isten kezében van, és ő rámosolyog a jámborakra.

Elsa ösztönösen Barby keze után nyúlt, és húzta magával a templomkertbe. Monty utánuk baktatott halkán nyögdecselve és a száját törölgetve. Barby érezte, hogy Elsa ujjai szorítják, nyomorgatják az ő ujjait. Mit akart a nagyi mondani azzal, hogy az anyjuk nem szereti őket? S miért hívta egykori Friedának?

Aznap este Barby bemászott Elsa ágyába, és szorosan hozzásimult.

– Mutti nem fog elhagyni bennünket, ugye?

– Nem – vágta rá Elsa. – Szerintem megőrült, ezek meg bolondokházába csukták. Csak szégyellik megmondani nekünk. Ezért mondanak ilyen gonoszságokat.

Barby még közelebb simult Elsához, olyanok voltak, mint a sziámi ikrek.

– Én meg azt hiszem, elveszítette az emlékezetét, és most nem tudja, hol van. Ezek meg azt hiszik, hogy megszökött, pedig ő csak a hatalmas német rengetegeket járja. Mint egy elvarázsolt hercegnő. – Elmosolyodott. – Emlékszel, amikor a *Csipkerózsikát* mesélte nekünk? Emlékszel, hogy pattant fel, amikor mind a ketten megpusziltuk? Még a képek is megremegtek a falon.

Elsa kuncogott.

– És emlékszel, amikor akkorát ugrott, hogy leszakadt az ágyam?

A két testvér egymásba kapaszkodott, és amikor reggel felébredtek, még mindig szorosan összebújva feküdtek.

A férfi gyűlölte, teljes szívéből. A nő meg őt. Mégis szorosan fogták egymás kezét séta közben.

D. H. Lawrence: *A divatos boszorkány*

HETEDIK RÉSZ

GARDA-TÓ, OLASZORSZÁG,
1912-1913

ÖTVENKILENC

FRIEDA

A Villa Igea Gargnano faluban a Garda-tó hatalmas, kék vizére nézett, mögötte citromligetek és a Monte Baldo ezüstös csúcsai. A kis kertben barack-, narancs- és datolyaszilvafák nőttek. A falakra körben burjánzó vadszömörceindák futottak fel, a kert mögött olaj-, gesztenye- és fügefák sorakoztak szép számmal, meg sovány szőlőtőkék, sor sor után, futottak fel magasan a hegyoldalon.

Amikor megérkeztek, Lorenzo összevissza rohangált a villában, kitárt minden ajtót és ablakot, és minden itt talált dolognál lelkenedezve felkiáltott: a konyhában talált faszén sütőnél és rézedényeknél, az aranyló futószőnyegnél az ebédlőben, a hálósobában az ablaknál viruló és a szobákba behajtó rózsáknál, amelyek az ágyra hullatták a szirmaikat. Frieda a sálaival terítette le az asztalokat, és a kalapjait és a nyakláncait akasztgatta a falakra színes dekorációként. Szeptember volt, és a falu levegőjében erőteljesen ott érződött a préselt szőlő és a forrdogáló bor illata. Korán indult a nap, a szőlőt taposó parasztok nótázásával, de mostanra már mindenütt katonák jelentek meg extravagáns tollakkal a sisakjukon, hosszú, csillogó csizmában. Friedát a látványuk a gyerekkorára emlékeztette: gyakorta az ablaknál ülve nézte, hogy büszkén masíroznak. Ha már visszamentek a kaszárnyába, a zászlókkal feldíszített gőzösöket figyelte, vagy a

vitordlásokat a sárga és rózsaszín vásznaikkal, azon morfondírozva, hogy hová kerüljön Monty, Elsa és Barby ágya, ha végül megérkeznek.

A megszabadulás izgalma és az elfojtott fájdalom nyomorúsága között ingadozott még mindig. Továbbra is érkeztek a levelek Ernesttől, volt, hogy naponta. A hangulata gyakran és szélsőségesen változott, egyszer azért könyörgött, hogy térjen vissza hozzá, máskor azt írta, beleegyezük a válásba, ha elhagyja Lorenzót, de a legtöbb levelében a válásról hallani sem akart, soha. Még hét hónappal azután is, hogy elhagyta, Ernest még mindig zavart volt, és ez megdöbbsentette Friedát. Hisz korábban mindig olyan merev és darabos volt. Miért nem szerette így korábban sosem? Miért nem mutatta ki sohasem az érzelmeit Nottinghamben?

A nyomorúságát azzal feledtette, hogy minden figyelmét Lorenzo munkájának szentelte, aki még mindig a *Paul Morel* átírásával volt elfoglalva, a kertben üldögélt, hátát egy barackfának támasztva, az arcára kiült a gyötrelmes koncentráció. Figyelte, míg csak azt nem látta, hogy az izmok az arcában táncolni kezdenek a bőre alatt. Akkor kiment, és felajánlotta a segítségét mindenben. Gyertyalángnak látta magát, ami bevilágítja a még üresen tátongó kéziratoldalakat.

– A lényeg valahol elkallódott – jegyezte meg Frieda, letéve a már harmadjára átírt fejezetet.

A sápadt Lorenzo elbizonytalanodott.

– Hogyhogy?

– Paul szívből szerette az anyját, mindenki másnál jobban. Ezt tudatosítanod kell. Mint az *Oidipuszban*.

– Ó, ne gyere már megint ezzel az Otto Gross-marhasággal! –

Lorenzo a kanapéra vetette magát. A szeméből hiányzott a megszokott kíváncsiság, most fátyolos volt, és élettelen. – Segíts nekem, Frieda. Segíts nekem megérteni.

– Ahogy a fiai cseperednek, az anyjuk sorra kiválasztja őket, egyiket a másik után, hogy a kedvence legyen. És ez a lényeg. A szeretetével ösztönzi őket az életre, és ők viszontszeretik.

Lorenzo felült, és előrébb hajolt.

– Folytasd.

– Ez nem gond, amikor a fiúk még kicsik. – Frieda elhallgatott. Monty jelent meg az emlékeiben. A kövér, rózsaszín ujjak, ahogy a bőréhez érnek. „Mutti, mikor vehetlek feleségül?” Frieda a fejét rázva igyekezett elűzni az emlékképet. A babaarc engedelmesen, mint egy léggömb, lassan tovaúszott. Egy röpke pillanatig habozott, majd folytatta: – Ám amikor felnőnek, már nem tudnak szeretni. Nem igazán.

Lorenzo éberén figyelt minden szavára.

– Na és mikor fognak tudni igazán szeretni? Úgy értem, szenvedéllyel, a testükkel és a lelkükkel?

– Természetesen akkor, amikor az anyjuk már nem él. – Frieda összecsapta a tenyerét. – Csak azután, hogy az anyjuk meghal, lesznek képesek az igaz szerelemre.

Lorenzo felpattant a kanapéről, vadul beletúrt a hajába, és a szeme, mint a jégmadár tolla, kéken villant.

– Igen. Mert az anyjuk a legerősebb erő az életükben... s fogva tartja a lelküket. Ezért van, hogy amikor megismerkednek más nőkkel, olyan, mintha meghasonlanának. Mert mindig az anyjuk az erősebb. Erről van szó, Frieda? Mindig ő az erősebb. – Lorenzo rézszerű fürtjei ziláltan égnek álltak, fényes verejtékcsepp csillogott a

homlokán.

– Igen, mindig ő az erősebb, a vérségi kötelék okán. Minden ide vezet vissza. De a nők, a szeretők harcba szállnak az anyával. Mert mi, nők nem adjuk fel olyan könnyen. – Frieda tompán, röviden elnevette magát, megkönnyebbülve, amiért neki nem kell megvívnia a harcát a legyőzhetetlen Mrs. Lawrence-szel Lorenzóért.

– Na de a harc... a csatározás... Valakinek győznie kell. – Lorenzo járkálni kezdett a szobában fel és alá, a keze hol ökölbe szorult, hol kiengedte. – Ha neked meg az anyámnak csatáznia kellett volna értem, abba ő belehalt volna. Lehet, hogy a fiaiért csatázó anya is a harcba hal bele?

– Hát persze. Ez ott van az anyák tudatalattijában. Úgy élik meg, hogy a fiuk elhagyja őket egy másik nő miatt. Ezért harcolnak érte. S ha úgy érzik, hogy nem győzhetnek, akkor inkább meghalnak. A fiú meg szabad lesz. – Frieda figyelte Lorenzót, ahogy sétál, a vállát kicsit előre görbítve. Aggódott, amikor látta, milyen izgatott lett, de azt is tudta, hogy ezt szereti a legjobban, ez élteti, ez adja neki az ihletet.

Egy héttel korábban Lorenzo beleköpte a fürdőszobai mosdóba, amit felköhögött. Nem tudván arról, hogy Frieda ott áll mögötte, Lorenzo a legnagyobb lelki nyugalommal megnyitotta a csapot, hogy lefolyassa. De nem elég gyorsan ahhoz, hogy Frieda meg ne lássa benne a vércsöppet, ami mint egy karmazsinpiros kígyó tekergőzött a lefolyó körül. Frieda kihátrált, nem akarta, hogy Lorenzo tudja, hogy látta.

– Nem akarnál inkább leülni, Lorenzo? – Frieda megveregette a párnát maga mellett, de Lorenzo folytatta a lázas cirkulálást a szobában.

- Na és az apa... Annak milyennek kellene lennie?
- A fiúk természetesen gyűlölik az apjukat. Féltékenyek rá.
- Mert valamikor övék volt az anya szenvedélyes szerelme...

Igen, hát persze! – Lorenzo térdre vetette magát Frieda előtt. A két kezébe fogta az arcát, és az ujjbegyeivel megszorította. – És miután az anya meghal, a fiú ott áll, mindenétől megfosztva, mezítelenül, a halál felé sodródva... ez sok ezer fiatalember tragédiája Angliában... Nagyon sok barátomnál láttam. A legtöbb anya kiölte a lelket belőlük.

– Nem szükségszerű, hogy a halál felé sodródjon, Lorenzo. Hisz végre szabad lesz, amikor meghal az anyja. Ez a fiú győzelme az anyja felett.

– Nem! – Lorenzo felpattant. – Ez ostobaság, Frieda! Először halni kell akarjon... Keresnie kell a halált. Mert elveszettnek kell éreznie magát az anyja nélkül.

– Nem lesz ez így jó, Lorenzo. Felszabadító erejűnek kell lennie. Szerelembe kell esnie, és megtapasztalnia az igazi szenvedélyt. Méghozzá azonnal, mint aki újra magára talál, igazi szerelemre lel.

– Nem, ezt nem teszem. A halál felé kell sodródnia. De közben tapasztalatokat szerez a nőkkel. – Lorenzo a kis íróasztal felé lépkedett, ahol a tollát, a tintát és egy halom papírt tartotta. Felkapta a tollát, és vadul beledöfte a tintásüvegbe. – Ez az én történetem. Ne kotnyeleskedj bele!

– De tényleg az anya a kulcs, Lorenzo. Ő a domináns szál. Annak kell lennie. Hadd írjam meg én azt a részt, amikor az anya Paulnak beszél Jessie-ről. – Frieda felkapta az átírt fejezetet, és Lorenzo felé rázta. – Én tudom, milyen az anyai szeretet.

A férfi felhorkant, majd reszelősen köhögni kezdett.

– Jól van, próbáld meg. De ha nem tetszik, nem használom.

Frieda mosolyogva a cigarettásdoboz után nyúlt. Szerette, amikor együtt dolgoztak. Jó érzés volt az együttműködés, mintha együttes erővel akarnának megmunkálni egy ellenálló agyagdarabot. A regény elég sok részét átírta már, fecnikre firkantotta, amiket aztán a hálósobában egy szoknya alá rejtve őrzött.

– Ez az, amiért szeretlek, Lorenzo. Hogy olyan becsületes vagy a munkádban. Hogy te ki mersz mondani olyan dolgokat, amikre mások még gondolni sem mernek. Te aztán igazán megérdemled a forradalmi jelzőt, drágám.

– Vagyis végül sikerült túltennem Otto Grosson a forradalmi hőseid ligájában, hm? – Lorenzo megdobta Friedát egy doboz gyufával, majd hozzálátott az íráshoz, a tolla úgy szántotta a papírt, mintha önálló életre kelt volna, és Lorenzo csupán szilárdan tartaná a kezében a lap fölött.

– Igen – válaszolta Frieda, és szívott egyet a cigarettájából. S noha Otto már csak távoli emlék volt, tudta, hogy egy része még mindig élénken él benne, és ez így is marad örökre. Azt is, hogy ez a darabka belőle utat talál Lorenzóhoz, befészkezi magát a könyveibe, a gondolataiba, amelyekkel éjjelente viaskodik.

Lorenzo tolla már nem szántotta, kaparta a papírt.

– Amit ma reggel csináltunk... arra is ő tanított, igaz? Ezt Weekley-vel sosem csináltad, igaz?

Frieda elnevette magát.

– Miért pirultál el, Lorenzo? Miért kellene szégyellned? Ernest sosem volna képes ilyen istentelen dolgot elkövetni. –

Egy távoli emlék villant be Ernestről, a funkcionális szeretkezéséről – úgy dugaszolta el, ahogy a dugattyú nem engedi lefolyni a vizet a mosdókagylóban. S az egyetlen alkalommal, amikor szavakkal utalt a szeretkezésre, köhintett, majd megkérdezte, alkalmas-e a nap az utódnemzésre.

– Vagyis Gross volt az?

– Nézz rám, Lorenzo. Nem szeretném, ha szégyenkeznénk, zavarba jönnénk vagy félnénk bármitől is egymás közt. Te most miért vagy ilyen szemérmes?

– Talán mert korábban az anyámról beszélgettünk. – Friedára nézett. – Imádom, imádom, ahogy egyidejűleg kihozod belőlem a lelket és a bestiát. – Azzal a férfi visszafordult a munkájához, és szórakozottan rágni kezdte a tolla szárának végét.

– Az jó. Az öröm nagyon fontos. Otto mutatta meg.

– Írni akarok róla, Frieda. Ki akarom zökkenteni az angolokat a képmutató álszentségükből. – Lorenzo letette a tollát, és óvatosan felitatott egy tintapacát, ami kifolyt a margóra.

– Tiltólistára kerül és elégetik a könyvedet, ezt te is tudod. – Frieda szünetet tartva nagyot szívott a cigarettájából. Amikor a füst távozott az orrlyukain, folytatta: – De mégis van rá mód, hogy megtehesd. Mert nagyon okosan, briliáns módon bánsz a szavakkal. Poézisből szőhetsz fátylat a szavak köré, könnyű fátylat, amin át azok, akik fogékonyak, befogadhatják az örömet, de rejtve marad a papok és a vádlók előtt. Ebben segíthetek. De nem ebben a könyvben. – A cigarettájával a kézirat felé bökött. – A következőben.

– A következő könyvemben két nővérrel akarok írni, olyanokról, mint te meg Elisabeth... arról, hogy hogyan élük meg a szerelmet, a testi együttlétet. – Lorenzo már felitatta a

pacát, és Friedára nézett. – Olyan jó, hogy vagy nekem, Queen Bee. Mert nekem kell egy asszony támogatása. Nem mernék kiállni a világ elé, ha nem volna egy nő a hátam mögött.

– Vagyis anyád helyébe léptem? – Frieda hosszan kifújta a füstöt a plafon felé, majd felvette a könyvét a földről.

– Én csak arról tudok írni, amit mélyen megéltem. S ez most a férfi és nő kapcsolata. De nemcsak erről van szó. Hanem arról is, hogy te vagy a kapocs köztem és az ismeretlen között.

Mosoly bujkált Frieda szája szögletében. Szeretett úgy gondolni magára, mint a rejtélyek csatornájára, az ismeretlenbe vezető útra. Kinyitotta a könyvét. Por szállt fel a sárguló könyvlapokról, és egy kilapított légy hullott ki belőle.

– Mit olvasol? – kérdezte Lorenzo némi érdeklődéssel.

– A Bibliát. Más már nincs. S ami azt illeti, meglehetősen kedvelem Jézust, és azt hiszem, ő is szeretett volna engem.

HATVAN

FRIEDA

Három nappal később Lorenzo megint előhozakodott Otto Gross-szal. Az olajfestékeit, a terpentines üvegét, a törlőrongyait és az ecseteit rendezgette sorba, meg az állvány méreteit állítgatta be lehajtott fejjel, távol az ablakon át beszűrődő, gyöngyházás novemberi fényektől. A három mezítelen férfit ábrázoló képe a falnak volt támasztva, onnan bámultak befele a szobába.

– Ehhez vajon mit szólna a te örült osztrák orvosod? A férfiak közötti szerelemhez.

– Ő anarchista. Semmit sem szólna. – Frieda felemelte a fejét a könyvéből, és kíváncsian nézett Lorenzóra. Volt valami ebben a kérdésben, a bizonytalan hangjában, amitől kihúzta magát, és visszatartotta a lélegzetét. Várta, hogy mondjon még valamit, de ő hallgatott. A vásznat feltette az állványra, és az egyik ecsetet kezdte tisztogatni egy ronggyal.

Frieda letette a könyvét, csuklója egyetlen mozdulatával kirázott egy gyufaszálat a dobozból, és rágyújtott.

– Otto szerint az embernek ki kell élnie minden szexuális fantáziáját és vágyát ahhoz, hogy megszabadulhasson az elfojtásaitól, és teljes egészében önmaga lehessen.

Lorenzo lendületes mozdulatokkal dolgozni kezdett a vásznon, árnyékot festve a sarokba. Frieda hirtelenjében az arcát és nem a hátát akarta látni. Mélyet szívott a cigarettájából,

és azt mondta:

– De persze ez szembemegy a törvénnyel. Gondolj csak arra, mi történt Oscar Wilde-dal.

Lorenzo nagyot nyelt, de nem szólt egy szót sem. Csönd lett a szobában. Frieda hallotta az ecset surrogását, és ahogy a fahasáb pattog a tűzben, de az utcazaj, gyereksírás, kutyaugatás, a menetelő katonák lépteinek dobbanása, a vödrök és tejeskannák fémes csattanása mind kívül maradt. A néma csöndben egy emlékkép bukkant fel, olyan élesen és tisztán, mint az üveg. Lorenzo figyelt egy embert a szőlőben, aki limeot, trágyát és földet gyúrt egybe a kezével. S amikor az az ember a vödre fölé hajolt, a bricseszna drágja lecsusszant vékony csípőjén, és csillogó, bronzos sávot tett láthatóvá a bőréből. Erre különös fény csillant Lorenzo szemében. Olyan fény, amit Frieda annyira jól ismert és szeretett. Olyan fény, amiről azt gondolta, órá ragyog. Meg tán más nőkre.

Elkapta a tekintetét, nem akart többet látni vagy tudni. S ahogy kábán nézte egyik szőlősort a másik után, Lorenzo első regényének néhány passzusa jutott kéretlenül az eszébe. Az a jelenet, amelyben két férfi úszik egy malomtóban, majd egymás testét szárogatják. Pontosan idézte fel magában a szavakat, mintha a tudatalattija beleégette volna őket örökre az emlékezetébe: „...átkarolt, magához szorított, és mezítelen testünk érintkezésének édessége, ahogy összesimultak, csodálatos volt... Egy pillanatnyi tökéletes szerelem, sokkal tökéletesebb, mint bármilyen más szerelem, amit azóta ismertem, hogy...”

Frieda erősen megdörzsölte a homlokát. Érezte, hogy az erek a homlokán lüktetnek. Mintha fejfájás előjelei volnának. Nem

akart ezekre a dolgokra gondolni. Mintha nem lenne épp elég gondolkodnivalója... Hirtelenjében megbánta, hogy megvált Otto leveleitől. Miért küldte el azokat Ernestnek? Vagy legalább miért nem másolta le valamennyit, mielőtt postára adta? Elnyomta a cigarettáját, felállt. Megy, és lefekszik. Hogy elmúljon a fejfájása.

Útban a hálósza felé, ahogy Lorenzóhoz ért, puhán megérintette a vállát.

– Lepihenek egy kicsit, drágám.

Lorenzo megfordult, és szórakozottan bólintott. Frieda ott érezte a válla csontjait az ujjbegyei alatt. De aztán meglátta az arcát, a vonásai eltorzultak, mintha az arcizmok örült táncot jártak volna a bőre alatt. Mintha egy kis állat volna, aminek a mancsaira rácsapódtak a csapda fogai.

– Ó, drágám, szeretlek. És azt akarom, hogy mindenki szeressen. Mert megérdemled.

– Én is szeretlek, Méhkirálynőm. – De Lorenzo nem nézett rá, tovább húzogatta az ecsetet a vásznon, hosszú, fekete vonalakat, mintha mély vágások volnának a festmény alakjainak a hátsói körül.

A hálószaában Frieda lefeküdt az ágyra, magára húzta a takarót, és sírva fakadt. Egy órával később felkelt, kifújta az orrát, és előhúzta az ágy alól az utazótáskáját. Hallgatózott, de mert nem hallotta Lorenzót neszelni, kinyitotta a szekrényajtót, sorra leakasztotta a ruhákat a fogasokról, és beledobálta a táskába. Ruha, sál, blúz, szoknya. Ahogy kihúzogatta és becsukta a fiókokat, a gyerekei nevét ismételte újra meg újra. Monty, Elsa, Barby. Monty, Elsa, Barby. S mentek a táskába a piros harisnyái, a lilák, az üveggyöngy nyaklánc, egy foltos

flanel- és egy foszladozó vászontörölköző. Lorenzo zakójának zsebeit átkutatva elvett minden bankjegyet és aprót, amit bennük talált.

Letérdelve a táska zárjával bajlódott. Közben dermesztő élességgel bevillant az elméjébe az esküvője éjszakája. A kis szálloda a luzerni tó partján. A szoba a kopott, tekeredő páfrányos tapétájával. Ahogy ott kuporog meztelenül. Ernest idegesen lépked a folyosón. Megcsörrentek az aprók a zsebében, amikor kinyitotta az ajtót. A verejték és a whiskey szaga, amit akkor érzett, amikor rávetette magát Ernestre, szorosan hozzásimulva durva tweedöltönyéhez. A szája esetlenül és mohón kereste a férfiét, aki érezhetően elhúzódott tőle, és a szemében ott látta a szégyenkezést és a méltatlankodást, a tiltakozó hangját is hallotta hozzá: „a test vágyát fékezni kell, Hóvirágom... a test vágyát fékezni kell..

Ernest utána rövid ideig kötelességszerűen döfködte, örömtelenül járt ki-be benne. Frieda az éjszaka hátralévő részét a balkonon töltötte, a sugárzó holdfényben röpködő éjjeli lepkéket bámulta, megvárva, míg a hajnal felszáll a tóról. A mai napig tisztán emlékezett arra a hajnalhasadásra, a halovány fénycsíkra, amikor a nap, mint valami sápadt, golyó tépte lyuk, rózsaszínen, sárgán, narancssárgán átvérzett a felhőkön. S amikor a hajnali kórus rázendített, a hangjuk olyan volt, mintha a tó mélyéről szóltak volna. Tompán. Erőtlenül.

Kilenc hónappal később megérkezett Monty.

Frieda érezte, hogy könnyek gördülnek le az arcán. Lassan kezdte kivenni a holmijait az útitáskájából, és visszaakasztgatni mindent a fogasokra, visszatenni a fiókokba, Lorenzo pénzét a zsebeibe. A ruhája ujjával letörölte a könnyeit, és odament az

ablakhoz. A tó olyan volt, mint egy hatalmas, összegyűrt, zöld lepedő. Mögötte a hegyek csúcsát ezüstös rózsaszínre festették a lemenőben lévő nap halványuló sugarai. Milyen szép. Milyen megindító... Arra gondolt, lehet, hogy Lorenzo is ugyanezt látja. Talán le is írja a maga simogató, kígyózó szavaival. Mintha ott volna valahol ő maga is a tó szívében, a mélyben. A beleiben, a tüdejében, a vérkeringésében. Erre senki más nem képes. Senki.

HATVANEGY

FRIEDA

Egyik reggel, amikor Frieda a vizes lepedőket csavargatta egy bádogvödör fölött a kertben, Lorenzo jött futva a falu felől, kiabálva.

– Száz font! Queen Bee! Száz font!

Frieda ledobta a lepedőket, és rohant hozzá, vizes kezét a kötényébe törölgetve.

– A Duckworth kiadja a *Szülők és szeretőket*! – Lorenzo a karjába ölelve Friedát, táncra perdült vele, és arcát szappanillatú hajába temette. – Fogadok, azt gondolod, a te érdemed az egész, igaz?

– Igen – felelte Frieda nevetve, és eltolta magától. – A könyv oroszlánrészét én írtam a saját véremmel.

– Badarság. De ma nem vitatkozom veled. – Lorenzo felkapta a földről az egyik lepedőt, és Frieda fejére borította, tetőtől talpig csöpögő fehérbe öltöztetve. – Tíz százalékát meghúzták, de bánom is én, ha egy százast fizetnek érte!

Frieda levette magáról a lepedőt, az alacsony falra dobta, és a kötényével törölgette nedves arcát.

– Na és mit vágtak ki belőle?

– Azt a részt, amit a melleidről íráttál bele.

– Azt te írtad! Mert bolondulsz a mellemért... És még?

– Meg néhány anyai részt. Amit túlságosan ödipuszinak gondoltak – mondta, kicsit gúnyosan megnyomva az „ödipuszi”

szót. – Tőlem aztán azt csinálnak vele, amit akarnak. Megkaptam a százasomat. – Táncolni kezdett a kertben, csontos térde és könyöke kalimpált a levegőben.

– Ezt meg kell ünnepelnünk, Lorenzo! Meghívunk mindenkit borozni a faluban?

– Később. – Lorenzo abbahagyta a táncot. – Előtte még írok egy előszót a *Szülők és szeretőkhöz*, amolyan manifesztumot. Hogy találtunk rá Istenre a női testben... Az asszonyon át találtunk vissza az Atyához, noha vakon és öntudatlanul.

Frieda lerángatta a lepedőt a falról, és tovább facsarta a vödör fölött.

– Te rettegsz a nőktől – jelentette ki, vadul csavarva. – Mert tudod, hogy kiválóbbak vagyunk, meg sokkal szebbek, és ez megrémít. Gyűlölöd, hogy szeretned kell engem, hogy semmire sem jutnál nélkülem. Átlátok rajtad, mint az üvegen.

– Nem csatázom veled, ma nem. – Lorenzo hosszan, hangosan nevetett. – Megírom a manifesztumomat, és aztán leisszuk magunkat a parasztokkal. – Lorenzo betáncolt a házba, az ujjait mint kasztanyettákat csattogtatva a feje fölött.

Frieda a homlokára csapott. Annyira dühítő tud lenni! Annyira fárasztó. De a vitalitása, és amilyen éles megvilágításban látott mindent, a vad és dühödt poézise mégis azt az érzést keltették benne, hogy újra kap levegőt. Ernest vendégszobai ágya bukkant fel az emlékezetében. A keskeny matrac alá gondosan beigazított lepedő. A takarók. A semmi kis párna, aminek a tollai összetöppedtek az évek során. Bár több időt töltöttek volna együtt Ernesttel, házasságon kívül, szabadon. Akkor talán előre láthatta volna, kitalálhatta volna, hogy mi vár rájuk a házasságukban. Akkor elkerülhető lett

volna ez a sok fájdalom. Kirázta a vizes lepedőt, és az egyik bokorra hajította. Igen, gondolta. Ottónak, Fannynak meg a müncheni szabadszerelem-hívóknak igazuk van, a szüzesség rossz dolog, rossz a monogámia, és rossz a házasság.

HATVANKETTŐ

FRIEDA

Tíz hónapja volt már, hogy nem látta a gyerekeit. A karácsony volt a legrosszabb, olyan sikoltó ürességgel teli, hogy szinte az egész napot párnába fúrt arccal töltötte. Egyszer csöngettek, és Frieda rohant ajtót nyitni, de csak a falubeli fiúk árulták a madzagokra kötözött, halott énekesmadaraikat. A kis, tollas testek látványa, a mozdulatlanságuk, az élettelenségük, és a könnyedség, amivel megölték és zsinegekre fűzték őket, eleven, égő gyásszal űzte vissza az ágyba. És senkinek sem tudott beszélni róla. Lorenzo meg ő szinte teljesen magukra voltak hagyva, barátok nélkül, számkivetetten. Ő legalábbis így élte meg.

Azt remélte, hogy húsvétkor találkozhat a gyerekeivel. Ernest a legutóbbi levelében, miután azzal vádolta meg, hogy méltatlanul elárulta nemesi származását, kilátásba helyezte a láthatást, és Frieda most azt tervezgette, hogy visszautazik Angliába. Semmi másra nem vágyott jobban, mint magához ölelni a gyerekeit. Volt, hogy arra ébredt reggelente, hogy a nevetésüket hallja az emeleten. Pár pillanatig abban a hitben élt, hogy Nottinghamban van, és várta, hogy Monty, Elsa és Barby a következő pillanatban kopogtatnak, és berontanak hozzá, ahogy szokták régen. De aztán ráébredt, hogy csupán a helybeli, egymást lökdöső gyerekek nevetgélését hallja iskolába menet az ablaka alatt. Az első alkalommal, amikor ez történt,

fogott egy papírlapot, és levelet írt Ernestnek, azt kérdezve, hogy visszamehet-e hozzájuk. De két sor leírása után cafatokra tépte a levelet, és bedobta a szemétkosárba. Hogy is mehetne vissza? Senki sem állna szóba vele... Ernest gyűlöli... Csak még többet ártana vele a gyerekeknek, akiknek egy pária lenne az anyja. De húsvétkor találkozik velük. Ő az anyjuk, senki sem akadályozhatja meg, hogy egy anya láthassa a gyerekeit.

Aztán jött egy levél Ernesttől, vastagabb, mint máskor. Egy fénykép volt benne Barbyról és Elsáról, kéz a kézben. Milyen gyönyörűek is voltak a hosszú fürtjeikkel! És új kalap volt a fejükön, bársonyszalaggal körben, széles karimával, hogy ne érhesse nap az arcukat. Belesajdult a szíve. Hogy fogja kibírni húsvétig? Az még olyan soká lesz! Most utazik oda... elmegy Hampsteadbe, és egyszerűen csak bekopogtat az ajtón. Weekley nagymama be kell hogy engedje. Frieda megfordította a képet. És elolvasta az Ernest gondos, szálkás kézírásával ráírt egyetlen sort. A föld megpördült a talpa alatt. A fénykép kihullott a kezéből a földre. Frieda levegő után kapkodva összerogyott. Arccal a földön fekvve, a testéből valahol, mélyen feltépődött sebből állati üvöltés formálódott, és kiszakadt belőle, olyan elementáris erővel és kínzón, hogy Lorenzo, aki odakint tűzifát hasogatott, berohant.

– Mi történt? Mi van veled? Megsérültél?

Frieda tovább sikoltozott, üvöltött, de szavakat Lorenzo nem tudott kiérteni belőle. Mellé térdelve meg akarta érinteni, amikor meglátta a fényképet Frieda kezében. Nézte, nézte a képet, aztán megfordította. „*Sosem fogod többé látni őket*”, olvasta akadozó, gúnyos hangon. Felállt, és odadobta a képet Friedának.

Frieda üvöltözése rekedt, levegő után kapkodó, fuldokló zokogássá lett.

– Ők... az... én... gyerekeim! – A fejét Lorenzo felé fordította. Az arca vörös és puffadt volt, rajta elkenődött takony és könnyek. – Ölelj át, kérlek, ölelj át! Szükségem van a szeretetedre!

– Nem! – Lorenzo lehajolt, és a karjánál fogva vonszolta Friedát a földre. – Soha többé nem akarok hallani azokról a kölykökről! – A kanapéig rángatta Friedát, és ott elengedte a karját. – Fejezd be a lamentálást Ernestről, a gyerekekről meg az utálatos, gyűlöletes kötelességedről. Szeretlek! Szükségem van rád! Jobban, mint nekik.

Frieda zokogása hirtelen abbamaradt. Rémülten nézett Lorenzóra, aki ökölbe szorított kézzel ült fölötte, mintha le akarna sújtani rá. Az izmok megmerevedtek Frieda arcán. Ilyen magából kivetkőzöttnek még sohasem látta. Ez nem elgyötört bosszankodás volt, rázkódott a dühtől és a keserűségtől, az arcára görcsös gyűlölet ült ki.

– Miért nem mész vissza Weekley-hez? Rajta! Emeld fel azt a kövér hátsódat, és indulj! Miért kell nekem elviselnem a nyavalygásodat meg a siránkozásaidat? – Az ökle lendült Frieda felé, de félúton saját maga felé fordult, és keményen a mellkasának vágódott. – Én vagyok a férfi az életedben! Engem választottál! Engem!

Frieda csak bámult rá, képtelen volt megszólalni. Úgy érezte, mintha Lorenzo keresztben nyelné le a haragjával. Elválasztotta mindenkitől és mindentől. Idehozta ebbe a villába, a hegyekbe, mérföldekre mindentől és mindenkitől, mintha ki akarta volna emelni a világból. És most ellene fordul.

– Miért nem bírtad már elfelejteni őket? Tíz hónap! Mi ütött beléd? – Lorenzo most már visított.

Frieda a kanapé bársonyába temette az arcát, próbálva megfejtetni a furcsa, átalakulóban levő érzéseit és Lorenzo crescendóba csapó dühét. Az elején kedves volt, és együttérző. Később haragos és bosszús. De most majd szétrobbant, mintha féltékeny volna a gyerekeire, és azért tombolna, amiért szereti őket. Amikor Frieda erre rájött, valami halvány, megmagyarázhatatlan izgalmat érzett. Volt valami Lorenzo agressziójában, a belső erejében és hatalmában, ami különös és zavarba ejtő módon felvidította.

Ezt követően sokat és hevesen veszekedtek. A gyerekek miatt, amikor nem sikerült lepleznie a fájdalmát. De veszekedtek Lorenzo munkája, a könyvei miatt is, meg hogy miért változott meg az időjárás. A gyerekekről folytatott vitákat leszámítva Frieda élvezte ezeket a csatákat. Lorenzo indulatokkal fűtött levegőben harsogó hangja furcsamód felelevenítette, mert tudta, hogy ezek a harcok még nagyobb kreativitásra, bátorságra serkentik az írásban. Azt nem tudta, miért van ez így, de így volt. Ilyenkor némi idő kellett neki, hogy lecsillapodjon, néha pár másodperc is elég volt hozzá, és aztán már folytatta is a munkát, a tolla száguldott a papíron. Mintha a veszekedéseik ördögűzéssel értek volna fel, katarzissá lényegültek, ami valahogy felszabadította. S mert Frieda hitte, hogy ez így van, képes volt elviselni a durva kirohanásokat, gúnyos megjegyzéseket, megalázó inzultusokat, amelyek csak úgy ömlöttek ki Lorenzo száján.

– Nem akarnám, hogy örökösen turbékoljunk, mint két gerlice – jelentette ki Lorenzo egy igen szenvedélyes vita után,

amit arról folytattak, hogy a jánosbogárka és a világítóbogár egy és ugyanaz-e. – Nekem kell a harc valakivel, akit szeretek, és akiben megbízom. Különben hogyan szerezhetnék tapasztalatot a lélek hinterlandjáról?

– Tudom, tudom – búgta Frieda. A csatározásaik közepette is érezte kettejük között a láthatatlan szálát, a végtelenül rugalmas szálát, ami összekötötte egyiküket a másikkal. Néha úgy tetszett, Lorenzo ilyenkor a saját lelkével tusakodik, és ő ebben segít neki, ahogy egy bába igyekszik csillapítani a szülő nő dühét és fájdalmát. De azt nem viselte el, ha a gyerekeivel vagy a fájdalmával akarta szítani a tüzet, ami a munkájához kell. Nem, ezeket meg akarta tartani magának.

– Erő és bátorság kell ahhoz, hogy az ember így szeressen, királynőm – tette hozzá Lorenzo. – A férfiak nem elég bátrak ahhoz, hogy jól szeressenek. De mi azok vagyunk. Azok vagyunk.

Frieda ösztönösen megérintette a saját arcát. A tenyere égett és bizsergett. Bólintott. Igyekezni fog, hogy a gyerekek miatt érzett fájdalmát megtartsa magának. Úgy viseli, mint egy vasláncot a szíve körül. Bármilyen más miatt hajlandó hajba kapni Lorenzóval. De a gyerekek miatt nem.

HATVANHÁROM

FRIEDA

Három hete esett egyfolytában, amikor megérkeztek az első válási papírok – Ernest adta be, házasságtörés vádjával. Személyesen az angol konzul hozta el és adta át hajlongva, vigyorogva; zsíros kis szakállát simogatva húzogatta elő egymás után a hosszú rolniba tekert iratokat. Lorenzo négykézláb állva a padlót súrolta éppen, de most felpattant, és azt mondta:

– Ne félj, Queen Bee. Ez azt jelenti, hogy végre összeházасodhatunk.

Amikor a konzul kihangsúlyozta a kritikus szavakat, a vádat, Lorenzo nevetve ismételtette azokat újra és újra, vizes és habos kezét a kötényébe törölgetve.

– Ebben az áll, hogy „ismétlődően házasságtörést követtünk el” mi ketten. Ismétlődően elkövetett házasságtörés!

Egy nappal később megérkezett Ernest utolsó levele. Frieda remegő ujjakkal nyitotta ki, élénken emlékezve a fénykép hátuljára írt büntetősorra. De ez a levél rosszabb volt. Sokkal rosszabb.

„Végeztem veled. El akarlak felejteni, és azt akarom, hogy halott légy a gyerekeid szemében. Te is tudod, hogy a törvény az én oldalamon áll.”

Hát ennyi, gondolta Frieda. Elveszítettem a gyerekeimet. Kínzó fájdalom lobbant benne. Sosem gondolta volna, hogy

idáig jutnak. Hogy lehet elvenni tőle a gyerekeit? Hogy lehetséges ez? Mélyen beharapta vértelen ajkait, a levelet a tűzbe hajította. Ezúttal kerülni akarta a hisztériát, nem akarta felbőszíteni Lorenzót. De képtelen volt megtartani magának a fájdalmat. A földre rogyott, elhatalmasodott rajta a kétségbeesés, az öklével a padlódeszkákat ütötte.

– Választanod kell! – kiabálta Lorenzo. – Vagy én, vagy ők!

– A törvény! – visította Frieda. – Meg tudja változtatni a tényt, hogy azok a gyerekek az enyéme? – A fejét elfordítva azt látta, hogy Lorenzo csizmás lába a feje felé közelít. Döbbenet járta át, amit aztán olyan rettenetes és olyan éles fájdalom váltott fel, amit képtelen volt elfojtani. Keményen belefejejt a padlóba.

– Azok a kölykök nem szeretnek téged! És te sem őket. Állj fel!

A feje fölött érezte Lorenzo csizmáját. De nem érdekelte. Rugdoshatja, megverheti, üvöltözhet vele. Nem érdekelte.

– Ők az én gyerekeim! Én hoztam őket a világra. Szerettem őket. Hogy vehetik el tőlem őket? Ez nem igazság. Otthont ígértél nekik. Megígérted!

– Nem rajtam múlt. Azon a rohadék Weekley-n! És most állj fel, és hagyd ezt abba. – Frieda hallotta, hogy Lorenzo csizmája döng a padlón, majd azt, hogy bevágódik mögötte az ajtó.

Később, már lecsillapodva visszatért egy csokor rózsával és pár szem datolyával.

– Királynőm, ha a gyerekeidet választod helyettem, milyen emberré fognak felnőni az elvárások, az áldozatod súlyának a terhével a vállukon? Én megtapasztaltam a fojtogató anyai szeretetet. Engedd őket szabadon.

Frieda aznap éjjel szívta egyik cigarettát a másik után, az

egyikről gyűjtotta meg a másikat, és közben a tó fekete ürességét bámulta. A hold sápadt és halvány volt, ezüstösen csillogó jégfolt. Az éjszakában kivájt, hatalmas kráternek látszott, de közben mégis hallotta a hullámok csobbanását, ahogy a partot nyaldosták. S érezte, hogy a tó felett kerengő porcelánhidegség körüllegi, és beléköltözik. Borzongva felnézett a fehér csillagokkal pettyezett égre. Az az éjszaka jutott eszébe, amikor a csillagokat bámulni rohantak le meztelenül a part menti erdőbe Alfred Weber lakásából. A nászútjuk. Lorenzo még mindig emlegette... azok az idillikus napok, az elrejtett postával, amikor még abban bízott, hogy Ernest előzékeny és tisztességes lesz, amikor napszámra hosszasan szeretkeztek Lorenzóval, és minden mást kizártak a fejükből. Frieda felemelt karjával a csillagokra mutatva akarta felidézni Lorenzóban annak a delíriumosan boldog éjszakának az emlékét, de Lorenzo ekkor az asztalhoz vágta a rózsákkal teli vázát, és járkálni kezdett, az egyik kezével ütögetve a mellkasát.

– Észhez kell térned. Szükségem van rád. Nekik ott a nagyanyjuk meg a nagyapjuk. De nekem nincs senkim. És én nem tudok nélküled élni. – Morózus hallgatás követte, de aztán hirtelen taktikát változtatott. – Elegem van ebből! Választanod kell. Én és a szegénység, vagy ők és a kényelem.

Frieda elfordította a tekintetét a tóról.

– Ők az én gyerekeim. Az én gyerekeim! Hogy szakíthat el tőlük?

De Lorenzót megint előntötte a düh, felkapott egy hamutartót, és a földhöz vágta.

– Akkor meg mire vársz még? Indulj, nem foglak megakadályozni! – Felkapott egy kompótostányért, nyál

fröcskölt a szájából. – Ha tényleg el akarsz hagyni, akkor már ma visszamehetsz Angliába. Menj, és teljesítsd a mocskos kötelességedet!

Frieda hallotta, ahogy a kompótostálka füttyülve elsüvít a füle mellett, majd nagyot csattanva apró szilánkokra törik a falon. Frieda kábultan vette szemügyre a szobát. Törött edénycserepek szétszórva a csempén. Feltépett héjú citromok szanaszét gurulva a padlón. Rágyújtott egy újabb cigarettára, várva az újabb harcias kirohanást. De nem érzett semmit, csupán a tarkójára nehezedő tompa súlyt. Hát most már ez az élete, gondolta. Ezért áldozta fel a gyerekeit...

– Nem akarok több nyomorúságot! – Lorenzo dühödten a sarokba rúgott egy porceláncserepet. – Lehet, hogy gyűlölhetlek, hogy kirohanok ellened, hogy kigúnyollak, igen. De ez nem változtat azon a tényen, hogy szeretlek.

Frieda a szájába dugta a cigarettát, és megpróbálta meggyújtani a gyufát, de az ujjai annyira remegtek, hogy többször is végig kellett húznia a foszforon, mire lángra lobbant.

– Mondj valamit! – Lorenzo ökölbe szorította a kezét, és beleboksolt a levegőbe. – Szeretlek a hitvány testem minden idegrostjával. Mindenedet szeretem. De te csak félig szeretsz engem. Én azonban az egészet akarom, nem csak egy jelentéktelen töredékét!

Frieda mélyen leszívta a füstöt, és nézte a dühöngő Lorenzót. Rázta az öklét, mintha le akarna sújtani, meg akarná ütni.

– Mindent elhagytam érted, Lorenzo, mindent! Hogy lehet, hogy ezt nem látnod? – Szaggatott füstfoszlányok gomolyogtak elő a szájából és lebegtek a levegőben.

– Nem ezt tetted. Állandóan rájuk gondolsz. Az anyai farkasszereteted olyan, mint egy démon, eltántorít tőlem. – A hangját megemelte, a szeme szikrákat szórt. Frieda csak csöndesen megrázta a fejét. – A fele szereteted azoké a Weekley kölyköké. Hogy tudnál teljes szívvel szeretni, ha állandóan ők járnak a fejedben? Hogyan? Hogyan? – Miközben Lorenzo ott táncolt Frieda előtt a lábujjain, öklét a magasba emelve, haragtól eltorzult arccal, Friedának azok a manók jutottak az eszébe, akikről gyerekkorában olvasott, a gonosz teremtmények, akiket ha elöntött a harag, fenyegetőztek, és förtelmes gonoszságokat követtek el. Jól emlékezett a gyerekkorából a róluk szóló mesékre. És most együtt élt egy ilyenel, elhagyta a gyerekeit miatta. Mit csinált?

Frieda két napig nem szólt egy szót sem. Lorenzo az idejét Ernest leveleinek a másolásával töltötte, és vihorászott közben, azt magyarázva Friedának, hogy a színdarabjához kell, amit most ír, ahhoz akarja felhasználni Ernest bíráló szavait. De a nő nem válaszolt. Ahogy járt-kelt a házban, egy ötlet kezdett lassan, vonakodva kibontakozni az agyában. Egy ötlet, amit nem tudott elkergetni. Befészkelte magát, és kezdett alakot ölteni, míg már másra sem tudott gondolni.

HATVANNÉGY

FRIEDA

– Nézd meg, és mondd meg, mit gondolsz róla. – Lorenzo a festőállványnál állva tájképet festett ciprusokkal, olajfákkal és boltíves híddal. A ceruzájával az állvány felé bökött. – Jól rajzoltam meg a hidat?

Frieda letette a könyvét, és kinézett a tóra. Lilászöld és kobaltnék felszínén fehér tarajos hullámok habzottak. Nem akart a gyerekei nélkül élni. Hogy tehetné? Hogy tudná elviselni?

– Nem nézed meg? – kérdezte Lorenzo.

Frieda lassan felemelkedett a kanapéről. Az ablak felé fordította, hogy láthassa a víztükrön reszkető, ezüstös fényfraktálokat, de ma nem voltak fények, csak száguldó szél és nyargaló hullámok. Meg a gyerekei arca mindenütt.

– Nekem nem elég lágy és ködös. De a híd jó. – Tudta, hogy tompa és színtelen a hangja. Azt is tudta, hogy ezzel elkedvetleníti Lorenzót.

Mostanában a legapróbb dolgok is visszarepítették a múltba. Előző nap látott egy takaróba bugyolált csecsemőt, az anyja büszkén parádézott vele. Ő meg Monty arcát látta a gyerekében. Olyan gyönyörű csecsemő volt... Az arca kerek és fényes, mint egy alma, arany hajfürtjei mint a bogáncspihék, halovány szemhéját lilás erek hálózták be. Az ujjaival követte valamennyit, amikor a kicsi aludt, és arra gondolt, hogy ilyen

szép kisbabát még életében nem látott. Míg meg nem született Elsa a rózsás ajkával, gömbölyded, hurkás karjával. Szépséges baba volt. Szébb, mint a többi nottinghami csecsemő. Aztán jött Barby a nagy, barna szemével, gombszerű nózijával és ráncos arcával, ami olyan volt, mint egy rozmáré. Milyen drága gyermek volt, annyira szeretetteljes. S hogy villantak a szemei! Nem úgy, mint egy kisbabáé. Ernest birodalmi von Richthofen-szemeknek nevezte.

Frieda felállt, leakasztotta a kalapját és a kabátját az ajtóba vert szegről.

– Elmegyek sétálni. – Látta, hogy Lorenzo bizonytalanul felnéz a vászonról. Megfeszültek az arcizmai. Utálta, ha Frieda magába zárult, és elérhetetlen volt számára, mint most. De mit tehetett volna ellene?

Frieda elsétált egészen a tópartig, míg a bőrén nem érezte nedves leheletét. Heves szél korbácsolta a vízfelszínt habos fehér hullámokká, bukdácsoló fodrokká. Kövek. Tudta, hogy súly kell ahhoz, hogy a testet a víz alá húzza. Elég nagyoknak kell lenniük, hogy a test a víz alatt maradjon, de nem annyira nehéznek, hogy nyomtalanul lehúzza a tó fenekére. Azt akarta, hogy megtalálják és kiemeljék a holttestét. Nem akart a tó fenekén elrothadni a halakkal a beleveszett autók és rozsdás bádogdobozok között. Nem akart a síkos kövek és rátekeredett horgászdamikok közt lenni eltemetve.

A felszedett köveket beletette a kabátja zsebébe. Aztán a partra sétálva csak állt, és nézte a vizet. Bármerre is nézett, minden a gyerekeire emlékeztette. A lába alatt apró kavicsok, fehérek és fényesen simák, mint a babafogak. Eszébe jutottak a gyerekei mozgó fogacskái. Monty szívogatta és a nyelvével

lökdöste őket, míg csak ki nem lazultak, és ki nem hullottak. Elsa kefével tisztogatta őket, hogy ragyogjanak, mint a gyöngyök. Na és Barby fogai? Vajon a rágók is kiestek már hátul? Talán épp most is mozog valamelyik foga. A víz alatt vastag vegetáció örvénylett. Frieda leguggolva bedugta a kezét a vízbe, a növényeket cirógatva. Annyira vágyott arra, hogy megint a gyerekei fürtjeit érezze a tenyere alatt, hogy megfésülje, simogassa őket. Most ki fésüli a hajukat? Maude néni fésüli őket úgy, ahogy szeretik, óvatosan bontogatva a csomókat? És vajon Weekley nagymama pólyálgatja be a lábukat, ha felhólyagosodik? Vajon esténként Ernest mesél nekik, váltogatva a hangját a szereplők szerint, ahogy szeretik? Érezte, hogy könnyek gyűlnek a szemébe, mint mikor hideg nyilakként eső jön az égből, és felhólyagozza a víz felszínét.

Frieda kigombolta a csizmáját, és levette a harisnyáját. Aztán bizonytalanul belegázolt a vízbe. Elakadt a lélegzete annak hidegétől. Átfagyott ujjakat érzett a ruhája szegélyén, jeges nyelveket a lábujjainak, a lába boltozatának, bokájának csapódni. A kezét a kabátja zsebébe dugva megmarkolta a köveket. Elég a súlyuk? Vagy keressen még? Nem, a fájdalma súlya lehúzza majd, és ott tartja a víz alatt.

Valamivel beljebb ment, a hullámok már a lábikráját, a térdét, a combját nyaldosták. A szoknyája körben dagadozott mellette. A víz rásimult a bőrére, a hidege érzéstelenítette a végtagjait, az egész teste lúdbőrözött. Felnézett a horizonton kavargó, sötét felhőkre, és Anna Kareninára gondolt. Annyiszor olvasta már el Anna utolsó monológját, hogy beleégett az emlékezetébe. Anna mindent feladott a szerelemért, hogy újra teljesen szabadnak érezhesse magát. Ám a szerelem egyszerre

volt áldás és átok. Anna végül megfizette a végső árat, meghozta a végső áldozatot. Most ő is ezt fogja tenni. Lépett még egyet, és érezte, hogy egy éles kő felsebzi a sarkát. A lábujjai közt sár szivárgott át. Most már rázta a hideg. A lába és a karja kezdett megdermedni a hidegtől. Aztán teljesen váratlanul egyszer csak elült a szél, és elállt az eső, a tó furcsán elcsöndesedett, mozdulatlanná és rezdületlenné lett. Mintha Isten elvitte volna magával a szelet, a halászokat és a vadmadarakat a vizekről, hogy ő egyedül, békében halhasson meg.

Egy hal ugrott fel mellette, tölcséreket kavarva mindenfelé. Frieda megpillanthatta ezüstös testét, ahogy meggörbül a levegőben, majd hallotta, ahogy visszacsattan a vízbe. S valami ebben a hangban, meg a villanó fény, amit teremtett, kirángatta Friedát a révületéből. Az ég felé fordította az arcát. A bágyadt februári nap előbújt a felhők mögül, és halvány redőket rajzolt a tó felszínére, amittől az fényleni kezdett, mint a nyersselyem.

Lorenzo szavai jutottak az eszébe, hogy milyen szép és csodálatos az élet. És feltolultak benne az emlékek, a vitalitástól majd szétrobbanó körtefavirágok, amikor először szeretkezett Lorenzóval, apja lovaglóostorának színe, ahogy az arcához szorította, a zafír harangvirágszőnyeg a sherwoodi erdőben, a gyerekei, ahogy tölgyfáról szedett zöld makkal dobálódznak. Én nem Anna Karenina vagyok. Nem fognak belehajszolni abba, hogy ilyen erőszakos, visszataszító dolgot kövessek el. Én élni akarok!... És még látni fogom a gyerekeimet.

Amikor hazaért a testére tapadó, csuromvizes ruhákban, vacogva, Lorenzo felnézett a vászonról, a szeme olyan volt, mint két hánykolódó, kék csónak a tengeren. Frieda odarohant

hozzá, sietségében feldöntve a vásznat. Mielőtt még Lorenzo tiltakozhatott volna, kibújt a vizes kabátjából és ruhájából, a hátán szétszakította Lorenzo ingét, és a férfit durván a kanapéra lökte. Gyorsan ráült, és olyan hevesen szeretkeztek, hogy egyikük sem érzékelte Frieda átfagyott csontjait, vizes bőrét. Amikor Lorenzo később a ruháit szárogatta a kandalló előtt, Frieda azt mondta neki, hogy megbotlott, és véletlenül beleesett a tóba.

Lorenzo másnap reggelit vitt neki az ágyba, a tálcán olajágak is voltak egy vázában. Aztán lement a földszintre, és Frieda hallotta, hogy a padlót súrolja, ablakokat mos, és tűzifát aprít. Amikor felkelt, a férfi lehúzta az ágyneműt, kimosta a lepedőket és a párnákat a bádogkádban, majd kicsavarta őket, és kiteregette a kandalló előtt.

– És most akkor kimosom a harisnyáidat is – jelentette ki a kanapéra dobott, sárba keményedett, piros harisnyák felé mutatva. – Aztán megstoppolom neked őket, kilyukadtak a sarkuknál. Te meg menj, és nézz körül a kamrában, rendben?

Frieda kiment a konyhába. A rézedények csillogtak, Lorenzo az előtt fényesíthette ki őket, mielőtt ő felébredt. Amikor kinyitotta a kamra ajtaját, kesernyés narancsillat csapta meg az orrát. A legfelső polcon befőttesüvegek sorakoztak. Lekvár! Mikor főzött Lorenzo lekvárt?

– Amíg aludtál, Queen Bee – szólalt meg Lorenzo. – Ez a legfinomabb narancslekvár, amit ettél, ígérem. És most menj át a szalonba.

Frieda benyitott. Ömlött be a fény a lemosott ablakokon, és minden vízszintes felszínen vázában, befőttesüvegekben, vödrökben és korsókban virágzó meggyfaágak, mirtusz és vad

ciklámenek pompáztak.

– A szentélyem neked. És most nézd meg, mit hozott a postásfiú. – Az asztalra mutatott, ahol egy levél feküdt, Ernest cirkalmas kézírásával. Fel volt tépve, és a szakadt pecsét alól lila szalag kandikált ki.

Frieda a szemöldökét felvonva, kérdőn nézett Lorenzóra, aki mint egy varjú ugrándozott az asztal körül, minden rezdülését figyelve.

– Az örült orvosod levelei. Weekley visszaküldte mindet. – Lorenzo megállt, majd sasszézott egyet, mint egy néptáncos. – Beletette a régi szeretőd, Dowson céduláját is. Azt hiszi, hogy én nem tudok a kalandjaidról. Ah. Ez a bolond semmit sem tud a szerelemről.

Lorenzo másnap visszatért a munkájához, és olyan eszeveszett tempóban írt, hogy Frieda már az egészségéért aggódott. A máskor halvány bőre most rózsaszínes árnyalatot kapott, mintha a testének vére fel akarná hívni magára a figyelmet.

– Írd le nekem mindazt, amit valamelyik nap meséltél azokról az időkről, amikor az apád a vízbe ugrott a nyakában veled, neked meg hátracsuklott a fejed. Ne hagyj ki semmit! – A kézfejjével megtörölte a homlokát. Frieda megpróbálta elfoglalni Lorenzo helyét a barackfa alatt, de ő a fejét rázva azt mondta: – Még nem, még nem... ez a fércmű lesz életem legnagyobb könyve.

HATVANÖT

FRIEDA

Egy héttel később Frieda előállt egy ötlettel. Ő meg Lorenzo a Garda-tó partján sétálgattak egy hosszú, írással töltött nap után, miközben Lorenzo állandóan kérdezgette. Másképp érez egy anya a fiai iránt? Milyen érzés, ha rugdos odabent a magzat? Milyen érzés életet adni? Milyen érzés elfenekelni az embernek a saját gyerekét? Jöttek sorban a kérdések, egyik a másik után, végtelenül. Végül Lorenzo lehuppant mellé a kanapéra, köhécselve, fázósan, és ragaszkodott hozzá, hogy esti sétára induljanak, hogy kiszellőztethesse a fejét.

Odakint, a nedves levegőben ciprus- és citromfák illata érződött. Az égbolt felettük sápadt és üres, a színe mint a poré. A horizonton, akár egy temetési menet, fekete felhők kúsztak feléjük. Szólnom kell, mielőtt elered az eső, gondolta Frieda. Fräulein Winifred Inger... szállt felé a név, mint a feje fölött a felhők, baljósan és kellemetlenül.

– Londonba szeretnék menni, Lorenzo.

– Még nem, Queen Bee. Az új regényem nagyon jól halad. A lelkem, a lelked legsötétebb zugával kell szembenézzen. Képtelen volnék abban a viszolyogtató városban dolgozni. – Lorenzo elbizonytalanodott, a szeme összeszűkült. – Megint a gyerekeid?

Frieda engesztelően megszorította Lorenzo karját.

– Túlágosan egyedül vagyunk itt.

– Azok a gyerekek mint kivont kardok lebegnek a fejünk fölött.

De Frieda nem adta fel, egy vitorlást figyelt meredten, ami mintha egy helyben forgolódott volna odakint a tavon.

– Van valami, amit még sosem mondtam el neked. És másnak sem. Ami a lelkem legsötétebb zugában van.

– Gyónásra készülsz?

– Arra gondolva, hogy jól jöhet a regényedhez. Rólam meg Elisabethről van szó.

– Korábban miért nem mondtad el? Azt hittem, nincsenek titkaink egymás előtt.

– Mert nem akartam erre gondolni. Túlságosan fájdalmas. – Frieda a távolba meredt, a hegyekre, a ködbe vesző csúcsaikra.
– De elmondom, ha elengedsz Londonba.

– Egy újabb szerető? Vagy valami szégyenteljes dolog, amit Otto Gross-szal csináltál? – Lorenzo felső ajka legörbült, és Frieda nem tudta eldönteni, hogy ez most gúny vagy kíváncsi várakozás, hogy még több anyagot gyűjtsön a fércművéhez.

– Megígéred, hogy elmehetek Londonba?

– Veled megyek. De nem maradunk sokáig.

Frieda bólintott. Tudta, Lorenzo nem bízik benne eléggé ahhoz, hogy egyedül engedje vissza, rettenetesen félt attól, hogy visszamegy Ernesthez meg a gyerekeihez. De nem rágódhatott ezen sokáig úgy, hogy állandóan Fräulein Winifred Inger képe merült fel az emlékeiben. Meg kellett találnia a helyes szavakat ahhoz, hogy elmagyarázhassa. Hirtelen úgy érezte, mintha Fräulein Inger ott teremne mellette, és behálózná, mint egy öreg és ravasz pók. Mintha a lelke, a jelenvalósága átlépett volna a ködös hegyeken, átsiklott volna a

víz felett, és itt kígyózna a ciprusfák között, melyek mint valami őrszemek álldogáltak a földnyelven. A levegőbe ütött, mintha csak egy legyet akarna elhessenteni. Gyorsan elmondja Lorenzónak, csak hogy már túljusson rajta. Akkor elmehet Londonba, és megtalálhatja a gyerekeit, mielőtt még teljesen elfelejtenék.

– Utaznunk kell, Queen Bee. Változásra van szükségem, újdonságra, ami kizökkent a kényelmemből. Elképzelésem szerint délnek kellene tartanunk, Róma felé. Szóval, mi az a titok, amit eddig még nem mondtál el nekem?

– Tizenhat éves koromban volt egy tanárnőm, Fräulein Inger. A barátommá lett, Winifreddé. – Friedának komoly erőfeszítésébe telt, hogy a hangja nyugodt, érzelemmentes maradjon. Örült, hogy sétálnak közben, nem akarta volna látni Lorenzo arckifejezését. – Gyűlöltem az iskolát. Túl nagy volt a fegyelem, fojtogató.

– Ezt már mind tudom, de te folyton azt mondtad, hogy sosem voltak lány barátnőid – mondta Lorenzo, hogy sarokba szorítsa.

– Ő több volt mint egy barátnő. Nagyon közel kerültünk egymáshoz. De csak egy rövid időre. – Frieda elhallgatott, a következő mondatot fogalmazgatta magában. Mögöttük megszólaltak a kolostor esti imára hívó harangjai, ott rezegtek a tó fölött, a hegyek visszaverték, mígnem az egész völgyön végigvibrált az érces hang.

– Jól jöhet a fércművemhez. Folytasd – unszolta Lorenzo. – Mit csináltatok együtt ti ketten? – A léptei megnyúltak, a keze remegett a két oldalán. Frieda szedte a lábát, hogy lépést tarthasson vele.

Úgy érezte, mintha a szavak sorban állnának a torkában, várva, hogy előjöhessenek.

– Kétségbeesetten igyekeztem a kedvében járni, mellette lenni, elérni, hogy ő is imádjon. A világ legtökéletesebb emberének tekintettem. – Frieda tétovázott. Érezte, hogy Lorenzo érdeklődése egyre nő. A kíváncsiságtól? A féltékenységtől?

– Írd le, milyen volt.

– Egy lelkész lánya. Erős testű és büszke, mint egy férfi. De szelíd és szép is. Ő tartotta az úszásórákat, és én olyan akartam lenni, mint ő, úgy úszni, mint ő, olyannak kinézni, mint ő. – Frieda elhallgatott, és a sötétedő eget fürkészte. Mennydörgés rázta meg a hegyeket, a szárcsák és a hattyúk sietve úsztak a part felé. – Az úzásleckéknél megtartott a vízben, és a szívem majd kiugrott a helyéről.

– Aztán mi történt?

– Meghívott magához, és meztelenül úsztunk a folyóban. – Frieda megborzongott. Milyen fekete és borzongató volt az a folyó, és őt milyen forróság öntötte el Fräulein Inger karjaiban, és milyen szorosan kapaszkodott a tanárnőjébe abban a sötét vizű, zúgó folyóban. Még most is élénken emlékszik Fräulein Inger ajkának forróságára, miközben a jeges víz ott örvénylett a térdüknél. S arra, hogy testének minden porcikája olvadozott, mint a viasz. Arra, hogy Fräulein Inger ujjai mintha a húsában kalandoztak volna.

– És mi lett a vége? – Lorenzo hangja feszült és visszafogott volt. Nem tudta pontosan, hogyan is reagáljon a hallottakra. Frieda hirtelenjében úgy érezte, nem akar többet elmondani neki. Winifred az övé, nem Lorenzóé. Eleget mondott már

ahhoz, hogy elmehessen Londonba.

– Berlinbe ment. Írtam neki, de nem jött vissza. Később azt hallottam, hogy férjhez ment.

– Na de mi történt... amikor meztelenül úsztatok?

Frieda látta Lorenzo feszült arcát, a várakozó csillogást a szemében.

– Megcsókolt ott, a vízben. Ennyi volt, egy iskolás lány fellángolása. – De még most is, hogy ezt mondta, Frieda érezte, ahogy Fräulein Inger nyelve szétválasztja az ajkait, benyomul a szájába, körkörös mozdulatokkal simogatja az ínyét, a fogait. Még mindig érezte erős karja szorítását, és azt, ahogy a körmeit belevájja a felső karjába, miközben iszap kavargat körülöttük. Pár másodperc múlva a nő elengedte, hátrébb húzódott, és mintha levegőért kapkodott volna. Friedát a vágy és a félelem hulláma öntötte el, olyan erővel, hogy vinnyogó hangok szakadtak ki a torkából, és a keze önkéntelenül, kétségbeesetten nyúlt a tanárnője felé.

– Szeretsz engem, igaz? – kérdezte Winifred sággyva, lefelé nézve, a folyóra, megnyalva Frieda nyakát, majd a nyelvével végigsimította a kulcscsontját. Imádat és zavar közt örlődve sággyta vissza:

– Szeretem, Fräulein Inger. Szeretem... – És akkor újra meg újra elismételtette vele a szavakat. Addig nem csókoltta meg újra, míg ötvenszer el nem mondta.

– Milyen volt a csókja? És hol érintett meg? – erősködött Lorenzo. Az arca még mindig feszült, de a tekintetében izgatottság.

– Igazi csók volt, a számon. A többit már magad is kitalálhatod, Lorenzo. És kiszínezheted, amilyenre csak akarod.

– Biztos, hogy nem felejtettél ki semmit?

Frieda a fejét rázva elfordította a tekintetét. Azok után, hogy együtt úszott Fräulein Ingerrel, hosszú ujjú blúzokban, ruhákban kellett járnia, hogy eltakarja a karját ékesítő, szilvakék ellipsziseket. Elgondolkodott, vajon az ő ujjai is hasonlóképpen nyomot hagytak-e Fräulein Ingeren, hogy vajon az ő gyönyörű, izmos testén is ott éktelenkednek-e az ő körmeinek a nyomai.

Hatalmas cseppekben eleredt az eső. A ciprusfák vonaglottak, sziszegtek alattuk. Ahelyett, hogy sietősebbre vette volna a lépteit, Frieda lassított. Volt valami megnyugtató abban, ahogy az eső mosta az arcát, megtisztította Winifredtől, és valami különös módon feloldozta. Többé már nem akart erre gondolni, a fájdalomra, arra, ahogy a szíve kettészakadt. Egy héttel később Winifred váratlanul eltűnt, a hiányát a tanárok semmivel sem magyarázták. Frieda estéről estére leveleket írogatott neki, könyörögve, hogy jöjjön vissza. A tanárok szállásán hagyta őket, és utána álomba sírta magát, majd riadtan ébredt, és rohant le, hogy megtudja, érkezett-e válasz. Egy hónap múltán Frieda aztán megtudta egy ugyancsak könnyező diáklány társától, hogy Fräulein Inger feleségül ment egy orvoshoz, és többé nem jön vissza. Frieda szerelme lassan, fokozatosan megkeseredett. Jött a többi lány, azt állítva, hogy Fräulein Inger írt nekik, hogy esküvői képeket küldött, meg szalaggal átkötött dobozokban kóstolót a lakodalmi tortájából. Az egyik lány azt mondta, a nő meghívta magához az új berlini otthonába. Frieda erre nem szólt egy szót sem. S amikor a szerelme apró és törékeny valamivé silányult, becsomagolta és elküldte az emlékezete egy távoli sarkába.

– Beleveszem a regényembe. Egy egész fejezetet írok róla – jelentette ki Lorenzo, bólintva hozzá, jóváhagyva. „Szégyenfolt” lesz a címe. Nem, nem az lesz. Hanem „Szégyen”.

– Szégyen? – ismételte meg Frieda. – Miért? Én nem szégyellem.

– Akkor miért nem mondtad el soha senkinek?

– Mert fáj emlékezni. De nem szégyellem. – Eszébe jutott, hogy valakinek mégiscsak elmondta. Ottónak, sok évvel ezelőtt. Otto a géniusza, az emancipáltsága egy újabb bizonyosságának vette. Semmi kivetnivalót nem talált benne.

– És azóta nem akartál más nőkkel is csókolózni?

Friedának eszébe jutott Lorenzo mohó pillantása, amivel egy földműves csípőjét nézte, a leplezetlen vágy és önkéntelen kitárulkozás pillanata. A hegyek mögött hirtelen villámlás tépte szét az eget, amit mennydörgés morgása követett.

– Nem – felelte. – Egy nőnek a férfiakat kell szeretnie. Ez a természet rendje.

– Gyere, Frieda, siessünk! Haza kell mennünk, hogy leírhasam. – Lorenzo sarkon fordulva szinte rohant, a nadrágszára lebegett a szélben.

– Majd utolérlek. – Frieda az út szélén állt, a tavat nézte. Csónakok igyekeztek a part felé, tarajos hullámok kergetőztek és bukdácsoltak, a fák a parton ingadoztak, hajladoztak a sötétedő égbolt alatt. – London! – kiáltott Frieda a távolodó alak után. – Mikor mehetünk Londonba? – De a szél kitepte a szájából a szavakat, bele az esőbe. Lorenzo már nem volt sehol.

Villa Igea, Gargnano, Garda-tó

1913. március 15.

Drága Elisabeth!

Lorenzo beleegyezett, hogy Londonba utazzunk. Hála istennek! Sikerült meggyőzőnöm, hogy itt túlon túl magányosan élünk, és hogy látnom kell a gyerekeimet. Szeret bezárva tudni a hegyek között, ahol nincs senki, aki elcsábíthatna innen. Kedvére való a képzet, hogy úgy élünk itt, mint két szerelmes számkivetett, de most már ő is kezdi belátni, hogy itt élve eltemetkezünk, és hogy az ennyire elszigetelt élet egyikünknek sem tesz jót.

Olaszországot imádja, azt mondja, ott teljesen szabadon szárnyalhat a lélek, mert ott az emberek nem moralizálnak annyit. Én azonban nem így látom. Az olaszok imádják a gyerekeiket, teljesen odavannak értük, annyira büszkék rájuk. Ha megtudnák, hogy odahagytam Londonban a gyerekeimet, baltával és kaszával üznének el. Lorenzo megdühödik, ha belesüppedek a szomorkodásba, így nincs itt senki, akivel beszélgethetnék róluk. A parasztasszonyok meg naponta mutogatják nekem a kicsinyeiket, amitől a legszívesebben sírva fakadnék.

Volt egy szörnyű reggel, pár héttel korábban, amikor megemléltettem Montyt. El is sírtam magam. Lorenzo iszonyatos haragra gerjedt, és azzal fenyegetett, hogy bevonul egy kolostorba a szerzetesek közé. Én meg összezsugoroltam, és úgy döntöttem, hogy visszamegyek Ernesthez. Lorenzónak hagytam egy üzenetet, majd lementem a kikötőbe, hogy felszálljak egy gőzösre. De ott azt mondták, aznap nem jár a rossz időjárás miatt, és azt kérdezték, hogy hol van a férjem. Csak nevettek rajtam, és elhessegettek, mint egy kiver t kutyát. Két éjszakát egy szállodában töltöttem, de aztán megverten hazamentem, és vártam Lorenzót.

Most már örülök neki. Ha akkor egyedül térek vissza Angliába, ott lettem volna egyetlen barát és egy fillér nélkül (több pénzt nem akarok elfogadni tőled, drága Elisabeth). S Ernest családja bizonyára pokollá tette volna az életemet. Ha meg Ernest visszafogadott volna, csupán a látszat kedvéért tette volna meg, Cambridge-ért, a reputációja miatt. Komoly keserűség él a szívemben, sosem tudna többé bízni bennem. Ő meg a kicsinyes, puritán Anglia engem örökre bukott, erkölcstelen nőnek tartának. Sosem tudnám feledtetni a történeteket. Nem, ez az ajtó végérvényesen becsukódott előttem.

Akárhogy is, én már csak Lorenzóra gondolhatok. Olaszországban szinte géppé változva ír, és amikor ilyen féktelenül dolgozik, az egészsége látja a kárát, nekem kell vigyáznom rá. Tudom, hogy nagy író válik belőle, de csak akkor, ha vele maradok. Újra meg újra elmondja ezt nekem, és tudom, hogy így igaz. Ez is egy olyan dolog, ami szorosan hozzá köt. És több életet már nem tehetek tönkre, igaz?

Így aztán tökéletes álarc mögé rejtem a fájdalmamat. Teljes egészében megtartom magamnak. Van egy kőarcom, és a szemem olyan száraz, mint a kréta. De mindennap azt a tervet dédelgetem magamban, hogy látom a gyerekeket, hogy velem vannak. Lorenzo meg én marakszunk, mint a macskák, de nem bánom. Mert hamarosan látni fogom a gyerekeimet!

Szerető húgod, Frieda

P.S. Beleegyezett, hogy az ostoba címet (Paul Morel) az enyémmre: Szülők és szeretőkre cseréljük. Ez sokkal jobban hangzik, nem?

Gyűlölte magát, a legszívesebben eltiporta, elemésztette volna magát. Hogy lehet valaki szabad?

D. H. Lawrence: *Szivárvány*

NYOLCADIK RÉSZ

LONDON, 1913

HATVANHAT

FRIEDA

Hampstead felé menet Frieda megállt egy édességboltnál. A pult mögött hatalmas üvegekben tejkaramella, citromos keksz, toffee, medvecukor, árpacukor, körte-, menta- és ananászízű cukorkák sorakoztak. Mindegyikből vett egy-egy zacskóval, beletette a szőnyegtáskájába, és pattanásig feszült idegekkel ment fölfelé a dombon tovább a Well Walkra. A napsugarak aranylón söpörtek végig a Heathen, a levegőben ott érződött a frissen vágott fű finom illata. Frieda úgy próbált lecsillapodni, hogy a tüdejét újra meg újra teleszívva nagyokat lélegzett. Már hetek óta gyakorolgatta magában némán a szavait. Jó napot, Weekley nagymama. Hogy van? És hogy van Charles meg Maude? Láthatnám a gyerekeket, kérem? Milyen kedves... köszönöm, Weekley nagymama.

A Well Walk felé közeledve a szívverése felgyorsult, a tenyere átnedvesedett. A hónalja verejtékezett, és a sokat gyakorolt szavak elakadtak a torkán. Az a különös érzése támadt, mintha valamennyi korábbi alteregója köré gyülekezne, ráakaszkodna. A pici Fritzl, aki bújárkodik a sziklák között, és együtt úszik a békákkal. A kis Frieda, aki fára mászik, és bebújik a rókalyukakba. A fiatal Frieda, aki kalandról és szerelemről álmodik. Frieda, a feleség. A házasságtörő Frieda. A Queen Bee Frieda. A sok-sok Frieda most mind körülötte tolongott, mint az elszabadult szóköcskék.

Befordult a Well Walkra, kihúzta magát, és megjátszott könnyedséggel lépkedett a Weekley-ház felé. És majd becsönget. Határozottan. Nem fog reszketni, nem fog remegni. Nincs félnivalója. Az ő gyerekei. Udvariasan, de határozottan viselkedik a nagymamával és Maude-dal. Magához öleli a gyerekeit, hosszan, nagyon hosszan. Élvezi a ragacsos puszijukat. Megcirógatja a hajukat, az arcukat, a tarkójuk szirtjét. Aztán elsétál velük a Heathre, leheverednek a napon, és édességekkel tömi majd őket, mint a madárfiókákat. Megnézi, nem tetves-e a hajuk. Megnyomkodja a bordáikat, hogy lássa, eleget esznek-e. Megvizsgálja a fogait, nem szuvasodnak-e, és ellenőrzi, hogy a lábkörmük szépen le van-e vágva. S aztán beledugja őket a táskába, és elfut velük... Mosolyra húzódott az ajka.

Poroló csapkodását hallotta. Puff! Puff! Ez csak Maude lehet, takarít, mint mindig. Még szélesebb mosolyra húzódott a szája. Maude-dal még könnyebb dolga lesz, mint a nagymamával. Lehet, hogy a nagymama nincs is otthon. Lehet, hogy a gyerekek egyedül vannak Maude-dal, tanulnak, vagy épp Maude-nak segítenek a tavaszi nagytakarításban. Frieda nagyobbakat lépett, a karja is szabadabban lendült. Az édességekkel telirakott táskát olyan könnyűnek érezte, mint a madártollat. Itt volt előtte a ház. Puff! Puff! Felnézett, mintha azt várná, hogy Maude megjelenik az utcán rongyszőnyeggel és porolóval a kezében.

De nyoma sem volt. Közelebb lépve látta, hogy a bejárati ajtó zárva van, és a redőnyök mind leengedve. A homlokát ráncolta. Megigazította a ruháját, és a begyakorolt elszántsággal lépkedett az ajtó felé. Felemelte a kezét a kopogtató felé.

Elbizonytalanodott. A rézkopogtató homályos, patinás volt. Por telepedett a résekbe. A tekintete az ablakokra tévedt. Az ablakpárkányokra folyondár kúszott. Az üvegen túl döglött molylepkék és legyek heverték. Az ablaktáblákat vastagon lepte a por. A sarkokban pókhálók lengedeztek.

Megemelte a kopogtatót. A hangja végigvisszhangzott a házon, fel a lépcsőkön, egészen a padlástérig.

Hátrébb lépve nézte a házat. Mocsokréteg tapadt a málladozó vakolatra. Lila bogáncsok kandikáltak ki a kövek közül. Frieda úgy érezte, hogy kiugrik a szíve a helyéről. A torkából olyan hangok szakadtak fel, mint mikor papírt tép szét az ember.

Letérdelve kinyitotta a táskáját, a nedves, durva kő karmolta a térdét. Ilyen érzés lehet egy sír mellett térdelni, gondolta. Kiszedegette az édességes zacskókat, és odatette őket sorjában a küszöbre. Egy anya szeretetének szálnalmas jegyei...

Amikor már mindent szépen elrendezett, odament a szomszéd házhoz, és becsöngetett. Kinyílt egy ablak az emeleten, és egy férfi feje jelent meg benne.

– Hová mentek innen Weekley-ék? – Frieda a szemébe húzta a kalapját, hogy az ember ne láthassa vöröslő szemét.

– Nem tudom. – A férfi bajuszának szőrszála megglebbentek, ahogy megszólalt.

– És mikor költöztek el?

– Múlt szeptemberben. Címet nem hagytak hátra. – A férfi behúzta a fejét, és felemelte a karját, mint aki be akarja csukni az ablakot.

– Várjon még! Kérem! Csak van valami elképzelése, hogy hová mehettek. Kérem! – Frieda esdeklően a mellére szorította a kezét.

– A fiú mintha azt mondta volna, hogy a St. Paul'sba megy. De tőlem akár Timbuktuban is lehetnek.

Megzörrent a keret, majd egy csattanással becsukódott az ablak. Az utca felé fordulva Frieda fájdalmát a düh és a csalódás hulláma söpörte el. Hogy merészelte ezt tenni Ernest?! Hogy merészelte?!

HATVANHÉT

ERNEST

Az új, nyugat-londoni dolgozószobájából Ernest érezte a Temze vizének szagát. Ma különösen erőteljes volt, hal- és szennyvízbúzzal teli. De annyi ereje sem volt, hogy becsukja az ablakot. Az oda-vissza utazgatás Nottingham és London között kifárasztotta. Az íróasztalánál ülve tisztelettel hajtotta meg a fejét Trollope *Lady Annájának* első kiadása előtt. Megsimogatta a barnás bőrkötésű gerincet, ujjait finoman végighúzta a ropogós lapokon. A borítója ragyogott. Az arany, dombornyomott cím látványa vigasztalta. Hirtelen szeszélyből vette meg a könyvet, szokatlan körülmények között: amikor felkereste Mr. Wellst, a fegyverkereskedőt a múlt héten, kiderült, hogy nem csupán fegyvereket árul, hanem jól ismert regényírók első kiadású könyveit is.

Felütötte a könyvet, és megszagolta. Már az illata is megnyugtatóan hatott rá, templomi, megszentelt és poros. Szorosan az orra alá tartotta, és az illat feledtette vele az anyja harsogó hangját. Most is itt csengtek a fülében a szavai, kinek is mondta?, a gyerekeknek, hogy ha ellenállunk a sátán kísértésének, az fejvesztve menekül tőlünk. Ernest a felnyitott könyvlapra pillantott. Szavak, szavak, szavak. Az egész élete szavakra épült. Fordította őket, ízekre szedte, megértette valamennyit, és visszament az eredetükhöz. Mégis megcsalták. Képtelen volt boldognak megőrizni a feleségét, képtelen volt

megérteni őt, képtelen volt beszélni hozzá.

Felnézve váratlanul Montyt látta maga előtt, esetlenül álldogált az ajtóban. A pillantása az íróasztal fiókjára esett. Megkönnyebbülten lélegzett fel, amikor eszébe jutott, hogy nem felejtette el kulcsra zárni azután, hogy megolajozta az új Lancaster pisztolyát.

– Igen, Monty? – A tónus élesebbre sikeredett, mint szeretne volna. Miért történik ez így mindig vele? Jobbra-balra rángatta az állkapcsát, hogy oldja a feszültségét, talán így a hangja is lágyabb lesz.

– Ezt... ezt találtam. – Monty egy elefántcsont nyelű ruhakefét tartott a kezében, rajta a von Richthofen-címer.

Ernestet nyomban elfutotta a méreg. Miért talál ez a fiú örökösen ilyen vacakokat, amit aztán úgy mutat be, mintha kincset talált volna, és nem valami hasznavehetetlen holmit?

– Megleptem magam egy újabb első kiadású könyvvel a gyűjteményembe, Monty. Tudom, könnyelműség volt. A kezébe veszed? – Ernest biccentett a kezében tartott könyv felé.

– Muttinak nem hiányzik? Nem volna szüksége a holmijára?
– Monty szorosan markolta a ruhakefe nyelét.

Ernest letette a könyvet az íróasztalra, és kinyújtotta a kezét.

– Add ide nekem azt a kefét. Majd elzárom valahová biztonságba.

Monty hátrébb lépve még szorosabban markolta az elefántcsont nyelet.

– Megtarthatom, papa?

Ernest hirtelen mélyen megsajnálta a fiát. A legszívesebben magához ölelte volna, talán hogy osztozzanak a közös

fájdalomban. Milyen vigasztaló is lehetne a karjába szorítani! Miért nem nyújtja felé a kezét, és miért nem érinti meg Montyt? A fenébe, meg tudom csinálni, gondolta magában. Lassan megint előrenyújtotta a kezét. Az ujjai hívogatóan, bizonytalanul mozdultak a fia felé. De döbbenten látta, hogy Monty visszahőköl a mozdulatra. Ernest gyorsan visszakarta a kezét, és rátette az asztalon heverő könyvre.

– A f... fiúk az iskolában – szólalt meg a gyerek, a háta mögé rejtve a ruhakefét.

– Igen?

– Beszélnek az anyjukról. – Elhallgatott, és hintázní kezdett a lábán.

– Na és mit mondanak?

– Archibald mamája szüfrazsett. George mamájának öt mopsz kutyusa van, és kötött csizmába meg mellénybe öltözteti őket. William mamájának meg a térdéig ér a haja, és ő megfésülheti, ha jó jegyet kap görögből. Leonardo mamája... –

Montynak megrándult az arca, és nagyokat pislogott. Az apja elfordult, és érezte, hogy elszorul a torka.

– Leonardo mamája mit csinál?

– Ők párnacsatáznak.

Ernest bőre sűrű redőkbe szaladt a két szeme között, fel egészen a hajvonaláig.

– Párnacsatáznak?

– Ahogy Mutti is tette. Velünk. – Montynak elcsuklott, megremegett a hangja.

Ernest megint az új könyvére szegezte a tekintetét. Érezte, hogy a padló résein át gyöngé fuvallat fúj be, csapkodja az egymáshoz zsúfolt könyvek éles sarkait, és arra gondolt, bár

elfújná őt innen messze, nagyon messze.

– Én mit mondjak a Muttiról, papa? Mit meséljek nekik?

– Mindegyik barátodnak van anyukája?

– Igen. Csak Haroldnak nem. Az ő anyukája meghalt. – Monty bizonytalanul az egyik lábáról a másikra állt.

– Ez a válasz, Monty. Mondd te is azt, hogy a mamád meghalt.

– Ernest tekintete az íróasztal fiókjára vándorolt. Majd vissza a fiára. Az csak bámult rá, sápadtan, mozdulatlanul, megrettenve.

– Hogy... hogy meghalt?

Ernest erőltetetten elnevette magát.

– Így Harold sem érzi kirekesztve magát. – A fia még mindig meredten nézte, üveges szemmel, elképedve, mire hozzátette: – Elmagyaráztam ezt már korábban is. Számunkra olyan, mintha meghalt volna.

– De akkor hogy t... tiszteljem? – Monty nagyot nyelt, és a földet bámulta, mintha képtelen volna az apjára nézni. – Az iskolában meg a templomban mindig azt mondják, hogy tiszteld apádat és anyádat.

Ernest köhintett, és próbálta kitalálni, erre mit mondjon. Hogy magyarázza el a fiának, hogy az anyjuk nem érdemel tiszteletet? Hogy a bűn, amit elkövetett, szégyent hozott rájuk? Hogy összetörte a szívét? Az ujjai nyugtalan csigavonalakat írtak le a könyvön, mintha ez segítene megfogalmazni a választ.

– Barby és Elsa úgy gondolják, hogy vissza fog jönni. És amikor nagyi azt mondja, hogy Mutti már nem szeret bennünket, ők úgy gondolják, ez csak a betegsége miatt lehet így. Mint az amnéziával... amikor az ember elfelejti, hogy kicsoda. – Monty elhallgatott.

– Nekik semmit sem szabad mondanunk, Monty. A fiatal

kislányok nem hallhatnak ilyen... ilyen erkölcstelen dolgokat. – Ernest nagyot nyelt. Hallotta az anyja hangját a konyhából, megint Istent emlegette. Nagyon szerette volna, ha Monty elmenne. Ha magára hagyná az első kiadásával és a pisztolyával. Valóságos, szilárd dolog, bizonyossággal és súllyal. Ernest az ujjaival a szemét nyomogatta. Ez a rengeteg gondolkodás. Meg a kérdések. Milyen barbár dolog...

Mire kinyitotta a szemét, Monty már sehol sem volt. Az előszobában az anyja hangja: „Őt maga a sátán teremtette, maga a sátán!”

HATVANNYOLC

FRIEDA

Verőfényes júniusi nap volt, amikor Frieda először ment el a St. Paul's Schoolhoz. Magával vitte Lorenzo kiadójának a fiát, aki szeretett volna segíteni, Bunny Garnettet. Lorenzo ragaszkodott hozzá, hogy elkísérje, és most a Hammersmith Roadot róttta fel és alá, míg Frieda és Bunny felderítették a környéket, ellenőrizték a be- és kijáratokat, azt találgatva, hogy vajon melyik ajtón fog kisétálni Monty. Frieda, valahányszor meglátott egy egyenruhába öltözött kisfiút átfutni a gyepen, vagy a lépcsőn ólálkodni, közelebb ment, a szemét meresztve, hogy lássa, nem Monty-e az. Miután egy héten át leskelődtek az iskola körül Lorenzóval és Bunnyval, de egyszer sem sikerült látni Montyt, Frieda úgy döntött, hogy igénybe veszi újdonsült barátnője, Katherine Mansfield segítségét. Katherine író volt Új-Zélandról, és Friedához hasonlóan ő maga is bűnben élt. Most már kettesben sétálgattak az iskola körül nap mint nap, várva, hogy Monty felbukkanjon, és közben a gondjaikról beszélgettek. Lorenzo mögöttük baktatott, vagy az átellenben, az utca túloldalán lévő omnibuszmegállóból figyelte őket.

– Nem bízik bennem – súgta Frieda Katherine-nek. – Attól fél, hogy Monty majd elvesz tőle.

– Miért gondolja így? – kérdezte Katherine kíváncsian Lorenzo felé fordulva, aki egy fa alatt téblábolt épp, savanyú ábrázattal.

– Mert tudja, mekkora erő az anyai szeretet. Ő maga ennek lett az áldozata. – Frieda belekarolt Katherine-be, és az iskola kapuja felé fordította. Dél volt, a fiúk ilyenkor mentek ebédelni. Mostanra már kívülről tudta a szüneteket, a reggeli, az ebéd, az uzsonna és a hazamenetel időpontját. Tudta, melyik épületből jönnek ki, és melyikbe mennek vissza.

– Azt hiszem, a volt férjed egy szörnyeteg – mondta Katherine együttérzően –, amiért nem engedi, hogy lásd a gyerekeidet.

– Teljes szívből szeretett, és most teljes szívéből gyűlöl. És mindenki engem okol miatta. – Frieda az osztálytermekből kitóduló, szürke nadrágos, kék blézeres fiúkat fürkészte. Monty miért nem jött ki? Hol lehet?

– De nem tudtad, mi a törvény, amikor elszöktél Mr. Lawrence-szel? Tudnod kellett volna, hogy el fogod veszíteni a gyerekeidet. – Katherine türelmetlenül ütögette a flasztort az ernyője hegyével.

– Nem szöktem el vele. Én az apám jubileumára utaztam, ő meg néhány rokonát látogatta meg, és úgy gondoltuk, közben együtt tölthetünk néhány napot Németországban. De Lorenzo közben írt Ernestnek, és ezzel mindent elrontott. Viszont akkor is én vagyok az anyjuk!

– Meg házasságtörő, a férjét elhagyó nő is. Nem tudtad, hogy a nőkre külön törvények vonatkoznak? Akárhogy is, az itteni törvények ásatagok. – Katherine követte Frieda tekintetét, egy sereg szürke nadrágos kisfiút nézett, akik lökdösték, taszigálták egymást. – De remélem, hogy megérte Mr. Lawrence-t választani. Remekel az ágyban?

Frieda csak felhorkant, és tovább figyelte a fiúkat, egyiket a

másik után. Szerette volna a bizalmába avatni Katherine-t, de volt valami a barátnője hangjában, valami szarkasztikus és csípős, ami megakadályozta benne. Nem bízott benne eléggé ahhoz, hogy elmondja neki, néha Lorenzo mellett fekvé is más férfiakról ábrándozik, és azt gyanítja, Lorenzo meg férfiakra gondol, amikor olyan nagy élvezettel hágja meg hátulról. Különben is, hogyan tudná elmagyarázni neki, Lorenzo milyen érzéseket ébresztett benne? Az ő érdeme, amiért hálás az életért. A jelek szerint Lorenzónak teljes egészében szüksége van rá. Nem úgy, mint Ernestnek, Ottónak vagy épp a gyerekeknek – így, ahogy Lorenzo éli meg, még senkinek sem kellett.

– Nekem meg úgy tűnik, hogy elszívja az egészségedet és a vitalitásodat, mint valami vámpír. – Katherine az ujjaival lágyan beletúrt a saját hajába. – Fel nem foghatom, hogy viseled ezt a szodómiát. Johnnak is elmesélte töviről hegyire.

– Mert segít neki. Ez az én ajándékom – vágott vissza Frieda, ügyelve, hogy fölényesen hangozzék, amit mond. Katherine szavai összezavarták, mert sebezhetővé tették, és ezt nem akarta. Mert a lelke mélyén valahol úgy érezte, hogy az ajándéka csupán eszköz, hogy magához láncolja Lorenzót, szánalmas, tudattalan kísérlet arra, hogy Lorenzo ne nézzen vágyódó tekintettel a férfiakra.

– Nem adtál már neki így is nagyon sokat?

– Na és amit én kaptam tőle? Ő segített, hogy meglássam a szépet mindenben... Annak szeretet, aki vagyok. Engedte, hogy az élete része legyek, nekem adott mindent, nemcsak a mézet, amit mások a feleségüknek tartogatnak. Egy tágabb és gazdagabb életet adott nekem, és mélyebbet, mint amit bárki

mással tudtam volna élni. – Hallotta ő is, hogy áradozik, de nem bánta. Nem akarta, hogy szánják, főleg Katherine ne.

– Én csupán azt mondom, hogy három gyerek elvesztése nagyon nagy ár – bökte ki Katherine.

Frieda ezt elengedte a füle mellett. Egyre több fiú kezdett kifelé szállingózni az iskolából, és nem akarta elszalasztani Montyt. S akkor végre meglátta. Hangos kiáltás hagyta el a torkát:

– Ó, Katherine, ott van! – Egy fiúra mutatott; hárman léptek ki egyszerre az épületből, mindannyiuknál iskolatáska, és a földet nézték. Hogy megnőtt!

– Biztos, hogy ő az? – Katherine a kezével árnyékolta a szemét, és a szőke hajú, kerek arcú fiút figyelte. – Az a magas? Nem tizenháromnak néz ki. Olyan, mint egy felnőtt fiatalember.

– Ó, ő az. Monty! – Frieda megragadta Katherine karját. – Én nem tudok odamenni... Menj te! Menj, és hozd ide nekem. Hozd ide hozzám! Siess, mindjárt odaér az ebédlőhöz! – Frieda kicsit még meg is lökte Katherine-t, majd végigsimított a haján és az új ruhája felsőrészén. Remegő ujjakkal megigazgatta a hajtókájára tűzött rózsát, és sietve megnyalta az ajkát. Nagyon ideges és izgatott volt. De mi van, ha nem akarja látni? Mi van, ha meg sem ismeri? Mi van, ha már elfelejtette? Nézte, ahogy Katherine odalép Montyhoz. A fia meglepetten kapta fel a fejét. S a következő pillanatban már sietett is felé, túl hosszúra nyúlt karja csak úgy himbálózott az oldalán.

– Te... te vagy az? – dadogta. Aztán a tekintete az anyja válla fölött Lorenzóra tévedt, aki az iskola kapujában őgyelgett.

– Ó, Monty! Én vagyok! Hogy te milyen nagyra nőttél... ó,

Monty! – Frieda szemébe könnyek szöktek. Mennyire megváltozott a fia, magasabb lett, és soványabb, mintha nyújtották volna. Az arca szögletes, ívelt. A gyerekes pufókságát már elvesztette. Vagy csak nem adnak neki eleget enni? – Eszel te eleget, *mein Liebling*? – Közelebb lépett, hogy kétségbeesetten magához ölelje, de Monty elhátrált, és a szeme sarkából az ebédlő felé tartó fiúkat figyelte.

– Kijöhetsz, hogy megegyünk egy süteményt valahol? Katherine, nem vinnéd el addig Lorenzót valahová, amíg Montyval megteázunk?

– Egyedül nem engednek ki. – Monty egyik lábáról a másikra állt, miközben Katherine elindult Lorenzo felé.

– Akkor menj, és mondd meg a tanárodnak, hogy egy nagynénéd van itt, aki szeretne elvinni ebédelni. Eredj, Monty. Mondd, hogy Maude nénéd vagyok.

Monty nekiiramodott, majd pár perccel később visszajött, félénken mosolyogva.

– Egy kis időre kiengedtek.

– Akkor eszünk egy kis epret tejszínhabbal. – Frieda sóhajtott, és Monty karját a magáéba fonta. A fia kezéhez érve érezte, mennyire kiállnak a csontjai, alig volt rajta hús. A szemét megint elöntötték a könnyek. – Nem adnak neked eleget enni, Monty! Korábban húsosabb voltak a kezed... Ó, én drágám!

Monty egyetértően bólintott.

– A nagyfi töltött tésztái megbocsáthatatlanok.

Frieda fojtottan felnevetett.

– Ó, milyen vicces vagy! Milyen fura szó ez egy ételre, „megbocsáthatatlan”.

Frieda egy kávéházba vitte Montyt, amit már korábban

kinézett. De mihelyt leült a kis, levélmintás asztalterítőjű asztalhoz, azonnal sírva fakadt. Nagyot nyelt, beharapta az ajkát, összeszorította a fogát, de mégsem tudta elfojtani a sírást. A könnyek az orrán végigfolyva legördültek a vászonra. Valahányszor úgy gondolta, hogy most már elapadtak a könnyei, Montyra pillantva a könnyecsatornái újra megteltek, és kezdődött előlről az egész. Egy pincérnő letett eléjük két tálka epret és egy nagy kanna tejszínhabot. Friedának potyogtak a könnyei az eperre. Aztán a tejszínhabra.

– Tessék, Mutti. – Monty egy zsebkendőt nyújtott felé, ami úgy nézett ki, mintha előzőleg a cipőjét tisztította volna vele. Ő az arcához szorította, beszívta az illatát, és végül megtörölte vele a szemét.

– Ne sírj. Inkább azt meséld el, miből élsz, mit csinálsz. – Monty kettéharapott egy nagy szem epret, aminek a leve Friedára fröccsent, aki elnevette magát.

– Írtam egy regényt – felelte szipogva. Nagyon örült, hogy Lorenzo nincs ott kijavítani. Nem szerette volna, ha Monty csupán múzsának tudja.

– Ó, de az írásból nem lehet megélni. – Monty fogott még egy szem epret a vékony, csontos kezébe, és gondosan belemártotta a tejszínhabba.

– Úgy beszélsz, mint az apád. – Frieda megint megtörölte a szemét, és Monty zsebkendőjét beletette a táskájába. Megtartja emlékbe, rá fogja emlékeztetni. – Monty, rajzolnál nekem valamit? Valamit, amit kiakaszthatok a falra a hálósobámban?

– Mit rajzoljak? – A fiú a homlokát ráncolta, de Frieda felkészülten érkezett, máris papírt és színes ceruzákat nyújtott át neki az asztal fölé.

- Bármit, amit szeretnél. Mondjuk egy önarcképet?
- Ó, nem! Olyat én nem tudok. Rajzból reménytelen vagyok.
- Monty gyanakodva nézegette a színes ceruzákat.
 - Akkor rajzold le az iskoládat, hogy emlékezzek rá, itt találkoztunk újra. – Frieda szipogott, és próbálta elfojtani az újra feltörő könnyeket. – Találkozhatunk holnap?
 - Hol? – Monty le sem vette a szemét a képről, amibe már belefogott. Először csak egy ceruzával, aztán egy másikkal, kicsi, határozott vonalakkal rajzolt, és Frieda tudta, hogy majd nyomot hagynak az abroszon.
 - A Turnham Greenen, az állomás közelében. Magaddal tudod hozni Elsát és Barbyt is? – Frieda látta, hogy Monty felső ajka megrándul, és őt újabb büntudathullám öntötte el. – Tudod, nem tudtam elviselni Nottinghamet és az ottani életemet tovább. Megölt engem. – Monty olyan erősen nyomta rá a ceruzáját a papírra, hogy a papír átszakadt. – Te nem tehetél róla. Tudom, ezt most még nem értheted meg, de később majd igen. És nagyon szeretnék még találkozni veled, Monty.
 - Megkérdezzem a papától? – Montyból félénken rebegtek elő a szavak, könnyek gyűltek a szemébe, végigcsorogtak vézna arcán, csontos orrnyergén, rá egyenest a rajzra.
 - Ne, csak hozd magaddal a lányokat, és találkozzunk a Turnham Greenen. De most gyere. Vissza kell vigyelek. – Frieda kellenetlenül előhalászta a táskájából Monty zsebkendőjét, és felé nyújtotta.
- Monty megtörölte a szemét, majd belefújta az orrát.
- Szeretnél körülnézni az iskolában, mielőtt elmész?
- Szíves örömet, *mein Liebling*. – Frieda a karját nyújtotta,

így mentek vissza az iskolába. A szeme sarkából észrevette Lorenzót, fekete árnyékát az egyik bejárat sarkában. Magában azon tűnődött, vajon figyelte-e őket a kávéház üvegén keresztül, elejét véve annak, hogy esetleg megszökjenek Montyval. De mit is érdekli? Itt van a fia, az ő gyönyörű fia!

Miután Monty körbevitte az iskolában, és megmutatta neki, tavaly hol védett sikeresen, és hol szerepelt jól az előző héten rögbiben, Frieda a kezébe nyomott fél koronát és egy levelet. Annyiszor írta le és fogalmazta újra a levelet, hogy a tartalmát már kívülről fújta.

– Senkinek ne szólj arról, hogy találkoztunk. Ez a mi titkunk kell hogy legyen, Monty. – Friedának megint könnyes lett a szeme. Lorenzo ott sompolygott mögötte, dühösen, gyanakodva. Frieda büntudatot és megbánást érzett; mennyi fájdalmat és szomorúságot okozott. De aztán a másnapra gondolt, elképzelve, ahogy megcsókolja, megszagolja valamennyi gyerekét. A remény örömet ébresztett benne, a szomorúsága alábbhagyott, szertefoszlott a bágyadt délutáni levegőben.

Monty, mein Liebling!

Annyiszor fogalmaztam már meg ezt a levelet, de még mindig nem jó. Szeretném, ha tudnád, hogy én szeretlek, és szeretem a húgaidat is, jobban, mint el tudnátok képzelni, jobban, mint valaha is tudni fogjátok. Az apátok volt az, akit elhagytam, nem ti. Tudom, hogy a Weekley család ezt soha nem fogja elmondani nektek. De ez az igazság.

Nem úgy akartam elmenni, ahogy történt. Komolyan úgy gondoltam, hogy hazamegyek. De Mr. Lawrence ellehetetlenítette

a visszatérésemet, és apátok haragjában és féltékenységében nem segített.

Ez az egész összetörte a szívemet. De nekem most már Mr. Lawrence oldalán kell maradnom, ez a sorsom. S remélem, hogy hamarosan megismerhetitek, és ugyanúgy szeretni fogjátok, ahogy én. Ő kivételes ember, egy génius, aki előtt nagyon fontos jövő áll. Nem hagyhatom el, mert mindenben rám támaszkodik. De remélem, hogy második apátok lesz, ha már Ernest megnyugodott. És ne nehezteljetek az apátokra, amiatt van, hogy nagyon szeretett engem. Nagyon igyekszem megbocsátani neki, és tőletek is ezt kérem.

Ezt a levelet semmisítsd meg, mein Liebling. És soha ne feledd el, hogy én vagyok...

a ti szerető Muttitok

HATVANKILENC

MONTY

Monty nem akarta megsemmisíteni az anyja levelét. Most már ez volt mindene tőle. Betette a nadrágzsebébe, és végig azt szorongatta hazafelé menet. Remegett a szája széle. Gyászos könnycseppek csordogáltak le az orrán és az arcán a nyakkendőjére, a járdára. Nagyon örült, hogy az iskolából a fiúk nem látják.

Igyekezett az emlékezete mélyére űzni az anyját, ahol már nem okozhat több fájdalmat neki. De hogy tehetné meg most, hogy újra látta? Azt mondta, szereti őt, de hogy tudhatná biztosan? Más anyák nem hagyták el a gyerekeiket.

Tizenkét hónapja, hogy nem beszélt róla, hogy a nevét sem ejtette ki, leszámítva azokat a szerencsétlen beszélgetéseket az apjával. De holnap elviszi hozzá a húgait, és akkor megint anyának szólíthatja. Ha akarja. De vajon akarja-e? Monty a homlokát ráncolta, és a kézfejével törölte meg izzadó homlokát. Nem tudta, mit gondoljon. Azt azonban tudta, hogy valaki hazudik. És azt is, hogy hazudni rossz dolog. Az apja azt mondta, hogy az anyjuk nem szereti őket. És ezt mondta Weekley nagymama is, meg Maude néni is. De Mutti most azt mondta, hogy szereti őket. De ha szereti őket, akkor miért ment el? És miért akarja azt, hogy az Éhes Róka legyen a második apja? Neki már van apja. Valami savanyút érzett a torkában, aztán valami élesen megsajdult, és felfelé indult a gyomrában.

Vett egy mély levegőt. Megtanulta, hogy így tudja valamelyest csillapítani a gyomrában időnként jelentkező görcsöket. Holnap láthatja. Mi meg rávesszük, hogy hazajöjjön! Barby és Elsa rábeszélük, hogy hazajöjjön! Hangosan mondta ki a szavakat, mert így még reménytelibbek lettek, lehetőséggel teltek így kimondva. Mutti rájön majd, hogy őket szereti a legjobban. S az ujjai védelmezőn körülzárták az anyja levelét.

HETVEN

BARBY

– Hová megyünk? Miért nem az iskola felé? – Barby és Elsa ott ugrabugráltak Monty mögött, aki csak mosolygott titokzatosan, igyekezve felnőttesnek és fontosnak látszani.

Vigyorogva mutatott előre.

– Oda megyünk, a parkba. Csak leülünk egy kicsit. Aztán mehetek az iskolába.

– De el fogunk késni – tiltakozott Elsa, szorosabban fogva a táskáját. – És abból baj lesz.

– Na és aztán? Ez most egy kaland! Lesz édesség is? – Barby ugrott egyet örömében.

– El fogsz késni, Monty. Már el is késtél. Ez butaság. Miért nem mondd meg? – Elsa beleszimatolt a levegőbe, magasabbra emelve az állát.

Amikor odaértek a Greenhez, Monty megállt és körülnézett. Sötét öltönyös, kalapos férfiak lépkedtek a fűvön az állomás felé, néhány cselédruhás pesztra babakocsit tologatott a templom irányába, egy csapat iskolás gyerek, a fejükön egyforma szalmakalappal, vonult a High Road felé. Aztán egy asszony futott feléjük, az egyik kezével a kalapját fogva, a másikkal a levegőben kalimpálva, az arcán széles mosollyal.

– Mutti az! – Elsa már futott is hozzá, Barby utána, és azt kiabálta: – Mutti visszajött! Mutti visszajött!

Frieda felkapta mind a kettőt, egyet-egyet a karjaiba, és

magához szorította őket, a szeme közben, mint a halpikkelyek, ezüstösen csillogott. Amikor letette őket, a lányok ott ugrabugráltak, táncoltak körülötte, és egyre azt hajtogatták:

– Mutti itt van! Mutti hazajött!

– Gyertek, üljünk le ott egy padra. Ó, én édeseim! – Frieda meg csak simogatta a hajukat, puszilta az arcukat, szaglászta a nyakukat, veregette a térdüket.

– Hazajössz velünk? Hol vannak a csomagjaid? A papa tudja, hogy ma érkeztél? – Barby izgatottan összevissza ugrándozott. Egy éve várta, egy hosszú éve, de Mutti végre itthon van.

Frieda összenézett Montyval.

– Ők nem tudják? – kérdezte sűgva.

– Nem – motyogta a fia a cipője orrát nézve.

– Most már jól vagy? Megint emlékszel? És hoztál nekünk édességet? – Barby kiszabadított egy fürtöt Frieda hajából, és az ujjára tekerte. Frieda hirtelen olyan könnyűnek érezte magát, mint aki bármelyik pillanatban elröppenhet egy fuvallat szárnyán. Milyen nagyszerű érzés volt! Mint egy papírsárkány, amikor eleresztik a zsinegét. Egy pillanatra már nem is érezte a szűk gyapjú, tengerészkék blézere meg a deréköve szorítását.

– Én nem mehetek haza. Nektek kell majd hozzám jönnötök. – Frieda a tenyerével dörzsölgette a szemét, és Barby látta, hogy megtelt könnyel. – De remélem, hogy most már találkozhatunk, gyakran. Apátoktól függ. Meg kell mondanotok neki, hogy velem akartok élni.

– De ha már jobban vagy, akkor miért nem jöhetsz haza? – A pír kifutott Elsa arcából, és Frieda arcába bámulva a mosoly is lehervadt az ajkáról.

– Nemsokára férjhez megyek valaki máshoz. De benneteket

még mindig nagyon szeretlek. – Frieda nyelt egy nagyot, és egy könnycsepp gördült le az arcán.

– De akkor meg miért nem látogatsz meg bennünket? – Barby az anya ölébe ülve belecsimpaszkodott a nyakába. – Mutti, kérlek, maradj! Maradj velünk. A nagyfi állandóan zsémbel, és nem kapunk finomakat enni. Maude néni is mindig mérges, és mamának kell szólítanunk, amikor nem is a mamánk. – Barby még erősebben szorította az anyját, és az arcát szorosan nekinyomta meleg nyakának.

– Én ezt nem értem – mondta Elsa, aki megmerevedve arrébb húzódott. – Mi azt hittük, hogy beteg vagy... amnéziás. Vagy becsuktak egy bolondokházába. Nekünk ezt miért nem mondta meg senki?

– Apátok nem engedte, hogy írjak nektek. És az új címeteket sem tudom. Nagyon sajnálom, Elsa.

– Szóval otthon mindenki tudja, hogy másvalakihez mészférjhez, csak nekünk nem szóltak róla?

Frieda nyomorultul bólintott, az orrát Barby hajába fúrva.

– Mi azt hittük, hogy beteg vagy! – Elsa felállt, és dühösen Monty felé fordult. – Te tudtad, igaz?

– Ne rontsuk el ezt a pillanatot, *meine Liebling* – könyörgött Frieda. Megveregette a padot. – Gyere, ülj vissza mellém. Nemsokára mennem kell, és nektek is az iskolába.

– És kihez mészférjhez? – Elsa leereszkedett a pad szélére, és villámló tekintettel nézett az anyjára.

– Mr. Lawrence-hez. Emlékszel még rá?

Elsa hitetlenkedve nézett rá.

– A papa rémes diákjához, akinek vörös bajusza van?

– Ó, Elsa... ő egy géniusz! Ő egészen más, mint azok a férfiak,

akikkel korábban találkoztam. Egyszer nagy ember lesz belőle. A regényei meg fogják változtatni az egész világot. És szeretném, ha ő lenne a második apátok!

– De már a papa könyve is megjelent. És azóta már többször is kiadták. Ő is nagy ember. – Elsa most már kiabált. – Nem akarok egy második apát!

– Nem jöhetek vissza. De látni akarlak benneteket. Mind a hármótokat. Az én gyerekeim vagytok. – Megfogta és megszorította Elsa kezét, de ő elrántotta.

– Szeretlek, Mutti – szólalt meg Barby, és adott egy nedves puszit az anyja nyakára. – Majd megkérem a papát, engedje meg, hogy találkozhassunk. Ő jó ember.

– Igen, kérd meg rá. De ne mondd meg neki, hogy már találkoztunk. Mert nagyon megharagudna, ha megtudná.

A Green túloldalán gyászos kongásba kezdtek a harangok, és elrobogott egy vonat. Sűrű, fehér felhők kerekedtek és takarták el a napot. Frieda a templom tornyának órájára nézett.

– Monty, édes drágáim! Most már rohannotok kell az iskolába, különben baj lesz. De ugye nem fogtok elfelejteni? – Azzal magához ölelte a gyerekeit, és puszikkal halmozta el a fejüket.

Monty aznap este nem tudott enni, leplezetlen undorral toltta el maga előtt a birkagulyást. Barby a villájával kergette a tányérján a szürke húsdarabokat, gondosan elválasztva valamennyit az ázott répakarikáktól és hasábokra vágott burgonyától. Elsa a tőle megszokott aprólékossággal evett, de időről időre abbahagyta a rágást, és kibámult az ablakon, mint aki látogatót vár.

– Kihűl az étel a tányérotokon – fortyant fel Maude néni. –

Barby, te meg ne játssz az étellel. Monty, mi a baj? Megint a gyomrod? – Maude fáradtan, hosszan felsóhajtott.

Monty bólintva a tányérjára festett pettyes mérgesszömörce-füzéreket bámulta.

– Mikor lesz olyan jól a Mutti, hogy hazajöjjön? – Barby egyenest Maude néni mély árkokkal barázdált arcába nézve kérdezte. Úgy látta, hogy a néni sokat változott azóta, hogy Chiswickbe költöztek. Megkeményedett, konok lett. Volt benne valami merevség, kiszikkadt, mint az asztalon felejtett kenyér.

Mindegyik gyerek Maude nénire nézett, hallani akarták, várták, hogy megint hazudik-e nekik.

– Már több mint egy éve beteg – tette még hozzá Barby, és közben egy burgonyahasábot szétnyomott a villájával. – Lehet, hogy már jobban van.

Monty sietve a vizeskancsó után nyúlt. A kancsó vészjóslón táncolt a levegőben, mintha nem bírná megtartani. Mellé is öntötte, a víz mind kifolyt a horgolt terítőre.

– Jaj, Monty! Hogy lehetsz ilyen ügyetlen? – Maude néni felpattant a székből, és kivette a kezéből a kancsót. – Szaladj ki a konyhába, és hozz egy rongyot. Szedd a lábad!

– Ez az ördög műve – jelent meg a nagyi az ebédlőben, a melle előtt keresztbe font karral. – Az ördög szállta meg ma ezeket a gyerekeket, Maude. A tunya ujjak az ördög műve. El tudod vinni őket a templomba?

– Nem! – szakadt ki Barby torkából. – Nem megyek templomba! Nem megyek. Muttit akarom!

A nagyi fekete szeme résnyire szűkült. Egyik gyerekről a másikra nézett. Monty a gyomrát szorongatva kiment az ebédlőből. Maude néni felhajtotta az abroszt, és a víztócsát

felitatta egy ronggyal. Elsa a tányérjára meredt.

– Az az asszony szégyent és bajt hozott erre a családra. Elhagyott benneteket. Nem szeret benneteket. És most menj a szobádba, Barby. – A nagy odament Barby székéhez, és olyan erővel rántotta ki alóla, hogy Barby egyensúlyát veszítve leesett a földre. – Benneteket maga az ördög szült a földre! Állj fel, és mars a szobádba, és ha már megnyugodtál, anyátok majd elvisz benneteket a templomba.

– *Sie ist nicht meine Mutti! Sie ist nicht! Sie ist nicht!* – Barby felállt, és az ajtó felé indult.

– Ha még egy szót mersz mondani németül, már küldöm is fel hozzád a nagyapádat a szíjjal! – üvöltötte a nagy.

– Akkor sem ő az anyánk. – Elsa hátralökte a székét, Barby után futott, és olyan erővel vágta be maga mögött az ajtót, hogy az edények csilingelve táncolni kezdtek, és az ablaktáblák megremegtek a keretükben.

A két lány a szobájukban üldögélve a szemét törölgette a ruhája szélével. Elsa Barbyhoz fordulva azt mondta:

– Még mindig szeretem Muttit, de gyűlölöm is. Van, amikor gyűlölöm. Én nem tudtam, hogy lehet valakit egyszerre szeretni és gyűlölni. Ez bűn volna?

– Meg kellene gyónnod Istennek, amikor elmegyünk a templomba – szipogta Barby. – Nem lehet egyszerre szeretni és gyűlölni valakit.

– Ma délelőttig nem gyűlöltem. Csak szerettem. De most szeretem és gyűlölöm, és soha nem tudom, mikor melyiket érzem erősebben.

– Ő a mi Muttink! Szeretned kell! – Barby az ágy végéből felvette a mackóját, és magához ölelte.

– De elhagyott bennünket. Elhagyott.

Barby Elsára meredt. A nővére hangja megijesztette, annyira rideg és annyira kemény volt. Annyira határozott. Odahajolt a mackója tépett füléhez, és egy altatódalt kezdett énekelni neki. *Schlaf, Kindlein, Schlaf.* Az anyjuk énekelgette nekik kiskorukban, és Barby hallani vélte Mutti bűgó hangját.

– Hagyd abba! – kiáltott rá Elsa. – Soha többé ne énekeld ezt a dalt! Soha! Hallod?!

Barby szorosan a melléhez, a nyakához ölelte a puha plüssmackót.

– Akkor mit énekeljek neki?

De Elsa nem szólt egy szót sem, csak a fejét rázva bámulta a falon a keresztet.

HETVENEGY

FRIEDA

– Ezt a fűvön találtam, Frieda. Azt hiszem, a tiéd. – Edward Garnett lépkedett az ebédlőasztal felé, ahol Frieda rosszkedvűen rágcsálta egyik szelet hideg pirítóst a másik után. Négy nap telt el azóta, hogy találkozott a gyerekeivel, most ő meg Lorenzo Kentben laktak, Lorenzo kiadójának, Edward Garnettnek a házában.

– Úgy tűnik, hogy a küldője nem tudta bedobni a postaládába. Kicsit átnedvesedett a harmattól. – Edward a hálóköntösébe törölgette a levelet. – Az éj leple alatt dobhatták be. Fölöttébb különös.

Frieda a borítékot nézte, azt remélve, hogy a gyerekektől jött. Ismerősnek tetszett a kézírás. Szembetűnő hurkok, könnyed cikornyák, de érződik rajtuk a kapkodás és a pánik, és ettől a betűk mintha berúgtak volna, dűledeztek a borítékon. Nem a gyerekek küldték. Csalódottan lenyelte a ragadós kenyérmorzsákat, majd rágyújtott egy cigarettára.

– Remélem, nem valami rossz hír. – Edward már kifelé indult, Frieda hallotta, hogy gyorsulnak a léptei.

– Azt hiszem, Ernest barátjának, Kipping professzornak a felesége írhatta. – Frieda a cigarettát a szájában tartva feltépte a borítékot, de olyan hirtelenséggel, hogy felsértette a kezét. Mit sem törődve a papírt elszínező vérrel, átfutotta az egyoldalas levelet.

– Lorenzo! Gyere hamar! – Kirohant az ebédlőből a hátsó kertbe, feldúltan cikázott körbe-körbe, mezítelen talppal a fűben. – Ernest idetart, meg akar ölni bennünket... agyon akar löni engem! – Hitetlenkedve rázta a fejét. Kipping professzor felesége volt a legjózanabb, a legérzékenyebb asszony Nottinghamben. Hogy lehetne nem hinnie Mrs. Lily Kippingnek? – Lorenzo... Hol vagy? Igyekezz! El kell mennünk innen. Ernest pisztolyt vásárolt magának. – Friedának úgy tetszett, mintha a percek és a másodpercek a lábikrája körül acsarognának, mint dühödt kutyák. Hol lehet Lorenzo? Korán kelt, azt mondta, a virágzó almafa alatt akar dolgozni, hogy érezze a zizzenő szirmokat, amikor a mezítelen vállára hullanak. Hol lehet most? – Ernest tényleg megőrült – kiáltotta Frieda. – Tudja, hogy találkoztam a gyerekekkel, és agyon akar löni! – A levélre nézett. Ez áll benne. Vagy lehet, hogy rosszul olvasta, félreértett valamit?

Biztos, ami biztos, újra elolvasta.

Kedves Frieda!

A maga biztonsága érdekében írom ezt a levelet. A Weekley családnak a tudomására jutott, hogy találkozik a gyerekeivel. A gyerekek valószínűleg kivetkőzhettek magukból, és ebből megsejtették, hogy valami nincs rendben. Mrs. Weekley vállatóra fogta szegény Montyt, és megtalálták a hozzá írott levelét, amit a fiú kétségbeesésében a lépcsőre ejtett. Ó, a szívem szakad meg azokért a kis gyerekekért.

Mrs. és Miss Weekley alig várták már, hogy Weekley professzor megérkezzen péntek este, és amikor hazament, a kezébe nyomták a Montynak írott levelét, és elújságolták, hogy titokban

találkoztak.

Gondolhatja, milyen haragra gerjedt Weekley professzor. Azzal fenyegetőzik, hogy lelövi. Igen, hogy megy, és lelövi magát! Feltételezhetően már korábban pisztolyt is vásárolt magának.

A professzor nővére, Miss Maude Weekley engem keresett meg a levelével, mivel nem tudják a címét. Minden agysejtemet hadrendbe állítva jutottam el magához, kitalálván, hogy csak Mr. Lawrence kiadójánál lehetnek. Könyörgök magának, Frieda, ne akarjon többet találkozni a gyerekeivel. Nem bocsátanám meg magamnak, ha a professzor agyonlőné. Akkor biztosan felakasztják, és azok a gyerekek árván maradnak.

Ez a levél sokkal fontosabb annál, semhogy a postára bízam. Én magam viszem el, hogy bizton tudjam, megkapja. Mire elolvassa, én már úton leszek vissza Nottinghambe.

Az én drága férjem hű barátja maradt szegény Weekley professzornak végig e sajnálatos események közepette, és meg kell mondjam, nála dühösebb és elkeseredettebb embert még nem láttunk. Nyugodjon meg, a gyerekekkel kedves és nyájas, és nagyon igyekszik megvédeni őket, de Kipping professzor azt mondja, ami önt illeti, ebben a kérdésben hajthatatlan. Éppen ezért kérem, legyen nagyon óvatos, nehogy baja essék.

Híve, Mrs. Lily Kipping

Lorenzo jelent meg, haragosan.

– Mi az? Csak nem még egy levél?

Frieda odaadta neki a levelet, és nyugtalanul cigarettára gyújtott, míg a férfi elolvasta. Az dühtől elvörösödött fejével teátrálisan kettőbe tépte.

– A rohadék! Ez az utolsó csepp a pohárban, Frieda! Képtelen

vagyok tovább elviselni ezt a nevetséges drámázást! – Azzal a két félbetépett lapot apró cafatokra szaggatva szétszórta a fűben. – Szedd fel! Nem szemetelheted össze Edward kertjét!

Frieda szemét előntötte a könny. Letérdelt a fűbe, a felszedegetett papírfecniket gombóccá gyúrta. A cigarettája közben ott lógott a szájában. Tudta, hogy Edward Garnett bizonyára látja a dolgozószobája ablakából, hogy mennyire megalázták, megszégyenítették.

Lorenzo meg ott körözött körülötte, egyre sebesebben és sebesebben.

– Zárd össze a lábadat! Miért tárod szét őket? Még úgy is, hogy térdelsz! Zárd össze őket! Zárd össze őket! Bárki megláthat! – Vékony hangja egyre hangosabb és magasabb lett. – És vedd ki azt a cigarettát a szádból! Miért nem bírod ki öt percig sem cigaretta nélkül?

Frieda érzékelte, hogy Lorenzo egyre közelebb jut hozzá. Puffantak a léptei, ahogy rótt a köröket körülötte, és a körök egyre szűkültek és szűkültek, míg csak rá nem vetült egészen az árnyéka. Frieda, amikor már Mrs. Kipping levelének minden széttépett darabkáját összeszedte, begyúrte a zsebébe, a fűvön elnyomta a cigarettacsikket, és az ujjával bedugta a fülét.

– Nagyon meghíztál! Minek eszel folyton? És szerinted érdekel engem, hogy Weekley idetart egy pisztollyal? – Lorenzo Friedára mutatva gúnyosan felnevetett. – Remélem is, hogy hozza a pisztolyát, és agyonlő vele. Engem is nyugodtan agyonlőhet, ha már benne van.

Frieda nem szólt egy szót sem. A tekintetét körbefuttatta az előkerten. A terasz sarkában, az összevissza nöövő rododendronbokor alatt észrevett egy kis terrakotta cserepet.

Kihúzta az ujjait a füléből, széttárta a lábát, hogy kényelmesen ülhessen a hideg fűvön. Lorenzo vadul táncolni kezdett körülötte, dühödtem körbe-körbe, a karja és a lába szinte rángatózott.

– Ne nézz így rám! És térdelj fel, összezárt lábakkal! Vedd fel azt a cigarettacsikket! A nőknek nincs lelke! Nincs lelkük! – Lorenzo a földre rogyott, csukott szemmel, és olyan nehezen lélegzett, mintha a düh teljesen kimerítette volna.

Frieda villámgyorsan felpattant, és felkapta a terrakotta virágcserepet. Aztán visszaült a fűbe, és az edényt a szoknyája alá rejtette. A nap már melegén sütött, a harmat felszáradt, a fű most már száraz volt, és szúrta a talpát. Ernestről meg a pisztolyról teljesen megfeledkezett. Meg a gyerekekről is. Mindenről, kivéve a virágcserepről a szoknyája alatt. Ott érezte a durva peremét a térdei között, belevájódva a bőrébe. Érdes. Megnyugtató. Türelmes. Lorenzo egy hebridai népdalt kezdett énekelni, amit Friedának is megtanított. Szórakozottan a fűvet tépkedte közben, és fehér lábfejével ütötte hozzá a ritmust.

– Gyere, feküdj ide mellém, Méhkirálynőm! – súgta. – Gyere, és énekelj velem.

Frieda a fűvön csusszant, míg csak mellé nem ért. Szótlanul kivette közben a terrakotta cserepet a szoknyája alól, és a háta mögé dugta. A másik kezével Lorenzo felé nyúlt. A szeme még mindig csukva, a nap bearanyozta az arcát, a vörös szőrszálak a szakállában úgy csillogtak, mint a fényezett réz. Frieda a feje fölé emelte a cserepet, és teljes erőből lesújtott vele.

Lorenzo feje félrerándult, arca elvakult a dühtől és a döbbenettől. Törött cserépszilánkok lepték el a haját, a szakállát, a bajuszát. A nagyobb darabok szanaszét heverték a fűben. A

koponyájából vér szivárgott oldalt, végigfolyt a nyakán, bele a gallérjába.

Frieda fölé hajolt, hogy lássa, milyen a seb, mire Lorenzo elnevette magát. Elkapva a kezét, maga mellé húzta.

– Feküdj ide mellém, és énekelj velem, Queen Bee. Lássuk, ki tudjuk-e csalogatni Garnettet az odújából az édes dallamokkal.

Frieda tekintete Edward Garnett ablakára tévedt. A férfi ott állt a cinóbervörös függöny keretében, zavart, rémült tekintettel. S amikor később, sokkal később Edward megkérdezte tőle, hogy tudja elviselni Lorenzo durvaságát, Frieda némi hallgatás után nagyokat pislogva azt mondta:

– Ha valaki sokáig él együtt egy művészművel, akkor a többi férfit már unalmasnak találja.

HETVENKETTŐ

ERNEST

Ernest a kezébe temetett arccal ült. Már mindenki aludt, a ház csöndes volt, hallani lehetett a fagerendák reccsenését, ahogy tágultak a nyári melegben. Molylepkék verték neki magukat az ablaküvegnek halk csattanásokkal. Egy magányos kordé haladt el odakint. Ernest, amikor végül felemelte a fejét, a tükörképét látta az ablakban. Milyen öregnek és kimerültnek látszott! A szeme alatt utazótáskányi zacskók éktelenkedtek. A szeme sarkában és a szája két oldalán a magány mély barázdái. A nyakán a bőr szomorú redőkben fityegett. A haja annyira megritkult, és olyan fakó volt, hogy szinte nem is látszott. Van még egyáltalán haja? Az egyik kezével végigsimított a fejtetőjén megmaradt hajszálakon, majd visszafordult a félig megírt levélhez, ami az íróasztalán feküdt.

Ez lesz az utolsó levele Friedához, aztán az ügyvédjére bíz mindent. Megszületik az ítélet, és egy életre el lesz tiltva a gyerekeiktől, egyedül őrá marad a felügyeleti joguk. Véget kell vetni annak, hogy ott ólálkodjon Monty iskolája körül. Monty a múlt héten bevallotta, hogy egy bubifrizurás, titokzatos mosolyú nő (Monty szavai, nem az övé) gyakorta előbújt egy-egy fa mögül, és pénzt meg leveleket adott át neki. Azt mondta, Frieda küldte. Elmondása szerint a nő ott kergette az iskola körül, ragaszkodva ahhoz, hogy átvegye az ajándékokat, amiket az anyja küldött. Monty udvariasan szabadkozott, hogy nem

fogadhat el idegenektől semmit, de az a nő csak nem hagyta békén. A fiú végül beárulta az iskolaigazgatónak, mire azt az erkölcstelen, elvált új-zélandi nőt elzavarták az iskola környékéről. Mit képzels Frieda? Hát nem fogja fel, hogy milyen abszurd módon viselkedik? Hogy mennyire elfogadhatatlan és helytelen a viselkedése?

Ernest fogta a tollát, és belemártotta a tintába. Aztán írni kezdett...

„Te már régóta halott vagy a gyerekeid számára, az én számomra pedig már egy oszladozó hulla.”

Nem Friedának címezi, és nem is írja alá. Nem tudja, hol lakik, ezért az anyjának, a bárónénak címzi és küldi el. Összehajtotta a papírlapot, és beletette egy borítékba. Elöntötte a méreg, mint mindig, ha eszébe jutott Frieda. Néha megfordult a fejében, hogy vér helyett vitriol száguldozik az ereiben. Hirtelen saját magát látta, felnyitva egy sebész által. A szíve aszalt szilványi. Kihunyó parázs a tüdeje helyén. A belek szürke hamuval tele. A heréi félig aludttejtel töltve. S a pénisze mint azok a vonagló rovarok, amiket kettémetszett az ásójával.

A férgek visszaidézték az emlékezetébe a régi kertjét, a veteményesét a rendezett burgonya-, paradicsom-, bab- és répaágyásokkal. Mára már nem maradt ereje a kertészkedésre... a heti ingázás, a sok-sok munka, hogy megtarthassa az állását, a nyomorúságos szoba, amit hétköznapi bérel... Aztán a hétvégék, amikor egyszerre próbál az anyja és apja lenni a gyerekeinek, Maude és a szülei kiengesztelése, a rengeteg kijavítandó dolgozat és az új könyvének megírása, amiért a kiadója könyörög. A nyitott íróasztalfiókban heverő pisztolyára nézett. Valami oknál fogva ez megnyugtatta. Kicsi,

csinos darab a faragott markolatával. Célszerű eszköz, gondolta. Belökte a fiókot, kulcsra zárta, és a kulcsot a tenyerébe vette. Aztán azt nézegette, és közben Frieda jelent meg a lelki szemei előtt. Azok az aranyosan csillogó, zöld szemek. A duzzadt ajkai. Mellének domborulata. Káprázatos combjai mint a vajgurigák.

Ernest érezte, hogy a szája elhúzódik és felfelé görbül. Nagyon különös érzésnek tetszett... Mikor mosolygott utoljára? Erről eszébe jutott Frieda mosolya és önfeledt nevetése. Ahogy ilyenkor hátrakapta a fejét, és nevetett olyan felszabadultan, hogy kibomló kontyából elszabadult, vad fürtök hullottak az arcába. Ernest arcán elernyedtek a feszült izmok. A szája még szélesebbre húzódott. S ekkor, egészen váratlanul, az jutott eszébe, amikor egyszer korábban jött haza a munkából, és benyitott a felesége hálósobájának az ajtaján. S ott látta meztelenül, féhéren, mint a templomi gyertyák. Pörgött. Forgott. A napfény mohón kukucskált be az ablakon, ő meg csak pörgött, pörgött körbe, egy rojtos selyemsálat lengetve kecsesen, félig torreador, félig Isadora Duncan módjára. Ernest túlságosan zavarba jött ahhoz, hogy megszólaljon, ezért némán, elbizonytalanodva, megszégyenülten nézte egy percig. Aztán elsomfordált, és soha egyetlen szóval sem említette. Milyen szabad és milyen gyönyörű is volt aznap! Az izmai még jobban ellazultak. Talán nem kellett volna külön szobába költöznie... Talán több figyelmet kellett volna neki szentelni... nem dolgozni annyit... Talán... talán. És újra maga előtt látta, a melle táncolt, amikor felpattant meztelenül az ágyról, a fátylat lebbentve, körbekerülőzve a szobát. S ekkor valahol mélyen a testében érezte, hogy nevetés készülődik benne. Egyre növekedett, elérte a torkát, majd kibuggyant. Erőtlen, fojtott

nevetés lett.

Kinyitotta az íróasztala fiókját, és óvatosan kiemelte belőle a fegyvert. Lassan forgatta a kezében. Holnap belehajítja a Temzébe. Mindjárt kora reggel. Mi ütött belé, hogy fegyvert vásárolt magának? Mi lobbantotta fel az örület szikráját az elméjében? A levélre pillantott. Nem volt valami kedves, tudta jól. Oszladozó hullának titulálni... nem vall úriemberre. De akkor is postára adja. Mindjárt reggel, korán. Ez lesz az utolsó levele, és Friedának ismernie kell az érzelmei mélységeit. Tudnia kell, hogy ez a háta mögötti színjáték, a gyerekek letámadása az iskolában, és hogy idegeneket küld a nyakukra, ez a magatartás egész egyszerűen elfogadhatatlan.

„Elfogadhatatlan”. Újra meg újra elismételte, a szájában ízlelgetve minden egyes szótagját, forgatta a nyelvén, nekilökte a fogainak, hagyta, hogy lepottyanjon a torkára, majd onnan vissza a szájpadrására. „Elfogadhatatlan.” *Unacceptable*. Az ófrancia *acceptable* szóból, gondolta. S még előbb a latin *acceptabilis*ből, és még régebben nagy valószínűséggel az *acceptare*ből, ami azt jelentette, hogy valamit készséggel elfogadni. Ő készséggel elfogadta Friedát, elfogadta őt olyannak, amilyen. Frieda is készséggel elfogadta őt, befogadta ölelő karjaiba. De mostanra már megváltoztak a dolgok, és neki ezt el kell tudni fogadnia. Le kell zárnia az életének ezt a fejezetét, el kell fogadnia, csak a jó dolgokra szabad emlékezni, és el kell engedni őt.

„Elfogadható.” Hangosan is kimondta a szót. Tetszett neki a hangzása, ahogy mozognak az ajkain a magán- és a mássalhangzók. Valamennyi angol szó és angol név permutációk sokaságán át jutott el idáig, gondolta. S

mindegyikben ott van eltemetve a történelem, minden sebe, a rejtélyek kútja, regék, földrajzi távolságok, adatok. Belegondolni, milyen kincsek vannak jelen felfedezetlenül ebben a jelenvalóságban! Felállt a szőr a karján, és meglepődve vette észre, hogy libabőrös lett. Ideje az új könyvére fordítani a figyelmét, ami a nevek etimológiájával foglalkozik. *A nevek románca* lesz a címe. Elégedetten bólintott. Igen, ez jó cím, és jól passzol *A szavak románcához*.

Amikor megint az ablak felé fordult, már nem a saját tükörképét látta benne, hanem a hajnali pír első derengését. Egy rigó fütyörészett egy ágon közvetlenül az ablaka alatt, és a dala felvidította. Kivette a pisztolyt a fiókból, és a zsebébe tette. Felmegy vele a Hammersmith hídra, és belehajítja a Temze mocskos, örvénylő habjaiba. Aztán hazajön, és dolgozik *A nevek románcán*. Az ajtón kisurranva a „Temze” szó eredetén kezdett gondolkodni. A rómaiak *Tamesis*nek nevezték a folyót. Ezt megelőzően feltehetően a kelta *Tamesas* lehetett a neve, ami sötétet jelent. Mosolygott, először ebben az évben, és nagyon jóleső érzés volt.

HETVENHÁROM

FRIEDA

Ugyanaznap éjszaka Frieda és Lorenzo Edward Garnett kertjében, a páfrányágyon feküdtek összeölelkezve. Fehér holdfény borult a fűre és az ezüstösen csillogó nyírfák törzsére. Mögöttük gyűszű- és galambvirágok meredeztek az égre, és apró szúnyogfelhők köröztek a légben. Egy bagolypár huhogott fölöttük.

– Írni akarok egy regényt rólad és rólam. – Lorenzo a holdat bámulva megsimogatta Frieda haját. – A szerelemről és a szexről, a társadalmi osztályokról és a gyerekek iránti vágyról. Meg akarom írni, hogy mit gondolnak az emberek, és mi az, amiről nem mernek beszélni. Meg hogy az emberek elpusztítják a természetet, elpusztítanak mindent. – Felfelé mutatott, a holdra, a csillagokra, a fejük fölött rezgő levelekre.

– Senki sem őszintébb és bátrabb ebben nálad, Lorenzo. – Frieda befészkelte a fejét Lorenzo kulcscsontjának medrébe. Lorenzo szíve ott dobogott a fülébe, a bordái keményen feszültek a mellkasa alatt.

– Két emberről fog szólni, akik különböző társadalmi osztályokhoz tartoznak, és akik kölcsönösen felszabadítják egymást, ahogy mi tettük. Gyöngéden és szenvedéllyel. – Lorenzo elhallgatott, és még szorosabban ölelte magához a nőt. A hűvös, moha és páfrány illatával terhes levegő körülölelte mezítelen testüket. – Szeretném, ha ez lenne életem

legőszintébb könyve. Hiteles, őszinte és tiszta.

– Talán másról kellene megmintáznod, nem rólam. – Frieda kinyitotta a szemét, őt magát is meglepték a saját szavai. Nem azért, mintha nem akarta volna, hogy újabb regényalakot ihlessen, hanem mert egyre inkább kezdte úgy érezni magát, mint egy felboncolt nyúl, aki már mindenét odaadta a férfinak, amiye csak volt.

– Nem. Rólad fogom mintázni. De lágyabbá teszek benne, nem leszel ilyen harcias.

Frieda felsóhajtott, de ez a sóhaj tele volt elégedettséggel. Vagyis folytatódik a kettejük közötti harc. De mert Lorenzo a könyv lapjaira vetíti a csatározásaikat, ő lesz bennük az uralkodó, aki majd térdre kényszeríti. Frieda jót mosolygott magában. Ez így elfogadható. Mert ő tudja az igazságot. Ahogy Lorenzo is. S az igazság az, hogy ezt a könyvet nélküle sohasem írná meg.

– Kellesz ahhoz, hogy egyre mélyebbre áshassak a lelkem csatornáiba. – Lorenzo Frieda egy hajfűrtjét az ujjja köré csavarta. – S ezzel a finomkodó angol viselkedést széxszé alakítom.

– Bárcsak mindenki úgy tudna megszabadulni az elfojtás béklyóitól, mint mi ketten – felelte Frieda, váratlanul a régi szeretőjére, Ottóra gondolva. Neki köszönheti az új életét. Ő volt az, aki elhozta a lét perifériájáról, felszabadította, hogy ő majd felszabadíthassa Lorenzót. Vajon most hol lehet?, tűnődött.

– De akkor is össze kell házasodnunk, Frieda. A házasság szentsége nagyon fontos, és én azt akarom, hogy a feleségem légy.

– Talán – mondta halkan Frieda. A baglyok már nem

huhogtak a fejük fölött, csak a csönd ásított nagyokat sötét páfrányfészkük körül. Megborzongott. Most már egyre hidegebb lett, és érezte, hogy a szőr feláll Lorenzo karján.

– Össze kell házasodnunk – ismételte meg Lorenzo ezúttal határozottabban, de kicsit gyöngédebben. – A házasság intimitását és meztelenségét akarom.

Frieda lehunyta a szemét, és beszívta Lorenzo illatát. Ma reggel is vérpettyeket látott Lorenzo zsebkendőjén, és a leheletében ott érezte valamelyest a betegség szagát. De még nem akart erre gondolni. Nem akart másra gondolni, csak arra, hogyan segíthetne neki elérni azt a nagy dolgot, amire rendeltetett, mielőtt... mielőtt... Nem, nem szabad, nem fog erre gondolni.

– Nélküled képtelen lennék megírni, királynőm. Nélküled semmi sem volna lehetséges. Mindig mellettem kell hogy legyél, Frieda. Mindig.

Friedának a férfi egyik versének szavai úsztak be az emlékezetébe. Ne hagyj el, semmivé leszek... Istenemre, kellesz nekem... Kellesz nekem, választásom nincsen. Ne hagyj el engem...

– Pszt, Lorenzo. Soha nem hagylak el. Ígérem. – Felé fordította az arcát, a férfi energiái ott vibráltak a bőrén. Ez most már az életem, gondolta. Nem a gyerekeim, nem a bánatom, nem a testvéreim a mérhetetlen gazdagságukkal és javaikkal, nem egy szép, rendezett kertes otthon kényelme.

– Mindig is nincstelenek leszünk, de amink van, az elég. Mi igazán élni fogunk, elevenek, a legtökéletesebben élők leszünk!
– Lorenzo felemelte a fejét, és az ég felé hallgatózott. – Egy pacsirta. Hallod?

A madár dala trillázott a szélben, szárnyalva, elhalkulva. Friedának a lelke térképét idézte: állhatatos, elszánt, erős. Lorenzóval osztja meg az életét. Nekiad mindent, kivéve a lelkét. A lelkét megtartja magának. S egy nap majd újra láthatja a gyerekeit. És ők majd megértik.

Saját magunk az, ami számít – mondta a nő. – Hogy önmagunk vagyunk-e, a saját istenünket szolgálva.

D. H. Lawrence: *A tavasz árnyai*

EPILÓGUS

FIRENZE, ITALIA 1927

Hosszú, sápadt ujjaival megrángatta Frieda ruhaujját. A mellkasa teljesen behorpadva sípolt és zihált, de a szeme, mint a madaraké, fénylett, és majd kiugrott a gödréből. Mint mindig.

– Fel akarok olvasni neked egy fejezetet, Frieda. – Lorenzo hörögve köhögött, hosszan, majd visszahanyatlott a párnájára.

– Hallgatom, drágám. – Frieda mellé telepedett, vidáman, nyugodtan, hogy ne vegye észre az aggodalmát. Lorenzo nyolckor elment otthonról, mint minden reggel, amióta elkezdte az új regényét. Illetve az új regénye harmadik átdolgozását. Frieda a hálószoza ablakából nézte, ahogy lassan besétál a gesztenyeerdőbe, az egyik hóna alatt egy jegyzetfüzet, a másik alatt egy párna, kopott zakója zsebéből egy tintásüveg kandikál ki. Mostanában mindig a szabadban dolgozott, a füves folyóparton, egy fa törzsének támaszkodva. Miután megírt három- vagy négyezer szót, hazajött, bemászott az ágyba, sápadt, csontsovány karja reszketett a megerőltetéstől. S ilyenkor mindig Friedát szólította azon a magas, panaszos hangján, hogy a véleményét kikérve felolvassa neki a legutóbbi fejezetet. Ahogy most is, ugyanazon a hangon, amiben még mindig ott volt a türelmetlenség és a mohóság. Gyakorta a levegőt markolászta közben vézna és az írástól görbévé

merevedett ujjával, amikkel korábban olyan erősen szorongatta a tollat. Frieda ilyenkor összefonta az ujjait az övéivel, kimasszírozta belőle a merevséget, és megkérgesedett ujjbegyeit csókolgatta. Aztán felrázta a párnáit, és kisimogatta az arcából nedves haját.

– Ne babrálj már itt velem! Inkább figyelj...

Csönd lett, nem hallatszott más, csak az írógép kattogása odalentről a konyhából: Lorenzo felfogadott egy helybéli gépírót, hogy a kézírását fáradhatatlanul olvasható kézírattá alakítsa, így a délutánjaik állandó kísérője volt a billentyűk kattogása, és a sosemelő fej éles csattanása a sorok végén. Frieda megszerette a hangját, ahogy a szomszédból áthallatszó, féktelen furulyaszót és a fülsértő számárbögést is az utcáról. Számára ezek a hangok az életet jelezték, örökösen annak gazdagságára és ígéreteire emlékeztették.

Lehunyta a szemét.

– Hallgatom, drágám.

– Ez a fejezet egy neked írott szerelmi vallomás, Queen Bee. Az egész rohadt regény a te dicséneked, de ez a fejezet... Bár úgyis megérted, ha felolvasom. – Lorenzo megköszöörülte a torkát, és olvasni kezdett lassan, de folyamatosan.

Frieda teste megfeszült. A szeme felpattant. A szemöldöke szinte a homlokáig ugrott. Csak nézte Lorenzót, elkerekedett szemmel, annyira nagyra meresztve, hogy már fájt. De Lorenzo csak olvasta tovább a szöveget, állhatatosan, lassan, mintha nem vette volna észre a reakcióját.

– Hagyd abba! – A szó csak úgy kiszakadt Frieda eltátott szájából. – Ezt nem írhatod, Lorenzo!

Lorenzo felnézett a jegyzeteiből, üveges tekintettel,

fókuszálatlanul. Mintha már nem is volna itt, mintha már maga mögött hagyta volna ezt a négyszögletes kis szobát a zöld zsalugátereivel, a zöld és sárga rózsás fejtámlájával, és már valahol messze járna.

– Senki, akinek csak egy csöpp esze is van, nem fogja ezt kiadni. – Frieda hangja egy oktávval feljebb kúszott.

Lorenzo félig lehunyt szemmel Frieda keze után nyúlt.

– Emlékszel még... a part menti erdőre Németországban? Emlékszel, Méhkirálynőm?

Frieda arca megenyhült, megszorította Lorenzo kezét, és lehuntya a szemét. S a feje fölött megjelent a part menti fák zöldellő lombosára, amelyen áttetszett a gyöngyházfényű hold egy darabkája. S ott érezte a nedves, összenyomott leveleket dúsan és pépesen a talpa, a gerince alatt. Az orrában ott érezte az erdő életerejét, kiáltását. A szája mosolyra húzódott.

– Hogyan tudnám elfelejteni?

A férfi feje halk puffanással visszahanyatlott az ágytámlára.

– Életem legboldogabb időszak volt. Nagyon sokáig ebből éltem, nem, inkább dőzsöltem. A mézesheteinknek hívtuk, emlékszel?

Frieda bólintott, és óvatosan végigfuttatta az ujjait Lorenzo haján.

– Lesznek még jó idők – súgta neki.

Az nem válaszolt, Frieda csak a rekedt és száraz légzését, a halk, gurgulázó hangokat hallotta a tüdejéből. Pár másodperc múlva már könnyebben vette a levegőt, és azt súgta:

– Miért, ó, miért veszekedtünk annyit?

– Hogy lehattunk volna mások? Ami velünk történt, erőszakos lényekké tett bennünket.

Lorenzo bólintott, majd keservesen köhögni kezdett, mintha porszemek kerültek volna a tüdejébe.

– Pihenj egy kicsit, aztán majd folytatod a felolvasást. – Frieda közben megint maga előtt látta az erdőt, és néhány másodperc múltán elnevette magát. Először csak halkán és fojtottan, de az érzés addig dagadozott benne, míg a végén rohamokban, hangosan, gurgulázva tört fel a torkából.

– Min nevetsz? – Lorenzo bágyadtan megemelte a fejét, és gyanakodva kinyitotta az egyik szemét.

Frieda egész testét rázta a kacagás. Annyira nevetett, hogy alig bírt megszólalni. Akadozva törtek fel a szavak belőle.

– A csontos, fe... fehér segged... ahogy ott világított az erdőben... És az ágyunk... csupa levél meg sár... Örültek lettünk volna? – Frieda nekiesett az ágytámlának, karjával csapkodott maga mellett.

– Megőrijtett bennünket a szerelem. – Lassan Lorenzo ajka is mosolyra húzódott. Majd kinyílt a szája, és maga is nevetni kezdett.

Csupán vékonyka, erőtlen nevetésre futotta a mellkasa mélyéről. A lába felhúzódott, törékeny teste rázkódott. Könnyek csorogtak a szeméből, és vézna karjával erőtlenül ütögette a matracot. Frieda ide-oda gurult az ágyon, a bordáit fogta közben, és könnyek folytak végig az arcán.

– Sok jó dolgot megéltünk együtt – zihálta. – De a vézna, fehér segged... hát az tényleg vicces volt.

Pár perc múlva csillapult a jókedvük. Lorenzo köhögni kezdett.

– Elég! – szólt rá Frieda. – Ez a nevetés nem tesz jót neked. Megyek, főzök egy teát. – Felállt, lesimította hímzett szoknyáját,

a lábára húzta a piros harisnyáját, és a haját gondosan kifésülte az arcából. Közben feltűnt neki, hogy mekkora csönd lett. Elsőre fel sem fogta. De természetellenes csönd volt. Aztán beugrott, abbamaradt a gépelés. Talán a gépíró is teát főzött magának.

– Ki jön fel, Queen Bee? Senkit sem akarok látni – hörögte Lorenzo, karjával erőtlenül az ajtó felé intve.

Frieda is hallotta a sietős lépteket felfelé. A homlokát ráncolta. Teára hívott volna valakit, csak elfelejtette?

Felpattant az ajtó. A gépíró volt, rózsaszín ernyőjével dühödten döfködte a levegőt, előre-hátra imbolygott a küszöbön, a szája széle rángatózott. Mintha tele volna a szája szavakkal, csak képtelen sorba rendezni őket.

Frieda sietve odament hozzá.

– Drága lánykám, mi a baj?

– Nincs... nincs az a pénz, amiért le tudnék gépelni valamit, ami ennyire... ennyire undorító! – Az arca lángolt, a felső ajkát felhúzva vicsorított. – Maguk... maguk inzultálnak engem ezzel a mocsokkal! – Azzal sarkon fordulva már ott sem volt, döngő lépteinek zaja lassan elhalt a lépcsőkön.

Lorenzo felkönyökölve erőtlenül utána szólt:

– Ez egy szívmengető szerelmi történet!

Bevágódott a bejárat ajtó, az üvegtáblák megremegtek a keretükben.

Frieda tétován nézett Lorenzóra.

– Akkor most ki fogja tovább gépelni, drágám? – Az esdeklőn nézett vissza rá. – Ó, nem! Megígérted. Évekkel ezelőtt. Megmondtam, hogy nem fogom legépelni a regényeidet, és te megígérted, hogy soha nem fogod ezt kérni tőlem.

– Nem kértelek meg rá – mondta Lorenzo. – De ez egy bomba, afféle forradalom.

– Vagyis senki nem fogja legépelni. És senki sem fogja kiadni. Mi meg kifogyunk a pénzből.

Lorenzo vidáman felnevetett, a szeme csillogott, lázasan markolászta a paplant.

– Én magam fogom kiadni. Hogy odavágjam a világ szemébe. Kihagyjuk belőle a fafejű cenzorokat, meglátod.

– Ha ezt szeretnéd, akkor ezt kell tennünk. – Friedának Lorenzo korábbi könyve jutott az eszébe, amit betiltottak és elégettek, ezertizenegy példányt lobbantottak lángra egy nyilvános égetésen Londonban. Megsemmisítő, elkeserítő hír volt. De most már fogyott az idő. Az a különös előérzete támadt, hogy ez lesz Lorenzo utolsó, nagyszerű regénye.

– Fittyet hányok a cenzorokra! Csak fenekedjenek ellenem azok az átkozott puritánok. Remélem, ettől üvölteni fognak. De az isten szerelmére, ne engedd, hogy valaha is anyád kezébe kerüljön.

– Sosem fogja látni, ígérem.

– Faeperszínű borítóval akarom megjelentetni. És rajzolok egy főnixmadarat a borítójára... Egy fekete főnixet. – Lorenzo feltornázta magát ülésbe, a szeme pávakéken csillogott. – Bombát dobunk a hipokrita világ képébe, igaz?

– De ha nincs, aki legépelje, hogy fogunk találni bárkit is, aki kinyomtatja?

– Van egy nyomda itt, Firenzében. Közülük senki sem tud angolul olvasni, egy árva szót sem értenek belőle. S majd én magam fogom eladni! – Lorenzo annyira eltökélt és dacos volt, hogy a lelkesedése átragadt Friedára is, aki izgatottan csapdosta

össze a tenyerét, olyan hévvel, hogy az ezüst karperecei csilingeltek a karján. De Lorenzo megint hátrahanyatlott, fuldoklón köhögni kezdett, csontos kezével ütögette a mellkasát.

– Hozom a teát – mondta Frieda határozottan. – Aztán tovább olvashatod nekem Lady C. regényének következő fejezetét. S majd megint emlékezünk a régi szép időkre, amit együtt éltünk meg, hiszen sok szép élményünk volt.

Miközben Frieda kezdte a tálcára rakosgatni a piros, zománcozott teáskannát és két kicsorbult csészét a repedt alátétekkel, hangokat és nevetgélést hallott odakintről. A szíve nagyot dobbant. Kinézett. Igen, Barby és Elsa jöttek meg a firenzei bevásárlásukból, barna papíros csomagokat a hónuk alá szorítva, a kalapjukon sárga szalagok lengedeztek.

Frieda felágaskodva leszedegette a polc tetejéről a legszebb porcelánjait, a lonccal díszített és arany levelekkel szegélyezetteket. Két csészét és tányért tett még a tálcára. Elnézte a csészéket és a kistányérokat, a sérülteket és az arany levelesek, és most először mély elégedettséget érzett. A két változat mintha saját maga két aspektusa volna. Az egyik az időtlen idők óta összetört és megsebzett énje. A másik az én, aki mindennek ellenére kijutott a fényre, és ragyog, mint az arany, él és virul, mint a vadvirágok.

Az egész múltja, emlékezett vissza, hosszú és fáradalmas harc volt azért, hogy önmaga lehessen. Azért hagyta maga mögött Metzét, hogy magára találjon. De csupán Mrs. Weekley, Ernest Hóvirága lett belőle. Ottóval visszaszerezte saját énjét, hogy aztán Mrs. Lawrence-ként újra elveszítse, hogy regényalakok sokaságává lényegüljön át, újra és újra

megírhatóvá Lorenzo képzelőereje szerint. Azért, hogy ráeszméljen, a gyerekei nélkül megfosztották egy eleven darabjától. S végül is mire való az önnönvalónk?

Őt az énje sokáig elkerülte. Pedig ő úgy gondolta, csak ez számít. Úgy gondolta, bátorság kell ahhoz, hogy az ember magára találjon, és ha ez megtörténik, az elhozza a szabadságot. De az ő énje gyakran kicsúszott a kezéből, és más és más önvalókat dobott fel. Mintha egy tükörszobában élte volna az életét. De most, a lányai társaságában, és hogy Montyval levelezett, és hogy Lorenzo élete legmerészebb regényébe mélyedt, és hogy a dühe alábbhagyott, most, hogy olasz napsütés ragyog a falakon... a végtelenség diadalérzete járta át.

Egy vadrozmaringágot tett a tálcára, megcsodálta apró, lila kis virágait, és beszívta erőteljes, fás illatát. Ezek a kis semmiségek, tálcára rakni dolgokat, hallgatni Lorenzo felolvasását, örülni a lányai visszatértének, ez az élet igazi csodája. Ez ő.

Kitárta az ablakot. Odakint a rózsaszínes koronggá lett nap lassan, álmosan halványulva ereszkedett a horizont alá.

Integtetett a lányoknak, akik visszaintegettek, és mint valami trófeát, szorongatták a csomagjaikat a hónuk alatt.

– Gyertek, mutassátok meg, hogy mit vettetek Firenzében. Hát nem ez a világ legcsodálatosabb városa?

TÖRTÉNETI HÁTTÉR

FRIEDA RAVAGLI alias LAWRENCE alias WEEKLEY, született VON RICHTHOFEN

Frieda sosem tudott belenyugodni a gyerekei elvesztésébe. Ernest eltiltó határozata ellenére is kereste őket, míg csak nagykorúvá nem lettek. Huszonegy éves korukban Monty, Elsa és Barby már jogilag szabadon eldönthették, hogy megújítják-e a kapcsolatot vele. Mindhárom gyereke ezt választotta.

Jól dokumentált Frieda élete Lawrence-szel, általa és mások által. Miután 1914-ben összeházasodtak, mentek egyik országból a másikba (önkéntes száműzetés volt ez, amit Lawrence „barbár zarándoklatnak” nevezett). Keresték a napfényt és a tiszta levegőt, amire Lawrence-nek nagy szüksége volt. Szakadatlanul, hevesen és nyilvánosan is veszekedtek. Lawrence saját bevallása szerint Frieda harciasságának köszönhető, hogy megírhatta azokat a regényeit, amelyekről ismert lett.

Lawrence minden regényében megjelenik egy-egy nagyon fontos női karakter. Frieda volt a modellje ezeknek az alakoknak, Johanna Keighley-nek a *Mr. Noon*ban, Ursula Brangwennek a *Szivárványban* és a *Szerelmes asszonyokban*, Tanny Lillynek az *Aaron's Rod*ban, Harriet Somersnek a *Kangoróoban*, Kate Leslie-nek a *A tollas kígyóban* és Lady Chatterley-nek a *Lady Chatterley szeretőjében* (amelyet nagyon sokan Lawrence regényben Friedához írt szerelmi vallomásának tekintenek.) Robert Lucas, Lawrence első

életrajzírója szerint: „Feltehetően se Lawrence előtt, se után író még nem volt annyira hatása és befolyása alatt egy nőnek, mint Lawrence Frieda von Richthofennek... És soha még egyetlen nő, akit költő interpretált, nem változtatta meg olyan radikálisan korának erkölcsait, mint ő.” Friedának ugyancsak nagy szerepe volt a regények megírásában, szerkesztésében és címadásában (a leghíresebbek: *Szülők és szeretők*, *Szivárvány* és a *Szerelmes asszonyok*, és a leghírhedtebb, a *Lady Chatterley szeretője*).

Nem Lawrence volt Frieda utolsó férje, és nem is az utolsó szeretője. Viszonyt kezdett a háziurukkal, egy olasz, nős, háromgyerekes apával és katonával (aki tizenkét évvel fiatalabb volt nála), Angelo Ravaglival nem sokkal azelőtt, hogy Lawrence tuberkulózisban meghalt. Mr. Dowson esetére emlékeztető módon ezúttal ő volt a keresztanya Ravagli harmadik fiának. Mindazonáltal az első Mrs. Ravagli boldogan mondott le Angelóról, cserébe azért az anyagi biztonságért, amit Frieda kínált. Ravagli lett Frieda harmadik, utolsó, de legkevésbé hűséges férje.

Frieda sztrókbán hunyt el a hetvenhetedik születésnapján, 1956-ban. Taosban, Új Mexikóban temették el, amellet az emlékkápolna mellett, amit Lawrence emlékének emeltetett cementből, amelybe feltételezhetően Lawrence hamvait is belekeverték. Ekkor vette vissza a lánykori nevét. A férje síremlékére odavéssette a von Richthofen-címert is, miután a saját önéletrajza, a „Nem én, hanem a szél” című könyvéhez ezt választotta borítóképnek.

ERNEST WEEKLEY

Ernest Weekley sohasem nősült újra. Soha többé nem találkozott Friedával, és nem is beszélt vele. A nevét sem lehetett többé kiejteni a jelenlétében. Barby később azt mondta Frieda távozásáról: „Végzetes csapás volt apám számára, sohasem heverte ki.” Ernest maga később életének ezt a korszakát „tíznapos tébolyom időszakának” nevezte. De élete végén, amikor Barby egyszer becsmérően nyilatkozott a Richthofen családról, az apja váratlanul azt mondta: „De ő volt a legjobb mind között, nem igaz?” A halála után találtak egy fényképet a fiókjában, Friedáról készült az első terhességekor.

Írásos feljegyzés nem maradt utána életének erről a szakaszáról. Ehelyett Lawrence regényeiben, a *Lady Chatterley szeretőjében* és *A szűz és a cigányban* sáрозódott be mint regényalak. Lawrence rejtetten ugyan, de annál erőteljesebben lejáratta.

Ernest Weekley professzor azonban mégiscsak rendkívüli ember volt. Autodidakta módon kezdett tanulni esti iskolákban és levelező kurzusokon, és kitűnő nyelvész és etimológus vált belőle. Népszerű nyelvészeti könyvei (*A szavak románca* és *A nevek románca*) hírnevet szereztek neki a hazájában. Egész pályája a Nottinghami Egyetemhez kötődött (korábbi nevén University College Nottingham), soha nem jutott el Cambridge-be a botrány után, hogy a felesége elhagyta. A Nottinghami Egyetemen a professzor iránti tiszteletből nem vették be a kötelező tananyagba Lawrence regényeit, csak a nyugdíjaztatása után. Élete során számos úttörő etimológiai, nyelvtani és nyelvészeti könyvet írt, amelyeket a mai napig kiadnak, és ma is megvásárolhatóak.

ELISABETH JAFFE-RICHTHOFEN

Elisabethet egész életében mindenki csak Else néven ismerte és szólította, én azért használtam a teljes nevét, mert nem szerettem volna, ha összetévesztik Frieda lányával, Elsával. Noha a házassága Edgar Jaffe-fel felbomlott, a szerelmi viszonya Alfred és Max Weberrel a halálukig tartott. Ő meg a felesége, Marianne Weber együtt ápolták Max Webert a betegsége utolsó szakaszában, és a haláláig mellette voltak. A Max Weberrel folytatott viszonya Elisabeth haláláig titokban maradt, nem sokkal előtte döntött úgy, hogy a levélváltásaik nyilvánosságra hozhatók. A rengeteg levél ellenére Németországot elképesztette, hogy a legkiválóbb filozófusaik és a szociológia megteremtői ilyen szövevényes kettős életet éltek.

JOHANNA (NUSCH) VON SCHREIBERSHOFEN, született VON RICHTHOFEN

Nusch első házassága, ahogy a testvéreié is, tönkrement, amikor a férjén eluralkodott a játék- és a nők iránti szenvedély, ahogy von Richthofen bárón is. Újból férjhez ment, de életének utolsó szakaszát szegénységben élte, azon csak Frieda támogatása segített, aki öregkorára tökéletes anyagi biztonságban élt, hála Lawrence jogdíjainak.

EDGAR JAFFE

Edgar Jaffe illusztris politikai és gazdasági pályája folytatódott, a miniszterségig vitte a Bajor Tanácsköztársaságban 1918-19-ben. Politikai pályájának az idegösszeomlása vetett véget, amiből sohasem gyógyult fel. 1921-ben halt meg, a Münchenben és Asconában kialakuló huszadik századi szexuális forradalom

egyik kulcsfigurájaként tartják számon.

DOKTOR OTTO GROSS

Doktor Otto Gross és Frieda kapcsolata Brenda Maddox, Lawrence életrajzírója szerint nagyon fontos mozzanata a szexuális forradalom történetének, mert kihatással volt az irodalomra és a cenzúrára. Otto Grosst, aki megalkotója volt a „szexuális forradalom” elnevezésnek, és akinek az alakja megjelenik a 2011-ben készült, *Veszélyes vágy* című filmben, tartják kora egyik legintelligensebb és legkreatívabb pszichoanalitikusának. Freud és Jung is a pártfogoltjának tekintette őt, mert talán egyértelműen ő volt az, aki előrelendítette és továbbfejlesztette elképzeléseiket. Ám Otto Gross elkötelezte magát az anarchizmusnak, és a pszichoanalízist összekötötte a radikális politizálással, valamint drogokkal élt, így végül terhessé vált, és mind Jung, mind Freud mosták kezüket, a nevét levették a publikációkról: Gross életrajzírója szerint „kiírták őt a történelemből”. Miután számtalan kórházban megfordult (hol ápoltként, hol orvosként), Grosst végül Berlinben találták meg az utcán 1920-ban, félig éhen halva, félig megfagyva. Nem sokkal később tüdőgyulladásban hunyt el, a sírját soha nem találták meg.

Gross rendkívüli ember volt, „a radikális változások katalizátora, aki kulcsfontosságú szerepet játszott a modernizmus megszületésében”, írta róla egyik tanítványa, dr. Gottfried Heuer. Ő volt az első, aki kidolgozta a személyiség típusok elméletét (állítólag Friedával együtt dolgozva), később ezt vette át tőle Jung a híres introvertált-extrovertált kategorizálásába (Martin Green: „A von Richthofen

nővérek”). Érdemes emlékezni Grossra.

DAVID HERBERT LAWRENCE

Lawrence (Lorenzo, ahogy Frieda hívta) tuberkulózisban halt meg 1930-ban, negyvennégy évesen. Rövid élete során sokkal többet írt, mint más írók, verseket, színdarabokat, útleírásokat, esszéket, irodalomkritikát, novellákat és regényeket (a legtöbbjükből film is készült), és levelek ezreit, valamint festett is.

Lawrence-ről több könyvet írtak, mint más írókról (több mint ezer mű jelent meg róla az utolsó adatok szerint), sokan géniusznak, mások szexuális forradalmárnak, megint mások idejétmúlt nőgyűlölőnek kiáltották ki. A legtöbb könyve, amiben Frieda élete és szexuális szabadsága jelenik meg, olvasók generációinak gondolkodásmódját határozták meg, köztük a *Szivárvány*, a *Szerelmes asszonyok* és a *Lady Chatterley szeretője*. Mégis, a korai közös életüket a legplasztikusabban bemutató könyve a „Mr. Noon” (az a regénye, amit teljes egészében 1984-ig meg sem jelentettek) és a színdarabja, „Harc Barbaráért”, valamint a „Nézzétek! Sikerült!” című verseskötete.

Lawrence gyanított homoszexualitásáról Frieda azt írta: „Azt hiszem, csak rövid ideig tartott nála, harcoltam érte, és nyertem.” Ám a vita e kérdést illetően a mai napig tart.

Lawrence nagyon összetett jellem volt. Lebilincselő és olykor egészen hihetetlen olvasmány az élete, mindenkit arra biztatok, hogy mélyedjen el benne.

MONTAGUE WEEKLEY

Monty Weekley hozta létre és működtette a V&A Gyermekkor Múzeumot Bethnal Greenben, Londonban. Munkás élete végéig ő vezette. Megnősült, két gyereke született, de csak ritkán beszélt a saját gyerekkoráról vagy az anyjáról, noha felnőttkorában rendszeresen leveleztek. Nemrégiben a fiával, Frieda unokájával jelent meg egy interjú a *Daily Mail*-ben, az árulkodó „Frieda Lawrence szeretetlen öröksége” címmel, amelyben azt mondja, hogy „Monty nagyon nehezen élte meg, egy életen át rettegett az őszinte kötődéstől”.

BARBARA WEEKLEY

Barby Weekley fordító lett, családot alapított, és Olaszországban élt. A három gyerek közül ő hasonlított a leginkább Friedára. Serdülőkorában kicsapták a londoni St. Paul's Lánykollégiumból, mert meztelen férfiakkal rajzolta tele a matematikakönyvét. A Weekley gyerekek közül ő volt az egyetlen, aki teljesen megújította a kapcsolatát az anyjával, és Lawrence-t is elfogadta. A későbbi idegösszeomlásáról és depressziójáról levelek árulkodnak, köztük Lawrence levelei is.

ELSA WEEKLEY

Elsa egy tengerésztiszthez ment feleségül, és családja lett. Rendületlenül kitartott Ernest mellett, ő gondoskodott róla londoni otthonában a haláláig. Az anyjának alig írt, és Olaszországban is csak egyszer látogatta meg.

FANNY ZU REVENTLOW

Franziska zu Reventlowot ma már az Európában a huszadik század elején kibontakozó korai női mozgalmak egyik

legradikálisabb hangú szószólójának tekintik. Azt vallotta, hogy a szüfrazsettmozgalom, amely a hangsúlyt a nők politikai felszabadítására helyezte, rossz szolgálatot tesz a nőknek. Állította, hogy a házasság eltörlése és a nők szexuális szabadsága a kulcsa a nők felszabadításának. A „Schwabing bohém grófnőjeként” elhíresült asszony egyedülálló anya, író, művész és fordító volt, a schwabingi tapasztalatait regényekben írta meg, és sokat időzött Asconában. Amikor férjhez ment, megtartotta a saját nevét, és *ménage à trois*-ban, édeshármásban élt, amit Roché örökített meg a regényében, és Truffaut készített filmet belőle, *Jules és Jim* címen. Fanny volt az, aki Elisabeth szerint „Friedát inspirálta az erotikus szabadság útján” (Martin Green: „A von Richthofen nővérek”).

MAX WEBER

Max Weber szociológus, közgazdász, történész, filozófus, tudós, jogvégzett ember és író volt, akit ma Németország-szerte a legnagyobb gondolkodónak és a szociológia atyjának tekintenek.

NOTTINGHAM, MÜNCHEN ÉS ASCONA

A cselekmény történetének idején Nottingham, München és Ascona különböző mértékben ugyan, de nagyon eltértek mostani állapotuktól. Nottingham erősen ipari város volt, szénbányákkal teli környéken, amit Lawrence olyan ragyogóan ábrázolt a legtöbb regényében.

München, Párizs után a másodikként, avantgárd város volt Schwabing nevű városrészével, ami vonzotta az írókat, művészeket és szabadgondolkodókat egész Európából. A

bohém emberek közül sokan állandóan utaztak München és a svájci Ascona között, ahol a Monte Verità (az Igazság Hegyén) megalakult egy kolónia olyanokból, akik új életformákat akartak meg tapasztalni. A kolónián dívott a vegetarianizmus, a nudizmus és a közös együttélés. Tagjaik elutasították a konvencionális politikát, vallást és intézményrendszert, köztük a házasságot is. Nagyon sok ismert emberről gondolják azt, hogy sokat időztek itt, köztük Max Weber, Herman Hesse, Carl Jung, Isadora Duncan, Rudolf Steiner és Paul Klee. Daphne du Maurier novellában örökítette meg a Monte Veritàt ezen a címen.

LAWRENCE KÖNYVEINEK BETILTÁSA

D. H. Lawrence-t nevezik olykor a betiltott könyvek védőszentjének, és okkal.

A *Szivárványt* 1915-ben tizenegy évre tiltották be. Az „obszcenitásoktól hemzsegőnek” kikiáltott könyvben szereplő, Frieda inspirálta leszbikus jelenet volt az, ami felbőszítette a cenzorokat.

A *Lady Chatterley szeretőjét* több mint harminc évre tiltották be. Komoly jelentőséggel bírt, amikor a Penguin Kiadó 1960-ban perben elnyerte a kiadás jogát, és csonkítatlan állapotban megjelentette a könyvet, így az olvashatóvá vált Anglia-szerte (Ausztráliában ez csak 1965-ben következett be). A pert követő három hónap során több mint harmincmillió példányban kelt el a könyv, és azóta is sokat idézik azt a híres kérdést, amit a koronaügyész tett fel a tárgyalás során: „Azt szeretnék, hogy a feleségeik és a szolgálóik elolvassák ezt a könyvet?”

1929-ben Lawrence egyik, a *Pansies* („Homokosok”) címet

viselő kéziratát az angol posta elkobozta és megsemmisítette, mert szemérmetlennek találták.

1929 nyarán Londonban bezáratták a Lawrence képeiből rendezett kiállítást, mert a képeken szeméremszőrzet is látható volt. A kiállításon bemutatott könyveit is megsemmisítették. Ennél is alattomosabb módon a legtöbb regényét és versét már a kiadók is nagyon alaposan cenzúrázták, attól való félelmükben, hogy a kormány vagy a közkönyvtárak cenzorai további kihúzásokat, átszerkesztéseket, átírást fognak követelni. A *Szülők és szeretőik*ből például tízezer szót húztak ki „illetlenség” okán. Sok háborús versét politikai okokból cenzúrázták, a csonkítatlan, eredeti verziót száz évvel a megírásuk után jelentették meg.

A SZERZŐ JEGYZETE

Miután megírtam az első életrajzi regényemet, a *The Joyce Girlt* („A Joyce lány”), amelyben a főhősnő soha nem éri el a szabadságot, amire annyira vágyott, szerettem volna egy másképpen végződő, igaz történetet is megírni. Mint oly sokan, én is csak annyit tudtam Friedáról, hogy „ő volt az az asszony, aki három gyermekét hátrahagyva megszökött Lawrence-szel”. S minél inkább beleástam magam Frieda és Lawrence közös életének kezdeti szakaszába, rájöttem, hogy hamis ez az állítás. Lawrence és Frieda szökésének legendája valóban magával ragadó, de az igazság (ahogy én értelmeztem), egészen más. Az én történetem Friedáról, az anyáról szól.

Az akkori brit gyerekelhelyezési törvények drákóiak voltak. Egy házasságtörésben vétkes, elvált nőt örökre eltilthattak a gyerekeitől. Az esetek többségében, ha egy férj elvált a feleségétől, és a nőt mondták ki „bűnösnek”, a jogi státusza annyi volt, mint egy gyereké vagy elmeháborodotté. Amikor Ernest megtudta, Frieda milyen elszántan igyekszik találkozni a gyerekeivel, távoltartási határozatot kért ellene. Frieda tehát nem az az asszony volt, aki „elhagyta a gyerekeit”, hanem olyan nő, aki hitte, joga van dönten a saját életéről, de ennek az lett az ára, hogy nem találkozhatott a gyerekeivel.

És hogyan került ebbe a helyzetbe? A keze meg volt kötve azután, hogy Lawrence a beleegyezése nélkül elküldte azt a beismerő levelet Ernestnek. A jelek szerint Lawrence pontosan tudta, hogy az a levél mindent eldönt majd. Egy Friedának az

idő tájt írt levelében fagyosan azt írja: „Ma kaptam meg a leveledet és Ernestét is. Ernestéből meg az enyémből azt olvashatod ki, hogy a férfiak szabadkőművesek módjára szövetkeztek ellened.”

S míg Lawrence az elején együttérez Friedával, később dührohamokat kap, látva, mennyire szenved a gyerekei elvesztése miatt. Ezenközben Ernest a törvény minden erejével azon munkálkodik, hogy megbüntesse eltévelyedett feleségét.

Az egész kutatásom során csak ámultam, hogy Frieda milyen mély érzelmeket tudott kiváltani azokból a férfiakból, akik számítottak az életében. Az, hogy Ernest sohasem nősült újra, Gross neki írott levelei (amelyek könnyekre fakasztottak), Lawrence hozzá írott szerelmes versei mind rendkívüli személyiségre utalnak. A bátorsága, az alkalmazkodóképessége, az, hogy mennyire nem ismert félelmet, minden elismerést megérdemelnek, különösen abban a történelmi kontextusban, amiben az eseményeket látnunk kell.

Ugyancsak komoly hatást gyakorolt rám, ahogy Otto Gross tudatosította Friedában a nőiségét, az élni tudását, és azt, hogy olyan nő, akinek elrendelt sorsa van. Frieda később elmondta, mindig is abban a hitben élt, „azon kevés nő közé tartozik, akinek igazi küldetése van”. Én azt hiszem, hogy ez a hite a „sorsszerűségben” az Otto Gross-szal folytatott, rövid életű, ámde revelációval felérő kapcsolatából és a férfi hozzá írt leveleiből táplálkozott, amelyeket haláláig őrzött (ahogy Elisabeth is megőrizte a Grosstól kapott leveleket.) És igen, magával vitte ezeket a leveleket, amikor Lawrence-szel elhagyta Angliát. És igen, elküldte ezeket a leveleket Ernestnek is.

Noha a *Frieda* képzelet szülte regény, amelyben keverednek a tények (amelyekhez alapot Lawrence írásai szolgáltattak) a fantáziával, igyekeztem benne hűen végigkövetni Frieda életének eseményeit ebben az időszakban. Mindazonáltal két dologban vettem magamnak a bátorságot a cselekmény érdekében, hogy eltérjek a valóságtól. Először is a William Dowsonnal folytatott viszonyba még az előtt kezdett bele, hogy megismerte volna Ottót, és én azzal, hogy későbbre tettem, szerettem volna hangsúlyozni, milyen elemi erővel hatott Otto Gross az életére, és jobban érzékeltetni, milyen ívet írt le a szexuális felszabadulás terén. Ezért tettem az eseményt a kétségtelenül jelentős szexuális ébredése utáni időkre, miután megismerkedett Münchenben Otto Gross-szal, 1907-ben.

Másodszor, Friedának volt egy rövid viszonya egy svájci anarchistával, Ernst Frickkel 1911-ben, nyolc hónappal azelőtt, hogy megismerkedett volna Lawrence-szel. Erről a viszonyról csak nagyon keveset tudni, ezzel egy író nem sokat tud kezdeni, én inkább arra szerettem volna helyezni a hangsúlyt, hogy Gross Friedába plántált eszméi hogyan épültek bele Lawrence munkáiba. Ezért úgy éreztem, hogy a Frickkel folytatott viszony leírása csak hátráltatná a regény cselekményét, és felhígítaná a Gross-Lawrence vonalat.

Úgy tudni, hogy Friedának még két szexuális kapcsolata is volt akkortájt, amikor Lawrence-szel összekerültek. S míg ezek a regény korábbi változataiban szerepeltek, a végső formából kihagytam őket. Főként azért, hogy feszesebb legyen a cselekmény, de sajnos más okom is volt rá. Mert míg a nők felszabadulása öles léptekkel haladt előre az elmúlt száz év során, az anyák szexuális felszabadulása sokkal lassúbbnak

bizonyult.

Nagyon keveset tudni Frieda kamaszkori viszonyáról a tanárnőjével. Egy 1993-ban a Frieda életrajzírójának adott interjújában Barby azt mondta: „Friedának diáklányként Németországban leszbikus kapcsolata is volt, amit Lawrence a *Szivárványban* örökített meg.”

Amikor Frieda Münchenbe utazott, és ott megismerkedett Otto Gross-szal, egyik gyereke sem volt vele. De én szerettem volna a gyerekei szemén át is láttatni Frieda választásait, hogy érzékeltessem a kötelesség *versus* szabad akarat érvényesítésének problematikáját, ami manapság is komoly gondot okoz nagyon sok nőnek.

S noha semmi kézzelfogható bizonyíték nincs rá, hogy Gross arra biztatta volna Friedát, hogy találjon szeretőt Ernestnek, a meggyőződésem alapján akár így is történhetett volna, és bizonyára támogatta volna. Janet Byrne, Frieda életrajzírója is eljátszik a gondolattal, hogy Frieda egy Gladys Bradley nevű barátnőjével megpróbálja elcsábíttatni Ernestet, ami tökéletesen beleillik azoknak az időknek a radikális hitvallásába.

Az olvasók számára, akik a fikciókból szeretnének tényeket kihámozni, nagyon sok anyag áll rendelkezésre Lawrence-szel és Friedával kapcsolatosan. Mint mindenki, aki életrajzi ihletésű regény megírására vállalkozik, hálás vagyok mindazoknak az íróknak, tudósoknak és életrajzíróknak, akik (számosan) megelőztek ebben. Sokat, nagyon sokat olvastam előtte, és a legtöbb információt az alábbi művekből vettem, amelyeket jó szívvel ajánlok elolvasásra mindenkinek:

- *Not I, But the Wind* – Frieda Lawrence
- *Frieda Lawrence: The Memoirs and Correspondence* (szerk. E. W. Tedlock)
- *A Genius for Living: A Biography of Frieda Lawrence* – Janet Byrne
- *Frieda Lawrence* – Robert Lucas
- *Living at the Edge: A Biography of D. H. Lawrence & Frieda von Richthofen* – Michael Squires – Lynn K. Talbot
- *D. H. Lawrence and Frieda: A Portrait of Love and Loyalty* – Michael Squires
- *The von Richthofen Sisters: The Triumphant and the Tragic Modes of Love* – Martin Green
- *Mountain of Truth* – Martin Green
- *Frieda Lawrence* – Rosie Jackson
- *Lawrence's Women* – Elaine Feinstein
- *D. H. Lawrence: The Story of a Marriage* – Brenda Maddox
- *D. H. Lawrence: The Life of an Outsider* – John Worthen
- *Triumph to Exile 1912-1922* – Mark Kinkead-Weekes
- *Frieda Lawrence and her Circle: Letters to, from and about Frieda* – Harry T. Moore & Dale Montagu
- *Experiments: Lectures on Lawrence* – John Worthen
- *D. H. Lawrence A Composite Biography* – Edward Nehls
- *Freud's 'Outstanding' Colleague* – Gottfried M. Heuer
- *Selected Works 1901-1920* – Otto Gross
- *The Romance of Words* – Ernest Weekley
- *The Romance of Names* – Ernest Weekley
- *Munich: Its Golden Age of Art and Culture 1890-1920* – Reiner Metzger
- *The Era of German Expressionism* – Paul Raabe

- *Ernest Weekley, Biography with Intent* – Victoria Manthorpe (publikálatlan disszertáció, Kelet-angliai Egyetem, 2003)

Természetesen Lawrence saját munkái elengedhetetlenek voltak ahhoz, hogy megértsem őt és Friedát. A legfontosabbak:

magyar nyelven:

- Szülők és szeretők (*Sons and Lovers*)
- Szivárvány (*The Rainbow*)
- Szerelmes asszonyok (*Women in Love*)
- Lady Chatterley szeretője (*Lady Chatterley's Lover*)
- A szűz és a cigány (*The Virgin and the Gypsy*)
- Szerelem a kazlak közt (*Love Among the Haystacks*)

angol nyelven:

- *The Lost Girl*
- *Mr. Noon*
- *The Fight for Barbara*
- *Twilight in Italy*
- *Fantasia of the Unconscious*
- *The Complete Poems of D. H. Lawrence* (David Ellis bevezetőjével)
- *Collected Letters of D. H. Lawrence* (szerk. James Boulton)

Lawrence legjobb novellái (amelyeket ugyancsak jó szívvel ajánlok elolvasásra mindenkinek), szintén ez idő alatt íródtak, íródtak újra, és valamennyinek a főszereplője egy Friedára erősen emlékeztető nőalak, vagy olyan anekdotákon alapul, amelyeket ő mesélt el Lawrence-nek. Éppen ezért (túl azon, hogy gyakorta besegített a regények megírásába is) teljes

szívvel egyetértek Lawrence életrajzírójával, John Worthennel, aki azt mondja: „Helytelen volna tagadni, hogy Frieda együtt dolgozott Lawrence-szel. Lawrence rátestálta ezt a szerepet, és Frieda örömmel elfogadta.”

Ahol fontosnak gondoltam, ott átemeltem a regénybe idézeteket (olykor levélrészleteket vagy teljes leveleket), amelyeket Gross, Lawrence, Weekley és a von Richthofen lányok írtak.

Hálás köszönetem az alábbi életrajzíróknak és tudósoknak, akik készségesen válaszoltak a kérdéseimre: dr. Gottfried Heuer, John Worthen professzor, Victoria Manthorpe, dr. Rosie Jackson és dr. Howard Bailes.

És ugyancsak szeretnék köszönetet mondani az első olvasóimnak, ügynökeimnek és kitűnő szerkesztőimnek a felbecsülhetetlen munkájukért: Barbara Abbsnek, Claire Baldwinak, Thomasin Chinnerynek, Alex Craignak, Lisa Dartnak, Sharon Galantnak, Annie Harrisnak, Celine Kellynek, Kate Lowe-nek, Nina Odennek, Benython Oldfieldnek, Clare Stevenson-Hamiltonnak, John Worthennek.

Végezetül szeretném a hálámat kifejezni mindenkinek a Hachette-nél (Ausztrália) és a Two Roads-nál (UK), amiért töretlen lelkesedéssel fogadták ezt a projektet: Rebecca Saundersnek, Lisa Hightonnak, Karen Wardnak és mindenki másnak, akik fáradhatatlanul dolgoztak azért, hogy ez a könyv megjelenhessen.

„Az egyetlen kötelességünk a történelemmel szemben: újraírni.”

Oscar Wilde, 1891

¹ Shakespeare: *II. Richárd* (Szász Károly fordítása).

² Angolul: „erős”.

Tartalomjegyzék

CÍMOLDAL

COPYRIGHT

MOTTÓK

ELSŐ RÉSZ

EGY FRIEDA

KETTŐ FRIEDA

HÁROM MONTY

NÉGY ERNEST

ÖT FRIEDA

HAT MONTY

HÉT FRIEDA

NYOLC MONTY

KILENC FRIEDA

TÍZ ERNEST

MÁSODIK RÉSZ

TIZENEGY MONTY

TIZENKETTŐ FRIEDA

TIZENHÁROM FRIEDA

TIZENNÉGY FRIEDA

TIZENÖT FRIEDA

TIZENHAT FRIEDA

TIZENHÉT ERNEST

TIZENNYOLC MONTY

TIZENKILENC FRIEDA

HÚSZ FRIEDA

HARMADIK RÉSZ

HUSZONEGY FRIEDA

HUSZONKETTŐ MONTY

HUSZONHÁROM ERNEST

HUSZONNÉGY MONTY

HUSZONÖT FRIEDA

NEGYEDIK RÉSZ

HUSZONHAT ERNEST

HUSZONHÉT FRIEDA

HUSZONNYOLC ERNEST

HUSZONKILENC MONTY

ÖTÖDIK RÉSZ

HARMINC MONTY

HARMINCEGY FRIEDA

HARMINCKETTŐ FRIEDA

HARMINCHÁROM FRIEDA

HARMINCNÉGY FRIEDA

HARMINCÖT ERNEST
HARMINCHAT FRIEDA
HARMINCHÉT FRIEDA
HARMINCNYOLC FRIEDA
HARMINCKILENC FRIEDA
NEYGVEN MONTY
NEGYVENEGY FRIEDA
NEGYVENKETTŐ BARBY
HATODIK RÉSZ
NEGYVENHÁROM FRIEDA
NEGYVENNÉGY BARBY
NEGYVENÖT FRIEDA
NEGYVENHAT MONTY
NEGYVENHÉT FRIEDA
NEGYVENNYOLC FRIEDA
NEGYVENKILENC FRIEDA
ÖTVEN MONTY
ÖTVENEGY BARBY
ÖTVENKETTŐ FRIEDA
ÖTVENHÁROM MONTY
ÖTVENNÉGY FRIEDA
ÖTVENÖT FRIEDA
ÖTVENHAT FRIEDA
ÖTVENHÉT ERNEST
ÖTVENNYOLC BARBY
HETEDIK RÉSZ
ÖTVENKILENC FRIEDA
HATVAN FRIEDA
HATVANEGY FRIEDA
HATVANKETTŐ FRIEDA
HATVANHÁROM FRIEDA
HATVANNÉGY FRIEDA
HATVANÖT FRIEDA
NYOLCADIK RÉSZ
HATVANHAT FRIEDA
HATVANHÉT ERNEST
HATVANNYOLC FRIEDA
HATVANKILENC MONTY
HETVEN BARBY
HETVENEGY FRIEDA
HETVENKETTŐ ERNEST
HETVENHÁROM FRIEDA
EPILOGUS
TÖRTÉNETI HÁTTÉR
A SZERZŐ JEGYZETE
MEGJEGYZÉSEK